

НОВА
БЪЛГАРСКА
ЛИТЕРАТУРА

ПРОЗА
2016

АЛМАНАХ

медия партньор

БЪЛГАРСКО НАЦИОНАЛНО РАДИО

Алманах „Нова българска литература Проза 2016“
Copyright © 2016 Фондация „Буквите“
© Издател Фондация „Буквите“
ISSN 2367-7937

МОРСКА ИСТОРИЯ

Вълната се разстла мощно върху пясъчния бряг и изми следите, които те двамата, бяха оставили върху него. Все едно не са минавали никога оттук, заличи ги, както времето заличава всичко около себе си: тъга, болка, радост, и вдъхновение. Всъщност, не! Вдъхновението няма как да бъде заличено. То оставя трайни следи в сърцата и душите на хората. Пламъкът му изгаря всичко тленно и остава само неговата светлина.

Те минаха по брега прегърнати. Морето милваше краката им, вятърът галеше лицата им, слънцето се радваше на любовта им. А тя озаряваше съществата им, караше ги да изглеждат неземно. Бяха прекрасна двойка, той се казваше Христо – висок, леко прошарен, с топли кафяви очи и замечтан поглед, а тя – Ася, грациозна и лъчезарна, с големи красиви очи и чувствени устни. Двамата спряха за малко, пръстите му се вплетоха в разкошните ѝ коси, а устните им се сляха в дълга целувка. Обичаха се безумно! Любовта струеше от тях като огромен светец поток и всичко живо им се радваше. Бяха отседнали в китно, крайбрежно градче, което ги привлече с необичайната си атмосфера, запазена през десетилетията. В него времето, сякаш беше спряло като в една красива, детска приказка и двамата влюбени ѝ се наслаждаваха с вдъхновение.

Изведнъж погледът му се спря на някакво тъмно петно в морето и, незнайно как, Христо разбра, че това е дете, което се дави и има нужда от помощ. За секунда се разсъблече и се хвърли в морето. Бързо успя да доплува до давящото се дете, което се оказа момче, подхвана го умело и го задържа, с глава над водата към брега. Малчуганът беше много уплашен и направо буйстваше. Наложиха се да спират на няколко пъти, за да го успокоява. По обратния път, обаче, разбра какъв бе проблемът. Имаше силно мъртво вълнение, което ги теглеше обратно навътре. Със сетни сили той успя да извади момчето на малко островче, встрани от брега, и му каза да

чака там, докато намери помощ. Върна се обратно в морето и заплува към брега, но предишният късмет, който го беше споходил, този път му изневери. Вълните го задърпаха навътре в открито море и Христо се изгуби от погледа на детето. То гледаше уплашено, а изсъхналата му коса се вееше под порива на морския вятър. Изглеждаше като изоставен кораб-бокрушенец.

Не след дълго пристигна помощ, Ася се беше погрижила за това и детето беше спасено, но Христо вече го нямаше! Тя заради горчиво и безутешно, защото разбра какво бе се случило. Същата вечер, в късните новини, по телевизията, показаха цялата случка. Някакъв любител фотограф с камера, беше заснел от крайбрежните скали всичко. Ася гледаше с празен поглед телевизора, след края на репортажа. Любимият ѝ Христо беше герой, всички възхваляваха неговата смелост, решителност и подвиг, неговата саможертва, но той, той си беше заминал! Беше направил каквото трябва и въпреки благодарствената вакханалия, в душата на Ася зееше една огромна празнина. Беше като изхвърлена на брега морска раковина, изсъхнала под палещите лъчи на слънцето и забравена от всички и всичко! Той бе направил своят избор, един спасен детски живот в замяна на неговия и тяхната неземна любов! Герой ли бе, или безумец, никой не можеше да каже. Само неговата светеща същност – но нея вече я нямаше тук. Тя беше високо, сред пламтящите в черните небеса звезди!

СЪКРОВЕНА ТАЙНА

— Подпишете тук, тук и тук! Единият екземпляр е за вас, другият за нашата импресарска агенция – усмихна се Нина сърдечно и погледна красивия млад мъж с истинско възхищение.

— Ако не спазите договорните отношения, дължите неустойките, посочени ето тук, най-долу – пробягна по редовете на листа пред него нежната ѝ и деликатна ръка.

Той я проследи и почти ахна, такива фини и деликатни ръце не беше виждал през живота си, въпреки че през 35-те си години Стефан беше виждал хиляди женски ръце. Той беше оперен певец, един от най-успешните млади българи, които славеха страната ни по цял свят.

— И да не забравите, че след представлението холандският посланик организира коктейл във Ваша чест! – сепна се Нина за миг, звучеше досущ като майка си, а всъщност, беше по-млада от него с пет години.

Той се усмихна с широката си, искрена усмивка, така позната ѝ от представленията му по чуждестранните телевизии, стисна приятелски подадената му ръка и излезе от помещението. Нина въздъхна, пооправи един кичур от косата си и се замисли. Беше доста трудно да стигнат до Стефан Николов. Той беше изключително ангажиран и отне почти две години, докато го доведат в България – време, през което тя гледаше неговите представления, излъчвани от цял свят, кореспондираше с него през интернет и дори разговаряха няколко пъти по телефона. Така, постепенно, нещо в нея, отдавна позабравено, взе да се събужда. Сега, като го видя на живо, обаче, разбра в действителност защо той е толкова популярен. Беше като едно истинско слънце, което се раздаваше, без да мисли кой е срещу него и защо. Нещо в сърцето и трепна: *„Нина, Нина, какво ти става, та ти имаш мъж, дете“*.

Тя се замисли за Георги и семейния им живот. Той си беше „О'кей“, имаха всичко, което им беше необходимо, че и повече от това: пътуваха често в чужбина, почиваха заедно, детето растеше спокойно и здраво и ги радваше, но...

тръпка, нямаше тръпка! Това беше, което ѝ липсваше! С Георги си бяха като брат и сестра! Е правеха го веднъж на 2-3 месеца, но... Тя разбира се си компенсираше.

Какво пък, да не е забранено да се радваш сама на тялото си, нали не ходи с други мъже, тръсна глава Нина.

„Но сега Стефан е тук, а той е толкова... Боже мили! Престани!“ – нахока се тя. – *„Какво ти става“!*

Представлението мина чудесно, постановката на операта беше зашеметяваща, Стефан пък с такова вдъхновение и жар и така даде всичко от себе си, че накрая повечето от публиката плачеше или поне беше дълбоко развълнувана. Нина бършеше красивото си лице с малка копринена кърпичка и дори подсмърчаше: *„Нейният Стефан, да нейният, просто ги разтресе из основи“*, така развълнувана тя не се беше чувствала никога през живота си, нито когато Георги я целуна за първи път, нито когато се любиха най-накрая, след две годишно ухажване, нито дори тогава, когато се роди малката Мая – дъщеричката ѝ. На коктейла беше шумно и имаше прекалено много хора. Нина искаше да види Стефан насаме, да го прегърне, да го разцелува, за да му благодари за прекрасното изпълнение, но едва успя да стисне пак ръката му в общата суматоха и да си разменят няколко банални любезности. Да, за миг той я беше погледнал някак особено, но може и така да ѝ се бе сторило.

На следващия ден Стефан потегли за Мюнхен, където беше следващото му представление. На летището тя го изпрати като шеф на импресарската агенция, организираща представлението му в България – това ѝ беше задължение. Преди да влезе във ВИП-а на летището, той хвана нежно ръката ѝ, погледна я усмихнато и я целуна по двете бузи както правят старите приятели. Беше толкова неподправено и чаровно, че тя се изчерви цялата като домати.

Същата вечер Нина сложи осем годишната Мая да спи и понеже Георги вече беше си легнал уморен, тя си сипа чаша бяло вино на горния етаж на къщата и си пусна тихо „Несун дорма¹“, в изпълнение на Стефан Николов.

Постепенно, леко, без съпротива, ръцете ѝ заиграха танца на любовта върху прекрасното ѝ тяло. Мигът, в който

¹ „Никой не спи“, ария на Калаф от операта *Турандот*;

гласът на Стефан се извисяваше в страстната ария, тя изпита такова невероятно и разтърсващо цялото ѝ същество удоволствие, каквото не беше изпитвала никога през живота си! Може би, защото не нейните ръце правеха това с тялото ѝ, а неговите!

В същия този момент в луксозната стая на Мюнхенския хотел, в който беше отседнал, Стефан разглеждаше една снимка, на която ги бяха снимали с Нина при пристигането му в България и си мислеше: „Каква прекрасница е тази Нина! Вдъхновението, с което пях онази вечер в София, беше за нея“!

ЗАВИНАГИ ЗАЕДНО

Последни искрици живот тлееха в очите му. Той държеше ръката ѝ, грапава като неговата. Беше почти 90-годишен. Тя също. Всичко преживяно през дългия му, нелек живот минаваше като на филмова лента. Не съжеляваше за нищо, май само за едно. Така и не можа да живее с Нея, а искаше, много искаше! На моменти и тя желаше същото, но... на моменти. Иначе бяха много близо в сърцата си, в душите си, но физически бяха заедно само от време на време. Може би това поддържаше огъня между двамата цели 50 години, че и повече.

Погледна я с ъгълчетата на очите си. Беше прекрасна, дори в своята старост! Винаги е била.

Той стисна нежно ръката ѝ. Две малки сълзи се търкулнаха от очите му.

Съжеляваше, че я оставя сама. Не биваше да е пръв. Сега тя щеше да страда. Знаеше го, въпреки че тя се крепеше. Беше много силна. Винаги бе била. Чудеше се откъде се взема тази невероятна психическа енергия у нея, по-силна от него във всяка една ситуация. Те двамата бяха престанали да говорят за чувствата си много, много отдавна, само си ги предаваха без да ги изказват, с действията си, с погледите, с докосванията си. Отстрани като ги погледнеха, все едно виждаха един човек, съставен от две половинки. Разбираха се само с поглед и мисъл.

Времето му изтичаше, той го знаеше, но и тя го усети. Погледна го, сякаш за последен път, и очите ѝ се насълзиха. Миг преди от гърдите му да се изтръгне и последният дъх, нещо я преряза. Тя изпита невероятно силна болка в областта на сърцето. Сякаш го разкъсваха на хиляди късчета. Загуби съзнание още в същия миг.

— Боже, каква смърт само! — промълви медицинската сестра, която се грижеше за възрастния. Влизайки в болничната стая, тя завари следната картина: Беловласият мъж беше прегърнал една възрастна жена, както и тя него. Приличаха на любовници, след дълга, прекрасна нощ! Все едно си почиваха за малко, изморени от продължителните си ласки. И двамата си бяха заминали от този свят заедно. Лицата им излъчваха искрена умиротвореност и всеотдайност. Погледите им бяха вперени един в друг, сякаш още бяха живи. Представляваха невероятна картина на неспирната, вечна и осъществена любов.

Душите им си бяха тръгнали заедно. Просто те бяха пламъци-близнаци и не можеше да бъде иначе!

МЪЖ

Вече нямаше никакви задръжки. Беше полудяла. Искаше го. Така го искаше, сякаш от това зависеше живота ѝ. Не че имаше кой знае какво значение, кой ще е. Тя просто искаше мъж. Искаше ласките му, неговото мускулесто тяло, искаше мъжката му сила. Нямаше късмета да се люби в последните 6 месеца и беше полудяла. Нейната приятелка Бети ѝ казваше: „Прави го сама. По-добре е, от това да не го правиш въобще“. Но тя не искаше, казваше ѝ: „Сама ли? Боже, та това е толкова тъжно“!

А Той си беше истински. Мъж, когото повечето жени биха искали да имат и то не само за един път. Направо си беше красавец. Леко матова кожа, изсечен профил, атлетично тяло, тъмна коса и... сини очи. Ах, тези очи! Която и да погледнеше в тях, онемяваше.

Видя го в един бар. Той седеше апатично и пиеше бира, ей така, просто, за да прави нещо. Беше захапал една цигара и се опитваше да изцеди от нея и това, което нямаше. Приличаше на корабокрушенец, попаднал на безлюден остров, но беше мъж, поне на външен вид. Тя си го хареса от пръв поглед. Че кой нямаше да го хареса. Такива като него, извадени като от моден журнал, не се намираха под път и над път. Да, имаше съкрушен вид, но какво от това. Тя просто искаше секс. Приложи му коронния номер с огънчето, оказа се, че и двамата пушеха. Той я изгледа с изпитателен поглед от типа „ставаш за едно бързо“ и я покани на масата си. Почерпи я питие, поговориха си известно време и от дума на дума стигнаха до момента да се изпращат. Пред блока ѝ, в който живееше, тя го покани на един чай и той прие.

Историята му беше повече от тривиална, в последната си връзка беше изгубил мъжкото си достойнство по няколко параграфа. Първият – материален, жената с която споделяше всичко, го беше завлякла с много пари, вторият – беше му изневерила и третият – беше го направила с най-добрия му приятел. Така че гемиите му бяха потънали и му беше все едно какво прави, с кого го прави и защо го прави. Просто правеше каквото му дойде и то без да влага в това нищо,

само искаше да заглуши в себе си проклетата болка, която го изгаряше отвътре, като една рана. Тя прояви известно съчувствие, дотолкова, до колкото това щеше да и осигури желаното – задоволителен секс или поне някакъв секс – каквото излезеше, нямаше представа. Той от своя страна се размекна и изплака мъката си. След което неусетно я пожела, но така, както децата пожелават майките да им избършат сълзите и сополите. Това въобще не беше мъжко, напротив, при други обстоятелства би я отблъснало веднага, но там долу, дълбоко в нея гореше жаждата да усети мъжкото и тя се постара да събуди това, което беше останало от мъжа в него, така както умееше всяка една жена, която необуздано искаше секс.

Първоначалната мекушавост в него отстъпи на ловеца и изследователя, чиято страст се изрази в опознаване на непознатите територии на нейното гъвкаво тяло. Ръцете му шареха трескаво навсякъде и когато докоснеха някои от сакралните места по нея, тя издаваше сподавени стонове на наслада и страст, слети в едно. Въздухът се изпълни с напрежението на двете задъхани тела, които сякаш се бореха всеки за своето, тя да изпита екстаза, а той да забрави поне за малко раните от случилото му се наскоро. Ако трябва да сме точни, в такива първоначални срещи обикновено не се случва нищо кой знае какво, но този път беше различно. Съдбата беше решила да поднесе подарък и на двамата и ги дари с невероятно сливане и мощен екстаз, неприсъщи дори за опитни любовници и хора в сериозна връзка. Онемяла от постигнатите няколко кулминации, коя от коя по-силни и разтърсващи, останала без дъх и тяло, тя гледаше отнесено, облегната на рамото му, към нощната луна, облещила се в прозореца на мизерния ѝ апартамент. Той, от своя страна, вече кротко спеше и равномерното му дишане, тихичко ѝ напомняше, че ето, тя не е сама поне тази нощ, а какво щеше да се случи по-нататък знаеше само Съдбата. Съдбата от своя страна, нямаше никакво намерение да сподели с нея своите планове.

СТРАННИКЪТ И ЗМИЯТА

(приказка за възрастни)

Някога, близо до пустинята живял един мъж, който всички негови съседи намирали за много странен. Така му и казвали – Странник. Странникът бил затворен човек. Живеел сам в малка, уединена къщичка с красиво дворче отпред, в което имало множество екзотични цветя, кое от кое по-красиви и редки. Съседите често се спирали край градинката на Странника и се дивели на красотата в нея, но не смеели да го заговорят, защото той наистина бил особен. Под външната му обвивка, обаче, се криело едно нежно и ранимо сърце. Странникът бил изгубил всичките си близки същества и не смеел да се обвързва вече, за да не загуби и тях и да бъде наранен отново.

Един ден той решил да се поразходи в пустинята и да потърси едно много рядко растение за своята градина, което преди време видял, в скрит от повечето погледи, оазис. Тръгнал полека-лека, но след часове се загубил сред пустинята и вече си мислел, че ще пренощува там, макар че това нямало да е хич приятно. Не щеш ли, Странникът видял една много интересна змия. В първия момент се уплашил от нея и понечил да побегне, но змията проговорила с човешки глас. Тя го спряла и му разказала, че всъщност е жена, която един лош чародей е превърнал в змия преди години и я захвърлил сред пустинята. Тя му разказала, че красотата ѝ е причина за това голямо нещастие, защото чародеят я искал за себе си, а тя не се съгласила това да се случи. Странникът се зачудил на змията, но ѝ повярвал, защото къде под път и над път ще видите говореща змия, при това съвсем разумна. Скътал я той в пазвата си и от топлината и ударите на нежното му сърце тя се унесла и заспала. Странникът успял да се оправи с посоките и се върнал в своя дом почти по тъмно, без да ходи към оазиса за рядкото цвете, все пак имал нещо по-ценно от това – истинска говореща змия.

Легнал си той със змията в пазвата и посред нощ го събудило едно нежно докосване на женска ръка. Той отворил сънени очи и що да види. До него лежала, в чудна хубост, една млада, ефирно облечена жена. Той се стреснал не на шега и подскочил като попарен, но девичата го успокоила,

като казала, че е превърналата се в жена змия. Удивен от случилото се, той запитал красавицата, как така е станала обратно жена и тя му разказала, че като чародейт я омаягосвал, направил така, че да стане пак жена, когато някой истински любящ мъж я намери в пустинята и я приюти в къщата си близо до сърцето си. Точно това се било случило в този съдбоносен ден и развълнуваната девойка нямала думи да изрази благодарността си към Странника. Той мигал, ли мигал като мишка в брашно и накрая прегърнал сърдечно девойката, за да сподели нейната безкрайна радост. Така те заживели заедно, Странникът и змията, пардон, красивата девойка, като постепенно, ден след ден, се заобичали с една безумно хубава любов. Споделяли всичко в съвместния си живот – добро и лошо, радост и мъка, щастие и болка.

Минали години и девойката забравила кой я спасил от проклетата магия, започнала да проявява странни капризи, да иска нереални неща от клетия Странник. Не стигало това, но тя започнала да му казва, дъртак, старо и други подобни епитети и да се заглежда по младите мъже в поселището. Странникът търпял, ли търпял, защото я обичал, но накрая й казал, да отиде при който поиска, след като си мисли, че така ще бъде истински щастлива.

Жената освободена от думите на Странника отишла при един красив млад мъж и му се отдала с голямо желание.

Странникът останал отново сам.

След няколко дни една голяма змия се появила в пре-красната градина на Странника и се заусуквала около него, но тя не можела да говори и само го изплашила до смърт. Той взел едно дърво и изгонил змията от градината си.

Както сте се досетили, това била нашата жена, която напуснала Странника и отишла при другия мъж. Магията се активирала отново с още по-голяма сила, предизвикана от безлюбвието и неверието на жената.

Читателю, и днес има такива жени, в които змията спи на кълбо и само любовта ги спасява, но нека не съдим, защото всички истински мъже са странници и търсят своята говореща змия в пустинята на своя живот, за да я освободят от магията и разцъфналата от нея, любима жена, да бъде с тях във вечността!

ЗЛАТНИЯТ ДРАКОН И КРАСАВИЦАТА

(приказка за възрастни)

Имало едно време един огнедишащ дракон. Той не бил обикновен дракон, не само защото бълвал огън, както правели много негови събратя, а и защото бил покрит целия с люспи от чисто злато. Ох, как го преследвали хората и искали да го убият заради златния му кожух! А и не само заради това. Драконът пазел едно несметно съкровище, наследено от дедите му, също дракони, в което имало злато, скъпоценни камъни, накити и различни безценни реликви, между които всякакви съдове и антики. Драконът бил достатъчно умен. Златната му броня много здрава, та устоявал упорито на мерациите на преследващите го и не се давал да бъде убит. Това не можело да се каже, обаче, за неговите побратими и посетими дракони, които били по-обикновени и които постепенно били избити до крак от хората. Накрая останал само той – Златният огнедишащ дракон. Векове наред успявал да се съхрани, но бил много самотен и не щеш ли един ден, когато се справил с тълпа от заплашващи го хора, в ръцете му, т.е. в краката му попаднала една човешка книга, написана на десет езика. Нашият Огнен разбрал в миг, че може да чете на всичките езици, но само с очила. Ще кажете: „Очила и дракон, ти пък съвсем ни взе за невежи“? Добре де, хванахте ме, това си го измислих, но да продължим нататък. Четенето на книги се превърнало в негова голяма страст, която прогонвала самотата му и той правел чести набези на различни библиотеки и книгохранилища. Разбира се, много внимавал да не издишва огън, за да не ги унищожи, тъй като знаел, че те се палят много лесно от огнения му дъх. На няколко пъти това за малко да му коства дори живота, но Драконът-букинист, смело понасял ударите на хората и съдбата. Когато се приберял в леговището си, след поредния си набег, той с треперещи нокти разтварял поредните нови книги и четял ли, четял с настървение до последния им ред.

Един ден, съвсем случайно, попаднал на една много интересна за него книга с приказки. В нея той прочел как една неземна красавица заобичала един много космат и див звяр и от любовта и целувките ѝ той се превърнал в човек. Звярът

бил омагьосан, а така девойката развалила магията. Сещате се, че тази приказка се казва „Красавицата и Звярът“. Приказката така развълнувала огнедишация, че той неволно въздъхнал и изпепелил без да иска книгата. Съдържанието ѝ, обаче, толкова дълбоко се вкоренило в твърдата му драконова глава, че той решил да направи кастинг с награди, за да си избере красива невеста и да се ожени за нея. Целта му била, тя да свали проклятието от него и да го превърне отново в човек. Казано накратко, нашият Дракон си въобразил, че е омагьосан като Звяра и че в действителност е човек. За целта обявил невероятна награда за тази девойка, която му хареса и заживее с него като жена с мъж! Това донякъде му изиграло много лоша шега, защото от всички кътчета на земята заприиждали девойки и жени, коя от коя по-прекрасни. Драконът се усетил, че е попрекалил със щедростта си, но нямало какво да се прави и заветният кастинг започнал, ден след ден, нощ след нощ и така цели три месеца! Накрая на третия месец той си избрал една не толкова млада жена и не точно девица, но неземна красавица, с такива прекрасни и нежни очи, че като го погледнела, той силно потръпнал от погледа ѝ, а всичките му златни люспи настръхвали! При това Драконът решил, че избавлението му е много близо и прибрал красавицата, за огромно съжаление на всички останали девици. Оженил се той за нея, въпреки че тя вече си имала мъж, но... затова по натам и зачакал часът на своето освобождение с голямо нетърпение.

Хубавицата естествено не бързала с любовта си и с освобождаването на Дракона от каквото и да е проклетие, а се постарала в най-кратки срокове да опразни леговището от всичко ценно и да го прехвърли в своя истински дом, където я чакал истинският ѝ любим съпруг. Драконът в своята любов и залисия угаждал на всичките ѝ прищевки, а те, повярвайте ми, не били хич малко. Жената била опитна и знаела какво иска! Определено, това не било да целува златния си съпруг, не заради друго, а за да не бъде изпепелена от страстта му! Така за по-малко от година, от съкровищата драконови не останал и един златен петак. Всичко сякаш се изпарило под вещите ръце на красавицата. Само златните

люспи на нашия влюбен все още си били на мястото.

Една вечер красивата съпруга на Дракона била много нежна и внимателна с него. Направила му невероятна вечеря от един печен вол. Сипала му вино в огромен дървен бокал, тъй като златни вече нямало и така го омаяла с чара си, че нашият Огнедишащ пиел чаша след чаша и накрая... заспал непробудно. Събудил се след 3 дни със сериозен махмурлук и въобще не си спомнял какво е ставало през тях. Чувствал се обаче, някак странно лек и сърцето му лудо забило. Драконът си помислил, че вече е освободен от магията и проклятието и че е човек. Изтичал пъргаво към голямото стенно огледало в покоите си и погледнал в него. Това, което видял, надминало всички негови очаквания! От отсрещната страна го гледало едно жалко, безформено чудовище, нещо средно между огромен гол охлюв и богомолка. Това си бил все той – Драконът, но без прекрасните си златни люспи! Красавицата го била приспала и ги махнала всичките. Естествено от нея и люспите нямало никаква следа. Досещате се къде било отишло всичко и така, нашият злочест герой седнал пред огледалото и горчиво заплакал с огромни, огнени сълзи, които изгорили и него и цялото му леговище. Така и не останало нищо, което да напомня както за съществуването на дракона, така и на драконите въобще, освен някакви приказки и разкази, които били толкова мъгляви и нереални, че не будели никакво доверие.

Скъпи ми читателю, както знаеш всяка приказка си има някаква поука. Нашата не прави изключение и тя е: *„Никога не вярвай изцяло на книгите, особено на тези с приказките, слушай сърцето и разума си и, най-важното, не опитвай на собствения си гръб неща, които са безумни, каквото и да ти коства това!“*

ХУДОЖНИКЪТ И ЖАР-ПТИЦАТА

(приказка за възрастни)

Някога, много отдавна, в древни времена... опс... така започват обикновените приказки, а тази е необикновена! Защо ли? Първо, защото се случва в настоящето и второ, защото героите ѝ въобще не са измислени, а са съвсем истински, реални хора. Та, да продължим. Не много отдавна, в Новите времена, имаше един много талантлив художник, който беше и доста мързелив, но нарисуваше ли нещо, то сякаш оживяваше. Да, повярвайте ми, виждал съм творбите му и въобще не преувеличавам! Та, този художник, понеже в някои дни се чувстваше самотен, реши да нарисува Жар-птица.

Рисува я той доста време, почти няколко месеца, но когато я завърши, тя оживя! Съвсем сериозно, стана истинска, от плът и кръв, и... светлина! Искреше като коледна елха, истинско чудо! Художникът, като видя какво е направил, а той вложи цялата си любов, на която бе способен, реши да я скрие от погледите на другите. Остави я в малкия си апартамент и не я показваше на никой. Не излизаше никъде и не канеше никого. А тя беше толкова красива и имаше чудодейно свойство! Какво е то, ще попитате Вие, ами отгатнете, нали сте ми умни?! Е, нека ви кажа все пак, да не подлагам на изпитание любопитството ви. Нощем Жар-птицата се трансформираше на истинска жена, една нежна и уникално красива в своето излъчване и форми Дева. Като казвам Дева, имам предвид жена с Божествена същност! Художникът беше толкова изненадан, че за малко не полудя, но после бързо се опомни и започна да разговаря с нея. Нощ след нощ, в продължение на месеци, те се опознаваха взаимно и... неусетно започнаха да се Обичат с една всеотдайна и безрезервна любов. Това беше и причината, той да крие Жар-птицата от хорските очи, дори и тези на приятелите му. Заредиха се безумни любовни нощи. Двамата влюбени се отдаваха на ласките си часове наред, докато се зазори и тогава девата ставаше пак птица, а художникът, е той си беше

пак художник. Нещата между тях дотолкова напреднаха, че вече и двамата не можеха един без друг. И един ден, художникът реши да направи нещо така, че Жар-птицата да бъде Прекрасна жена и през деня. Той горещо моли Бога Тя да не се трансформира повече в Жар-птица и... Бог чу молитвите му, и направи каквото искаше. Жар-птицата се превърна в една красива жена, както през деня, така и през нощта. Щастието им беше неописуемо и двамата ликуваха, ето, вече щяха да са непрекъснато заедно, да се радват един на друг, да се любят и през деня, да правят каквото си искат и където си искат.

Минаха няколко месеца на щастие и подем, но постепенно двамата започнаха да се изморяват един друг и това породило напрежение между тях. Първоначално започнаха спорове какво да правят или да не правят, когато са заедно, а впоследствие се зародиха истински бури и кавги. Прекаленото им сближаване доведе до сблъсъци, които преминаваха в истински битки за пространство и надмощие, кой какво иска или не иска и кой да командва парада. Ден след ден, от прекрасната им любов не остана почти нищо и двамата заприличаха на свадливи старци, които се бореха за всяка дреболия.

И така, скъпи читателю, ще ти кажа само едно нещо, не искай една Жар-птица да стане Обикновена жена! Да, това е изпълнимо с Божията помощ, но после Ти ще съжаляваш горко! Остави я да си бъде такава, каквато е, Искряща, Любяща, макар и само нощем, а през деня красива като Картинка, все пак е Жар-птица, нали! Нека и други да ѝ се радват!

АНГЕЛЪТ И КРАСАВИЦАТА

(приказка за възрастни)

Някога, много отдавна, в дълбоки древни времена, имало един ангел. Той бил толкова светъл и уникален, че който го видел, онемявал. Ангелът греел с всички цветове на дъгата и приличал на райска птица, още повече, че наистина имал прекрасни бели криле. Освен това трябва да отбележим, че бил любимец на Създателя на всичко съществуващо. Ангелът си живеел много добре в селенията на високите небеса, но един ден Създателят го повикал при себе си и му казал, че други негови творения, наречени хора, имат нужда от неговата любов и подкрепа. Така ангелът заминал на една малка планета на име Земя, за да помага на хората. Той бил толкова чисто и любящо същество, че вършел това, за което е изпратен с цялото си възможно вдъхновение. Правел го от едно по-високо ниво, без да е въплътен във физическо тяло и през многото хилядолетия, в които бил на Земята, помогнал на безброй хора за най-различни неща.

Един ден, като търсел отново човек, който се нуждае от помощта му, той срещнал една прекрасна жена. Въпреки, че тя била във физическо тяло, светела със светлина почти като неговата. Това много впечатлило ангела и той тръгнал след нея. Тя, разбира се, не го виждала, но усещала силното му присъствие и била много щастлива, че си има невидим другар. С течение на времето ангелът направил много добрини за красавицата и дотолкова бил увлечен от съществото ѝ, че един ден разбрал, какво се е случва с него. Просто той се влюбил в красивата жена с една чиста и истинска, ангелска любов.

Не след дълго взел решение за себе си и отишъл при Създателя с една молба. Тя била, да му разреши да понижи статуса си, така че да може да се въплъти в човешко тяло и въпреки, че Създателят знаел какво ще се случи, направил исканото от неговия любимец. Щастлив, ангелът се въплътил в човешко тяло, точно по времето, когато и красавицата го направила отново и така двете малки деца трябвало да пораснат, за да мога да заживеят самостоятелно. Минали

години и това се случило. Ангелът, вече в човешко тяло на мъж, и красавицата, отново в прекрасно тяло на жена, станали на 21 години. Той тръгнал да я търси и открил, поне така си мислел тогава, своята познайница. Те постепенно се опознали, сприятелили се и между тях пламнала една силна любов. Двамата млади били много щастливи в любовта си и години наред се радвали на пълноценни взаимоотношения. Постепенно красавицата поискала много други неща освен любовта му и един ден се случило неочакваното. Тя напуснала любимия си и отишла да търси това, което така силно желаела. Ангелът бил съкрушен, той не познавал човешката любов и си мислел, че тя е като ангелската, всеотдайна и ненарушима. Дълго време той страдал за любимата си и за това, че се е превърнал по силата на своя избор в „паднал“ ангел.

Постепенно, като премислил какво точно се е случило, и че, въпреки раздялата, той е преживял няколко прекрасни години във физическо тяло, се успокоил и приел нещата в тяхната цялост. Това го накарало да изпита една дълбока благодарност към Създателя и към красавицата и той засветил отново с предишната си светлина на ангел, но вече в човешко тяло. Не щеш ли, един ден при него дошла една, още по-красива и хармонична жена и ангелът разбрал, че всъщност това е неговата истинска любима. Радостта на двамата била неопишуема, защото и тя разбрала кой е той, всеизвестно е, че жените са доста чувствителни същества. Така, двамата, влюбени от пръв поглед, заживели пълноценен живот, в който имало много, много любов, но се намирали и мъничко скръб и болка, не заради друго, а за да могат да оценяват непрекъснато какво съкровище притежават – тяхната истинска, ангелоподобна, но все пак човешка любов. След като двамата наши герои остарели и напуснали земните си тела, те се възнесли и получили отново ангелската си форма. Оказало се, че и красавицата била ангел, дошъл да помага на хората, и тя също като нашия ангел, била приела физическа форма, за да може да изпита какво е да живееш земен живот и да опиташ земната любов.

СМЪРТТА НА ШУШУМИГАТА

*„Весело бе на моето погребение –
имаше музика и увеселение.
Всички приятели бяха много весели,
само на мен ми беше малко тъжничко.
Всички вървяха с левия напред,
с левия напред,
само аз тръгнах с двата едновременно...“
/из песничка на Шушумигата/*

Когато се реши да умира, Влади Шушумигата събра край смъртния си одър всичките си роднини и познати, приятели и неприатели, хора, животни и прочие – делили с него трудни минути в живота. На един завеща плетената дамаджанка, разбира се изпита отдавна и хванала паяжина в гърлината, на втори – зиналите си за ремонт обуца, на трети – на трети просто се усмихна, кимна с глава и легнал, преклонно помоли да изпият по една мастичка с облаче в средата. Поръча, заръча и...

И умря.

Изнесоха го с краката напред. Строените лястовици по крайпътните жици се побутваха една о друга, лъскаха фракове и с нетърпение очакваха процесията да мине покрай тях. Дърветата, стройни, официални, като за случая, склонили клони, шумяха в очакване дървесния си погребален марш.

Талигата, върху която Влади се припичаше блажен и безгрижен, креташе бавно по околорадския път, теглена едва-едва от проскубана кафява кобилка. Дъските на ковчега се полюшваха по неравния път, биеха се о ритлите на колата и трак, трак – огласяха ритмично полето.

— Ех, Шушумига! – хлипаше под нос беловласото старче, повело коня. – Ех, Шушумига! На кого оставяш чича си Радя? – кършеше ръце старикът, мачкайки избелял каскет. – С кого сегинка ще си пия пийването... А? Мълчиш! А какъв пияч беше... А? Помниш ли запоя по свети Василя, зимъс...

Помниш ли, Шушумига? А, бре, брате, стани и кажи... А? Шушумига!... Стани бе!?

Шушумигата лежеше изпънал тяло в ковчега – побелял, отслабнал, само едната му вежда се понадигна в такт с чаткането на дъските, но устата мълчеше здраво заключена... Нее! Никой не бе в състояние да накара Шушумигата да проговори. Цял живот бе мечтал за това блаженство. Слънце да го напича, да не мисли, да не шава.

— Стани бе, Шушумига! – продължаваше старчето. Стани бе...

А другите? Другите мълчаха, защото липсваха. Само Ради билкарят изпращаше приятеля си скръбен в този улав час. На него Шушумигата завеща цялото си имане от две протрити обувки, каскета и дамаджанката – плетената от камъшит дамаджанка, спомен от запоя зимъс... Е, да! И мястото си в старческия дом му завеща.

Ден преди да се реши и да се помине, Шушумигата се изниза нелегално от приюта за стари хора. С други думи казано, избяга, скачайки от прозорците на първия етаж. И каква ли работа имаше там – сам, сред тия бели и чужди стени, които нощем се снишаваха над него, мачкаха го и с вик го караха да скача от леглото. Знаеше Шушумигата, че не е за дълго тая нощна тупурдия, усещаше смъртта наблизо, навърташе се проклетницата и като лешояд на мърша налиташе в съня му. Знаеше старикът, че както на стария кон не приляга ново седло, така и на него не прилягат лъскавите таблетки и горчиви сиропи. И всяка нощ, преди да затвори очи и да заспи, Влади се прощаваше мислено с белия свят, стържеше с поглед стените, сливаше се с тях, попиваше в бялото им, докато мракът не го смилаше и чудно сияние не го понасяше далеко, далеко...

Някога... Над малката къщица, свита в лозята край града, дребна женица премиташе двора, пушилката се издигаше изпод метлата, намотаваше се на кълбо и караше очите му да мигат. Но той търпеше, широко отворил очи. Страхуваше се, че ако премигне, видението ще изчезне, ще се стопи и никога вече не ще се върне при него. Женицата спираше да мете, клатеше глава и усмихната, с вдигната ръка, го канеше да слезе долу на земята. Ето, ще направи крачка, ще скочи

долу сред двора, ще я прегърне, но сиянието го грабваше отново и го понасяше над града, и още по-далеко, и още по-назад... Завъртваше го като отбрулен лист и го запокитваше върху бетонните покриви. Тогава не издържаше. Викаше. Крещеше. Искаше да избяга далеко, ала тия бели стени се снишаваха, снишаваха и щяха да го смачкат, ако една старческа ръка не го побутваше по рамото и с тих, грижовен глас, не го будеше:

— Владко, Владе... събуди се. Дръж! – и му подаваше чаша с вода. Пиеше на големи глътки – потен и жаден.

Така всяка нощ. И не искаше, не искаше, по дяволите, смъртта да го свари в леглото по пижама, да го задуши с дъха си и като младо теле да го отнесе курбан за тоя що духа. Реши се и избяга.

Ради билкарят почистваше касетките с обезглавена лайкучка, когато, клатушкащ се и съсипан, Шушумигата се довлече и цопна върху дъхавия куп трепетлика. Ради доста се чуди, откъде се взе тая развалина, която от дълги месеци очите му не бяха съзирали. Позна приятеля си, прегърна го през рамо и го дотътри до варосаната стаичка на склада. Там с шепи загребва вода от кофата и заръси горката Шушумига.

— Стани бе, проклетнико! – бе казал Ради в яда си. – Ставай, поразнико! Къде се насмука, та забрави приятеля си?... А? Насмука се значи и забрави... И го бе шляпнал, ей тъй, на шега.

Шушумигата отвори очи и едно лукаво луднало пламъче весело завърлува из тях.

— Радко, Радко, Радниче – пропя старчето както си бе полегнало на леглото. – Мое малко добиче... Кой те води да пиеш вода и вино-ракия... Еееех, мама! – и ръцете му безсилни се кръстосаха върху гърдите. – Няма я твойта Шушумига, Раде! Отива си, брате, отлита – дереше се гласът му, а Ради не посмя да го прекъсне. Пиян ли бе, пребит ли – зачуди се билкарят и само си стоеше, и ни с тъга, ни с радост повдигаше слабовати рамене.

— Живот, живот... – дишаше Шушумигата. – Живот, женица... дамаджанка-умница, а на гроба ми водица. – издекламира старчето, понадигна се на лакти и погледна право

в лицето на Ради. – Приятелю, извинявай, избягах и не ти се обадох. Но разбери, браток! Свят ми се зави... Повярвай! Очите ми се отвориха, гърдите издуха... А оная, знаеш ли, Раде, подире ми. Току ме бодне в гърлото, току в сърцето и аз, приятелю... Ехей! Там, бирарийката, нали я знаеш – зад сергиите на пазара. А женската баня, помниш ли, Радко... до тухларната... и там. Ех, браток! Пара бяла, дим..., а ония ми ти кошути лъскат бедра, разлюляват гърди и кънти, кънти, кънти, ще събори стените, като камбана – жив ще ме съсипе... На небето му се плаче, а ония ми ти райски девизи, току се покажат, белнат тяло и буф... пак обратно в парата... Еееех! – изскърца Шушумигата и добави тъжно. – И на лозята ходих, помниш ли ги, Раде?... Сега е пустош. Няма ги нашите лозя. И Милка я няма, и къщата... Завод, Раде. Стени и бетон... Не можеш вляза. И там бях!... Еееех!

Ради се отърси от омаята, разбра кой дявол се е хванал в капана на Шушумигата. Усмихна се и плесна с ръце:

— Ха така, браток!... Ха така, че на чирози заприличахме, ама не сме чироз ние, а волни соколи.

— Соколи сме, брате... Нали, Раде? Соколи.

— Соколи, Шушумига! Соколи... – Ала нещо срязва билкаря и той се преве на две задъхан и зачервен.

— Хей, соколе? – понадигна се Шушумигата. – Май?...

— То ще е от високото – усмихна се билкарят, стана, отвори вратичките на зеленото долапче и в ръката му затанцува Прасковая Ивановна – ракия от най-добър сорт.

Бутилката изклокочи и бързо-бързо размени притежателите си. Старците заоблизваха доволни устни.

— Ха така, Шушумига!

— Това ще е, брат! Ако умра, сега искам да умра, а не в оня кокошарник... Сега, соколе мой!... Сега... И очите напълних, и устата навлажних, и една целувчица да има коя да ми... и да умра... А на тебе, Раде, на тебе цялото си имане завещавам. Пиши!... Обувки – две... И му ги завеща. Сетне допи ракията си и...

И умря.

Шушумигата бе пожелал да го погребат в полето под бора, който устояваше на времето самотен край гората, под наболата зеленикави мустачки трева.

И сега те се движеха по пътя. Двамата, сами към бора. Ритмично се удряше ковчегът о дъските. Звънеше лопатата в очакване да захапе пръстта. Дърветата се полюшваха в по-гребален марш. Лястовиците клатеха глави. Пролетта стъпваше тиха, боса, на пръсти. Само кобилката изпръхтяваше от време на време и навела глава, теглеше непосилния си товар.

ЛУДАТА

Ветрино – две улици на кръст, камбанария с олющена стара мазилка и три тополи с варосани бели стволоче в центъра. Това беше Ветрино. Това е. Такова щеше да остане.

Сутрин слънцето близва върховете на тополите, светват листата и клоните им, отрупани с прежълтели листа, зашумяват възбудено огласявайки тъжно улиците на градчето. След миг врата изскърцва, след нея втора, трета и из отворената им паст сънливи и недоспали излизат ветринчани. Камбанарията в центъра бавно и проточено отмерва седем удара, след което камбаната млъква уморена, с изплезен език, неспособна да сподави човешката врява. Недоспалите потропват нозе о асфалта. Олелията нараства, расте, и щом ръмжащото градско автобусче спира до синьото табелче на спирката, вдига се врява до Бога и тълпата нахлува в него, започвайки битка за място. Така минута, две... Час. Сетне улиците опустяват и слънцето, проточило лъчи, гали измазаните къщи, блещука в стъклата на ниските блокчета и уморено в тази си игра, застива в продължителна прозявка. Есенна прозявка, която кара сивите покриви да изпусчат пара, а буля Сийка Сладкарката, да подръпва нервно пердетата от витрината така, че стъклата на магазина лъсваха ухилени като детска усмивка.

И тази сутрин камионът с млякото закъсня. И тази сутрин завъртя гуми на площада, наду клаксон и спря с дрънчене пред сладкарницата. Моторът побоботи нахалост и сърдит глас се провикна:

— Бульо Сийке!... Хайде джанъм!

— Ида! Ида! – чу се от притворената врата и нисичка, възпълна, жена се засуети зад витрината.

Откъм долния край на градчето, забутан в ниското между Кунини баири, по улицата, която се точеше покрай кметството, та чак до живия плет на градските гробища, привела ниско рамене, зачумберила глава, се показва Люба – лудата Люба. Момиче, на което годините трудно се познаваха, с красиво, дължко лице, тънки ръце и очи – големи и тъжни, изкривени от страх и уплаха.

Лудата стискаше малко вързопче, повито с груба вълнена кърпа и скрепено с бели памучни конци. Главата ѝ се клатеше над вързопчето, въртеше се смешно и цялото ѝ тяло, разлюлявано от невидима сила, се тресеше като треска на вятъра. Ако имаше жива душа наблизо, то тя неизбежно би чула:

— Спи, рожбо!... Спи!

Лудата вървеше бавно под измръзналото сякаш слънце, което пилееше щедро лъчи и огряваше земята, но не топлеше. Дъхът на момичето се точеше в тънка струйка пара, увиваше се като клуп около шията, стягаше се и се мъчеше да я повлече нагоре, но безсилен се разбиваше в листата на дърветата, които зъзнеха замръзнали, но докоснати от човешкия дъх все пак се откъсваха и капваха на земята. Есен е.

Люба наближи камиона, когато от прозорците на апартаментите нечие дете изплака и изпищя. Лицето на девойката светна озарено от радост, ръцете ѝ стиснаха диво вързопчето и така, прилепила го към гърди, шеметно се завъртя на пети.

— Не плачи, мамо!... Не плачи! Гладничко си... Нали?... Мляко ще ти купя.

Девойката подмина камиона, свърна между касите с мляко и хлътна ситнешком в зиналата врата до витрината. Вратата тресна зад гърба ѝ, стъклата издрънчаха и гласът на продавачката – креслив и зъл, се чу изпод масите:

— Затворенооо!... Слушай! Не виждаш ли, че мия?! Пък и стока приемам!

Обърнала гръб на вратата, Сия лазеше на колене по пода зад масите и стиснала мърсоляв парцал триеше мозайката около бялата плоскост на хладилника.

— Затворенооо!.. Затворено ти казвам!... Айде, после... – ала клиентът продължаваше да стои упорит зад гърба ѝ. Сия надигна глава, сложи ръка на коляно и се изправи. Очите ѝ срещнаха очите на лудата.

— Уф!... Ти ли си било, мари душко!

— Аз съм! Аз съм, бульо Сийке!

— За млякото, значи...

— За млякото, бульо Сийке!

— Ох! Детко... – изпъшка жената, обърна се и се скри

зад пердетата в склада. Помая се някое време и току се върна с пълна бутилка мляко в ръце.

— Дръж! – каза уморено жената. – Не ща, не ща – и блъсна ръката на Люба, в която жълтееха стотинки. – .. Не ща, детко, да си ми живо и здраво!

Люба повъртя очи, забравила за миг за вързопчето, сетне се сети нещо, прегърна го, грабна бутилката с гърлото надолу и хукна вън. Капачката не издържа и млякото шурна подире ѝ.

— Ех, детко, детко,... – изпъшка жената, забила поглед в стъклата след нея. Въздъхна тежко, после клекна и заби ожесточено ръкав о бялото на хладилника.

А Люба? Люба завиваше зад ъгъла на кметството, млечната бутилка се полюшваше празна в ръката ѝ, дирята след нея засъхваше в мазна, сребриста пътечка... Ветрино дишаше с есенен дъх, лющеше листата от тополите и премрежило очи ловеше последните лъчи на слънцето. Дъхът на зимата изгаряше улиците, караше хората със свити сърца да притягат покриви и комини, да лъскаят печки и с трепет да поглеждат нагоре за първия сняг, който падаше винаги едър от небето, блестящ, скърцаш под стъпките сняг, покрил от край до край земята. Но за сняг бе рано. Сега улиците кротуваха смирени, протегнали лениви тела между варосаните в бяло бордюри на градчето. Само гласът на лудата глъхнеше надолу по пътя към гробищата.

Камионът разтовари, изви дим от ауспуха и изчезна към Белица. Вратата на сладкарницата остана отворена.

Буля Сия привърши с търкането, изцеди парцала и заслущана в болките на кръста си, довлече крака до чугунената мивка. Водата караше ръцете ѝ да потръпват, пробождали сякаш от хиляди игли.

— Пфу! – изпухтя жената и затърка ръце о хавлията зад вратата.

Отвън отново изскърцаха спирачки. Рижавото слънчево петно, прецедено през витрината потъмня, вратата се хлопна и непознати гласове загълчаха току зад струпаните каси. Сия окачи хавлията, прокара длани по лицето и още замаяна от хлада на водата се завлече да види.

Слънцето заблещука студено в очите ѝ, заслепи я и в първия миг жената не позна желязното чудо пред вратата си. Трябваше да вдигне и засенчи очи с ръка, за да различи червения кръст на Беленската линейка.

— Ей, лельо! Леличко! – провикна се кьосето-шофьор. – Леличко, хайде да ми кажеш къде да намерим Любомира Александрова... Любомира Александрова Бе – не – ва! – зачете момчето, като подсмърчаше хремаво на всяка дума.

— Любомира ли?! – сепна се жената. – Че,... защо тий Любомира, бе?... Да не си решил да се жениш?

— Ще я приберем малко... при нас. Нали знаеш! – засуети се шофьорът. – Пък може и да се ожена – реши да се пошегува.

Сия бе чувала за беленския приют. Какви ли не истории се сееха за него, никнеха слухове, кълнях и жънеха къде страх, къде почуда.

— Ааа! Че откъде да знам къдей момичето? – излъга жената и любопитна добави: – Че защо бе? Тя на никого зло не е правила...

— Защо! Защо! – ядоса се шофьорчето. – Плаши децата с тоя вързоп... Пък и нали знаеш! Луда – чумаво семе! Трябва да се чисти... Средата трябва да е чиста, лельо! – заключи поучително кьосето.

— Средата ли? – жената хвърли злъчен поглед на шофьора и на брадатото чучело, навярно доктор, което мълчаливо преживяше дъвка на преданата седалка на автомобила. Сетне сви устни и изсъска: – Ти средата да не месиш!... Не ти знам Люба! Хайде, чупка! Измитай се, че пречиш на търговията.

— Ееей! – заплаши я шофьорът с пръст и тръсна вратата ядосан, после наведе глава и високо загълча на брадатото.

Сия им обърна гръб и вече влизаше в магазина, когато детска врява, като огромно снежно кълбо, се търколи откъм училището и спря до колата. Нещо жегна жената и я накара да се обърне уплашено. Децата, накачулили линейката, гласа през глава, глас през глас, сочеха и крещяха възбудени по пътя към гробищата. *„Слепи да бяха, щяха да видят... Всичко виждат проклетниците“*. Къде с яд, къде с обич си каза... *„Хайде, холан! Каквото е писано...“*

В този миг моторът на колата изръмжа и, съпроводена от детската врява, линейката пое към гробищата. Сия се закова на място, като че нещо пресука върви в гърдите ѝ и една тежка болка, като камък, се заизкачва към гърлото!...

„Божичко“!... Пое дълбоко въздух и сама не разбра как тръсна вратата и заключи. Подвоуми се само за касите, пълни с кисело мляко, но махна с ръка и пое подир колата.

Люба стоеше на посивял, целият потънал в прах, крайпътен камък. Слабоватите ѝ рамене, като криле на орлица, се бяха склусили над вързопчето. Тялото ѝ все така се люлееше, полюшвано сякаш от ветрец и тиха, тъжна приспивна песен се носеше неразбрана над асфалта. Косата на момичето, черна и лъскава, като спокойна вода нощем, блещеше на утринното слънце. Очите ѝ се ровеха безцелно в прахта, губеха се из треволяка и уморени от това си скитане, падаха смирени върху грубото вързопче. Камъкът, на който момичето седеше, се размърда и уплашена да не би да разбуди детето, Люба скочи и внимателно го понамести с крак.

— Спи, детко! Спи! – напаваше момичето и притворило очи потъваше в унес, чужда за околния свят.

Хлопването на вратата я стресна. Линейката бе спряла на дващестина крачки от камъка и едно голоблудо лице с миши очи и с късо кожено яке се прокрадваше с протегнатата ръка към нея.

— Люба?... Любке! – подвижна ѝ голобладото.

— Шшшшт! Спи... Спи! – шепнешком го спря Люба.

Шофьорът разколебан обърна глава към братията в колата. Она наду бузи, махна с ръка и предизвикателно се изсмя. Късето се обърна и окуражено тръгна към момичето.

— Спи!... Спи бе! Не чуваш ли? Спи...

— Любе, хайде... Любке!...Хайде, мойто момиче! Ела да се повозиш... Виж, с кола сме дошли...

Люба се сепна и със светнали очи попита:

— И него ли?! – посочи вързоп.

Късето едва сдържа смеха си, доближи се съвсем до нея, прокара кутре между вървите и дръпна с все сила.

Ветрино препичаше къщи под жълтявото слънце. Бели, сиво-бели къдрави облаци, наслоени по небето, подпирала

синевата и вирнали сякаш високо носове в чернилото над нея нехаеха за всичко, което ставаше по измръзналата земя.

Сия, застинала пребледняла и изтръпнала. Сатанински рев я бе смразил, бе я сковал на място, отнемайки всичките ѝ сили, които я бяха довели по пътя дотук.

Момичето крещеше обезумяло, ровеше ръце из парцаливата купчина, хрипаше и напразно се опитваше да събере разпиляното в едно. Конците се изплъзваха изпод пръстите ѝ, врязваха се до кръв и хлъзгави се изнизваха на земята.

Къосето се стъписа, дръпна се гузно, но решило да тури край на цирка, поиска да извие ръцете на лудата.

Обезумяла Люба се изправи срещу него, могъща и зла – като животно. Опъна ръце и със свити юмруци удари в гърдите му. Късето се олюля, размаха ръце и като узрял плод тупна на земята.

— Ей, ей... Ама... – зашепна голобрадото уплашено. – Не исках, Любе... не исках.

Люба, вдигнала огромния камък, на който седеше, идваше право към него.

— Любе!... Любке... Недей!... – не се сдържа Сия. – Любке!

Но Люба, глуха за всичко, стъпка късето в прахоляка, подмина го и в тръс се поднесе към колата.

Докторчето се втрещи.

Ревът на лудата се изви отново над покривите, стигна до небето, заора из облаците. Камъкът описа дъга и звънът от счупени стъкла накара Сия да зарови в шепи лицето си. В този миг Къосето се опомни и с два скока се озова зад гърба на лудата. С ръка опасва тънката шия на момичето, стисна до задушаване и задърпа тялото назад.

— Не... Не... Не искам – хриптеше Люба, загубила гласа си. – Не искам. Детето ми... Пусни!

Брадатото, по чудо останало живо, изтърси стъклата от мантата си, и изпод седалката измъкна усмирителна риза.

— Ще се биеш! А?... Камъни ще хвърляш, курветино... Мирно, че те скастриям! – дереше се късето и с коляно бяхтеше момичето в гърба.

Усмирителната риза стегна тялото и Люба, подобно на червей, се заизвива в ръцете на мъжагите. Чак сега, безпо-

мощна и укротена, тя забеляза Сия да подсмърча в шепи, подпряла гръб о колата.

— Лельо, Сийке!... Леличко... Детето ми!... Сийке!

Сия вдигна побелялата си глава и не чака момичето да я подканя наново. С изтръпнали ръце събра разпилените парцали, обра конците от земята и се зае да стяга вързопчето. И то, като че ли самò проплака в ръцете ѝ.

— Виж, детко!... Виждаш ли? Гледай! – Жената вдигна детето над главата си. – ... Гледай, Любе! Гледай! – продължаваше да нарежда, докато мъжагите наблъскваха овързаната луда в линейката. – Живо е твоето момче... Живо е, Любке!

— Леличко... – чу се гласът на Люба. – Леличко! – Очите ѝ се показаха отзад на стъклото – големи, бездънни, красиви. Сълзите отичаха, размазвайки слънцето, решило да се огледа в тях.

Сия не удържа и една малка предателска сълза се търкулна, мокрейки лицето ѝ.

— Детенце, детенце... – шепнеше жената и обезумяла, от луда по-луда, разкопча елечето и подаде над вързопависналата си гръд. Кафеникавото зрънце се отри о грубата вълна и потъна там, където трябваше да е главата.

Очите на Люба пресъхнаха, радостно пламъче затанцува из тях, завъртя се в танц и се скри уплашено. Колата забоботи, завъртя гуми и бавно, съвсем бавно потегли по пътя към Белене.

Пътят опуся.

Слънцето все така опулено напичаше над Ветрино. И все така тихо градчето полюшваше клони с извилия се вец, разхвърляше листата на тополите и по тротоара редеше чудна, жълта мозайка. Вечерта, уморено, градчето щеше да заспи, притихнало с мълвата за лудата.

Пътят опуся.

Само очите на Люба витаеха над асфалта, безмълвни и тъжни, завинаги забодени в кафявото на Сиината гръд.

И тихо, тихо... Пустош.

СРЕЩА

Дядо Гине седеше на прогнилата пейка пред двора, погледът му се рееше къде стриганото теме на Коджа баир, спираше о зеленото на гората и гърдите му се издуваха, пълни с мирис и упование, жадни за пролет.

Капчукът светнал – бистра сълзица – се пънеше, набъбваше и... дзаваннн,... капваше в окото на локвата досами дувара. „Ех, пролет, пролет...” – каза си дядо Гине, зяпайки как една мушица приплъзва крачка по влажната дрянова пъпка. Пролет.

Калта чертаеше огледални коловози, пълни с вода и сняг – блестящи, пеещи коловози, които се губеха в къошетата на Юделник. Селото, стаило дъх, цедеше сетния си дим в небето. Цедеше димът, къщите тръпнеха глухи, кротки, още миг и тишината щеше да плисне. Дядо Гине притвори очи, облиза с език слънцето по устата си и млясна доволно.

— Добър ден, дядо! – стресна го непознат глас. Отвори очи, замижа ситно, ситно и се вгледа в черното петно затулило светилото.

— Кой те довя тука, бе? – троснато попита.

Непознатият се смотолеви, запристъпя от крак на крак и отвърна:

— От Хотанца съм, дядо! Ей, там, зад баира е селото...

— Ти, да не ме учиш дей Хотанца! Дядо ти Гине и Хотанца знае, и Татар-Пазарджик! Да мълчиш! От кои си ти, там?... А?

— От Торбалаците съм, дядо!

— От Торбалаците ли? Че аз ги знам, бре!... Бай ти Митри Торбалака, знайш ли го? Имаше един, ей такъв, червеникав от преди деветия.

— Как да не го знам? Митю Проданов от гьолената махала!

— А тъй!... Жив лий, серсеминът му със серсемин?!

— Жив е, дядо! Лани се помина жена му, буля Митровица. Вяхна стареца близо два месеца, ама се оправя. Жилка е той! От балканджиите... Ей, дяде... Кво ти, стана бе, дяде?

Дядо Гине се бе уловил за гърлото и с ръка се мъчеше

да надвие парещата болка. Непознатият грабна капчукена вода от локвата и я плисна върху старческото лице. Водата запълни бръчките, забълбука из порите жива и играва. Дъхът се успокои.

— Ей, проклетнико – изпъшка старецът. – Проклетнико ниедни – разтриваше с ръка лявата си гръд. – Ей, тука, мамка му, едно огънче се е свило и рече ли да пламне – пожар! Пожар!... Значи, буля ти Василка се помина, момче?

— Помина се, дядо! Умря!

— Е-е, ей,... я виж, виж... Покачи се проклетницата – и дядо Гине посочи към пъпката на дряна, където мушицата се въртеше върху цъфналия ѝ връх. – Покачи се, покачи се – запляска с ръце, забравил и болка, и дявол. После ни в клин, ни в ръкав продължи: – Каква жена? Като запретне фустите, че като нагази в коритото да къпе чергите... Очите ти изтичат. И какви очи? Катран... Ама, на! Пусто! Цъфна Митрето червив с пара и...

— Извинявай, дяде, ама ми трябва училището?

— А?! – зина Гине.

— Училището, питам, къде е?

— Що тий бре, сине? Голям ми се видиш?!

— Голям съм, дядо, ама учител ще ставам... Търсели нередовни. Казаха и реших да проверя. Малко дърводелец падам, рисувам, техникума в града завърших.

— Учител? Браво, bravo... Ей, там, зад джамлъка на оназ къща. Да вървиш все направо. Не спирай и ще стигнеш... Бързай, ще можеш да намериш някого. Върви, че окъсна!

— Довиждане, дядо!

— Със здраве, момче! – дядо Гине проследи момчето, което се скри зад Върбановата къща.

„Учител? Хубаво“!... – помисли си Гине. – „Ех, пролет, пролет“ – пое въздух на гърди и заби поглед към Коджа баир.

Селото мъркаше тихо, тихо с гласа на сепнати петли и кокошки. Някъде куче изскимтя... „Трябва да е на Радой пѐдаря“... – Порта изскърца, удари се о бетон и хиляди копита затопуркаха о калта. – „Ха, и Асена изкара овцете“ – каза си старецът и в този миг гръмна музика. Маршова, тържествена музика.

Фунията, закачена на телеграфния стълб в центъра на селото, се гънеше, увиваше, трещеше напъвана от хиляди бесове.

Пролет.

Училищният звънец би. Хор от детски гласове излетя над покривите.

Някой извика.

Обедът преваляше.

Откриха стареца привечер. Седеше все така на същата пейка, стиснал здраво с вкочанени ръце кривото на бастуна си. Погледът му забоден в слънчевото цедило над Коджа баир. Устата отворена. Очите – големи, зинали, ненаситни. Отляво под гърдите изстиваше проклетото пламъче.

АСЕН, ХОДЖАТА И КУЧЕТО

Кучето стоеше на двајсет разкрача от него, издялано сякаш от камък, с настръхнали уши и подвита под бутовете опашка.

— Хайде, джанъм, ще ловиш ли заек или няма! – подвижна му Асен и за да сплаши песа вдигна ръка и замахна към него.

Ала кучето не помръдна. Погледът му забоден като шило в последните къщи на селото, устата леко отворена, с език издаден напред и само неравномерното движение на косматите му гърди издаваше, че в кучешката душа се боричкаха чувства.

Ядосан от кучешката гяволия Асен захвърли кривата тояга в тревата и стъпвайки тежко се запъти към него:

— Абе ти, краста.. – поде, но не завърши. Щом приближи на крачка от песа – чудна, упойна миризма се завъртя около главата му, погъделичка месестия Асенов нос и като отприщена лавина се втурна в тялото му. Ноздрите се издуха от удоволствие.

Мекички! Топли, пухкави мекички ухаеха в утринта над земята. Мирисът им се смесваше с тоя на тревите и караше Асеновата глава да се върти като ветропоказател, а в края на краищата да спре с нос насочен към Сиината къща – в края на селото, скрита зад големия орех.

Някъде, там в ниското, зад зелените орехови листа, Сия се беше навела над стара прогнила печка, турена под сайванта в двора и нехаейки за Асен и кучето му, което не искаше да лови зайци, препичаше в тиган мекичка след мекичка, доволна, че и тази сутрин щеше да нахрани мъжа си, снахата и двете внучета. А с каквото остане от мекичките – прасето и кокошките. И какво от това, че някакво си там безпътно куче – дръгливо и старо, с проскубана жълтява козина, беше застинало като статуя на баира над къщата ѝ, и не искаше да лови зайци. Препържваше си Сия мекичките и пет пари не даваше за Асеня, който от три дена се мъчеше да научи кучето си да лови зайци. Какво ли не прави горкият човек? Че със зая кръв ли не залива пътечките, жив заек ли не вла-

чи пред очите му, а онова ми ти куче, като ударено гледа, премига и ушите му все към село насочени.

„Дали е куче като куче“, съмняваше се той и го биеше през вечер с тоягата си, ала кучето не ще и не ще – не хукна ни веднъж заради хатъра му по заешка следа.

Не знаеше тия работи Сия, пък и да знаеше – мекичките искаха пъргава мисъл и сръчни ръце, щото, току-виж, ако си се замислил за хорските работи, изтървал си ръждивото по края на мекичката, а има ли ръждиво, значи, хрупка тестото и мъжът ти ще е доволен.

— Хайде, Миче! Ваньоооо.... Хайде, душичките ми, викайте дяда си!

„Миче, Ваньоооо... да, да сиии“... – повтаря ехото и сепва Асен:

„Мекички“, преглъща гладно човеът, а в стомаха му стотина казаци с наострени пики – мушкат ли, мушкат – гладно му е. А кучето не ще и не ще! Кранта! И Асен ядосано го прогонва, навежда се и от гъсталака край него измъква заек – с уши, крачета и опашка. Цял заек – бял, с черни петна по гърба и едно на челото.

Кучето вижда заека, стряска се и радостно върти опашка, сетне без да се двоуми се стрелва в отскок към Асеновите ръце, докопва заека и хуква по пътеката към село.

— Стоой! – изрева Асен и докато се усети, краката му сами го понесоха след кучето. Така и влязоха в село – най-напред кучето със заек в уста, а след него Асен, запъхтян и потен.

И за кой ли път така... Чуди се цяло село – вече трети ден Асеновото куче заек лови и не само го лови, но и направо вкъщи го носи... *„Ще трябва да е куче от нова порода“*. Шушукаха си ловците и от цялата работа Асен намазваше. Вечер, щом слънцето залезеше зад Голия рид и над Ореша се спускаше сивкав сумрак, току ще мине Ванко Запада, ловец от дъното на душата си, ще похлопа на вратата му и ще го закани в кръчмата да пийнат, да се опознаят. Или пък ще се ухили в прозореца Славчо Терзийчето, ще размаха ръце и той за същото. И все черпят ли, черпят, завалийките и все току за кучето отворят дума.

Ала не вчерашен Асен, знае кое и как да говори: *„Вярно“*, казва, *„куче. Вярно, заек носи, ама една слабост има,*

трябва след него да тичаш... Наздраве, момчета!"...

И така сума ти време вече. Омръзнах му на Асен и за-
качките, и задявките, и сериозните приказки. Болно му ста-
ваше на душата щом си помислеше, че ето на и днес ще
вземе бялата заешка кожа, натъпкана със слама и съшити с
конци, ще я мушне в торбата и ще се запилее по поляната,
на баира, над село, да учи кучето на ум и разум. И само едно
в главата му: Да се научи кучето заек да лови.

Омръзна му! Все по-често се заседяваше, седнал на пра-
га пред къщи и все по-често мисълта му препускаше подир
старата Асеновица, поела отдавна към звездите и към гър-
дите му вляво. Защото Оня свят, според Асен, е там, далеко,
в черната паст на небето и тук, наблизно, но скрит в сърцето
му. И защо ли Оня свят се нарича Оня, защото не иска светът
да го видиш. Видиш ли го, знай тогава, става Този свят и ра-
бота на земята нямаш. Сдаваш си багажа по ред и... сбогом...
И у всеки човек оставаше по мъничко от близкия, и само от
него ли..., като карфичка се крие в гърдите и боде, боде –
нашепва: „*Не забравяй, живей и помни*“. И като поменуваше
отдавна поелата към гърдите и небето своя половинка, Ал-
лах да я прости, Асен вземаше главата си в ръце, подпираше
лакти о колене и така застинал, като куче с широко отворени
очи и огън в тях вместо език, отново подемаше размисъл за
това, защо кучето му не иска зайци да лови.

Нее! Не, че нямаше зайци Асен в двора си! По цяла-
та околност го знаеха като стар зайчар. Що зайци, що чудо
мина през ръцете му... И сега в клетки подредени като ку-
тийки покрай дуvara – пухкави, бели и сиви, подскачаха пе-
тдесетина хубостника. Ама друго си беше да пуснеш кучето,
да свирнеш – то като стрела да се шмугне в храсталака и
след минута да изскочи със заек между зъбите. А той, Асен,
опънал се като султан на моравата, да си чеше зъбите с кле-
чок и да чака с мушамена кесия кучето му заек да донесе...
И откога ли се закрасти проклетата ѝ мисъл? От реформата...
Ех, Асане!... Винаги се изтърваше в такива моменти, когато
останеше насаме, и винаги вечер, откакто стана реформата,
по десет пъти си повтаряше: Асан стана Асен, Асан стана...
Асен стана... и винаги заспиваше, за да се събуди на другата

сутрин бодър и с мисъл за кучето и заека. Искаше Асен в мир и спокойствие да изкара дните си и затова не разбираше младите, които негодуваха срещу реформата и се пъчеха като петли.

И като всеки попрехвърлил възраст човек, Асен се облягаше спокойно и доволно о вратата, и замрял срещу при-вечерното слънце, се наслаждаваше на спомени и тишина... „Какво ли оставаше от човека“, питаше се Асен, а очите му се пълнеха със сълзи, не удържаха напъна на душата, която го подръчкваше като с остен и го завръщаше към споме-на за Гюлдахар – старата Асеновица. Аллах да я прости. И щеше да я кръсти Асен – Галина. Значи, Галя... Галя, Галя... Галина... Гю... А кучето му не искаше да лови зайци. Ако не беше това куче, шербет щяха да са дните му, ама като се е залостило като чеп в душата му. Не стига това, че не лови зайци, но винаги когато се унасяше по небето и по своята Галина – Гюлдахар, то, кучето, току се дърпаше на синджира и синджирът се тресеше като болен от треска, звънеше на халост, докарваше го до плач... Добре, че не лаеше. Иначе цялата махала щеше да се вдигне на крак, щеше да се вдигне олелия до небето и иди се оправяй със зевзеци, и им обяс-нявай, защо кучето лае. Не лаеше. Приучи го Асен с чепата тояга – веднъж, два пъти – на третия път или на четвъртия, то поумня и млъкна... Само дето дрънкаше със синджира и на Асен му се струваше, че това дрънкане стига за десет лая. Тогава туряше ръце на ушите си, запушваше ги и молеше Аллах, дано жените да са заспали десетия си сън, сякаш не на кучешката шия, а на собствения му врат бе окачена тая верига... Аллах, Аллах... И като, че ли напук, кучето започ-ваше да се дърпа винаги след залез слънце, когато спокой-ствието в Асеновата душа го изпълваше до върха на белите му коси, а цялото му тяло се отпускате на прага и престава-ше да съществува като такова и се понасяше като балонче пълно с водород. Тяло с глава, ръце, крака и две затворени очи. Поне така си мислеше Асен... Блаженството му нямаше край в тия минути. Връх на душевната му наслада бе гласът на ходжата, който се проточваше молитвено от върха на ми-нарето, понасяше се над Ореша, за да се слее в другия край

със звъна на черковната камбана... Дали кучето не се плашеше от ходжовите молитви, или се стряскаше от звъна на камбаната. Дали познаваше корана или бе от християнска порода, или пък членуваше в някоя си негова организация със свои закони и молитви... На тия въпроси Асен не можеше да си даде отговор. Често се спираше пред него, вдигаше влажната кучешка муцуна и дълго се взираше в очите му, търсейки искриците на вярата, по които да познае – що за куче е неговото куче. И винаги с болка стигаше до извода, че това, иначе, живо същество е само куче, което се интересува единствено от кокал и паничка попара... А дали си нямаше то, свой, кучешки бог... Сложен е земният свят. Сложен и объркан – шепнеше в такива минути Асен, целуваше кучето и не забравяше в сгода да го помъкне по поляни и баири, за да го учи да лови заек.

В една от тези изпълнени с блаженство вечери, както си бе заслушан в молитвения глас на ходжата и дрънченето на кучешката верига, внезапна мисъл споходи главата му: Кой, ако не ходжата щеше да помогне!... Само ходжата... И недочакал гласът на ходжата да замре над керемидите, преди да е отзвучало последното... „Вах, Аллах..., ах“!... Асен стоеше пред боядисаната в зелено врата на джамията, стиснал в ръка синджира с кучето.

Щом последното „вах“ замлъкна над Ореша, той похлопа на вратата и без да чака отговор хлътна в двора.

— Стой и да не си мръднал! Кой си ти бе? – чу се глас откъм сградата и в същия миг крушката на стената светна.

— Аз съм, ходжа! Асан – Асен – поправи се човекът и притвори вратата така, че кучето остана навън.

— А-а-а!... Кажи, аркадаш! Що така по късно време, бе?

— Виждаш ли, ходжа... – започна Асен, като не знаеше как да го каже. – Виждаш ли... Аз за кучето...

— Куче ли? – намръщи се ходжата и дръпна синджира със сила.

Кучето не издържа, изтътрузи се в двора и зина с изплезен език пред двамата.

— Аллах!... Наистина куче! – усмихна се ходжата и погледна Асен в недоумение.

— Куче ти казах, ходжа! Куче, ама не ще заек да лови... Та, ако можеш една муска да му изпишеш... Ще прощаваш, ако е грешно на кучето муска да се прави, ама... само то ми е, пък искам и заек да лови...

— Че нали всеки ден ти носи...

Асен махна с ръка вместо отговор и виновно наведе глава. Взело пример от господаря си, неразбиращо, но предано, кучето клепна уши и забодя поглед в земята.

— Аллах е справедлив към всички... Ще ти направя муската – продължи ходжата и го потупа по рамото. – Но щом Аллах ти помогне в беда, не забравяй и ти на Аллаха да се отплатиш...

— Ще платим, ходжа, как няма да платим..., само заек да лови!

Ходжата завъртя глава лукаво, развесели се и със съвсем младежка походка се скри зад вратата на минарето. Само след минута се появи, провесил в едната си ръка велурена кесийка, а в другата листче и химикал.

— Това е за кучето! – подаде кесийката на Асен. – Ще го вържеш на врата. А на листчето ще напишем една молитва до Аллаха... Нали муска искаш... – и ходжата обърнал гръб на Асен, подпря листчето на стената и със ситен почерк написа: „Куче на Асена зайци улови – не улови, ама заек ходжа да яде“. Написа ходжата муската, взе кесийката от велур, сложи муската в нея, запечата я с восък и я завърза за шията на Асеновото куче:

— И да не си я махнал отук! Ей!

Асен благодари с поклон до земи и на Аллаха, и на ходжата, хвана синджира и спокоен, и щастлив пое към къщи.

— И да не забравяш, Аллах е милостив и справедлив! – викна след него ходжата, ала Асен не го чу отнесен от мислите си далече.

Случиха се дъждовни дни и колкото и да му се искаше да пробва кучето и муската – не можеше. Вода се лееше като из ведро от небето и малцина бяха тези, които посмяваха, загърнати в прозрачни дъждобрани, да напуснат домовете си по каквато и да е била работа. На село се запасяваха с продукти отрано в големи количества, така, че и потоп да

настанеше, орешани щяха да преживеят в домовете си най-малко месец-два, стига тухлените къщи да издържат напъна на водата.

В такива дъждовни дни Асен отвързваше кучето от колибката на двора, вкарваше го въщи и за да не шета много-много, го завързваше за крака на леглото, сетне залостваше вратата, и загледан в дъждовната мараня навън забравяше за времето.

В такива дни обикновено го навестяваше старата Гюлдахан. Тя се появяваше в маранята и се носеше из двора като видение, и самата бе видение, което се втурваше в душата му и не даваше покой на мисълта. Не смееше Асен да отмести глава от прозореца, стоеше като истукан, с изцеден поглед в дъжда и всеки миг очакваше старата Гюлдахан да се обърне към него и с дрезгав глас да му се накара: Отдавна яхъра беше празен, кошарата под сайванта пуста – овцете продаде преди година, от навеса в ъгъла бе останало само прогнилото дървено корито и единственото нещо, което не бе потънало в разруха, бе кучешката колибка, скована от сандъчени капаци, боядисани в синьо. Вярно!... И клетките със зайци, подпрели дувара. Ала Гюлдахан отминаваше колибката и без да се обръща към прозореца, се стопяваше в дъжда, и изчезваше така, както и бе дошла... Галя... Галя... И всеки път Асен си даваше дума, че ето на, още утре ще запретне ръкави, ще оправи навеса, ще стегне кошарата и с две-три пенсии ще си купи отново агънце или овчица, пък ако потръгне и магаре ще пусне в двора. Ала винаги щом дръннеше кучешката верига, Асен забравяше думи и клетки, и крастата отново загнездваше в сърцето му: *„Не искаше кучето зайци да лови!“*

Случиха се дъждовни дни, но някъде към шестия или седмия ден дъждът съвсем изтъня, небето се прочисти и слънцето се показа срамежливо зад облаците. Нямаше място за колебание: Асен откачи двуцевката от стената, забърса праха от цевта, замижа, прицели се и доволен от това си упражнение, грабна кучето и пое към гората над село.

Земята, обилно напоена с влага, дишаше тежко и дъхът ѝ във вид на лека бяла пара се разстилаше над нея, покрива-

ше тревите, задържаше се за миг и бавно, бавно пролазваше по храстите, по стволите на дърветата, разпръскаше се в короните и подета от въздушните течения се понасяше към облаците.

Асен крачеше сред земния дъх и не изпускаше от очи муската на кучето... и се случи една...

След като заведе дръгливия пес до заешка дупка, която знаеше от предишните си скитания, Асен откачи синджира от кучешкия врат, потупа го и с два скока се шмугна в близкия храсталак, където затаи дъх.

Кучето дълго гледа след господаря си и дълго се чуди на човешката постъпка: *„Дали не остаряваше вече Асен, та така се вдетиняваше? Да го остави само пред тая дупка и с това досадно нещо на врата“?* Сигурно така ще трябва да е размишлявал песът, защото щом Асен се скри зад храсталака и клонките над главата му престанаха да мърдат, кучето извърна глава, провлачи крака и тромаво обиколи дупката.

„Ето, това е“! – каза си Асен. – *„Действа, муската ѝ с муска, действа.“* Ала кучето си нямаше и хабер от зайци и противно на неговите очаквания не хукна по следа, а продължи да обикаля около дупката, вече с глава зареяна високо в небето... Дали и то, подобно на своя стопанин, не се отдаваше в тия минути на философска размисъл. Дали не разнищваше из основи въпросите на своето кучешко битие, или не страдаше по някоя отдавна отминала женска? Не знаеше Асен. Не ще узнаем и ние. Цялата Асенова мисъл в този момент се бе вселила в муската. И като човек с дълбоки религиозни чувства, устата му сама се отвори и произнесе името на Аллаха: *„Не се отвърщай от мен и кучето ми, Аллах“!* Като капак на тази история, една сива заешка муцуна се подаде от дупката, подуши въздуха и заек с едро туловище се показва внимателно от нея... Асен примря, ала кучето определено не се интересуваше от зайци. То застина с вирната глава по посока към Ореша и то така, че дупката остана зад гърба му. Сетне подви опашка и клекна на задните си лапи.

На Асен му призля.

Заекът изскочи от дупката, замря с настръхнали очи към кучето и след като се убеди във философската му вглъ-

беност, кротко захрупа трева... Човекът не издържа, пусна една псувня и се надигна с насочена пушка към заека. Заекът трепна и съзрял тъмните очи на двуцевката, се шмугна в храсталака. Кучето на свой ред се сепна, обърна глава и инстинктивно се втурна след сивата топка.

Дръпна спусъка.

Ехото от изстрела закънтя над главата му, разпиля се над селото и заглъхна към житата в равното. Жално кучешко скимтене се чу от храстите, съпроводено с хрип и грозно хъркане, след което... След което, подобно на камък, легна тишина... Човекът пречупи двуцевката, издърпа от хладната цев пълния патрон, издърпа и празната гилза, прехвърли ги в другата ръка, напљунчи напарените пръсти и с тях пипна ухото си. После с яд хвърли гилзите в тревата. Не смееше да излезе от храсталака. Накрая се реши и в унес се запровира натам, откъдето се чу скимтенето.

Кучето лежеше на десен хълбок: изпружено, още топло, с изплезен и прехапан език, с очи обърнати към върховете на дърветата. От разбитата плешка, изтичаха последните капки кучешка кръв – тъмна, досущ като човешката.

Асен постоя съкрушен някое време, сълзи навлажниха очите му, ала стисна устни овладя се и не заплака. Преглътна.

— Ех, кранта... – промълви и клекнал до кучето си потърси муската.

Муската лежеше на педя от кучето. Връвта, която притягаше велурената кесийка, се бе изнизала на половина и сега тя зееше отворена. От вътре се белееше, старателно нагънато, листчето – молитва.

Асен я вдигна от земята, разхлаби съвсем връвта и листчето се озова в дланта му. *„Щеше ли да прости Аллах постъпката“?* Поколеба се, но когато погледът му отново падна върху безмълвните кучешки очи, той се реши и се намеси в божиите работи – с тръпнеща ръка внимателно разгъна листчето и прочете: *„Куче на Асена зайци улови – не улови, ама ходжа заек да яде.“*

Тази вечер ходжата беше доволен. Байрама приближаваше и подготовката за празниците вървеше с пълна сила.

Все повече ставаха тия, които наминаваха след работа към старата джамия, все по-голям и по-голям растеше купът дарения от правоверните; пък и бакъреното гърне-касичка престана да дрънка на жълти стотинки и все по-често в него шумяха и се спотайваха книжни пари... *„Аллах не се отвърща от своя си посредник“*, мислеше си ходжата, докато броеше парите. Ще стегне, най-сетне, прогнилата дървена стълба към минарето, а със стотина лева и бракувана ламарина ще намери от текейсето², за покрива – ще го позакърпят майсторите. По празниците такива с лопата да ги ринеш... Милостив е Аллах... Пък и тази вечер, оня стар глупак – Асен, взе че му донесе заек. Вярно, без глава. Ударил, казва, главата, та се пръснала, ама затова пък човекът го одрал и в кесия го сложил. И какво му оставаше?... Да го накисне в оцет и да го сложи в тенджерата. Щеше да стане чудна яхния, ще ѝ сложи дафинов лист, пипер, малко магданозец ще ѝ натрие... Милостив, милостив... Дано не се е сетил да рови в муската... Не! Не е ровил. – Ходжата си намигна дяволито, предвкушвайки сладостта от вечерята. Муската захвърли, без да поглежда, върху големите сламени възглавници на одъра. Не му трябваше, пък и восъкът беше здрав. Не я е отварял старецът... мислеше, че се шегува, а то наистина до кучето е било? Нейсе! Аллах така е искал. И забрави за муската.

Едва след вечеря, ядосан от това, че за първи път в живота си не можа да докара яхнията на вкус, се сети за муската: *„Жилаво излезе месото на това животно, само зъбите му дето не останаха по него, ала го сдъвка криво-ляво, вечеря и с тежест в стомаха се оттегли върху възглавниците, полегна и тогава съзря муската. Щеше да смачка кесийката в яда си, ала нещо отвътре го накара да я отвори и разгъне листчето. На листчето с разкривения почерк на Асен беше написано: „Куче на Асена зайци лови-неулови, ама ходжа куче ще яде“*.

А приближаваше време за молитва.

От този ден нататък, всяка вечер, щом чуеше гласът на ходжата да се възнася напевно от минарето на джамията, Асен облягаше доволен гръб о рамката на вратата, наместваше се удобно на прага и си представяше как ходжата

² ТКЗС-то;

предъвква свареното кучешко месо, как плюе и проклина Асен и Асана, и целия този свят, който го бе накарал да яде куче. И кой знае защо, гласът на ходжата не се лееше вече тъй упойващо-молитвен и не събуждаше у него ония религиозни чувства, които всяка вечер го караха да търси Аллах с очи в небето и с примирение да понася съдбата си... Само за едно нещо бе благодарен на ходжата. Избави го от оная проклета мисъл, която като чеп засядаше в душата му. Нямаше го стария пес, нямаше от кого да иска зайци да лови. Не подрънкваше вече синджира и цялото спокойствие, и всичката тишина на този свят си беше негова.

Ала в една изпълнена с блаженство вечер, зареян в при-вечерния полумрак, заслушан в ходжевия напев, човекът като че ли дочу лая на кучето си – далечен, далечен, и като че ли видя сред небето своята Галя-Гюлдахан, която го мамеше с гласа на хиляди щурци и с лумнало пламъче в милионите си очи, го зовеше, канеше го на път... И старият Асен отново се почувства като синьо балонче, пълно с водород, което се издига над прага и подето от вечерния ветрец, се понася към безкрая на небето, за да гони там, своя стар и верен пес, който веднъж в живота си бе решил да улови заек.

Самò на земята, прилегнало върху къщния праг, остана мършавото Асеново тяло, склопило очи, ненужно и забравено от Аллах.

„Защо Аллах, като всеки човешки бог, прибира само душата на мъртвия. За тялото се грижат хората.“

Така поне казваше Асен.

ТЕСКЕРЕ ЗА РАЯ

Спомням си като ден днешен, че когато през 1934-а се съгради новото училище и почнах работа като млад даскал, от всеки сокак на Павелско идваха деца на многобройни радостни тумби и ни пълнеха и стаите, и душите. И как няма да ни ги пълнят, когато отделенията и класовете бяха двойни, а учениците надхвърляха 500 – нещо рядко срещано за едновремешните родопски училища. А както се знае от паметника, повече деца – повече белй.

Един ден през голямата почивка търсех нещо в стаята с историческите карти, когато първокласникът³ Янко дотърча бял като платно и запелтечи:

— Гооспоодин учителю, а пък Вааанчо от трееети клас, пааадна в един гроб.

— Как тъй падна? Какъв гроб? – настръхнаха ми косите от първом, сетне побързах да го попитам: – На турските гробища ли?

— Ахъ!

Моментално изскочих навън, помислил, че нещо лошо е станало с момчето, което в часовете по родна история бе твърде любознателно и деятелно.

Додето крачех, си спомних как ходих при дядото на сирачето да го кандърдисвам⁴ да пусне детето да учи по-нагоре⁵. Старецът ме изслуша кротко, сетне се усмихна и рече: „И на мене ми се ще да учи, даскале, ама парите са кът...“ – подир което въздъхна тежко и притури: „Синът ми Петко си отиде, когато Ванчо захващаше първо отделение, а сестра му не знаеше още какво е училище. Седем години минаха от тогаз. Само с баба Мика си знаем как сме ги очували⁶... Дано сме живи и да ги задомим, а насетне каквото е рекъл Господ“. Като чух думите на горкия дядо, не ми остана друго освен да му пожелаая да сбъдне щението си, та да си иде честит в отвъдното.

3 Ученик в първи прогимназиален клас – днес пети клас;

4 кандърдисвам (тур.) – предумвам, увещавам, скланям;

5 Тогавашното прогимназиално училище завършва с трети клас;

6 очували (диал.) – отгледали;

Когато излязох на училищния двор и видях, че Ванчо е цял-целеничък, изпитах огромно облекчение. Щом се озовах на гробищата, които бяха на десетина крачки от двора, отличникът вече бе разкрил гроба, на дъното на който лежеше едър мъжки скелет...

— Какво стана?

— Ами... – подвоуми се любознателният ученик и спря, но като забеляза, че лицето ми не е тъй строго, рече: – Както си играх и паднах в ей тая дупка. Рекох си, че може да крие старина – както ни учите – и взех копача... Таман да до'да да кажа, че е заровен челяк и се явихте...

— Добре, добре. Остави инструмента и отивай в училището! – казах му аз и понечих да тръгна подире му, когато зърнах нещо изпод малкото останала пръст на гръдния кош.

Наведох се и с върха на пръстите много бавно я разкривах. След малко се показва една ръждясала и проядена от времето разтворена до край ножица.

„Ха сега, де! Мъж – пък с женски такъм! Да беше гроб на кадъна, както и да е..." – мина ми през главата, докато се връщах, сетне побързах да пратя дежурния прислужник да оправи гроба, за да не се скверни.

Той го оправи, ама тая находка не ми даде мѝра цяла неделя...

Колкото и да си блъсках главата, все не намирах разумно обяснение, та реших да ида да се допитам до стогодишния дядо Сево, половината живот на който се бе изтърколила по време на робството.

Пуснах му хабер и един топъл слънчев ден след часовете отидох при него. Старецът се припичаше на една грубо скована дървена пейчица пред дома му в Метряковската махала. Още като видя, че се подадох откъм Бялиоловата къща, се провикна с ясен звънлив глас:

— Ооо, даскале, ела да видим к'во те води насам! – подир което се отмести да ми стори място.

— Добър ден, дядо Сево!

— Дал ти Бог добро, Калинчо! – отвърна ми той и тъй силно се здрависа с мен, че имах чувството, че ще ми строши китката.

— Няма да те питам как си, щото виждам...

— Хи, хи, хи! – засмя столетникът, сетне добави: – Че съм добре – дума да няма, берекет версин! Ама да знаеш, че всяко нещо е с времето си...

— Тъй е, ама ти си много...

— Знам к'ъв съм, цял век се гледам – отвърна ми старецът и рече: – Чувам, че детищата много те гаят, значи си баш на мястото си. Колко лазарника навъртя?

— Двайсет и девет.

— Ти поработи и в Рахово преди да се върнеш в село, прав ли съм?

— Седем години даскалувах там.

— Седем там, една тука, а годините си търчат – каза дядо Сево, после сниши глас: – Даскале, не ми се сърди, но ще ти дам един акъл, макар да си кадърен и умен челяк. Бива ли?

— Бива, бива – побързах да отвърна, досещайки се накъде ще избие.

— Знаеш по-добре от мене, че в стари времена три морета са миели бреговете ни, а за да понадигнем пак чело ни трябват деца, много деца... – каза мъдрият старец и добави: – Утре прехвърляш трийсетака, дето се вика почти третина от годините ми, а все още не си чул рожба да ти проплаче. Гледай скоро да си наидеш лика-прилика, а насетне к'вото ви е отредено...

— Сполай ти за съвета, дядо Сево! – изчервих се целия аз. – Ще те послушам...

— Абе, подочух аз за новата даскалица по пение, ама нарочно ти рекох, та да не се разсуче работата.

— Няма да се разсуче, обещавам ти! – успокоих стареца.

— Хубаво, хубаво. Кажй сега к'во те тормози.

— За робството искам да си поговорим.

— Ще си думаме за к'вото щеш, Калинчо, щом ми обеща за даскалицата... – отвърна мъдрецът и потри доволно ръце.

— Дадена дума – хвърлен камък! – наново му се врекох аз и се засмях от сърце.

— Ей така те искам, даскале! – зарадва се той. – Иначе ти знаеш робията от книгите, а дядо ти Сево я изпита на гър-

бината си. Беше тежко едно време, много тежко... Имаше години, дето едвам се издържаше, ама оживяхме! И знаеш ли що оживяхме? Щото на дюняса⁷ няма по-жилаво племе от наш'то, тъй да знаеш!

— Знам, дядо Петко, знам.

— К'во искаш да ме питаш?

— Какви обичаи имаха турците в Павелско, когато погребваха свои люде?

— Знай от мен, че павелските друговеци до един бяха помаци, но зарад клеченето им в джамията, която бе ей там отсреща на левия край на училищния двор, им викахме турци. Между тях имаше и местни люде, и другоселци, но никой от дедите им не само че не беше пресичал Босфора, но и никога не го бе помирисвал...

— В книгите пише, че е имало и анадолци... – без да искам го прекъснах аз.

— Нито съм виждал книгите ти, нито съм ги чел, но се чудя кому е угодно да се пишат врели-некипели. Истината, Калинчо, е друга, щото съм я виждал с тия две очи, а всичко друго – дето не може да се зърне – го знам от моите дядовци, единият от които доживя сто и седемнайсет лазарника. От неговата уста чух да казва, че когато захванало потурчването, дядо му цял месец се криел на Пашалийца и отървал феса, но чичо му и неколцина други не сколасали да избягат, та зорлем ги сторили турци... Няколко години след тая касапница в селото се заселили друговеци от разни краища на планината, ашладисани⁸ по същия тертип, и турили началото на Турската махала. В нея никога не е имало много люде. Когато се явиха казаците през 1878-а, християните бяха около хиляда и двеста, а иноверците не надхвърляха стотина души. Ей това е, даскале, другото е уйдурма⁹. Инак е вярно, че тук са идвали и анадолци – аскер¹⁰ и какви ли не чиновници, ама никой от тях не е пускал корени. Разбра ли?

— Разбрах, дядо Петко.

— Сега да ти кажа к'ъв адет имаха друговеците при

⁷ дюня (диал.) – свят, земя

⁸ ашладисам (тур.) – присаждам растение;

⁹ уйдурма – измислица;

¹⁰ аскер (ар.-тур.) – войска;

умряло. В авелзамански¹¹ времена всички люде от селото са заравяни на едно място. Когато им вързали чалми, дюнметата¹² почнали да погребват близките си на друго – ей там до училището, а малко преди да се вдигне черквата, до гробището си сторили и джамия с минаре. Сигурно знаеш, ама да ти кажа, че ходжата се качваше на викалото¹³ не само заради молитви, а и за умряло. Първо се обърне към къщите от горната част на Турската махала и жаловито изпее няколко пъти на турски:

— По воляята на Аллаааах си отииидеее Асааан еди-кой си – сетне притури кога е мевлита¹⁴ в джамията и погребението, после го повтори нататък към Будъов дол.

Преди да погребат мъртвеца, също като нас и те го къпеха, само че тоя табиет го вършеха на нарочно сторена дъска с два отвора, която слагаха на дървено корито. Ама да не мислиш, че тая нагодия я има във всяка турска къща? Не, дъската стоеше в джа-мията, а който има зор, я взима от там. Когато умрелият е мъж, се мие от близки друговерци или негови аркадаши, ако пък е жена – от кадъни роднини. Подир миенето трупът се увива с дълго бяло платно, като се гледа краят му да свърши под гърба, та да не се развива при носене. Коранът казваше, че друговерките трябва да са увити от лицето чак до петите, а мъжете – от пъпа надолу, Заради туй женският гроб е сума по-дълбок от мъжкия. Друговерските зевзеци на времето се майтапеха, че над кадъните има повече пръст, щото били по-грешни от мъжете. Хи! Хи! Хи!

Ама да оставя настрана зевзеклъкът, че не бива да влизам в грях...

В деня на погребението даже бабата, майката и невестата на умрелия не могат да идат на гробищата, че коранът не дава. Затуй се прощават с него в къщи, дето се сбогуват и другите жени. Според обичаите им, ако се плаче на гробището, е хептен грешно. Само на погребението на аго Абдула Алил – когото християните почитаха много – тоя адет

¹¹ авелзамански (от ар.-тур. *evvel u zaman*) – много отдавнашен;

¹² дюнме (тур.) – преобърнат в друга вяра;

¹³ викало (ост.) – околоръстно балконче на минаре;

¹⁴ мевлит (тур.) – молитва за умрял друговерец, мохамеданско опело;

не можа да се уварди, щото клисарят дядо Стратко задумка черковната камбана и всичко живо се разрева...

След като мине мевлитът в джамията, умрялото се курдисва на дълго тезгер¹⁵ и се пренася – както си е увито в платно – на плосък камък наред гробищата, дето всички мъже минават да се простят, подир което си отиват. Остават само най-близките люде и ходжата, които извършват един табиет, когато носачите отнесат мъртвеца до неговия гроб.

Сигурно знаеш, че друговерците се явяват пред Всевишния както ги е майка родила – дибидюс голи. Чувал съм, че на други места това става като се опъне външния край на платното и мъртвецът се търкулва в гроба. Ама по тоя начин може да падне и по корем, а не трябва. Но има и друго, даскале. Това е челяк, как тъй ще го метнеш в дупката като куче... Навярно зарад туй тукашните друговерци имаха съвсем друг тертип. Какво правеха ли? Ще ти кажа.

Останеха ли сами, близките взимаха завалията от носилката и най-прилежно го натъкмяваха в гроба, подир което ходжата даваше ножица на някой от тях, а той разрязваше платното отгоре до долу. Додето онзи режеше покривалото, никой не биваше да гледа...

„Ето откъде е ножицата!“ – мина ми през главата и без да искам, прекъснах невероятния му разказ:

— Ще ме прощаваш, дядо Сево, ама да те питам нещо, бива ли?

— Как няма да бива бе, Калинчо? Питай!

— Знаеш всичко с подробности, все едно само на турски погребения си ходил? – учудих се аз.

— Вярно е, че съм бил бая пъти на гробищата им, но не знаеш, че сега съм при дъщерята, а родната ми къща беше долепена до друговерските къщи в Будьов дол. Трийсет и кусур лазарника другарувах с турчин, с който бяхме побратими – отвърна столетникът и шумно въздъхна. – Лека му пръст! Беше челяк един път!

— Бог да го прости! Продължи си приказката.

— К'во да продължавам, та аз я свърших. Остана само да ти кажа, че подир разрязването на платното ходжата взима ножицата и си тръгва, а близките викат гробаря да зарие пръстта.

15 тезгер (тур.-ар.) – дървена носилка, тарга;

— А може ли да се изтърве ножицата в гроба и да си остане там?

— Абсурд, даскале. Ходжата оставаше с близките само заради разрязването, сетне взимаше ножицата и я оставяше на мястото си в джамията. Знаеш ли тя що ходжи смени? Колко покривала сряза! И как няма да ги среже, когато имаше нишан, че е сторена от швабски челик¹⁶. На времето бях ковач и чат-пат ми я носеха да я прекарам през точилото, та затуй знам...

— Извинявай, но... – наново го прекъснах аз и му разказах за ножицата в гроба.

— Не думай бе, даскале! – ахна насреща ми дядо Сево и сякаш се пренесе някъде другаде...

Мина бая време преди да попита:

— Гробът е до Шотилската къща, баш в къшето?

Когато чух това, тъй зяпнах, че и дума не можех да кажа, а столетникът, като видя колко съм ококорен, се прекръсти три пъти, подир което въздъхна тежко и рече тихо:

— Там погребяхме Салих – моя побратим. – А аз му турих ножицата...

— Ти ли?! – едва не си глътнах езика.

— Дълга история, Калинчо – рече замислен дядо Сево. – Имаш ли време да ти я разправя?

— Има си хас! – окопитих се на мига.

— Дедите на моя побратим се бяха преселили от Даръдеренските¹⁷ села подир голямата касапница. Тъй се бе случило, че на времето бяха вдигнали двукатна къща до моите дядовци. Когато се родихме със Салих, заварихме и достлука между тях, и комшулука наред дуvara. Още учехме ум и разум – аз при Петкановския даскал, той при ходжата – и скришом ни побратимиха. Че как няма да ни побратимят, когато всички преди нас са били до един аркадаши¹⁸ и са се почитали повече от родни братя.

Дядо Кольо, за който ти разправах, че живя сто и седем-найсет лазарника, ми разказа как насмалко да иде девшир-

¹⁶ челик (тур.) – стомана;

¹⁷ Даръдере – турското име на Златоград;

¹⁸ аркадаш (тур.) – побратим, другар;

ме¹⁹. Бил петгодишен, когато задумкали по селските порти да сбират еничари. Добре че когато се явили анадолците, един от пра-дядовците на Салих – аго Смаил – бил на мегдана. Като разбрал за какво са дошли, се юрнал с все сила към Будьов дол, казал на нашите какво да рекат на аскера, сетне грабнал дядо и го мушнал в някаква каца в избата си. Накрая, за да скрие комшулука, нахвърлял връз дуvara халища, все едно ги е турил да се прослънчват. И тъй го отървал...

Откак се помня, през тая малка вратичка между дворовете минавахме и за хубаво, и за лошо. Понеже едновременно къщи бяха оградени с високи дувари, че имаше всякакви злодеи, никой не можеше да види кой минава през комшулука. Затуй си гостувахме едни други даже на религиозните празници. Спомням си как на Курбан Байрям след големия намаз²⁰ в джамията, се сбирахме в двора на комшиите, дете чакаше едър коч, белязан на няколко места с червена боя още отпреди изгрев. Преди да го заколят, ни даваха да го окичим с цветя и червени конци. Сетне децата почвахме да си играем, а възрастните подготвяха празнична гощавка от пача, месо със зарзават, баница с дроб – джигер бидеси. Дойдеше ли пък Великден, съседите идваха в къщи, дете ги гощавахме с курбан и разни други неща.

А щом се задохмехме и почнаха да ни се раждат децата, подир 40-я ден на новороденото ломихме пита и канихме Салиховото домочадие на софра. Когато те показваха бебетата си за сефте, правеха дуви – както им викаха – ние пък бяхме у тях. И тъй беше на всеки друг празник.

Само че не всеки ден бе празник...

Салих имаше три деца, най-първото от които бе момче – Смаилчо, връстник на моята Лика, дете сега ме гледа. След нея ми се родиха две момчета, които бяха на годините на Салиховите щерки. Случи се тъй, че когато Смаилчо навърши седемнайсет, се разболя от лош корем. Къде ли не го водихме с моя побратим, какво ли не правихме, нищо не помогна. И за има-няма месец се пресели в отвъдното...

Забравих да ти кажа, че додето растяха децата, си отидоха бащите ни, затуй когато ходжата подаде на Салих но-
19 девширме (ар.-тур.) – кръвен данък, еничарски;
20 намаз (тур.) – молитва;

жицата да разреже Смаилчовото покривало, бяхме само двамата с него и моите момчетии, нямаше други роднини. Моят побратим скрои на две покроя и си върна ножицата, подир което се обърна гърбом към ходжата и все едно до-тъкмяваше за последно сина си, изневиделица извади нещо от пазвата си и скришом го сложи на гърдите му, сетне на-мести платното отгоре...

Заради ходжата нищо не му рекох, но след като минаха няколко дни, го попитах:

— Аркадаш, какво тури на гърдите на Смаилчо?

Салих първом ме погледна объркан, после рече:

— Гледал си?

— Как няма да гледам? Знаеш как се галихме с...

— Тъй е, побратиме – сетне тихо добави: – Турих му ножица...

— Ножица?! – изблещих очи аз. – Че защо?

Той се огледа наляво, надясно и като се увери, че няма никой, шепнешком отвърна:

— Като тръгне челяк за оня свят, ако иска да иде в рая, трябва да носи ножица...

— Че за к'во му е?

— Как за к'во? Преди да стигнеш райските порти има плет от скреба²¹ и какъв ли не треволяк. Имаш ли под ръка ножица, ще го срежеш и си в рая, нямаш ли – отиваш право в джендема²²...

„Табиети“ – рекох си тогава аз и нищо повече не го по-питах, но завинаги запомних думите, дето той ми каза подир това:

— Сево, най-голямото теглило на белия свят е да загу-биш чедо... – щото ги изпитах на гърба си по време Балкан-ската война, в която си отидоха и двамината ми сина, чиито кокали и досега не зная къде гният...

Дядо Сево се умълча, а в сините му очи заблика влага... Подир малко въздъхна дълбоко, прекръсти се и продължи:

— Види се, обаче, че мъката по изгубената рожба пре-кърши моя побратим, щото преди да преполови и година, *21скреба (нар.) – повет; има дълго стъбло, оплетено по дървета и храсти;*

22 джендем (тур. – ар.) – пъкъл, ад ;

легна болен. И не само легна, ами се залежа и с всеки ден вехнеше все повече и повече, а церовете, баячките и молитвите не хващаха дикиш...

Усетил накъде върви работата, един ден Салих ме викна и със слаб глас силен промълви:

— Моята е ясна, побратиме... Хванал съм пътя за оня свят...

— Да не бързае, побратиме, може пък да имаш късмет! – опитах се да го утеша.

Все едно не ме е чул, Салих рече на пресекулки:

— Помогни ми да ида... дето трябва...

— Ножица ли да сложа?

Болният потвърди с очи, сетне изненадващо ми рече:

— Не ти казах всичко за нея...

— Че какво повече да ми кажеш, побратиме?

— Остави я отворена, Сево...

— Отворена ли? – учудих се аз.

— Отворената ножица е все едно кръст... – каза на един дъх Салих и издъхна.

Чак тогава ми се отвориха очите и разбрах какво е било приживе в душите на моя побратим и на дедите му, че да търсят път за връщане в изконните Христови пазви... В отвъдното. Щото иначе бе немислимо.

На другия ден, без никой да ме види, изпълних заръчното и оставих на гърдите му отворена ножица, защото тя бе Салиховото тескере²³ за рая Господен...

Тъй завърши разказа си мъдрият старец, подир което му благодарих и се разделихме. Разделихме се, но след месец пак се събрахме, тъй като с учителката по пение вдигнахме сватба, а дядо Сево беше между най-личните ни гости.

²³ тескерѐ (ар.-тур.) – някогашен пътен лист или паспорт за пътуване в османската империя;

ЗВЕЗДНА ИСТОРИЯ

Пари, известност, блясък... мно-о-ого блясък! Но на каква цена?! Преценете сами, потапяйки се в следващата звездна история...

Стела беше новоизгряваща поп звезда на музикалната сцена. Едва навършила 21 години, тя вече можеше да се похвали със завиден успех и милиони фенове по целия свят – нещо, за което, на други нейни колеги от този бранш, трябваша доста години, за да се наложат и докажат като изпълнители. А това „малко момиченце“ го беше постигнало още със самото си появяване, слагайки всички тях в малкия си джоб.

Първата ѝ песен се изстреля за нула време до върхова позиция във всички водещи музикални класации, превръщайки нашата героиня в тотален идол и модна икона сред подрастващото поколение. Всички тийнейджъри бяха меко казано пощурели по нейната музика и отличителен стил. Момичетата искаха да изглеждат като нея. Всяко нейно действие, дрехи, прически, моментално се копираха от младите девойки. Те ходеха, говореха и се обличаха досущ като своята звездна любимка. Лъскавите ѝ снимки красяха кориците и страниците на всички модни списания, както и стените в стаите на младите госпожици. Водещи компании се надпреварваха да я канят за рекламno лице на техните продукти. Марката „Стела“ беше гаранция за сигурен успех и главоломно нарастване в продажбите, както и увеличаване на приходите естествено. Затова те не пестяха средства, за да привлекат тийн-звездата на своя страна. Всички я искаха. Освен в реклами, дойдоха и няколко предложения за участия във филм и детски сериал.

Графикът на Стела беше изцяло запълнен. Нашата героиня едва успяваше да си поеме въздух от всички тези интервюта, участия и гостувания в различни телевизионни предавания. А трябваше да намира и достатъчно време за записи и работа в музикалното студио. Да, доста трудна за-

дача беше постигането на баланс между всички тези ангажменти. Но Стела не се оплакваше. Все пак това беше искала цял живот – да се занимава с музика и да бъде известна. Детската ѝ мечта се беше превърнала в реалност. Какво повече можеше да иска от живота?!

Може би Любов?! Да, нашата героиня беше обичана по целия свят. Тя имаше безграничната любов на своите милиони фенове, за което благодареше с цялото си сърце всеки божи ден. Да, младата певица беше превзела сънищата на много тийнейджъри, но след като светлините на прожекторите угаснеха и купонът свършеше, тя се прибираше съвсем сама в луксозния си, но пуст и мрачен апартамент. Студената, която изпълваше домът ѝ, беше твърде осезаема. Самотата много ѝ тежеше. Тъгата личеше в погледа ѝ. Всяка вечер Стела заспиваше с насълзени очи, а не с усмивка, както си мислеха хората. А на сутринта трябваше да сложи отново „маската“ на щастливо момиче, да се държи мило и любезно с всички. Трябваше да отговаря на любопитните въпроси на досадните журналисти, да позира пред камерите и най-вече да не спира да се усмихва широко отново и отново, ден след ден... сякаш животът ѝ беше слънчево време: абсолютно безоблачен. Доста изморително и отегчително, нали?!

Сега много от вас вероятно си задават въпроса: „Как така една красива и толкова успешна млада дама няма половинка до себе си?“ Нима ѝ липсваха кандидати?! Не, разбира се! Истината е, че като всяко момиче и Стела мечтаеше да срещне своя „рицар на бял кон“. А мъжете в нейните среди се доближаваха до този романтичен образ само по лъскавата броня: перфектен външен вид, но само толкова. Естествено мнозина се опитваха да спечелят сърцето на поп принцесата. И как не, след като тя беше техния „златен билет“ за световна слава и най-вече за така жадуваното медийно внимание. Кой мъж би устоял на изкушението да се изфука със звездното си гадже и то пред очите на цял свят?! А нашата Стела определено искаше да бъде нещо повече от „кокошката със златните яйца“. Искаше човек до себе си, който да я кара да се чувства специална и истински обича-

на заради самата нея, а не защото снимките ѝ красяха списания и билбордове. Ах, ако можеше поне за ден да бъде отново онова обикновено момиче, което все още никой не разпознаваше по улиците, искайки ѝ снимка или автограф!... Желание, което младата певица си пожелаваше всяка вечер преди да заспи. И тази нощ не направи изключение. Стела затвори очи и въздъхна безнадеждно, а две сълзи се стекоха бавно по лицето ѝ, проблясвайки в мрака.

Това, което обаче нашето отчаяно момиче не знаеше, бе, че тази нощ беше по-специална и необикновена: време на вълшебства и сбъднати желания. В този момент най-ярко светещата звезда закачливо намигна от небето, давайки старт на цялата магия. Звезден пращец заваля от нощното небе, а стрелките на часовника започнаха да се движат с бясна скорост назад и назад...

На сутринта Стела се събуди от досадното звънене на будилника. „О, хайде, Стела! Време е отново да сложиш маската на щастливо момиче с перфектен живот и да се гримираш с фалшивата 24-каратова усмивка, преструвайки се, че всичко е наред! Нека шоуто започне сега!“ – помисли си нашата певица. Но когато отвори очи, заобикалящата гледка я порази. Декорацията на стаята, в която се намираше беше досущ като старата ѝ детска стая в жилището на родителите ѝ. Леглото, тапетите, завесите... Всичко беше 1:1 съвсем същото. Дори по стените имаше семейни портрети. „Боже, сигурно още сънувам“ – помисли си Стела, потърквайки очи с ръце. „Толкова много вече ми е писнало от целия този ежедневен фарс, че дори подсъзнателно се връщам на мястото, където съм била истински щастлива. Прививда ми се!“ Девойката прекара следващите няколко минути със зяпнала в недоумение уста и поглед, вторачен в тавана. Но докато се взираше в него, едно малко цветно петънце изостри вниманието ѝ. Спомни си, че точно такова имаше и на белия таван в детската ѝ стая – незаличима следа от поредната ѝ пакост. Озадачението на нашата героиня от видяното все повече нарастваше. „Знаех си! Имам треска и бълнувам!“ – измърмори тя, измъквайки се от мекото легло с ръка на челото си. „Трябва да пийна нещо... Изгарям от жажда!“ – И Стела

се отправи към кухнята за чаша вода и хапче. Но след само няколко крачки последва нов шок за нея. В кулинарен танц около готварската печка, с престилка през врата и черпак в ръка, се носеше собствената ѝ майка, докато си тананикаше някаква весела мелодия.

— Мамо?! – удивено извика Стела.

— Да, мила! – отговори домакинята.

— Какво правиш тук? Не си спомням да е време за семейни посещения...

— Ха! Що за въпрос?! – разсмя се Боряна. – Доколкото си спомням, скъпа дъще, ти все още живееш под нашия покрив. А сега..., вместо да философстваш, по-добре побързай и се приготвяй, че ще закъснееш за училище. Имаш около 10 минути, докато мине автобуса... Ето, вземи! Приготвила съм ти обяда! – каза майката, подавайки на слисаната си дъщеря хартиена торбичка с вкусно ухаещо ястие и плодове.

— Какво училище, мамо? – сопна се Стела – Та, аз завърших гимназия преди три години. Вече съм пълнолетна!... Не разбирам какво става тук...– извика с недоумение девойката, хващайки се с двете ръце за главата в отчаян опит да нареди парченцата от пъзела на цялата тази сутрешна бъркотия. – За едно нещо обаче си права: наистина закъснявам, но за работа! Даже още се чудя как телефонът ми не е прегрял от звъненето на досадния ми мениджър, че пак закъснявам, проявявайки моите звездни капризи... А времето, както всички знаем и както той не пропуска шанса всекидневно да ми натяква е ПАРИ!!! Затова тръгвам, без да губя и секунда повече... Довечера, след като свърши „циркът“ с интервютата, ще си говорим... – Стела целуна майка си и побягна навън, дооправяйки тоалета си в движение.

Нашата героиня се спря пред входа на жилищната кооперация и нервно зачака личния си шофьор, който трябваше да я вземе и откара до звукозаписното студио. Но вместо лимузина, на близката спирка спря стар, леко раздрънкан автобус, който определено нямаше нищо общо с нейната лъскава каляска. А телефонният номер на шофьора ѝ все даваше: „Няма връзка!“. Същият сигнал се повтори и при отчаяните опити на певицата да се свърже с агента си и с личния

си асистент Мартин. Сякаш в реалността, в която се намираше тя в момента, тези телефонни номера въобще не съществуваха... „Няма начин! Ще трябва да си хвана такси!“ – с досада промълви Стела и с гневна походка се отправи надолу по улицата, опитвайки се да спре такси. Мисията изпълнена!

Стела побърза да се настани в „жълтата каляска“, давайки на шофьора ѝ указания за крайната спирка на нейното пътешествие – а именно звукозаписното студио, където ѝ предстояха довършителни записи и работа по първия ѝ самостоятелен албум. Затова и целият екип на нашата музикална звезда, както и самата тя, бяха под огромно напрежение. Албумът трябваше да е на пазара до няколко дни. Всички бяха в трескава подготовка за предстоящия концерт-премиера. Летвата беше вдигната твърде високо. Феновете трябваше да останат доволни. А доволни фенове, означава и много приходи, следователно доволен продуцент.

С блуждаещ поглед навън през стъклото на автомобила Стела се опитваше да нареди в главата си парченцата от цялата сутрешна бъркотия. Забелязвайки угрижената ѝ физиономия, отразяваща се в огледалото за обратно виждане, шофьорът на возилото се обърна към пътничката:

— Проблеми ли?... Хайде кажете ми каква е причината такова хубаво момиче като Вас да има такава кисела физиономия? Доверете ми се! Може би мога да Ви помогна... да дам съвет?

— Как да Ви кажа, като не мога да отговоря на себе си дори... От събуждането ми сутринта животът ми сякаш се обърна с краката нагоре. Стават странни неща, а аз... аз колкото и да си блъскам бедната главица, не мога да намеря логично обяснение на случващото се...

— Моля, Ви, погледнете на седалката от дясната си страна! – каза шофьорът със загадъчна усмивка на лицето.

Стела бързо извърна надясно глава. На седалката до нея лежеше кокетен плик, а на него със златисти, блестящи букви беше изписано нейното име. Тийн-звездата отвори плика и на листа в него с трептящ глас прочете следното:

*„Когато човек иска нещо с цялото си сърце, то се сбъдва!!!
Мила Стела,*

Това е твоето сбъднато желание! Помниш ли какво си пожела снощи, преди да потънеш в царството на сънищата?! Да? Точно така!... Ти поиска поне за ден да си бъдеш отново онова, никому все още познато, обикновено момиче. Е, имаш го! Даже не за ден, а за цели седем дни! Седмица, през която времето е върнато три години назад, а ти все още си онази 18-годишна гимназистка, която мечтае за голямата музикална сцена... Но ВНИМАНИЕ!!! Като всяко вълшебство и това си има срок на годност и условие! Запомни добре: имаш точно седем дни и нито минута повече, за да откриеш онова липсващо в живота ти нещо или по-правилно казано някой... Може би онзи твой рицар, когото ти толкова много копнееш да срещнеш и който ще те направи истински щастлива?! Ако до края на периода откриеш своята точна половина само целувката, породена от чиста и истинска любов ще реши изхода от това вълшебно пътешествие. Изтече ли и последната секунда, ти отново ще станеш световноизвестната музикална звезда Стела!... Седемте дни вече текат! Използвай ги разумно! Не пропийвай този безценен шанс..."

— Това е някаква шега, нали? – нервно извика нашата героиня. – Да не би да сте от някое от онези реалити предавания?... Да, точно така! Знаех си, правите ми номер със скрита камера... От коя телевизия сте?

— Не съм репортер по професия, млада госпожице... нито шофьор на такси!

— ?!

— Аз съм нещо като добрата фея-кръстница на Пепеляшка... Казват ми: Фейо!

— Фейо?!

— Пристигнахме! Може да слизате – подкани шофьорът пътничката.

Стела отвори вратата и побърза да слезе от таксито. „Ура!“ – мислеше си тя наум. – „Най-после всичко ще се изясни!“ Но когато повдигна глава, вместо звукозаписното студио, пред нея се извисяваше величествено сградата на

гимназията, от която с отличен успех си беше тръгнала само преди няколко години, устремена в сбъдването на детската си мечта и покоряването на музикалните върхове. В главата ѝ нахлуха мили спомени: *„Ех, хубаво и безгрижно време, да знаеш как ми липсваш!“*

Но този унес в красиви спомени беше прекъснат от добре познат женски глас:

— Стела от 12-ти „г“ клас, какво се мотаеш още тук? Първият учебен час започна преди 15 минути!

Вглеждайки се по-внимателно в намръщената женска фигура при главния вход на учебното заведение, нашата героиня разпозна директорката – госпожа Първанова.

— На теб говоря, момиче! По-добре бързо тичай в кабинета по български език и литература, иначе Граматикова знаеш ли какво отсъствие ще ти „светне“ в дневника? А после тези неизвинени отсъствия как се оправят?... Хайде, тръгвай пред мен! – и ядосаната директорка ескортира Стела до стаята по български език.

Учебното занятие се намираше във втората си третина. Първите 15 минути от учебния час, по традиция отредени за изпитване, вече бяха изтекли, а строгата г-жа Граматикова тъкмо нанасяше съответните оценки в бележниците на днешните „късметлии“. В този момент вратата на стаята се отвори и оттам плахо пристъпи нашата героиня.

— Стела?! Не съм очаквала такава проява на неуважение точно от теб... Сядай! Закъснение! – извика строгата българичка, стрелвайки с възмутен поглед провинилата се ученичка.

С наведена от срам глава, бедното момиче се отправи към чина си под вперените погледи на своите съученици. Едва сега нашата героиня осъзна, че всичко това не е сън, измислица или някаква странна шега, а реалност:

„Добре, Стела, без паника! Всичко това е истина, колкото и невероятно да изглежда“... – размишляваше тя наум, поемайки си дълбоко въздух. – „Явно има причина да си тук сега... Мисли позитивно, момиче! Ако не друго поне имаш шанс да поправиш някои грешки от миналото. Да, ще се възползвам от тази уникална възможност, която ми пре-

доставиха и ще се наслажда на всеки един миг. Ах, колко е хубаво да си отново на училище!" – мислеше си нашата Стела, преизпълнена с вълнение, и с искрящ поглед наблюдаваше пишещата на черната дъска учителска фигура.

Първият учебен ден се изтърколи като един миг. Удари и последният учебен звънец, а Стела се отправи към вкъщи. Внезапно обаче някой се приближи към нея, закривайки очите ѝ с длани. По аромата на парфюма девойката веднага го позна. Беше той – момчето, което нашата героиня ненавиждаше най-много в своя живот, първата ѝ любов – Дейвид. Защо ѝ беше „черен“ пред очите ли? Ами, може би, защото „голямата му любов“ към нея се изпари само за няколко месеца след завършването, когато той осъзна, че не може да бъде мъж само за една жена и като повечето младежи искаше да опита от сладкия нектар и на други „цветя“. Ах, само ако Стела беше видяла истинското му лице по-рано, още преди той да успее да я оплете в мрежите си, изтъкани от лъжливи думи и празни обещания... А тя наивно и глупаво момиче, беше влюбена до уши в него. Вярваше, че той ще бъде единственият мъж в живота ѝ, както и тя – в неговия. Но вместо любов беше получила от него само сърце, разбито на хиляди парченца, които с много мъка беше успяла да залепи и зашеметяващият ѝ музикален успех до голяма степен имаше главна заслуга за това. Но, както казват: *„Няма по-добър учител от самия живот!“*, а нашата героиня определено беше научила своя урок. Ето сега обаче ѝ се отдаваше идеалната възможност да поправи тази своя голяма грешка от миналото като постави „любимия“ си Дейвид на мястото му. Защото тя вече знаеше, че това момче няма място в бъдещето ѝ:

— Здравей, Дейвид! – поздрави тя през стиснати зъби с каменно-хладно изражение на лицето.

— Готова ли е моята дама за бала? Остават само няколко дни. Вече нямам търпение да дойде... – каза нежно Дейвид, навеждайки се да я целуне, но девойката извърна глава.

„Да, бе, мечтай си! Вече не съм онази влюбена хлапачка... Ясен си ми като бял ден!“ – мислеше си Стела – *„Втори път няма да падна в твоя капан!“*

В този момент към тях се приближи другарчето по чин на Стела и неин добър приятел – Любо.

— Съжалявам, Дейвид, но... аз вече си имам кавалер за бала! – гордо извика нашата героиня, хващайки под ръка Любо и кокетно намигайки му с дяволита усмивка.

— Стига шегички, малката!... Аз съм ти гадже, значи ид-ваш с мен! – с присмех отговори Дейвид, придърпвайки я към себе си.

— Грешиш! Ти и аз не сме гаджета! – яростно изкрещя Стела, изкубвайки се от ръцете, които меко казано ненавиждаше.

— И откога така, умнице?!

— От пет минути, драги!

— Късаш с мен?!... Да знаеш, много ще съжаляваш за тази своя постъпка! – отвърна Дейвид, заканително размахвайки с пръст.

— О, повярвай ми, н я м а!!! Свободен си да бъдеш в обятията на колкото жени си пожелаеш... – самодоволно извика Стела след него.

— Е, добре, Стел... – тръгна си Дейвид. – А сега, моля те, обясни ми какво става тук, защото нищо не разбирам! – с недоумение попита Любо. – Как така вместо с най-популярното момче в гимназията и по думите ти „любовта на живота ти“, изведнъж се оказа, че ще отидем заедно на бала?

— Ами така... Просто осъзнах, че заслужавам нещо по-добро от този „играч“!... И ако все още нямаш дама за бала, и ако си съгласен... можем да отидем заедно! Не го казах само за пред Дейвид, а наистина го мисля...

— Какво да те правя... – въздъхна Любо. – Няма да те оставя сама. Бива ли такова хубаво момиче да е само на бала?! Нали за това са приятелите! – и той я прегърна успокоително, намигайки ѝ. – А сега ни чака работа... Трябва да ти изберем зашеметителна бална рокля, с която да вземеш акъла на всички! – и двамата съученици се отправиха на шопинг обиколка по алеята на магазините за вечерни тоалети.

След близо пет часа обикаляне в този свят на феерия от цветове, материи и бляскави камъчета, стотина-двеста проби на най-различни рокли, шопинг маратонът най-после стигна до своята финална линия:

— Това е роклята!!! – радостно извика Стела, оглеждайки се кокетно в огромното огледало. – Дълга вечерна рокля с гол гръб, изработена от сатен, в съчетание с фина брюкселска дантела и като допълнение – шал от органза, придаващ на тоалета изисканост и завършен вид. А цветът..., цветът естествено беше достоен и подобаващ за една истинска кралица – кралско синьо, идеално пасващ на млечно-белия цвят на кожата ѝ и тъмно-шоколадовите ѝ коса и очи.

— Е, избрахме най-после роклята!... Сега да отиваме да го отпразнуваме. Да пийнем нещо, какво ще кажеш? – попита Любо.

— Страхотна идея!... Въпреки, че краката ме болят от толкова много ходене, всъщност не усещам умора. Толкова съм развълнувана... Чувствам се като малко дете, на което най-после са му подарили дълго чаканата играчка, искам да скачам, да пея, да танцувам... – и пеейки, въодушевена, Стела се понесе с танцова стъпка по улицата, въртейки се и подскачайки с широко отворени ръце, сякаш беше птичка, разперила криле, за да полети. *„Най-после отново мога да бъда себе си, без да се притеснявам от камери и paparаци... без да се тревожа за дебнещите очи и вперените в мен любопитни погледи, следящи всяко едно мое действие и стъпка. Ах, колко е хубавооо! Бях забравила това усещане!“* – мислеше си Стела.

Десет минути по-късно двамата съученици вече вдигаха първата си наздравица в любимия си бар – перфектният завършек на този чудесен ден:

— Да пием за приятелството! – развълнувано извика Любо.

— За приятелството!!! – усмихвайки се повтори Стела.

— Ммм, любимата ми песен... Обожавам този латиноритъм! Хайде, ставай да танцуваме! – подкани тя своя приятел, хващайки го за ръката и придърпвайки го към дансинга.

— Не мисля, че е добра идея! – каза Любо, леко отдръпвайки се. – Не съм добър танцьор... Всъщност даже въобще не умея да танцувам! Голямо дърво съм! Много съм спънат в краката... Но ти върви, а аз ще си седя тук и ще се наслаждавам на биричката...

— Стига и ти! Не вярвам да е толкова зле положението... Няма човек, който да не може да танцува, поне мъничко...

— Е, има... И той стои точно пред теб!

— Тогава ще трябва да се научиш... Аз ще те науча! Появявай ми, много съм добра, а и съм търпелива учителка. — каза Стела, намигайки му. — Нали не смяташ да прекараш цялата бална вечер в седнало положение? А и явно си забравил, че ще бъдеш мой кавалер, а аз обожавам да танцувам, така че... утре следобед те чакам у нас, за да започваме с уроците и не приемам „НЕ!“ за отговор! — шеговито каза Стела, придавайки на лицето си привидно строго изражение, но същевременно толкова мило и невинно, че на Любо сърце не му даваше да откаже, въпреки че мисълта за танците наистина го ужасяваше.

— Тъй вярно! — козирувайки отговори младежът, продължавайки в същата шеговитост и закачка.

— Добре, Любашки! До утре тогава! — и след топла приятелска прегръдка двамата се разделиха, отправяйки се всеки към своя дом.

Тази вечер, за пръв път от толкова време насам, Стела заспа с усмивка на лицето. Беше преизпълнена с вълнение и положителни емоции от изминалия ден. Нямаше търпение да дойде утре и да види отново Любо... Какво се случваше с нея? Нима се влюбваше?!

Вторият учебен ден за нашата героиня се изтърколи като един миг. И въпреки, че беше получила ниска оценка на контролното от вчера, нея това слабо я вълнуваше — странно и твърде нетипично поведение за старата Стела отпреди три години, за която отличният успех беше от първостепенна значимост.

Но новата Стела беше далеч от това ограничено мислене. След гимназията, правейки си равностметка, певицата беше осъзнала колко грешно разбиране е имала и каква загуба на ценно време е било това, вместо да го прекара в купони и забавление, както правеха съучениците ѝ. А тя трябваше да бъде прилежна ученичка — винаги изрядна и перфектна. Докато другите губеха съня си по дискотеките и нощните клубове, нашата героиня будуваше в изтощително

учене на уроци и писане на домашни. И то за какво?! За едно потупване по рамото от довольните учители, които я сочеха постоянно за пример, и за да може на следващия ден цял клас да бъде с написано или по-точно казано с преписано домашно. Да, цял един клас все нея чакаше и разчиташе на нейния мозък и знания. Както за домашните, така и на контролните... В крайна сметка и двойкаджиите, и тройкаджиите също завършиха гимназия. Какво като в нейната диплома пишеше пълен отличен?! Затова и нашата героиня беше твърдо решила да поправи и тази своя грешка при едновременно си пътуване назад във времето.

Сега единствената важна мисъл, която беше окупира-ла съзнанието на Стела беше предстоящият урок по танци. Девојката вървеше по улицата на път за вкъщи, мечтаеше и не спираше да се усмихва. А зад тази нейна усмивка естествено се криеше образът на Любо и онези очи с цвят на кафе. Ах, онзи дълбок поглед, в който ѝ се искаше да потъне и да се изгуби... Когато той я погледнеше, дъхът ѝ сякаш спираше, а сърцето ѝ забиваше лудо, подскачайки от радост. Ясно беше, че е влюбена, а и симптомите бяха твърде видими. Но дали и Любо изпитваше нещо повече от топло приятелско чувство към нея? Това само времето можеше да покаже... А за нашата влюбена мечтателка то беше дефицит. Часовникът на ръката ѝ цъкаше, безпощадно напомняйки ѝ, че до края на нейното вълшебно пътешествие във времето остават само още 5 дни, 10 часа и 36 минути, а Стела усещаше всяка отброена секунда в ударите на сърцето си. От една страна беше безумно щастлива, но от друга се боеше, че скоро магията изтича... А на нея никак не ѝ се връщаше обратно в онази реалност, от която беше дошла тук.

Удари 16 часа и на входната врата в дома на Стела се позвъни. „Той е!!!“ – помисли си влюбеното момиче и с развълнувана стъпка се завтече, за да му отвори.

— Ето ме, Стел! Готов съм за танци! – ентусиазирано извика Любо.

— Влизай тогава и да започваме...

Двамата съученици се отправиха към стаята на Стела, откъдето се носеше музика с такава сила, че огласяше целия апартамент.

Виждайки скованите движения на Любо в безуспешен опит за танц и след няколко пъти, в които той неволно я настъпи, Стела извика:

— Стоп! Чакай малко... Явно вчера беше прав и положението е доста по-сложно отколкото си мислех! Хрумна ми нещо... – и държейки платнена лента, девойката се приближи към своя партньор. – Ако ми позволиш, ще завържа очите ти... Искам да се потопиш изцяло в музиката, да усетиш ритъма с всяка една частица и фибра на своето тяло... Отпусни се! Не мисли за стъпки и движения, а се носи свободно по течението. Почувствай музиката сякаш извира от сърцето и душата ти. Слей се с ритъма и просто го следвай... Сякаш ти и музиката сте едно цяло! Без да мислиш! Слушай само и единствено мелодията на своето сърце... – нежно прошепна в ухото му Стела. – Браво! Точно така!... Справяш се чудесно! – окуражително продължаваше тя.

В този миг обаче Любо се спъна в едно запретнато ъгълче от килима и политна право в обятията на Стела, завличайки я със себе си, така че и двамата се озоваха на пода. Момчето свали превръзката от очите си. Погледите им се срещнаха и... любовната магия се случи, подканяйки ги с някаква странна притегателна сила към целувка. Но точно преди да допрат устни в сладко изкушение, на вратата на стаята се почука и прекъсна вълшебния момент. Вратата се откряна лекичко и оттам се показва любопитната физиономия на мама Боряна, която приканваше младите за вечеря.

Доста сконфузена ситуация! Стела и Любо се спогледаха в недоумение, стремяйки се да отклонят вниманието на майката от видяното, обяснявайки за нелепия инцидент с подхлъзването на нескопосания танцьор Любо, довел до настоящата им хоризонтална позиция на пода:

— Не е това, което изглежда, г-жо! – плахо заобяснява Любо. – Ние просто танцувахме... и аз... аз какъвто съм спънат се подхлъзнах и...

— Не е нужно да обясняваш момчето ми... Сякаш и аз не съм била някога на вашите години. Млади сте, буйната ви кръв кипи... А когато момче и момиче се обичат, между тях пламва любовен пожар.

— Ама, ние... Ние сме само приятели, г-жо! – опита да се защити Любо.

— Да, да... приятели?! – усмихна се многозначително Боряна. – И на двамата от километри ви личи лъжата... Хайде, идвайте на масата, че яденето сигурно вече изстина!

След тази сконфузена вечер двамата съученици не смееха да се погледнат право в очите. Стараеха се да общуват помежду си колкото се може по-малко. А това беше доста трудна задача, при положение, че стояха на един чин. Затова обсъждаха само и единствено темите, свързани с учебния процес. Всячески се опитваха да се избягват един друг... И така в продължение на няколко дни. Страхуваха се от това чувство, което разцъфтяваше в сърцата и на двамата. Но същевременно този благоуханен трепет ги изпълваше с вълнение и прилив на енергия. И двамата обаче бяха наясно, че скоро ще дойде момент, в който те открито ще трябва да поговорят за чувствата си. И този момент вече чукаше пред вратата...

Да, настъпи най-чаканият и сакрален момент в живота на всеки ученик – денят на бала! От мига, в който за пръв път прекрачи училищния праг, всеки „мъченик“ стриктно отброява годините, месеците, дните до момента, в който ще каже: „Сбогом завинаги!“ и ще отлети от учебното гнездо, разперил криле в гонене на мечти и търсене на своя собствен път в необятния свят на възможностите...

В домовете на абитуриентите, и най-вече на абитуриентките, още от ранни зори течеше суетня. Рокля, грим, прическа, маникюр... Всичко трябваше да бъде перфектно за бляскавия момент. Фризьорските салони и студията за разкрасяване едвам смогваха да угаждат на капризите на разглезените и претенциозни девойки. А във въздуха витаеше приповдигнато празнично настроение.

Точно в 7 часа вечерта пред жилищния блок на Стела спря сребристо БМВ, отрупано с разноцветни балони. Нашият кавалер Любо – изтупан и костюмиран, с прекрасен букет цветя в ръка идваше да вземе своята дама за бала. Едва направил няколко крачки обаче, той застина на място, поразен от приказно-красивото създание пред себе си.

На стълбите пред входа на блока беше застанала Стела, миловидно усмихвайки му се, цялата обляна от златистите

лъчи на залязващото слънце. Уж заедно бяха избирали роклята, но едва сега той я виждаше в завършен вид, в съчетание със стилните грим, прическа и бляскави бижута. Да, неговата Стела приличаше на истинска кралица – толкова зашеметяваща и умопомрачително красива, че Любо чак не можеше да повярва, че именно той е „късметлията“, с когото тя гордо ще дефилира, хванала го под ръка, пред очите на близки, познати и целия випуск. Да, с такава хубава дама определено мъжката половина от гимназията щеше да му завижда. Замаяният от щастие Любо, прекара следващите няколко минути със зяпнала в удивление уста и замечатан поглед, сканирайки ангелското създание от главата до петите. Но това негово вгълбено състояние беше прекъснато от звънливия глас на девойката:

— Е, как изглеждам, Любашки? Добре ли съм се справила? – кокетно завъртайки се и показвайки роклята в цялата ѝ прелест.

— Прекрасна си! Сякаш виждам тази рокля за пръв път... Направо нямам думи! Остави ме без дъх... Толкова си красива! Определено заслужаваш да спечелиш титлата „Кралица на бала“!... В същото време съм и страшно горд, и радостен, че моята дама ще бъде най-хубавото момиче на бала тази вечер... Великолепна си! Заповядай, тези цветя са за теб, макар че красотата им бледнее пред твоята хубост и обаятелен чар – и намигайки ѝ, Любо кавалерски ѝ подаде букета, който държеше в ръце. – Е, каляската Ви очаква, моя прекрасна лейди! – подкани той своята дама, джентълменски отваряйки ѝ вратата на колата си. Чу се празнично бибиткане на клаксон и абитуриентското возило весело полетя към мястото на бляскавото събитие.

Докато пътуваха към ресторанта, Стела гледаше с унесен, блуждаещ поглед през прозореца на автомобила. На лицето ѝ беше изрисувана усмивка от радостно вълнение, но в същото време в очите ѝ се четеше някакво странно безпокойство и тъга, които разбира се не успяха да убягнат от зоркия поглед на Любо:

— Ей, Стел... Какво има? Днес е празничен ден, но в очите ти сякаш има някаква тъга. Случило ли се е нещо обезпокоително?

— Не, какво говориш?! – учудено отвърна Стела с леко треперещ и колеблив глас. – Всичко е наред! Знаеш ме каква съм емоционална... Просто, много се вълнувам! – продължи девойката, – А и нормално е да има лека тъга... Все пак днес се разделяме със съученици и учители – хора, които са били толкова дълго част от живота ни, с които сме споделяли години наред общи преживявания, мечти и стремежи... И сега това учебно пътешествие вече е към своя край! Оттук нататък никой от нас не знае накъде ще го отведе вятърът... Къде ли ще го отведе той? Може би някъде наблизо или пък много далеч оттук, а вероятно дори и в чужди земи и светове. С какви ли препятствия и житейски неволи ще се сблъска, вървейки сам по своя път, следвайки копнежа на сърцето си и борейки се за своите мечти и цели?! Не се знае кога и дали животът ще ни събере отново всички заедно...

— За другите не зная, но за себе си... Обещавам ти, че винаги ще бъда до теб, защото ти живееш в сърцето ми, Стела! Нося те ето тук, в това сакрално място, отредено само за най-важните и специални хора в моя живот – с нежен глас, успокоително изрече Любо, сложил едната си ръка от лявата страна на гърдите си, а другата – на кормилото, шофирайки.

Всъщност причината за тъжния дъжд в очите на нашата героиня беше, че вълшебното ѝ пътуване назад във времето приближава своя финал. Изтичаха последните часове от магическата седмица, след която тя отново щеше да се превърне в 21-годишната световна музикална звезда Стела. Но най-голямата ѝ мъка беше, че в онази реалност нейният рицар Любо го няма до нея... Остра болка пронизваше сърцето ѝ. Тези вълшебни седем дни бяха едни от най-щастливите в живота ѝ и тя беше безкрайно благодарна за този уникален шанс. Но как щеше да остави Любо, като сърцето ѝ не позволяваше, упорито бунтувайки се в гърдите ѝ?! С погледа на влюбена до полуда жена, Стела наблюдаваше лицето на Любо, опитвайки се да запечата в паметта си и най-дребния детайл от този прекрасен момент. Оставаха ѝ още само четири часа, на които тя искаше спокойно да се наслади заедно с Любо.

Балният купон в ресторанта течеше с пълна сила и оглушителна музика. Вдигаха се наздравици. Валяха усмивки.

Чуваха се весели подвиквания и финални отброявания от 1 до 12. „Довиждане, дванадесети клас! Здравей, живот!“ Абитуриентите празнуваха последните мигове от ученическите си години с взрив от емоции, а нашата Стела със страх отброяваше оставащото ѝ, до изтичането на срока на годност на своето сбъднато желание, време ...

Стела и Любо се намираха в центъра на дансинга, носещи се в бавен танц под звуците на романтична балада. Двамата бяха изцяло потопени в музиката и забравили за сконфузената случка в дома на нашата героиня, която за кратко беше издигнала преграда между тях. Явно уроците по танци бяха дали резултат, защото Любо не настъпи нито веднъж своята дама. Двамата бяха в такъв синхрон, че приличаха на двойка професионални танцьори... Сякаш бяха танцували заедно години наред, толкова добре стиковани. И така изящно се допълваха един друг... Обгърната от топлите ръце на Любо, нежно отпуснала глава на рамото му, Стела усещаше спокойствие и сигурност. Чувстваше се защитена, цялостна и... истински щастлива, замечтано потънала в безвремието на този приказен танц. Беше убедена в едно: Любо определено беше нейният „рицар на бял кон“, когото тя толкова беше търсила и очаквала. Той беше толкова мил, грижовен и внимателен към нея. А и в момента с цялото си същество тя чувстваше, че и той не е безразличен към нея. Беше я прегърнал толкова здраво и силно притиснал към себе си, сякаш се страхуваше, че някой ще му я вземе. В душата на нашата влюбена героиня пърхаше пеперуда. Да, Стела беше щастлива и истински обичана, и го чувстваше с всяка фибра и клетка на своето тяло, с всяко дихание... Искаше ѝ се този момент да продължи вечно. Беше ѝ толкова хубаво, че тя наистина забрави за часовника, но за нейно огромно съжаление часовникът не беше забравил за нея!

— Любо, аз... Аз трябва да ти призная нещо... – тихичко и плахо прошепна Стела, поглеждайки с миловиден поглед в дълбоките му кафяви очи.

В този момент обаче безмилостният часовник удари полунощ – знак, че Стела незабавно трябва да тръгва. Срокът на магията изтичаше в последните си секунди и нашата

героиня се завтече с насълзени очи към изхода на ресторанта, оставяйки в недоумение своя кавалер.

Навън нетърпеливо я очакваше точно онова жълто такси и познатият ѝ вече шофьор-магьосник Фейо. Стела бързо се качи в него и жълтата каляска потегли по своя път, изфучавайки с бясна скорост. В душата на девойката заваля безутешен дъжд. Горчиви сълзи се стекоха по лицето ѝ. Тя затвори очи и въздъхна тежко...

Когато отново отвори очи нашата героиня осъзна, че вече се намира в самотната реалност – луксозния студен и мрачен апартамент, когото сега тя ненавиждаше повече от всякога. Мобилният телефон на шкафчето до леглото ѝ натрапчиво и настоятелно прегаряше от звънене. Беше личният ѝ асистент Мартин с редовното си сутрешно обаждане в очакване на новите нареждания и възложени му задачи от своята шефка. Напомни ѝ също така, че закъснява за записите в музикалното студио, за които нашата влюбена пътешественичка назад във времето съвсем беше забравила. Красивият спомен за Любо и незабравимите моменти с него все още владееха изцяло мислите ѝ, вълнуваха сърцето ѝ... На всяка цена трябваше да го намери, за да му каже това, което не беше успяла по-рано. Но как след като след завършването певицата беше изгубила дирята както на него, така и на повечето си съученици?! Нали по онова време единственият, който я вълнуваше беше Дейвид, в когото тя си беше въобразила, че е влюбена... Но не е било така! Било е просто заблуда! Истинският избраник на сърцето ѝ, обаче, и нейната точна половинка всъщност е бил Любо! И всичко това ѝ се беше разяснило, благодарение на магичното ѝ пътешествие и връщане три години назад: *„Ах, Любо!... Как да те открия в този необятен свят?“* – вгълбено си мислеше нашата певица. – *„Да, разбира се... Мартин!!! Моят верен помощник отново ще трябва да използва блестящите си търсачески умения...“* – възторжено извика тя, бързо грабвайки мобилния си телефон и набирайки асистента си:

— Ало, Мартин, имам спешна задача за теб! Слушай ме много внимателно. Възможно най-бързо трябва да ми намериш настоящия адрес – жилищен или работно място на

Любо... Любо Христов – бивш мой съученик от гимназията! Да, много те моля... Използвай връзките си, обади се къде-то и на когото трябва, разпитай, но ми намери адреса му! Много ми е важно!... Хайде, аз ще се оправям и те чакам да ме вземете за студиото, но искам като дойдеш да си открил информацията, за която те помолих!

Половин час по-късно пред входа на луксозната жилищна кооперация, в която живееше нашата музикална звезда Стела, спря лъскава лимузина. Първите думи на певицата, докато се настаняваше в луксозното возило, бяха естествено отправени към нейния доверен асистент:

— Какво стана, Мартин? Намери ли ми това, което поисках?... Моля те, кажи, че си успял! – нервно попита Стела с умолителен поглед.

— Трябваше да проведе доста телефонни разговори за сравнително кратко време, но... в крайна сметка намерих адреса на този твой съученик. Заповядай! – и той ѝ подаде малко бяло листче, на което беше изписано име на улица. – Г-н Любо Христов работи като строителен работник. В момента можеш да го намериш на този адрес...

Тези думи на асистента прозвучаха като приказна мелодия в ушите на нашата влюбена героиня. Радостни искри пробляснаха в погледа ѝ. Сърцето ѝ заби като полудяло:

— Аз... аз трябва веднага да го видя! Не мога да чакам повече! Имам да му казвам нещо много важно... Карайте към улица „Еделвайс“, моля! – развълнувано нареди тя на своя шофьор.

— Ами звукозаписното студио? – учудено извика Мартин. – Ами албумът? Знаеш, че имаш още довършителна работа по него, а почти никакво време! Трябва да излезе на пазара до няколко дни..., а и продуцентът ти...

— Тези неща могат да почакаат! – прекъсна го Стела. – Но аз... аз не мога!

Всяка следваща минута оттук нататък на певицата ѝ се струваше като цяла вечност. Нямаше търпение да се огледа отново в онези дълбоки кафяви очи, които я бяха омагьосали със своя пленителен чар. А той?!... Как ли щеше да реагира, когато я види отново след толкова време? Дали щеше да я познае? – Все въпроси, които се блъскаха в главата на мла-

дата дама, изпълвайки я с тревожност и малко страх от неизвестното. Но в същото време силните ѝ чувства, любовта, която изпитваше към младежа, като животворен еликсир се вливаха във вените ѝ, изпълвайки я с енергия и вдъхвайки ѝ кураж. Да, тя беше твърдо решена да му каже, това, което си беше наумила. Сега Стела беше напълно сигурна в чувствата си към Любо и не можеше да си позволи да изгуби истинската любов на живота си. Не и този път...

Ето, че пристигнаха на посочения адрес, където усилено кипеше строителна дейност. При входа на сградата в строителска униформа и жълта предпазна каска на главата беше застанал млад мъж, който съсредоточено гледаше пред себе си разпънатия чертеж, който държеше в ръце, вероятно обмисляйки и планирайки внимателно следващия ход на работния процес. Той беше толкова вгълбен в своето занимание, че не забелязваше нищо друго, случващо се около него. Повдигайки поглед от чертежа обаче, младежът среща познати женски очи, които го гледаха с невинност и обожание:

— Стела?!... О, Боже, наистина си ти! – развълнувано извика строителният работник, топло прегръщайки я. – Колко си се разхубавила! Прекрасна си, както винаги! Но... какво правиш тук? Как ме откри?

— Значи ме позна, Любашки, а? – попита Стела със загадъчна усмивка.

— Е, как иначе... Нима бих могъл да забравя някой толкова скъп на сърцето ми човек! Как си? Станала си звезда!... Следя успехите ти и изявите ти по телевизията, слушам песните ти... И чакам с огромно нетърпение, разбира се и новия албум. Да знаеш в мое лице имаш голям почитател! – закачливо подхвана Любо.

— Много ти благодаря!... Вярно е, че много хора харесват и слушат песните ми, но чак пък „звезда“. Не се вземам толкова на сериозно! Външно може и да съм заблестяла, но под тази лъскава обвивка, аз съм си все същата – онова обикновено мечтаещо момиче от малко провинциално градче, с което ти така любезно споделяше ученическия чин години наред...

— И което обаче сбъдна мечтите си! – прекъсна я младежът, допълвайки своята бивша съученичка. – Браво на

теб! Много съм горд с теб, Стел! И ти също трябва да се гордееш със себе си! Напълно го заслужаваш!... Хайде, ела да седнем ето там!

И вълнуващата среща за двамата „стари познайници“ продължи на по чаша кафе и сладка размисъл на една пейка под открито небе:

— Е, Стел, разказвай! Как върви животът? Още ли сте заедно с Дейвид? – любопитно попита младежът.

— О, не! С този негодник се разделихме окончателно още преди година! Оттогава не съм чувала нищо за него и честно казано въобще не ме интересува! – соннато отговори Стела.

— Мхм... Да, и аз прочетох някъде по вестниците нещо такова, но не знаех дали е истина... Знаеш в днешно време човек не може да вярва много на информацията, която получава от медиите... – шеговито продължи Любо.

— Е, да, прав си!... Но това, което си прочел определено е истина – информация от първоизточника! – намигайки му, отговори певицата. – Ами ти, Любашки? Някоя дама успя ли да превземе сърцето ти? – на свой ред попита нашата героиня.

— Единствената владетелка на сърцето ми още от гимназията си ти, Стел! Само че по онова време ти беше с Дейвид, а аз трябваше да се примиря с идеята, че съм просто твой добър приятел, но и това ми беше достатъчно, за да бъда щастлив, защото имах възможността да бъда близо до теб и да те обичам тайно, макар и само с очи... Ти и само ти!... Нали го знаеш?! И все още е така. През тези три години, макар и физически далеч от теб, аз винаги съм те носил в сърцето си, само теб! И знаеш ли... предната нощ ми се случи нещо много странно! Сигурно няма да ми повярваш, защото звучи доста налудничаво и невероятно, но... Сънувах странен сън, в който те имаше и теб. Бяхме заедно на бала и ... В един момент ти просто побягна... Не си спомням много от този сън, но сякаш беше на път да ми кажеш нещо много важно преди да избягаш... И точно тогава часовникът иззвъня, а аз се събудих. И сега..., когато те виждам тук пред себе си, си задавам въпроса: Какво ли е означавал този сън? Може би е искал да ми подсказе за тази наша среща... Много странно, нали?!

— А още по-странното и невероятно е, че и аз имах много подобен на твоя сън! – загадъчно усмихвайки се, отговори Стела.

— Така ли?! – в недоумение извика Любо.

— Ами... Да! И при мен всичко беше толкова реалистично, че бях убедена, че е истина... Имаш право! Наистина имам да ти кажа една много специална думичка... Всъщност са две думи: Обичам те!!! – развълнувано изкрещя нашата влюбена мечтателка. – Може би, благодарение на този налудничав сън, но аз осъзнах, че ти си този, който кара сърцето ми да се усмихва и да бие като полудяло... Този, който искам и имам нужда да бъде винаги до мен! Този, с когото желая да споделя живота си, успехите си и всеки един блестящ миг... Знам, че преди в гимназията бях голяма глупачка и не виждах, не оценявах твоята грижовност към мен, вниманието ти и всички твои малки, искрени жестове, но признавам... Сбърках! И те моля да ми простиш, ако можеш...

— Няма за какво да ти прощавам, Стел! – прегърна я успокоително Любо, целувайки я нежно по челото.

Така неусетно в сладка размисъл, потопени изцяло в света на красиви и мили спомени, Стела и Любо бяха изгубили представа за времето. Часовете се превърнаха в минути, а минутите – в секунди. Слънцето вече беше залязло, любезно отстъпвайки мястото си на сребърната луна. Нощното небе беше обсипано с хиляди блещукащи звезди. Истинска красота! А нашите влюбени герои продължаваха и продължаваха да разговарят, наслаждавайки се на приказната среднощна картина, облети от лунна светлина...

И в тази звездна история Съдбата успешно изпълни своята сватовническа мисия... И Тя намигна доволно от небето, карайки най-ярката звезда там да затрепти от щастие и да засияе с още по-ярка светлина. Да, точно същата онази звездичка, която по-рано даде старт на вълшебното пътуване назад във времето и беше главната виновница за цялата случила се магия, за да могат двете половинки да се преоткрият и да се слепят в едно цяло...

ЗА МЪЖЕТЕ, ЛЮБОВТА И ОЩЕ НЕЩО

Чу шум на косачка и погледна през прозореца. Висок, слаб мъж с бяла и гъста грива косеше тревата в градината на леля ѝ. Люба стоеше в гостната и мислеше върху думите на домакинята. Съветите на жената, написала толкова стихове за любовта, не ѝ вършеха много работа.

— За да си специална за един мъж, трябва да му дадеш точно онова, от което има нужда – често казваше на племенницата си Мариета Каменарова. – Ще разбереш какво е, ако слушаш и гледаш внимателно. И повече вярвай на очите, отколкото на ушите си! Голямата грешка е, че ние – жените се влюбваме в думите, а те най-често са прах по вятъра. И запомни, че в изреченото на сутринта има много повече истина, отколкото в това от предишната вечер!

— Не се оставяй да бъдеш зависима от мъжа – нито от парите, нито от чувствата и настроенията му! Чувствата са нетрайни и променливи. Мъжът е ловец – вечно търси нови ловни полета и нови жертви. „На луд кон – дълго въже!“ – са казали хората. Не е важно колко пари има! Вярвай на мъжа, който дели с теб насъщния, не на онзи, който пилее за теб излишъците! Щедрите с парите често нямат какво друго да дадат, а и със същата тази щедрост утре ще си купят някоя друга. Не позволявай да се превърнеш в стока, бъди награда, която трябва да бъде спечелена!

Люба не се чувстваше нито стока, нито награда, а просто натрапница. Иван, в когото беше влюбена от години, правеше за него всичко, и чакаше най-после да ѝ предложи брак, пак се измъкна. Още не бил готов за такава стъпка. И как да е готов, като снощи в дискотеката се правеше, че не е с нея и цяла вечер зяпаше в деколтето на кифлата от другата маса?

Думите на леля ѝ не я успокояваха:

— На един му трябва любов за цял живот. Дай му я! Създай му илюзията, скъпа! Всичко е в главата. А най-лесно се създава илюзия, когато и ти самата повярваш в нея.

Трябва му приятел, изповедник, муза, вдъхновителка? Бъди! Животът е сцена, но бързо изхвърля играещите аматьори. Само тези, които живеят в ролите си, обират оваците.

На друг му трябва примамка, игра „стъпка по стъпка“, прегради, които да преодолява по пътя си. Използвай женските си оръжия и играй, ако мислиш, че това е твоят човек и си заслужава играта!

— Понякога си струва да се хвърлиш с главата надолу. Може да я разбиеш в острите камъни, но може да попаднеш в такъв океан от нежност, който не си и сънувала. Не се страхувай да обичаш, но обичай и себе си! А щом усетиш, че няма любов – бягай! Жената е щастлива, само когато е обичана, а мъжът – когато обича. От любов мъжът ще направи всичко, но за любов и пръста си няма да мръдне. Ще те изпие до дъно и ще строши като чаша душата ти.

Шумът на косачката я върна към реалността. Движението на мъжа отвън бяха прости и спокойни, но прецизността му подсказваше, че навярно рее мислите си някъде наблизо и те всички до една бяха свързани със собственичката на къщата.

— Запомни – и да дадеш всичко на един мъж, ако не си дала това, което на него му трябва, нищо не си направила. Не изсипвай целия свят в краката му! Нито ще го оцени, нито ще се зарадва. Най-много да се уплаши. На мъжа му трябва малко и навреме, за да не му омръзне и да се връща жаден за още.

— А някои мъже са ни най-полезни, когато са далече. Копнежът и мечтите по тях ни дават повече от присъствието им. Има хора, които не са за ежедневна употреба. Достатъчно е да ги пием на малки глътки от време на време. Често с тези, които обичаме най-много, и три дни не бихме живели под един покрив. Други е добре да си ги имаш подръка, дори и да не ги обичаш чак толкова много. Тяхното тихо присъствие понякога струва повече от най-бесните чувства. Те са глътката жива вода, която ни помага да не умрем от жажда.

Леля ѝ се бавеше днес. Явно пак бе излязла с онзи красив млад мъж, покрай когото тя сякаш се преобразяваше. От години вече той по един-два пъти в седмицата ѝ идваше на

гости или я вземаше с колата си и я водеше някъде. Мариета Каменарова го представяше като син на близка приятелка, но Люба отдавна беше убедена, че е много повече. Личеше си по усмивките и на двамата, по смущението им, когато ги види заедно, по суматохата на леля ѝ, когато се приготвяше да го посрещне. И нещо странно. Мариета Каменарова – стилната и изискана жена, която не излизаше от стаята си без безупречния си грим, никога не слагаше червило, когато чакаше този красавец с широки рамене и стегнато дупе.

— Не посягай на свободата им и не им давай своята свобода! На човек криле му трябва, не вериги. Тези, които струват нещо, се връщат. Другите за какво са ти? Не засягай мъжкото достойнство и не позволявай да тъпчат твоето! И не затръшвай вратите след себе си, животът е дълъг – никога не се знае на коя врата ще се наложи да почукаш отново!

Едва наскоро Люба с почуда разбра, че мъжът, който косеше отвън, е първата любов на Мариета Каменарова. За него тя дълго бе тъгувала – „сгушена в прегръдките на облак“. Бяха се разминали още в младостта си, но той я посещаваше често, цепеше дърва, грижеше се за градината, къщата и за двете красиви овчарки. Правеше това напълно безплатно и често носеше на леля ѝ дребни подаръци – любимия шоколад, бутилка вино, плодове или нещо друго. Понякога Люба ги заварваше да си говорят на масата в гостната. Тогава той набързо допиваше питието и продължаваше работата си. Защо в нейния живот, помисли си Люба, няма един такъв мъж, по дяволите!

Погледът ѝ спря върху картините, покрили стените на гостната. Една снежна вечер, преди много години, на автобусна спирка се срещнали леля ѝ и художникът. Много пъти беше чувала красивата и тъжна приказка за момчето, което танцува в снега и момичето с мокрите люляци; за „бялата стая там под звездите, приютила мечтите под своя таван“; за срещите и разделите им. Виждаше приказката в картините по стените, четеше я в стиховете на Мариета Каменарова. Понякога ставаше свидетел на дългите им разговори по телефона, които продължаваха и сега.

Люба си даде сметка, че истински важните хора никога не си отиват от живота ни, така както и най-дивите коне ви-

наги се завръщат при извора. Стига да сме имали щастието да ги срещнем. Тя закрачи нервно из стаята, тръсвайки дългите си черни коси, разпилени като коприна по раменете ѝ.

Права е леля ѝ, че в природата празно няма, а необработените ниви бързо се покриват с дървета и храсти, и се превръщат в гора. Но за да дойде нещо ново, трябва да се освободим от старото, да разчистим бурените и да му направим място. Да отворим очите и сърцето си за него, да го видим и да го приемем. Люба извади телефона и набра номера.

— Защо се обаждаш? – прозвуча отегчения глас на Иван.

— За да ти кажа, че няма да се обаждам повече – с твърд глас каза Люба. – Събери ми нещата, които са при теб! Утре ще изпратя човек да ги вземе.

Затвори телефона преди Иван да успее да възрази. Познаваше го добре и знаеше какъв емоционален манипулатор е той, когато му изнася. Не искаше да слуша, че пак тя е виновна, че го притиска и изнудва, че женските ѝ номера край нямат.

Телефонът иззвъня, но Люба го изключи и захвърли на масата. Най-после беше сложила точка на една дълга и мъчителна връзка, която отдавна не палеше искри в очите ѝ. Запали цигара и излезе на верандата. Седна до слабия побелял мъж, който беше свършил с косенето и си почиваше. Люба мълчаливо засмука цигарата си и въздъхна. Той протегна ръка и я погали по косата.

— Не хаби сълзите си за хора, които не заслужават, моето момиче! Мъжете много бавно поумняваме. И най-хубавите неща оценяваме, чак когато ги изгубим. Пък кой знае – може един ден и той да ти цепи дърва и да храни кучето.

СЪПРУГА

Дарина Данова наскоро се завърна от чужбина след раздялата с втория си съпруг. Никога не беше очаквала, че може да има по-гадна раздяла от тази с голямата любов и баща на детето ѝ, но животът доказа обратното. От години носеше в душата си тежката рана от това, че този, който ѝ се кълнеше в любов и вяност в добро и зло, я зарязва след катастрофата, за която самият той беше виновен. Естествено, Владо се отърва почти без дракотина, а Дарина излезе от болницата месеци по-късно без крак, без съпруг и дете, и без жилище. Беше успял да ѝ вземе всичко, доказвайки, че тя повече няма да може да се грижи за детето и семейството си.

Заживя при родителите си и само рисуването и писането ѝ помогнаха да не скочи от балкона след всичко преживяно. Малкото приятели, които имаше отпреди катастрофата, така и не се появиха повече около нея. Хората избягват чуждото нещастие, като че се страхуват да не се заразят. Само родителите ѝ сякаш удвоиха любовта и грижите си към своето единствено дете, изгубило в един миг толкова много от себе си и своя свят.

При едно от пътуванията си в чужбина за нова протеза Дарина се запозна с Марк. Беше очарована от сдържаното му ухажване, от това, че той не се притесняваше от протезата ѝ, от радостта в очите му, когато я гледаше. Прекараха цял месец заедно – време, в което той успя да я накара да се почувства интересна и желана и дори я представи на родителите си. Те я приеха в дома си, държаха се мило с нея, но в очите им се долавяше едва прикрито съжаление.

Съпругата на Марк беше починала преди две години – не говореше много за нея, но с открита бащинска гордост разказваше за децата си – 5-годишният Боби и 3-годишната Сюзън.

Когато Дарина се върна в България, Марк се обаждаше всеки ден. Макар и по телефона, се сближаваха все повече и повече. Два месеца по-късно той дойде и още на втория ден – съвсем старомодно поиска ръката ѝ от родителите ѝ. Майка ѝ се радваше от сърце на късмета и щастието на изстрадалата си дъщеря, но баща ѝ беше малко по-скептичен

и изпитателно се вглеждаше в новия си кандидат за зет. Животът на много неща го беше научил и възрастният мъж не вярваше на приказката за Пепеляшка.

Марк не беше принц, но адвокатската му кантора и наследството от баба му го правеше богат човек навсякъде по света.

Дарина се втурна с цялото си сърце в новата роля на съпруга и втора майка за Боби и Сюзън. Със собственото си дете нямаше никакви контакти – бившият ѝ съпруг направи всичко възможно тя да не го вижда, затова с тези чужди деца се опита да запълни част от сърцето си и поне малко да притъпи болката.

Марк беше всеотдаен баща и много внимателен с нея – на Дарина нищо не ѝ липсваше. Само сексът им беше пълен провал. След няколко неуспешни опита в началото на брака им, при които Марк вдигаше кръвно или изпадаше в нервни кризи, той ѝ призна, че сексът никога не е бил силната му страна и го смята за не толкова съществен за една пълноценна духовна и семейна връзка. След това се оттегли в собствената си спалня.

Така Дарина живя почти десет години в грижи за децата и къщата, за съпруга си и богатия му гардероб, за кариерата му на известен адвокат, който често пътува из страната и в чужбина заради делата си. Всяко лято прекарваха с децата по две седмици на морето, но дори и тогава на Марк му се налагаше да отсъства за по няколко дни. Десет години – омъжена за красив мъж с добра кариера и без нито една съпругеска ласка.

Дарина беше сигурна, че няма от какво да се оплаква – живееше твърде затворено, но децата я обожаваха и наистина я приемаха като своя майка, Марк ѝ осигуряваше всичко, беше мил с нея, родителите му – също.

До деня на следващата катастрофа в живота ѝ.

Боби и Сюзън отидоха на училищна екскурзия, Марк замина преди няколко дни и Дарина рисуаше в градината. Беше поставила статива до един от любимите си розови храсти и, скрита в прошарената сянка на дърветата, се опитваше да улови отблясъците на настъпващия залез. През последните години пишеше рядко, освен в дневника си, но

рисуването остана едно от любимите ѝ занимания в свободното време.

Изправена пред статива, Дарина чу шум от кола и се обърна. На алеята от дребен чакъл пред къщата вече спираше червена спортна кола, от която грациозно слезе висока млада жена с дълги червеникави коси и тръгна към вратата. Дарина остави четката и, сваляйки в движение защитната престилка, с която рисуваше, се приближи към непознатата гостенка.

— Добър ден! – каза тя в мига, когато младата жена посегаше към звънеца. Непознатата се обърна и по лицето ѝ се разля красива усмивка.

— Добър ден! Вие сигурно сте Дарина? – подаде ръката си гостенката. – Марк много ми е говорил за Вас и се радвам да се запознаем най-после. Толкова е красиво тук. Нямах търпение да разгледам. Къщата отвън изглежда прекрасно, а тази градина – приказна е!

Червенокосата дама тръгна към градината, не спираше да говори и усмивката не слезе нито за миг от лицето ѝ, а Дарина я последва с учуден поглед. Гостенката откъсна една оранжева роза и с я докосна с устните си. После спря пред статива и с интерес се взря в недовършената картина.

— Но Вие наистина сте добра! Каква дълбочина на цвета и какъв замах! Не очаквах това. Мислех, че рисувате просто за удоволствие или от скука. А се оказва, че сте истински професионалист. Непременно трябва да видя всичките ви картини!

Непознатата дама, която се оказа познавач на изкуството, се обърна към Дарина с намерение да стисне ръката ѝ заради картината и забеляза учудения поглед на нейната авторка.

— Аз притежавам галерия и представям и продавам съвременни автори – започна да обяснява тя интереса си на художничката. – Зная от Марк, че рисувате и имате много картини. Ако и другите са толкова добри като тази, ще направим фурор – обещавам ви.

Дарина не знаеше какво да каже и продължаваше да се чуди каква е тази напориста и красива галеристка, която е дошла чак тук, за да види картините ѝ. Беше забравила дори задълженията си на домакиня, но бързо се опомни и

покани младата дама в дома си. Докато Дарина приготвяше и сервираше кафето, червенокосата с огромен интерес разглеждаше гостната, а после тръгна по стълбите към втория етаж, докосвайки с нежност дърворезбата по перилата. Погледът ѝ беше привлечен от картините на стари майстори по стълбището и тя не спираше да се възхищава на всяка една от тях.

— Това е малко нахално – мислеше си Дарина. – Тази непозната се държи в чуждата къща като в свой дом. Остава и в спалните да нахлуе.

— Великолепен е този портрет със синя роза – чу се гласът на нахалната гостенка от втория етаж и Дарина ядосана тръгна по стълбите. Портретът със синята роза беше на бабата на Марк и стоеше в спалнята му. – Тази дама наистина прекали.

Завари я седнала с кръстосани крака върху леглото на Марк, вперила поглед в портрета. Дарина решително влезе в спалнята на съпруга си, където много рядко стъпваше и то само в негово отсъствие.

— Извинете, но това е спалнята на Марк – гласът ѝ ядосано трепереше, – а той не обича никой да влиза в нея!

Смехът на непозната я стресна:

— Това, естествено, не се отнася за мен – каза тя и доволна се отпусна по гръб върху леглото.

Дарина се разтрепери от гнева, който я задушаваше. – Каква е тази нахалница, по дяволите? И откъде се взе?

— Извинете – със стиснато гърло каза тя, – но аз наистина не разбирам коя сте вие, защо сте тук и що за държание е това?

Все още изтегната в леглото на Марк, червенокосата повдигна глава, подпря я с ръката си и погледна Дарина.

— Аз съм Дороти – съпругата на Марк. Оженихме се миналия месец. Децата и персоналът трябваше да са уведомени, че тези дни ще пристигна тук и да ме очакват.

Дарина я гледаше втрещена. Не повярва на нито една дума от устата на тази луда, но нещо дълбоко в нея се разкъсваше и се рушеше

— Моля Ви, донесете багажа ми от колата! Няма да пия кафе. Изморена съм от пътя и предпочитам да си почина

малко – след това тя отпусна глава върху възглавницата, а Дарина дори не разбра как е излязла от спалнята на съпруга си.

Всъщност се оказа, че той отдавна не ѝ е съпруг, а и според документите изобщо не е бил. Само няколко месеца след сватбата им Марк беше успял чрез свидетели да докаже в съда, че не е знаел за ампутирания ѝ крак, че тя го е заблудила умишлено, че това е попречило бракът да бъде консумиран и въз основа на всичко това той е обявен за недействителен. Беше се възползвал от времето, което тя прекара в България след една операция на майка си.

Десет години за всички Дарина е била просто гувернантка на децата и част от персонала, както я определи Дороти, а тя, глупачката, се мислеше за съпруга. Дори заплата и осигуровки са ѝ били внасяни най-редовно, за да няма с какво да бъде уязвим господин адвокатът.

Събрала заедно с малкото си багаж парчетата от разкъсаното си достойнство и доверие в хората, Дарина потегли към единствения си дом и единствените хора, които я приемаха и обичаха истински.

СЛЕД ВЕНЧАВКАТА

На излизане от църквата, щастливата булка тръгна към дамата в лилаво, която стоеше права до вратата през цялото време на венчавката, усмихваше се като че ли на себе си изпод шапката с широка периферия и играеше с колието си. Не разбираше с какво тази жена привлече вниманието ѝ, защо краката ѝ сами я водеха към нея и каква сила я накара да попита:

— Извинете, коя сте Вие? Роднина на съпруга ми ли?

— Аз съм тази, с която вашият нов съпруг е изневерявал на всички жени в живота си – усмихна се широко дамата в лилаво.

— Значи той ще изневери и на мен?! – изненадано и невярващо възкликна младоженката.

— Ооо, спокойно! – отговори непознатата. – Той го прави от първия ден на запознанството Ви.

— Но защо тогава Вие не се омъжихте за него? –разплакана попита младоженката.

— Защото аз предпочитам да изневерява с мен, а не на мен – отговори дамата. После кимна на приближаващия се младоженец и токетата ѝ затракаха към изхода на покрития с едри и излъскани камъни църковен двор.

ПРИЯТЕЛИ

Морето разплиташе своята дантела сред вълните, а момиченцето стоеше на брега и намяташе мечтите си с нея. Слънцето танцуваше вдъхновено между облаците и топлия пясък, а душата на детето прегръщаше аромата му и разперваше ръце, сякаш бе една от птиците, накацали по скалите.

— Мариела – извика майка ѝ гневно, а после се обърна към бащата. – Виж дъщеря си! Зяпа като малоумна птиците и им подражава. Трябва да я водим на психолог.

Мъж с бирено коремче отлепи очи от вестника, погледна жена си, а после детето, което с разперени като криле ръце идваше към тях усмихнато.

— Щом трябва – премери думите си той и пак заби поглед в четивото.

Не му се спореше. „Децата са странни, а жените – ужасни,“ мислеше бизнесменът. Единствено добре му бе в компанията, с която всеки петък играеше карти.

Момиченцето протегна ръце да го прегърне, но той я отстрани. От „глезотии“ му бе писнало.

Детето седеше между майката, забила нос в телефона си, и бащата, закопчал очи във вестника. То гледаше в небето над морето как дантелите от вълни се увиват около лъчите слънце и се разстилат по небето. „Колко сте красиви!“, възкликна то. „Ти си по-красива“, внезапно ѝ отговори морето и ѝ се усмихна ласкаво. Детето притихна смаяно. Леко на пръсти се отправи по пясъка към брега, поглъщайки цялата слънчева магия с очи и отворена като цвете душа.

Родителите бяха безкрайно доволни, че детето им е тихо, не говори, не тича, не разперва ръце, а стои на брега и плете дантели с морето, за да украси буйните коси на вълните.

Една девойка седеше на пясъка и устните ѝ мърдаха, сякаш говореше с тишината наум. Летеше над водата, галеше се в нейната кожа и се чувстваше като птица и риба едновременно. Бе изящна и красива, но очите ѝ не виждаха влюбените в нея погледи. Тя съзираше само морето и неговата

синя нежност, спасение от грозното и пошлото наоколо.

Никой от родителите не я викаше, нито идваше при нея. Бащата гледаше филм на таблета си, майката флиртуваше с непознати мъже в чата. Бяха вдигнали ръце от дъщеря си. Лекарите казваха, че е здрава, а съучениците ѝ, че я „носи крилото“. А истината бе, че девойката обичаше дъха на морето, нейният единствен верен приятел, с когото споделяше своите тайни, защото то никога не ги издаваше.

Облаците търкаха своите нослета, водата протягаше сини мигли и докосваше момичето ласкаво. То не беше само. Имаше цялото море и дантелите на вълните, облаците в лазурното небе и тяхното приятелство, което нищо не можеше да разруши.

След време млада жена стоеше тъжна на брега, разочарована от мъжете. Очите ѝ бяха пълни с гняв и болка. Морето я прегърна, вълните наметнаха косите ѝ със своите бели дантели, а облаците скриха сълзите ѝ.

— Стига си висяла на брега, няма да откриеш златен пръстен във водата – удари я като с нож гласът на съпруга ѝ.

Тя не се обърна. Душата ѝ спеше високо над облаците и индекса на борсата, над омразния съпруг и грубостта му.

Морската вода погали нежно очите ѝ и изтри черните спомени от предишната вечер. Ароматът на морето се завърта на пръсти и премина през душата ѝ като пролетен вятър.

Хората си тръгваха от плажа. Бе есен. Жена със сребърни коси седеше близо до скалите, почти на линията на морската вода. Разговаряше с морето, докосваше вълните нежно и им шепнеше ласкаво мили думи.

— Мамо – малко момиченце докосна ръката на майка си. – Тази възрастна дама защо си говори сама?

— Тя говори с морето, детето ми – погали косичките ѝ майката.

— А защо? – не спираше да пита малката принцеса.

— Защото са приятели – обясни младата жена.

— А може ли и аз да бъда приятел с морето? – не спираше да пита русокоската.

— Всеки може да бъде приятел с него – усмихна се майката. – Ако има очи за невидимото и знае езика на приятелството.

— Може ли да опитам? – пристъпи към вълните детето.

Погледна чайките, после сините очи на морето, усмихна се на дантелите, които плетяха вълните и разпери ръце като птиците, а после се завъртя и ароматните цветя на морския дъх кацнаха като корона върху косите му. Душата му се усмихна щастлива.

Детето изтича при майка си, а после се върна при бело-косата жена. Прегърна я с ръце и изчурулика:

— И аз обичам да говоря с морето и чайките. Искаш ли да бъдем приятели?

Синевата на небето надникна изненадано в очите на старицата. Тя не заплака нито когато я заключваха сама у дома, нито когато съпругът ѝ я пребиваше, само защото е изгубил на карти, нито когато родителите я лишиха от наследство след развода ѝ с насилника.

Сега дъхът на морето докосна малкото и белокосото момиче и като красива дантела покри душите им.

— Искаш ли да направим заедно пясъчен замък? – попита старицата тихо.

— Да – усмихнаха се момиченцето, морето и майката.

Облаците се люлееха безгрижно в небето, а ароматът на морската магия танцуваше около малкия пясъчен замък грациозно.

За да бъдеш щастлив, понякога е нужно само да усетиш дъха на морето и да станеш негов приятел завинаги.

ПЕСЕНТА НА ЮГА

Момичето стоеше до прозореца и наблюдаваше с интерес синята птица в клетката. Завесите се движеха грациозно под ласките на Южния вятър, галещ копринените им тела. Птицата се опита да разтвори криле, но не успя. Издаде звук, приличащ на стон и впери очи навън, където вятърът танцуваше с цъфналите овошки.

Девојката протегна ръка да погали птицата, но тя се отдръпна. Това изненада човешкото дете. Клетката с уникалното същество ѝ бе подарено за рождения ден. Знаеше, че баща ѝ бе платил много златни монети за нея на търговци от далечни земи, които го бяха уверили, че красивото създание пее вълшебно. Само че то мълчеше.

В Северното кралство пролетта идваше късно, затова всички ѝ се радваха като деца. Приемаха с усмивка лудориите на Южния вятър, който палаво тичаше без почивка между тревите, дърветата и хората. За него се разказваха истории, които надали бяха верни, но всички ги повтаряха с удоволствие, щом почукаше на вратите им. Отваряха широко прозорци и врати, сърца и очи за неговата южна прелест.

Преди да си тръгне, Южнякът избираше един дом и цяла нощ пееше своята топла песен до разсъмване. Когато утрото целунеше света, той си тръгваше, а домът оставаше пълен с любов.

Сега той седеше на върха на часовниковата кула и се чудеше кого да избере. Преди няколко дни бе видял красиво тъжно момиче в богаташката къща и отчаяна птица до прозореца с копринените завеси. Те имаха нужда от много любов, за да се усмихнат душите им.

Разплете коси и полетя към синята птица в клетка, скрила очи под крилата си, за да не вижда никой сълзите ѝ. Седна на най-близкото ябълково дърво, отрупано с уханны цветове и запя своята южна песен. Мелодията се завъртя на пръсти, прегърна пердетата, после протегна топла ръка и докосна сърцето на птицата. Тя трепна и издаде пронизителен звук като плач. Бе затворена далече от своя дом, от слънцето на топлия Юг и съдбата ѝ бе да умира бавно всеки ден по малко в този студен край.

Ала вятърът прегърна душата ѝ и я пренесе където слънцето ухаеше на мед, а дърветата бяха отрупани с плодове. Цветята там имаха ярки цветове и се надпреварваха кое по-силно да омайва онези, които искаха да прегърнат мириса им. За минути птицата забрави клетката и песента ѝ се сля с тази на южния вятър. Красивата мелодия затанцува между мебелите в стаята, прелетя над комина и се завъртя в короната на цъфналото ябълково дърво.

Момичето сънуваше земя, пъстра като дъга, с много цветя, плодове и човеци, пеещи в кадифената привечер пред домовете си, а вятърът дирижираше този странен хор от гласовете на хора, птици и дървета. В душата ѝ поникваше и пускаше малки листенца любов към непознатото място, което искаше да посети и може би да остане там.

Когато се събуди, Вятърът си беше отишъл, а птицата мълчеше тъжна, затворила очи и душа. Девојката пак се опита да я погали, ала и този път синята красавица се отдръпна.

— Да знаеш какъв прекрасен сън сънувах тази вечер! — сподели с блеснали очи момичето и започна да разказва.

Птицата отвори очите на душата си и почувства топлината на родния Юг, очите ѝ заблестяха и не се отдръпна, когато за втори път беше погалена.

— Ти обичаш онова място, което сънувах — развълнувано прошепна момичето. — Това ли е твоят дом?

Синята красавица не отговори. Само сложи глава на нежната длан, протегната към нея.

Цял ден дъщерята на богаташа беше замислена. Няколко пъти отиваше до пристройката, гледаше своя дракон, който кротко хрупкаше глухарчета и се питаше дали има право да държи в плен синята птица само защото баща ѝ беше богат. Какво щеше да стане, ако просто яхнеше дракона и върнеше птицата в нейния дом? Търговецът нямаше да бъде доволен от постъпката ѝ. Така не постъпваха дъщерите на богатшите. Ала усещаше пулса на птицата до своя и мъката ѝ.

През нощта се събуди от странен шум. Излезе на пръсти от стаята. Баща ѝ броеше парите си. До него вярното джудже пълнеше торбички с монети и ги завързваше старателно. Нима парите бяха щастие? Те излъчваха тишина и тъга,

а душата ѝ вече бе влюбена в Южната песен на вятъра и слънцето на онова непознато място, което сънуваше.

Трябваше да го види отново. Върна се в стаята и извади магическия кристал, подарък от покойната ѝ майка. Прегърна го с длани и си пожела да бъде на слънчевото място от съня си. Сложи кристала до клетката, така че и птицата да се пренесе при Южната песен и Вятъра.

Само след секунди синята и русата красавица бяха на брега на топлото южно езеро. Вятърът заплиташе косите си, а очите му пееха. Момичето протегна ръка и отключи клетката. Синята птица кацна на рамото му и запя. Южната песен затрептя като пеперуда и целуна душите на девойката и Южняка. После прегърна къщите, цветята и дърветата, които също запяха. Магичната топлина на песента полетя далече-далече, докосна с върховете на пръстите си и съня на търговеца, който си помисли, че май е направил голяма глупост, като е купил птицата. По-добре да беше подарил на дъщеря си нов дракон и елмазен меч.

Мирисът на война прекъсна песента на птицата. Кристалът изпищя и ги върна в Северното кралство. Приближаваха кървави дни, в които нямаше да има място за топлина, южни песни и любов. Потръпна синята красавица, потръпна и драконът. Стисна сърцето си синята птица. Алчността не познаваше милостта.

След няколко дни враговете на Северното кралство бяха пред портите на малкия град, в който живееше птицата. Момичето вече имаше елмазен меч и бе готово за битка, яхнало верния дракон. Търговецът се опита да откупи живота си с пари, но бе съсечен и хвърлен на зверовете в близката гора.

Момичето отвори клетката и птицата кацна на рамото му доверчиво.

— Синя красавице – прошепна момичето, – трябва да приема битката. Поставям кристала под крилото ти, ако видиш, че губя, спаси ни.

Птицата кацна на близкото дърво и зачака. Скоро враговете се показаха. Синът на водача се насочи право към дракона и момичето с руси коси. Елмазените им мечове съскаха и нито един от тях не надделяваше. Армиите на двете кралства започваха да губят търпение.

Изведнъж синята птица запя своята Южна песен с цялата страст на душата си. Красивата мелодия заплува между дърветата, драконите и стръкчетата трева. Тя докосваше и стопляше душите на летящите същества, но воините бяха заключили душите си. Южната песен на обичта не можеше да пробие броните на алчността на хората, застанали един срещу друг. Те искаха кръв, смърт и плячка. Душите и ушите им бяха глухи за любовта.

Когато драконът на русото момиче бе прободен от елмазения меч на врага, синята птица прегърна магическия кристал и кацна на рамото на девойката. За секунда той ги отнесе при южното езеро, където Вятърът събираше аромат от цветята и правеше лечебна превръзка за дракона.

— Тази измислена история е глупава – затвори папката бащата на момичето и я погледна строго зад очилата. – По-добре измисли как да продадем тези птици с печалба.

Девойката взе папката и излезе безшумно. В душата ѝ звучеше песента на Южния вятър и усещаше аромата на Юга в кръвта си.

След десет години упорито търсене търговецът така и не откри изчезналата си дъщеря.

— За всичко са виновни приказките и глупавите магически истории, които позволих да я развалят – не спираше да повтаря той. – Ако беше ме слушала, сега щеше да има милиони златни монети и богат дом.

А момичето се усмихваше щастливо пред прага на малка къщичка на брега на езерото, вплела в душата си като панделки песента на Юга. Синята птица стоеше на рамото ѝ, а Вятърът приспиваше русата си дъщеричка в люлката на косите си.

Южната песен на обичта е реалност, когато душата я открие в друга душа и приеме синята птица на рамото си с усмивката на сърцето.

САМО ДА МОЖЕХ

Навън бе паднал мрак, но тримата приятели не го забелязваха. Празникът беше в разгара си – трапезата, отрупана с каквото ти душа иска, а кристалните чаши не оставаха за дълго празни.

Коледната елха хвърляше празнични искри около себе си и подтикваше към откровения. Разговорът бе по мъжки пиперлив, но мъдър. Този път темата за приятелството и съдбата дойде от само себе си. А дали не бе подсказана от някой коледен дух, в желанието му да предотврати обичайното самохвалството на тези мъже, които често се надсмиваха един над друг. Бяха видели всички страни на живота. Преживели бяха предателствата на близки хора, но въпреки наранените си души, сега бяха по-силни, а извършилите ги едва ли бяха по-щастливи.

— Чакай сега да те питам два въпроса, съвсем философски – обърна се Никола към Борката, след като отпи глътка бяло вино. – Ти познаваш ли някой, който няма да умре? Не бързай, не отговаряй веднага. Представи си близките си, приятелите си, всички хора, които познаваш. Мислиш ли, че някой ще живее вечно?

— Няма такъв – отговори веднага Борката малко троснато и зачака продължението.

— А познаваш ли някого, за когото знаеш точно кога ще умре? Помисли си добре, не бързай да отговаряш, представи си хората, един по един?

— Не. Не знам. Не ми и трябва.

— Е защо?

— Искам само да можех да видя какво предстои да се случи на следващия ден.

— Защо? Числата от тотото ли искаш да разбереш? – възкликнаха останалите почти едновременно.

— Тогава нямаше да се кача на онова дърво! – последва неловко мълчание.

„Естествено, толкова логично!“ помислиха си те. Бяха чували части от историята, но никога цялата. Не бяха и питали, само каквото Борката сам бе споделял понякога. Но тази вечер преградите бяха свалени.

— Ти защо си бил на лов през нощта? Как падна, заспа ли?

— Не беше тъмно, осем вечерта беше, но посред лято. Светло беше. Тогава излизат дивите прасета. Сега ще ви разкажа, да разберете веднъж завинаги. Предишната вечер бях с приятели цялата нощ. Пийнахме, изкарахме до сутринта. Някой, не помня кой, предложи да отидем на лов. Всички бяхме „за“. През деня имах работа и не можах да почина дори за миг. Отбих се у дома, колкото да си взема пушката. Уморен бях, не ми се ходеше никъде, но бях обещал. В уговорения час дойде единствено Марин и с него тръгнахме към чакалото...

Било топло, гората спокойна. Само крясъкът на някоя птица нарушавал нарядко тишината. Покачили се на дървото, удобно за наблюдение, настанили се и зачакали. Марин носел и бутилка с уиски, която надигали между другото. Разговорили се. По някое време сигурно задрямали, защото никой не си спомня точно как се случило, но Борката полетял надолу от 5-6 метра височина. Марин бил слязъл бързо: „Хайде, хайде, ставай!“ подканил го през смях той, докато не осъзнал, че Борката не помръдва. Лежал по гръб с разперени ръце и изпънато тяло. Помислил си „преструва се“, но в този миг видял струйката кръв от устата му да пълзи по лявата му страна. Борката не отворил очи веднага. Бил в безсъзнание. Марин изпаднал в паника, не знаел какво да направи. Започнал да му говори, побутнал го по ръката. Никакъв отговор. Извадил телефона и се обадил на лекар. После повикал приятелите. Натоварили пострадалия и – в болницата. Направили му операция, после още една. Последвали дълги месеци на рехабилитация. „Месеците на истината“ ги нарече Борката. Докато лежал в болницата в безпомощно състояние, сестра му и зет му, под предлог, че му помагат, се опитали да му отнемат транспортния бизнес. Борката не разбрал веднага какво се случва, но и трудно можел да им

се противопостави. Тогава един негов приятел на име Васко му помогнал. Опълчил се на родата и ги предупредил: „Внимавайте – ще се разправяте с мен!“

Онези се стреснали и се отказали, но не се и веснали повече при болния. През този период Васко и Марин били неотлъчно до Борката. Били за него много повече от роднини.

— Сигурно съм съгрешил някъде. На никого обаче не пожелавам това, което ми се случи, дори на най-големия си враг – завърши разказа си Борката и отпи глътка вино, за да отмие горчивината. Светлинките на коледната елха светеха приглушено. – Искам само да можех да видя в бъдещето един ден напред...– сведе очи Борката и отпусна ръце върху колелата на инвалидната количка, в която бе прекарал последните 15 години от живота си.

НЯКОИ ГО ПИЯТ ПО-БЪРЗО

Пепи беше на гости на Ники – да си играят. Момчето домакин, седнало на леглото, държеше в ръцете си таблет, цъкаше настървено по него и издаваше възторжени звуци, докато убиваше противници и минаваше на следващото ниво. Пепи гледаше съсредоточено към екрана на устройството и се вълнуваше не по-малко от приятеля си. Искаше да играе и той, но чакаше търпеливо реда си. „След 5 минути“ – беше му обещал Ники.

— Знаеш ли, че баба ми е обезвредила терорист? – каза момчето с таблета, без да изпуска от поглед екрана. Там летеше самолет, който той трябваше да сваля.

— Да, бе? – изсмя се Пепи, представяйки си баба Олга. Определено беше по-млада и по-здрава от неговата баба, ама чак пък да победи мъж.

— Сериозно. Днес ми разказа. Поне знаеш, че е била стюардеса, нали? – додаде Ники и продължи. – Било по време на полет. Пътниците приключили с яденето и трябвало да им сервират кафе. Другите две стюардеси били в салона и прибирали таблетите, а баба приготвяла каните с чай и кафе в кухнята. Нали знаеш къде е това място – точно преди пилотската кабина. Няма врата, а завеса, която била наполовина дръпната. Тогава видяла мъж. Минал покрай нея, без да я забележи. Изглеждаше странно и държал ръката си в джоба на якето. Вървял към пилотската кабина, а това е забранено за пътници. Баба веднага разбрала, че нещо не е наред.

— И? – каза Пепи, който гледаше приятеля си. Ники също бе спрял да играе.

— Ами нямало време да търси помощ, трябвало да действа бързо. Промъкнала се тихо и погледнала иззад завеската – мъжът бил извадил пистолет. В този момент баба държала една от каните. Приблизила се тихо зад мъжа и го ударила с нея по главата.

— Е, не...

— Той паднал на земята и изпуснал патлака. Бил изгубил съзнание.

— Стига бе. И не се е уплашила? Страшна е баба ти, защо и моята не беше такава...

— Там, горе, не може да те е страх. Така казва баба. После извикала пилотите и те арестували мъжа.

Баба Ольга отвори вратата и надникна в детската стая. Носеше им кана с домашна лимонада.

— Има ли жадни? – усмихна се тя на момчетата. – Пийнете си и отивайте навън да играете. – Пепи гледаше хипнотизиран каната.

— Обещах да му дам да играе на таблета – каза Ники.

— Щом е така – може, но пет минути, а после навън, на слънце. – Двамата побързаха да се съгласят нея. Пепи се беше надявал на повече, но и през ум не му минаваше да ѝ се противопостави. Каната в ръката ѝ бе съвсем истинска.

ГАРВАН ОТ СПОМЕНИ

За най-нуждаещото се птиче, изгреве.

Ръцете му бяха лепкави от глината. Приятно хладка като пръстите ѝ, милващи го по врата.

— Мамо, а защо просто не оставяме трохите на перваза?

Тя затвори телефона. Пристъпи по килима и седна на стола срещу него. Погледна го.

— Защото, миличък, ние обичаме птичките, нали? И всичко за тях правим по хубав начин.

— Да, обичам птичките! – засмя се Тодор и залепи ухото.

...

Остави лулата на масата.

— И сега какво?

— Тръгваме, никакво „какво“, Викторе, просто ставаме и се омитаме!

Виктор я изгледа.

— Не ми се прави на сърдит – надигна се Елена.

— Чакай – започна да се оглежда Виктор, но погледът му не се спря никъде. – Ох, добре...

...

Спъна се в някакъв корен. Остана седнал и подиша аромата на смолата. Щеше да го хване. Трябваше да го хване. Нещо изпърха над главата му. Но първо трябваше да хапне. Погледна нагоре и изсумтя, докато смъкваше раницата от гърба си. Глупав птичи свят. Каква ли му беше функцията освен да тормози именно неговите наематели.

Удари си една плесница и се запуска по стълбите. Едно – скръц! Две – скръц! Дано птицата да беше глуха. Три, четири... и неусетно забрави да брои. Печката трепереше. Звуци на перушина и нокти дращеци полумрака.

— Привет, нахалнико – изтръгна тръбата и притисна пантовата вратичка, а капакът в ръката му завибрира. Удар, удар, няколко минути и птицата се усмири. Разгъна чувала с другата ръка.

— Викторе, не е ли малко странно колко често си сменяме жилищата? М? – попита Елена и си смъкна хавлията.

— Всичко в името на спокойствието ни, Елче – открехна очи Виктор и се размърда в чаршафите.

Надигна дървената вратичка и мушна главата си в неизвестното.

— Ох!

Но нямаше вече хвърчащ гарван из къщата, гарванът беше в клетката. В краката му изтропа старата ѝ четка, която беше подарила на птицата. „Да си играе“. Светна с фенера и пристъпи напред. Нещо прошумоля и го накара да се скове, завъртайки главата си почти със скърцащ звук. Лъчът се стовари върху падналото платнище, прашасало и леко скъсано. Седна и се загърна в него.

— *Ще замръзнеш...*

— *Та ти си по нощница!*

И беше така красива. На верандата, вятърът я брулеше, а тя рисуваше, наклонила рошава глава. Така крехка.

Вторачи се в картината.

— *Защото обичам този гарван, изгрев мой* – почти си я представи как му говори.

И хукна. Хукна по двусантиметровия слой прах, по разпадащите се стъпала, глухия коридор, в стаята.

— Защо не ми каза по-рано, румен залез мой, защо... – стоеше на колене с лице към автопортрета ѝ. Едва сега забеляза гарвана на жилетката ѝ. Никога не му беше отдавал голямо внимание.

— Нещо ми липсва – пишеше Елена на приятелката си.

Имаше някаква лула на масата и леглото беше с други чаршафи. Но иначе стаята си беше съвсем същата. Картините... Отиде и целуна всяко гарванче. Полилеят-цвете в кремав цвят, любимият ѝ, прахта по книгите. Прозорецът със зайчето-кошничка, поправено от нея и залепено здраво за перваза... Този глупав захабен диван, килимът. Започна да се смее. Озова се в колата все още смеещ се и погледна гарвана на седалката до него.

— Защо държиш на тези трохи, залез странний? Правел съм го и като дете, голяма работа. Е?

Лъскавото око го гледаше, наклонило перушинена глава.
Вдигна телефона.

— Мхм... Ясно... Извинете ме... Знам, знам... вярно е, казах, че ще дойдете пак ако успее да махна птицата.

...

— *Сигурна ли си за този гарван, залез меден? – попита я докато лежаха на тревата в меките лъчи на изгрева, взрян в леко разширените ѝ очи. А дъхът му не смееше да ги докосне.*

...

— Черньо самичък се е заселил при нас още преди да се родя. Имаше смешния навик да влиза през комина. И да не дава на малките птички да ядат от Зайо.

Аня и Боби се разхилиха.

— Дам, изобщо не искаше да си тръгне, когато баба ви почина. Тя щеше да ви хареса много... И го оставих да тревожи горките наематели. Нямах сили – изпъшка Тодор и се намести в люлеещия се стол.

— Но се върна за него.

— Върнах се. Тук е моят дом.

Залезът приближаваше и той се усмихваше, чак караше внуците да се чувстват леко странно.

...

Това ще е подаръкът ти за мен, изгреве.

...

— А какво ще го правим Черньо, мамо?

— Не можем да го вземем с нас. Но ще му идваме на гости, нали? Докато си намира храна ще оцелее... – Аня се намръщи на тъжните лица на децата и добави:

— Прекалено стар е вече, за да го местим. А той обича да си скита и бездомен, нищо че често наминава оттук.

И затвори вратата.

— Нали ще си има Зайо – усмихна се Стефка.

МИЛИ РОДНИ КАРТИНКИ ОТ ЕДНА ЮЛСКА НОЩ

Красива нощ... Първата на юли. Топло. Вечерникът бавно се спусна и потоци в мрака си целия свят. Постепенно всеобщият глъч започна да утихва, трафикът на коли по булеварда край дома ми намаля и тишината започна да се сляга невидимо наоколо. Някакви бегли и съвсем леки ухания на липи лекият полъх на вятъра донасяше и отнасяше като прощална ласка и спомен за накичените доскоро дървета.

Бях седнала на малкото си столче на балкона с два пръста „Наполеон“ в чашата си. Небето беше се опъстрило да безкрая си със звезди, а малките облачета едва се виждаха как плуват по него, като че ли беше това тяхното море... Луната се беше напълнила, сякаш всеки миг ще прелее от пълното си тяло, а около нея звездната ѝ свита чертаеше светли пътечки за някъде. От време на време се чуваше лай на незаспало куче или птиче ще изпърполи из гъстата шума на ореха току под балкона ми.

Чист въздух и лека хладина ме галеше по кожата. Беше една от ония нощи – тихи и теменужено – кадифени, в които не изгаряш от жегата и стига да ти е спокойно, ще имаш и спокоен сън.

Облегнах се на парапета на балкона и се загледах към улицата. А тя не е кой знае каква – пет кооперации по пет етажа в един квартал на триста метра от градския парк. Наистина тихо и спокойно място, но да не бяха жилищните кооперации толкова наблизо. Истински сценарий за филм. Особено от високо... Виждаш какво ли не... Ето, отсреща на втория етаж все е тъмно. От години там няма никой. Живееше едно време един старец с бабичката си. Втора по ред. Но я завел на лозето и я оставил да вари ракията. Какво е станало, не знам, но бабичката паднала, подпалила се дрехата ѝ, а той вътре – спи. Тя викала, но кой да я чуе. Така си заминала от тоя свят старицата – заради една ракия. После... този ста-

рец все ги водеше там едни жени... казват, че и до лозето ги водел... Да ги пробвал... дали могат да варят ракия... Но така и не намери подходящата. Горкият... Отиде си от тоя свят сам... без бабичка и без ракия...

В отсрещния прозорец на третия етаж се очерта мъжки силует. Не бях го виждала преди. Явно са новодомци. Тук апартаментите са скъпи, всичко е тухлено и с асансьор, с централно парно отопление и гаражи. Скъпичко излиза, ако речеш да си купиш. Но тия новодомци изглежда са паралии, защото жилището им е от 120 квадрата. Един от най-големите.

До мен долетя леко нежна музика и в този момент на фона на прозореца се очерта още една фигура – нежна, елегантна... ум да ти зайде. Беше по бикини и бюстие. Младият мъж протегна ръце и тя потъна в прегръдката му. Той беше висок като мечо, а тя – крехка и нежна... с дълга буйна коса, която се пилееше по яките му ръце. Танцуваха блус... Личеше си... влюбени бяха. Той се ровеше в косите ѝ, целуваше я, а тя се губеше в в него. Възхищавах се... Няма по-красиво от това да виждаш как хората се обичат... Стаята им беше осветена, на фона на нощната тишина пуснатата музика едва-едва долиташе до мен, а те танцуваха, унесени в такта на прекрасното изпълнение... Като че ли беше на Рей Чарлз... Радвах им се... Нека...

По улицата се дочу тих говор. Стъпки. Под уличната лампа се спряха двама – двойка влюбени тийнейджъри. Бяха застанали един срещу друг, хванали се за ръце и нещо тихо си говореха. Девојката нещо му обясняваше, той мълчеше и я гледаше. Явно не я слушаше, а замисляше нещо. Познах...

С една ръка той отметна дългата ѝ коса и я придърпа плътно до себе си. После прихвана нежно лицето ѝ и спря дългия словесен и ненужен монолог, който бълбукаше от нея... Красота... Връща в младите години... Някъде от другата страна на улицата се дочу мъжко пеене... докато току до влюбената двойка се появи мъж със среден ръст, който беше забравил как се върви по права линия. Спря се до тях и леко олюлявайки се, промърмори нещо, махна с ръка, като че ли гонеше муха от себе си и закричи с „напевна“ по-

ходка, продължавайки песента си... Така и не разбрах коя е... Явно му беше хубаво... Нали си пееше, човечецът...

Отместих поглед от тях и погледнах вдясно. Това беше блокът от другата страна на улицата. Виждах му само единия вход, но и той беше така светнал, сякаш прозорците му приличаха на подредени в редица запалени фенери. От единия прозорец в този момент се чу силно кихане – като канонада, поне десетина пъти един след друг и накрая едно провикване типично по нашенски: Ехаааа! Разсмях се.... Не го чувах за пръв път. Тоя човек съм го чувала как киха и на улицата – грамаден капанец, с мустак и дяволит поглед. Голям шегаджия... Все намира с какво да подкачи тоя, оня... Да не му се изпречиш на пътя... Под него живее една вдовица. Добра жена. Тя има навик да слага кайшка на котката си и да я разхожда на улицата. Горкото животинче... Сега беше седнала на малкото си балконче и нещо ту се навеждаше, ту се изправяше, когато изведнъж котката ѝ измюка силно и тя изпищя. После влезе бързо вътре и притвори вратата. Хм... нещо не се доразбрах май...

Тъкмо вече да се прибирам и аз, когато чух ясно и отчетливо едно истинско дълго и емоционално силно пожелание, тоест псувня, току под мен. Явно прозорецът на съседите беше отворен в това топло време, та чух дума по дума от всичко – от самото ѝ начало до края... Тя отговори нещо. Последва повторение от негова страна, аз се замислих. И си казах: *„А, бе, човек, че си пил – пил, че не изтрезняваш – всеки от входа го знае, ама... поне това, което изричаш, го изпълнявай... Тогава никой няма да ти дири сметка колко си пил, кога си пил... И жена ти ще е доволна, и къщата ти – мирна. Друг е въпросът с възможностите де“*... После се трясна нещо, прозорецът бе затворен шумно с още един отстрел от думи, коя от коя по-цветна и утихна. Беше кратко, емоционално... Толкова може човечецът... А жена му да се надява... горката...

Реших и аз да се прибирам. Една котка явно се беше разгонила и си търсеше майстора, та гласовито цепеше нощната тишина. Е, това вече не е хубаво. Сякаш дете е...

Ама и на нея ѝ се плаче... За любов... Животинка... Не било само при хората... Всичко живо що го има на земята, дойде ли му времето, пощурява... От другия балкон в далечината се виждаха шестнайсететажните блокове, чиито прозорци просветваха като светулки в нощната тъма. За това лято още жива светулка не бях виждала. Едно време на село като си отидех при баба и дядо, колкото искаш... Знаехме, че се роят по жетвено време... А сега, я видиш, я не... Къде ти в града...

Прибрах се в стаята, пуснах си телевизора и се загледах във филма. Така и не разбрах какъв беше... Някъде към 00 часа, толкова тихо... та чак звъни тая тишина в ушите... Не вярвах, че можело, ама е така... Особено след като си се нагледал на мили съседски картинки от балкона... Под звездите, когато светулките се гонят... Навярно и те за... любов!

ГОСПОД ЗДРАВЕ ДА ТИ ДАВА

Станах рано сутринта – предстоеше ми излизане. Но, въпреки всичко, установеният ритуал след сън не може да се нарушава. Та минах под душа, после в кухнята за кафето и седнах спокойно пред компютъра, за да разбера какво става у нас... Снощи имаше футболна среща с наш отбор, и трябваше да разбера резултата. Еле... момчетата се справили добре. След около час слязох пред входа, после в гаража за колата и потеглих. Имах пазаруване. Малко щеше да е, ама магазинът далечен – почти в края на града. А там има всичко. Бързо се озовах пред извисилата се масивна снага, а там – кола до кола и то толкова рано. Тоя народ не спи ли, по почивки не ходи ли, че в магазините и кафенетата кисне?...

Взех си една количка и полека се озовах пред първите, наредени като за изложба, щандове със зеленчуци. До мен възрастна жена с внучка на около 4-5 годинки избираха праскови. Детето хленчеше, че иска „голите“, а бабата упорито избираше от другите, че бяха по-евтини. Един старец с бастуна си почукваше по дините и се заслушваше. Дали щеше да разбере и какво ли щеше да му подсказе бастунът... Малко по-нататък две едрогърдести чернобузи ромки бяха застанали пред кантара с по няколко пълни кесии с плодове и се чудеха как да ги претеглят. Чудо невиджано... Оглеждаха се наоколо, белким някой дойде и да го направи вместо тях, мърморейки си нещо. То.... И това е трудна работа, не е като да бръкнеш в чуждата чанта и да си свиркаш ни лук ял, ни лук мирисал. Минах покрай тях. Нека се мъчат... само да не отпрашат с количката заедно навън, като едни хлапета, които се бяха озовали с такава количка чак в центъра на града. Без някой да им каже нещо... Отидох при зеленчуците. Посегнах да си избира една зелка, малка такава, а тя тежи като за три. Отказах се. С какво ли е пълна... Но в края на редицата имаше една камара народ, ровеха, пресягаха се, мърмореха нещо, оглеждаха. Реших и аз ... до тях. Какво се оказа. Тъкмо бяха заредили щайгите с намалените зеленчуци. Всеки бе протегнал по една ръка и опипваше продуктите. Някои по-скопосни сваряха да вземат нещо

по-прилично, други се отказваха. Беднотия... Всеки гледа как да закърпи месеца, а хората се научиха вече кога стоките са намалени, къде се поставят... Оставих ги така всички, скупчили се на едно, а аз продължих с огледа си. Тези големи вериги магазини бяха капан за наивници. Уж отиваш за 1-2 неща, а излизаш с празен джоб. Та и аз като тях... Но никой не ми е крив... Пък и... те, парите, за оня свят няма да ми трябват. Нали казват, че там било Рай... Ползваш, живееш... и никой не ти дири сметка за нищо. Ее, такъв рай искам и тук, ама няма...

След като преминах през КПП–касата, отново в колата и пред кооперацията ни. Времето хубаво, та като грейнало онова ми ти слънце, само за път те зове и то към планината, където има рекичка и дебела сянка. Е, те това е раят ни тук, ама който го може. Размечтах се за момент, че нали е безплатно, отворих багажника и започнах да разтоварвам от нея кесийките си с две тиквички, един патладжан, 5-6 глави лук, парче колбас, малко картопки. Набутах ги в една чанта и бях вече готов да се прибирам, когато свърнах поглед към улицата. А тя – пуста, сякаш не видяла човешки крак по себе си. Но до контейнера зърнах възрастен мъж, който тъкмо оставяше торбичката си на земята. Явно не бе от квартала ни. Нещо ме накара да се спра. В този момент иззад контейнера се показва друга глава – рошава и с дълга, немита от години коса, после и човекът... И той започна да рови. Така двамата – кой каквото търсеше, когато по-младият нещо сръга другия. Възрастният клошар се отдръпна и седна на голата земя. Оня продължаваше да мърмори на висок глас и да рови усърдно с дълга яка сопа. Сега и те станаха претенциозни. Оня ден бях сложил 5-6 ризи, които не ми стават, в една торбичка, но здрави. Цял ден ги гледах как ги преровят за кой ли път. Вечерта ми дожаля за тях, събрах ги и ги пуснах в контейнера. Сякаш се подиграваха с мен самия. И сега... Тоя рови, ама сигурно имане търси... така и си замина, без нищо да си вземе от това гъмжащо богатство тук. Старецът остана след него още седнал на земята. Тогава отидох при него. Погледнах го. Видя ме, но сведе очи. Имаше големи, черни и влажни очи. И много мъка в тях. И кротост. Дожаля

ми за него. Само с ръка му дадох знак да ме почака. Свърнах към гаража и се зарових в него. Измъкнах едни старички, но здрави сандали – кога ли ще ги обуя..., една риза висеше на закачалката – ползвах я за работа тук, взех ги, и от ябълките в гаража 4-5 и отидох при него. Сложих сандалите пред босите му нозе и го загледах. Той постоя така, вдигна мълчешком поглед. Благодареше ми – знаех си го. Очите му това говореха. После стана и ми хвана ръцете. Само това стигаше. Добрият човек знае как да го направи. Без думи. Стига само един жест и един добри очи. Които казват всичко. Подадох му ризата. В тая жега беше с дебела жилетка, която едва се крепеше на отънялото му тяло. Подадох и ябълките. Потупах го по рамото и му казах, че ако ме изчака тук, ще му донеса още нещо. Кимна с глава. Тогава оставих всичко отново в гаража. Набързо прескочих до близкия магазин. Купих му един хляб, половин буца сирене, парче салам. Да си облажи малко душицата. Върнах се набързо, а той там. Чакаше ме. Подадох му чантичката. Посегна с трепереща от възнение ръка. Тогава едва го чук да казва:

— Благодаря, добри ми господине. Господ здраве да ти дава.

— Нахрани се. И се пази. Някой да не ти ги вземе.

Той кимна леко с глава, обърна приведено си тяло и продължи по улицата. Но видях... Вече беше със сандалите на нозете си. Тръгнах си и аз, взех покупките и към дома ми. Беше ми хубаво... Днес нахраних една гладна душа. Която не крадеше. Просто търсеше начин как да преживява, а държавата ни беше я обрекла на мизерия... И страдание. До оня свят. Където може би щеше да бъде по-добре.

ХОРЕМАГ

Беше някъде в началото на октомври. Ръмеше вече втори ден дъжд и улиците, останали само с имената си до днес, жалко подобие на улица, разкаляни, крещяха от мокрота и неуправия. Хладина довя вятърът откъм близката кория, а селските градини бяха застлани с невероятен пъстър килим от окапалите листа на дърветата. Преплитяха се какви ли не нюанси от все още свежо зелено, тук-там до жълто-оранжево и кафяво. Някак особено ухаеха окапалите листа и създаваха усещане за уют и красота.

В такъв ден по неведомите повели на съдбата се озовах на село. Моето село. Така го чувствах, макар че бе селото на родителите ми. Но тук през детските години обичах да си идвам често. Чувствах се по-другояче от малкия провинциален градец.

Сега... селото ме посрещна като чужд. Непознати хора, а тези, дето ме знаеха, не ме разпознаха. Вървах бавно по улицата откъм края на селото към първата му махала. Тук вече беше шосе. Като едно време. Сега... нащърбено с годините, извил стар гръбнак от немотия и употреба. Къщите – все същите. Само хора дето малко се виждаха. Реших да кривна към малката уличка на едните ми баба и дядо. Живееха на едно баирче, на стръмното. Бързо стигнах до нея, беше близко до входното шосе, побутнах вратичката, не беше заключена. Тя проскърца с плачещ глас, като че ли ми казваше колко е болна и как и тя едва се държи.

Влязох и се огледах... Всичко си бе същото, само дето живот нямаше. Къща с четири стаи и два коридора, и подреден (някога) двор. Вратите зееха отворени... Огромната градина беше буренясала, а едно време – цъфтеше от нареденост. Тук беше и голямата чешма с корито до огромно дърво. То раждаше круши – едни такива дребни, кръгли като по-големи стъклени топчета за игра, с тръпчив вкус. Още беше тук... но едва даваше признак за живот. Огледах се тъжно. От високото се виждаше почти цялото село и корията. Долу в ниското под нея беше бентът. Лятото чак до тук се чуваше жабешкият хор, а тишината и хладината в нощите беше невероятна. Обиколих навсякъде, а спомените като пчелен рояк нахлуваха в мен, отнасяха ме ту в една, ту в

друга посока и време. Имах усещането, че всеки момент ще дочуя бабиния глас и как ще ме погали с топлите си пъстро-зелени очи. Беше страшно добър и позитивен човек. Не я чух нито един път да каже нещо лошо за някого. Така и не съм усетила как съм седнала на дървените стъпала, които водеха към тавана. Обичах това място, не знам защо. Поглъщах с поглед всичко наоколо, защото знаех, че повече няма да имам идване насам... След половин час със спомените тук, бавно се упътих към скърцащата на една панта желязна портичка и излязох. Не се обърнах. Беше ми криво.

Тръгнах надолу по баирчето – грапаво, каменисто и кално. Водеше към центъра на селото, минавайки покрай селската църквица. Малка, но уредена и поддържана. Така се озовах пред Хоремага, който се намираше в парка на селото. Тук едно време се провеждаха селските тържества за сбор, 1-ви и 24-ти май, сватби понякога... Свиреше музика, а масите и пейките бяха дървени, скалпени специално за случая. Всеки си носеше от къщи каквото може, виеха се хора, сергиите пълни. Беше просто прекрасно. А сега... всичко пустееше – треволяк и храсти навсякъде, да те е страх да минеш. Погледнах към кръчмата – май работеше. Имаше един възрастен мъж, седнал на единствената оцеляла маса – сам, прегърбен, мълчалив. Кръчмарят беше зад тезгяха – погледна ме учудено, без да каже нищо. Упътих се към масата и попитах тихо единствения посетител:

— Може ли? – и му посочих съседния празен стол.

Той само кимна с глава и продължи да гледа в една точка, погълнат от мисли и спомени, може би. Поръчах си лимонада. Едно време имаше жълти и червени в едни шишета с такива особени закопчалки вместо тапи. И затваряха стабилно. Кръчмарят ме изглежда многозначително – разбрах, че няма от това и си поръчах Пепси кола.

Огледах се – паяжини висяха по ъглите на навеса. Безлюдно. Смълчано.

И ме обзе страх. Какви китни селца имаме, а сега... какво е. Реших да заговоря човека пред себе си.

— Е... как е тук животът? Май хора не са останали...

Той ме погледна със сивите си очи, помълча и ме попита:

— Ти май не си тъдявашен?... Не съм те виждал в наше село.

— Не съм – побързах да отговоря, отключил веднъж у него желание за разговор. Разгледах го. Беше мъж, вероятно на повече от 75 години, но времето беше оставило страшен отпечатък по него. Лицето, състарено като на 90-годишен, косата му – сплъстена, почти бяла. Ръцете му – груби, мазолести. Беше облечен с протритото от употреба шушляково яке – едно време бяха модерни.

— Не съм. Но съм с род отток. Сега съм по малко работа до земеделската ви кооперация. Та реших да мина по старите места.

Замълчах... а после бавно, бавно му разказах чий внук съм – на Коста Мачито. Тогава вдигна поглед и го задържа за по-дълго по мен. Явно си спомняше дядо ми от преди години.

— Така ли... Знам го, макар да мина доста време откак е починал. Харен човек беше, ама пиеше. Беше първият кмет на селото след 9.09.44. Той прокара тока тук. Добре говореше и добре градеше речите си. Сега е друго. Всичко се промени. След него минаха по същия път други хора – едни се задържаха, други – не. Малко село сме. С петстотин къщи. Но здраво. Тук имаше зеленчукова градина – колко домати за износ беряхме... Аз ѝ бях първият бригадир. Беше весело. Жените беряха и редяха домата в щайги и пееха – после пак замълча и бавно надигна чашата.

Замълчах и аз. Сега си спомних, че понякога ходех с другата си баба на тази градина. За надник. Обичах да се каfterя по дърветата и да си представям, че съм птица. Тогава го дочух, че продължи.

— Така години наред. После станах и аз кмет. Хубава работа. Спокойна. Чиста. Така до прехода ни. После – пенсиониране. И започна всичко надолу. Едно време тук имаше и фурна, сега хлябът се носи от друго място. Имаше селска библиотека и салон с маси за тенис – за младите, сега нищо няма. Имахме и медицински център, вярно... само с медицинска сестра. Бях младеж. Ти си бил малък... тогава беше майка ти... докато живееха тук. После отидоха в града. И този Хоремаг беше винаги пълен. Три магазина имаше, в единия се продаваше всичко – от клечките кибрит и хля-

ба, до платовете и галошите. Сега няма нищо – само един... частен... за хляб и сол. Замира постепенно всичко. Младите не се връщат и селото обезлюдява. Немощни стари хора и бездомни кучета. Това е днес тук, сигурно и други села има като нашето – остарели като хората си, които едва кретат.

Замълча. Думите се отронваха бавно, тежко... и в тишината тук сякаш че кънтяха със страшна сила. Замълчах и аз. Спомените нахлуваха един през друг в главата ми, не можех да ги подредя в хронология, като че ли и те бързаха, прииждаха, за да не би да останат без живот в този вълнуващ момент.

— А сега как си? Как живееш тук... сам ли?..

— Сам. Децата са в столицата. Обаждат се от време на време – да се уверят, че съм жив. Изпращат по някой лев де за дърва през зимата, де за лекарства. То тук и лекарства няма от де да си вземеш. Иде една кола, носи... и всеки си взема, каквото му трябва. Казват – незаконно било. А ние тогава какво да правим, да мрем ли. Добре, че ги има и такива хора. Нека да печелят. Но да ни бъде удобно да си го купим, че не всеки може да иде до града. За къде сме ние... един път през седмицата има автобус до там, пък и с тия старчески кокали за къде по автобус – ни да се качиш, нито пък да слезеш... Кучешки живот... ама си жив!

Отново замълча. Прелитаха от време на време гълъби и страхливо кацаха току до нозете ни – търсеха и те прехрана в това мрачно време. Тогава го чух тихо да ме пита:

— Ти сега накъде... Имаш ли... други тъдява... живи...

— Нямам. Но ще отида до имота на другите си баба и дядо – Дана и Петър, Млечинковите, и там да навестя, ако мога поне, за малко да вляза. Че повече идване насам няма да имам.

— Знам ги. Тя... баба ти, доста поживя. И дядо ти – работлив човек беше. Харни хора. Баща ти на дядо ти прилича. И него го знаем като работлив и добър човек. Не можеше без да работи – и отново замълча.

Замислих се и аз. Тук в село почти всеки си имаше някакъв прякор – един беше Пунгелата, друг – Францията, трети – Шанкоолу, други – Пушчовите, Лупурчовите, Топалята, Дрянцалията, а чичо ми – Джарата. Така се разпознаваше в разговор за кого говорят, защото тук, на село често се срещат хора с еднакви имена. И народът му е намерил колая

– да му бъде по-лесно, по-удобно, с малко думи да се разбира. А и нали прозвището характеризира самия човек...

Дъждът се усили, а мислех тъкмо да тръгвам. Една котка набързо притича и се отърка в краката ми. Нямах какво да ѝ дам. Старецът извади цигара от най-евтините, запали, дръпна силно, изкашля се тежко и пак замълча. Ставаше все по-студено, а аз не бях облечен по-топло... пътувах с колата си и сметнах, че не е необходимо да се навличам. Реших все пак да тръгвам. Станах и подадох ръка за сбогуване. Той ме погледна със сивите си очи и промълви тихо:

— Добре, че се отби. Иначе жива душа няма. Човек така... Да си чуе гласа..., че вече започваме да мислим, че онемяваме.

Потупах го по рамото, без да кажа нищо. Буца заседна в гърлото ми. На тръгване се обърнах към кръчмаря, сврял се зад тезгяха:

— Как е? Има ли хора тук? Идват ли, ей така... за размисъл.

Той ме погледна със сините си очи и привлечено с презгав глас продума:

— Нали виждаш... Отворих, че е дъждовно и хората са си вкъщи. Почиват. То... на село и вкъщи има работа, ама все някой може да мине. Иначе... светне ли времето... всичко живо все работа си намира. На село е така. Работата не те търси. Ти трябва да я търсиш, ако искаш да ти е добре. А иначе... беднотия. Няма го онова време. И кръчми две-три имаше в селото. Сега... няма. Нищо няма. Много къщи по на два ката бучат празни. Постепенно животът тук замира. С хората и той си отива.

Бяха тъжни думи. Тежки. С болка изречени. Обърнах се и продължих по тревясалата пътека. Под дъжда. Колата ме чакаше в центъра на селото, а той беше почти пред мен. Седнах в нея и мълчах. Стори ми се – часове. А бяха минали само няколко минути... Буцата от гърлото премина към сърцето и ме стегна. Толкова хубави дни съм имал тук, така са ме посрещали и едните, и другите ми баби и дядовци... сега няма никой. Но ще ги навестя... там... на баирчето... когато си тръгвам. Врътнах ключа на колата и потеглих. Към дома

на другата си баба и дядо. Някога. Спрях колата пред портата, а тя беше голяма, дървена, от нея почваше навесът. Имаше вид на господарска порта. И къщата беше на два ката. Побутнах бравата... и тук беше отключено. Едно време ме посрещаше с бяг петелът, а след него цяла армия кокошки и патки... Като малък ме беше страх от патките, които съскаха, и чичо ми все ме слагаше на гръб, докато преминем опасната зона – двора. Сега беше тихо. Всичко като преди, но пусто. Преманах по-нататък, другата вратичка за къщата – и тук никой. А знаех, че къщата я стопанисват други хора. Явно са по работа някъде. Огледах се – градината беше поприбрана, но ги нямаше бабините цветя – по това време хризантемите, различни видове, кичеха градината, огромни букети в червено, жълто, оранжево и бяло като огньове бяха изпълнили предната част на градината. Винаги оттук си тръгвахме с огромни букети. И лозето си беше там... още не беше обрано, явно чакаха още топли дни да се налее.

Тихо и спокойно беше. Пътечката през градината беше окичена от двете си страни с нискостеблени цветя. Беше като в приказка. Седнах на едно малко дървено столче до смокинята – имаше плод. Дребна беше, ама раждаше. Оцеляла. Като къщата и есака. В ниското под градината – огромен, винаги засят с царевица. И чешмата си беше на същото място. Асмите и те бяха натежали от плод. Чакаха стопанина си. Между нея и чешмата една пътечка се провираше през лозето и ме довеждаше до малка дървена портичка, ниска такава, колкото да бележи края на едното и началото на другото „имение“. Тук градините бяха големи, малко на баир, но раждаха всичко. Оттук често като малък прескачах в съседите – брата на дядо ми. Неговата жена беше много добра – баба Мария. Винаги имаше локум, с който ме черпеше, когато отида. На клечка. Те първи в селото едно време имаха телевизор „Опера“. Ходехме там да гледаме, по 5-6 човека се събирахме – беше ни интересно тогава, за пръв път такова чудо виждахме. И то на село. Къде ти..., в града малцина хора имаха... Чудо беше наистина.

Станах от столчето. Не бях забелязал кога дъждът беше спрял. Беше хладно, а не усещах. Обземаха ме тягостни чув-

ства. Реших да побързам, времето напредваше, а ме чакаше и път. Отново минах през центъра. Беше мъртвило. Тъкмо завих по пътя нагоре и в далечината видях позната фигура. Оня старец. От Хоремага. Спрях до него и го поканих да го закарам, ако е по пътя ми.

— Ти си карай. Я ме виж аз какъв съм... Неугледен. Ще ти изцапам красавицата. Аз нямам друга работа. Все ще стигна. Ако даде Господ.

Махна с ръка по посока на пътя и за пръв път леко се усмихна. Колко ли му трябва на човек, с малко да го стоплиш... До гробищата се отиваше пак по шосе. Спрях колата пред килнатата на една страна паянтова врата и слязох. Нямаше как да вляза – всичко беше потънало във високи бурени и надгробните камъни едва се забелязваха. Влязох вътре до оградата, забучих свещичките в мократа земя, нарекох си коя за кого е и ги запалих. За Бог да ги прости. Моите мили баби и дядовци. И чичо ми. Постоях така известно време с болка в душата си и поех обратно по пътя. Колата ме чакаше. И пътят пред мен. Бях приключил работата си със земеделската кооперация преди обяд още, сега не ми оставаше нищо друго, освен да си тръгвам. Сълзи напълниха очите ми. Тежко е, когато се сбогуваш с нещо толкова свидно, и когато знаеш, че повече няма да се върнеш към него. Просто го носиш в сърцето си. Там... в едно ъгълче, отделям за него място, в което мога само аз да се завръщам. И да си поплача. За да ми олекне... До следващия път. Насаме със спомените.

МЕТРОСЕКСУАЛНИ ВРЕМЕНА

*„Направете така, че мечтите да погъл-
щат живота Ви, защото иначе живота ще по-
гълне мечтите Ви...”*

Антоан дьо Сент – Екзюпери

Болничният коридор беше пълен с нервни пациенти.

— Сега – започна доктор Николов. – Как ти е името?

— Джони.

— Истинското име питам как ти е ?

— Асан – отговори мъжът от ромски произход.

— Асане, на Анка трябва да ѝ сменим ставата и да ѝ сложим едни пирони, гвоздеи, нали разбираш?

Кима утвърдително господина.

— Обаче това здравната каса не го плаща. Струва две хиляди лева. Съгласни ли сте?

— Е, как, съгласни сме.

— Добре, сега ще ѝ дадем дата за операцията.

Напускайки болницата Асан и синът му се сбутаха:

— Ши им са видат звизди на тез, ши искат пари – и се закискаха ехидно, та чак пробляснаха на слънцето металните им зъби.

На следващия ден служителите в болницата се пръснаха като работливи мравки извън мравуняка. Отвориха операционните зали, настаниха първия пациент и започнаха да му подават анестезия.

— Стойте! – извика един от лекарите. – Кислородната инсталация не работи. Сега ще извикам майсторите да видят какъв е проблема.

Засуетиха се всички, имаше много планирани операции за деня. За щастие в момента не се налагаше никаква спешна интервенция.

— Медните тръби на инсталацията ги няма, някой ги е откраднал през нощта – викна друг лекар. – Чакаме второ нареждане от началството.

В късния следобед операциите започнаха, проблемът беше отстранен. В следващите дни Анка беше вече със сменена става и титаниеви пирони.

Дните се заредиха като бисерна броеница на времето. Като вълни след хвърлено камъче във водата. Беше късна пролет. Слънцето като се усмихна на онова ми теменужено небе, та и душите на хората като че се отвориха. Доктор Николов имаше прекрасна дъщеря, която тази година завършваше своето средно образование в елитна гимназия. Както децата се изразяваха „Там учат от лъв нагоре“. Абитуриентският бал предстоеше и подготовката беше в разгара си. Момичето на тати пожела силиконови гърди, защото е модел и трябва да бъде много секси на бала. Лекарят не беше съгласен с тези прищевки, но като един обичащ родител не можа да устои пред момичешките сълзи. Поръчаха рокля от дизайнерска фирма, то не че беше кой знае каква, ама нали трябва да е маркова. Госпожицата посети и фризьорски салон за пробна прическа. Цупи се, мръщи се известно време и отсече:

— Искам перука!

Разбира се настояваха да бъде изработена от естествена коса и с определена форма.

„Младежите днес са много взискателни към външния си вид. Ами гаджето на дъщерята – все е с оформени вежди, епилиран, даже понякога се чудя дали не се гримира – си мислеше Николов. – Нали сега всички са метросексуални, не че го разбирам това. Както се шегува Маринов – в тези модерни времена, не се знае кой мъж е, кой жена...”

Празничният ден все повече приближаваше, отидоха да вземат и да изпробват перуката. Като я видя, госпожицата викна в истерия, започна да я скубе, скубеше и своята коса.

— Какво толкова – чудеше се бащата, – коса като коса.

— Не е, погледни я на какво прилича. Няма да ходя като оскубана кокошка на бала! – крещеше момичето. Хвърли я в краката на фризьорката и излезе от салона. На вратата почти се блъсна в млада жена с измъчен вид и около десетгодишно дете. Момиченцето беше с гола глава, явно беше претърпяло химиотерапия.

— Здравей, мила! Заповядай! – усмихна се фризьорката и го покани. – Твоят подарък е готов.

Извади малка перука, постави я на детската главичка и от очите на малката потекоха сълзи.

— Но защо плачеш? Не се ли радваш?

— Аз имам коса! – хлипаше момиченцето. – Вижте, аз имам коса! – и се усмихваше през сълзи.

Майка му го прегърна и също се разплака.

На доктор Николов му се искаше земята да се отвори и да потъне там, с широки крачки тръгна да догони дъщеря си.

Абитуриентският бал мина чудесно, младежите бяха щастливи. Викаха неистово „1, 2, 3... 12“ и повтаряха. *„На какво се радват се чудя, като сега започва трудното изпитание“* – питаше се Николов.

В първия ден след празничната му отпуска в кабинета влезе Джони или Асан – съпругът на Анка:

— Докторе, искам да питам тука ина рабута?

— Кажи, Асане, какво има сега? Да не те болят и тебе краката?

— Не, докторе, Анка почина.

— Как така, какво стана? Моите съболезнования!

— Ами инфарк казаха, ни знам аз, ни разбирам. Ама аз такова, докторе, искаме да я кримираме в болницата, можи ли?

— Мисля, че не може, трябва да питаме. Защо така решихте?

— Ний такова, искаме тука, щоту послѣ да дадат ставата и гвоздиити да ги прудадем.

Доктор Николов опули очи от изумление, устата му останала широко отворена. Сложи ръка върху сърцето си, имаше чувството, че ще припадне.

„Господи, в какъв свят живеем? Ти ли го създаде такъв, Господи или ние го направихме?!...“

Не може да залепиш крила на гъсеницата и да я накараш да лети като пеперуда. Но само един мах на крилата може да доведе до кардинални промени.

Като човешки същества ние имаме свободна воля да решим, какво искаме да правим и как ще го направим. Следваме нашите собствени избори и Бог мълчаливо бди над нас. Пясъкът може да създаде перла, но мидата сама трябва да отдели примесите и нечистотиите.

ЗАЛОЖБА

Антония Продова се отличаваше като хубаво и възпитано момиче, което работеше в една провинциална редакция. В действителност способностите и мечтите и надхвърляха пределите на професията ѝ. Тя притежаваше специфичен талант в сферата на белетристиката. На този етап разполагаше с множество завършени разкази и дори приключи първия си роман, който поради липсата на издател се похабяваше в чекмеджето на бюрото и.

Девојката беше романтичка и отразяваше трогателните моменти в живота посредством нежността и темперамента на героите си. Всъщност те олицетворяваха нравствеността на своята създателка и описваха приказния свят, дето обитаваше. Основно писателката акцентираше върху човешките ценности и добродетели, които безспорно притежаваше и тя заедно с физическите си качества. За жалост Антония произхождаше от скромно семейство. По тази причина безлични и посредствени персони с прекалено самочувствие като Дилиана Топалова доминираха над нея и я унижаваха. Реално грандоманката не притежаваше нейните знания и умения. Също така и липсваха необходимите класа и маниери, но заради протекциите на авторитетните си родители заемаше ръководен пост. В тази връзка си позволяваше да се държи грубо, високомерно и презрително с останалите, а любимата ѝ жертва се оказа клетата Антония, която от своя страна превъзможваше оскърбленията, уповавайки се на възмездие. За нея винаги се застъпваше куриерът на фирмата Генчо Сироманов. Младежът харесваше Антония и открито я ухажваше, само че дори и обикновена личност като нея се суетеше. Честолюбието и я провокираше да смята, че заслужава повече от безперспективен чирак. Немислимата му фамилия я идентифицираше като просякиня и тя не можеше да си се представи като негова спътница. Въобразяваше си за едно лице от малкия екран. Казваше се Латин Левентов и превъзхождаше обожателя и по всички показатели:

— Та той е виртуален образ! – опитваше се да я вразуми Генчо по повод заблудата ѝ. – Едва ли в действителност е толкова несравним?!

— Убедена съм, че е такъв! – възрази мечтателката. – Не само е очарователен, богат и преуспял, но главно е почтен и благороден!

— Нали не вярваш на телевизията?! Там всичко е фалшиво!

Когато колежката възнамеряваше да му опонира, неочаквано при тях влезе Диляна със статия в ръка. Тя не се славеше с изряден правопис, затова принуждаваше служителите си да я коригират. В случая тази чест се полагаше на Антония. Между другото, дочувайки разговора им, главната и неграмотна редакторка не пропусна шанса да подиграе подчинената си:

— Безумните ти фантазии са ми известни. Съветвам те да напуснеш облаците и да се върнеш обратно на Земята сред себеподобните си плебеи, където ти е мястото – рече ѝ надменно тя и жестикулирайки пренебрежително, се обърна и излезе.

— Не ѝ обръщай внимание. Лошото ѝ поведение злепоставя самата нея – рече Генчо на приятелката си с цел да я обнадежди.

— Позволява си да ме обижда, понеже в йерархията е над мен, но един ден ще бъде принудена да ми коленичи! – закани и се язвително Антония.

Наблюдавайки я, на Генчо никак не му допадна коварния пламък в очите и. Антония беше обсебена от идеята да просперира и започна да разсъждава върху съответните варианти. Надяваше се да постигне целта си чрез романа, който създаде, затова влезе в Интернет и започна да търси адресите на съществуващите издателства. Писа на всички, представяйки им в кратък вариант сюжета. Без изключение и отказах освен едно. Девойката се зарадва и веднага отиде. Чувстваше се безкрайно развълнувана и нервна, когато се срещна с управителя. Очакваше одобрението му, само че за жалост той наред с останалите я разочарова:

— Нима изминах толкова път, за да дойда тук и да ме отпратите ли? – огорчи се момичето.

— Не съм Ви, принуждавал да идвате! – оправда се той.
– Аз изпращам покана на всички писатели и съм готов да се видя с всеки по отделно, за да му дам правилната насока относно труда му.

— И какво точно не Ви, хареса в моето произведение?!

— Ще бъда откровен и ще Ви, кажа, че романът ви е чудесен, но сте неизвестна личност и не съм сигурен, че ако го финансирам, ще възвърна инвестицията си. На този етап това е моето решение. Тепърва ще търсим спонсори и ако намерим подходящ, ще Ви, имам предвид. Липсата ми на подкрепа не бива да Ви, демотивира. Продължавайте да творите и успех – рече и той вежливо, подавайки и ръка в знак на раздяла.

Сбогува се с нея любезно и я изпрати. Антония напусна обезсърчена сградата и тръгна унила обратно към гарата, където и предстоеше поредното среднощно пътуване. Докато вървеше, като знаменателна поличба заваля силен дъжд и за миг я измокри цялата. Девојката побърза да се скрие под най-близкия навес. Тогава неочаквано се появи луксозен автомобил, който за нейно учудване спря и отзад слезе изискан господин. Беше наметнал балтона си отгоре по такъв начин, че в тъмнината ръкавите над ръцете му наподобяваха крила, за които всеки очевидец би си задал въпроса, дали са свръхестествени:

— Какво правиш тук в това ужасно време? – попита я странникът.

— Лош късмет – отговори тя.

— Вижда се – заяви той и след като съзря ярките светкавици в небето, отзивчиво и предложи. – Пороят няма скоро да спре. Опасно е да стоиш на това безлюдно място сама, така че нека те изпратя.

Антония се притесни, понеже не го познаваше и с цел да го отпрати, заяви, че смята да си повика такси. В момента, когато посегна да извади телефона си, тъй като ръцете и препереха, изтърва дамската си чанта и от там падна ръкописът. Мъжът остана заинтригуван, затова се наведе и го вдигна:

— Какво е това? – учуди се той, след което без позволение разлисти творбата. – Роман ли е?

— Едва ли се интересувате от подобни неща! – отвърна му непочтително тя, но после се сконфузи, понеже погледът му изрази гняв. Явно бе накърнила егото му.

— И да не вярваш, аз също чета. Дори бих се определил и като филантроп.

— За жалост всички до сега, които се определяха като такива ме разочароваха – заяви обидено момичето.

— Изглежда, не си попаднала на подходящия човек, но ето че за щастие срещна мен, дето съм готов да ти дам шанс. Позволи ми да прегледам произведението ти и до няколко дни ще получиш оценката ми.

Същевременно благодетелят и се представи под името Боран Тузсузов, което и прозвуча зловещо. Антония го погледна недоверчиво, но поради липсата на друга възможност, предпочете да му повярва. Повери му творението си и побърза за влака.

През следващите няколко дни я тормозеше огромно безпокойство, което се засилваше предвид липсата на резултат. Накрая, когато започна да губи надежда, изненадващо се обади асистентката на тайнствения меценат, за да я покани на среща с него. За разлика от предишния път пристигна служебна кола, за да я вземе и закара. Тази инициатива я окуражи относно успеха на кариерата и и младата писателка потегли към столицата обнадеедена.

Щом пристигна и я повикаха да влезе, виждайки сериозния поглед на Боран Тузсузов се обезсърчи. Явно ръкописът и бе разколебал и него:

— Да смятам ли, че и Вие, не одобрявате творбата ми? – огорчи се девойката, възнамерявайки да си върви, за да си спести критиката.

Той обаче реагира по следния начин:

— Почакай. Погрешно си ме разбрала. Сюжетът е много интересен и си личи, че си талантива, но съвсем не представлява онова, което част от читателите очакват.

— Не разбирам?! – учуди се Антония.

— Действието е много скучно и еднообразно, а накрая пак побеждава доброто.

— А кой се предполага да спечели, злодеят ли?! – изненада се момичето.

— В интерес на истината, на аудиторията различният край ще и се стори по-вълнуващ. Освен това подобна романтична история в живота е малко вероятна. В повечето случаи единият партньор продава съвестта си и забогатява жертвайки благополучието на другия.

— Не намекувате, че трябва да променя сюжета и развързката, нали?! Все пак изкуството служи, за да поучава хората и да ги учи на добродетели!

— Тези максими се отнасяха за преди. Сегашният читател предпочита напрежение, динамика и страст. Сантименталната и утопична обич го отегчава. Досадни са му налудничавите обяснение в любов и се налага в действителността чрез силови похвати, които комбинира с ирония, сарказъм, цинизъм, и жаргон. Възпитанието и деликатността са приоритет на слабците, затова те винаги губят в живота. Всъщност подобни качества вече могат да се определят и като недостатъци. Развратът, покварата и парите са истинските ценности, които удовлетворяват човека.

— Това съвсем не е моят стил на писане! Аз се уповавам на морала! – възрази му Антония.

— В такъв случай няма да ти помогна, да се реализираш. Ако изпълниш изискванията ми, съобразявайки се с мнението на обществото, ще те отпечатам.

— Но така бих предала принципите си! – опонира му възмутена девойката. – От друга страна като възхвалявам пороците, ще изкривя мирогледа на хората.

— Какво значение има, след като ще си заможна и известна! Помисли си. В крайна сметка аз съм инвеститор, който търси и плаща на таланти с цел да натрупам още средства, налагайки идеологията си над тълпата. Ако приемеш условията ми, ще се погрижа да се превърнеш в знаменитост, в противен случай ще си останеш невзрачното момиче от провинцията.

След като изслуша условията му, Антония си тръгна без да му даде отговор. Нуждаеше се от време, за да помисли, дали да предаде ценностите за сметка на славата.

Накрая взе съответното решение и му се обади:

— Съгласна съм – заяви категорична тя.

Като за начало промени изцяло романа наред с героите, действието и развързката. През това време Боран Тузсузов се погрижи да изгради имиджа ѝ. Преобрази я напълно, като промени външния ѝ вид, облеклото и маниерите ѝ. Реално я превърна в пълна противоположност на онова, което бе преди. Също така ѝ направи добра реклама, благодарение на която, наред с отличното си представяне по време на премиерата, Антония покори публиката:

— Сюжетът е много интересен – зададе ѝ въпрос една от журналистките, – но не проумявам, наред цялата тази паяжина от интриги и манипулации се предполагаше накрая положителните герои да победят?! Не разбирам, защо във вашата творба триумфира злодеят?!

— Отговорът е много елементарен – отвърна превзето Антония. – Престъпникът е безскрупулен, подъл и хитър за разлика от добряка, който е порядъчен и принципен. Та кажете ми, възможно ли е един наивник да победи лукав двуличник?! Няма логика! По тази причина излязох от рамките на клишетата и реших да пресъздам реалността.

Обяснението ѝ убеди обществото и след като трудът ѝ преобърна общоприетите нрави, попечителят ѝ остана изключително удовлетворен, а щом се прослави, я представи във висшите кръгове. Членовете им се оказаха същински лицемери, но тъй като я приеха сред тях, тя игнорира безчестието им и започна да им подражава. Придружаваше ги в среднощните заведения и се отдаваше на порочен живот.

На едно парти дори се запозна с онзи, по когото бленуваше. Предвид внезапния и експлозивен блясък, той я покани да излязат заедно и продължиха да се срещат. Всъщност Латин Левентов съвсем не се доказва като очарователният кавалер от миражите ѝ, а се оказа един посредствен и суетен егоист. С известна личност като него обаче, Антония реши, че ще стане още по-популярна, затова не го отблъсна. Даже си затвори очите, когато в един неочакван момент гръмна грандиозен скандал, че той краде пари от фондацията, за която работи:

— Не се тревожи – опитваше се да го утеши тя. – Ще се справим. Нали сме заедно.

Той прие подкрепата ѝ и със съдействието на добър адвокат го оправдаха.

Постепенно тайните му авантюри и нейните бурни нощи влошиха отношенията им. Крехката им връзка ненадейно се срина и приключи, ако изобщо някога бе съществувала.

В същото време се случи и друга неприятност. Почитателите и поддръжниците на Антония се възмутиха от лекото ѝ поведение наред с безнравствените и романи. Заявиха, че ръкописите ѝ покваряват подрастващите. Така цялата общественост се настрои срещу нея и публично я заклейми.

Антония се озова в безизходица и поиска съвет от своя вдъхновител Боран Тузсузов:

— Какво да правя сега? – вайкаше се тя.

— Съвсем не знам – отвърна ѝ апатично той. – Справяй се сама.

— Нима няма да ми помогнеш?! – остана учудена от безразличието му.

— И защо да го сторя?

— Понеже си мой наставник.

— Бях такъв, преди да пропаднеш!

— Но аз съм твое творение! Следвах безпрекословно съветите ти!

— Ще си намеря друго протеже, което ще бъде пълна твоя противоположност.

— Нима забрави, че ти ми внуши да изглеждам по този начин?! – упрекна го девойката. – Аз бях благонравна идеалистка, но ти ме убеди да стана безпътна, за да успея!

— А ти защо ме послуша?! Аз съм предприемач и се съобразявам с предпочитанията на аудиторията. След като хората искат разврат, аз им го предлагам, щом подкрепят доблестта, се съобразявам. Ако възнамерявам да продължа бизнеса си, се налага да следвам публичните нагласи.

— Ти си същински дявол! – нагруби го бясна Антония.

— Та ти сега ли разбра тази истина?! Нима мислеше, че ангел небесен долетя в дъжда, за да ти предложи рая?! Херувимите действат по друг начин. Подлагат те на изпитание, а ти в случая се провали, като заложи душата си за популярност и грешна любов. Вината си е лично твоя, тъй като се

съгласи. Реално знаеше, че съм олицетворение на злото, но вместо да ме отминеш, ти коленичи пред мен. На този етап, вече не си ми нужна, така че късмет.

След като разбра, че сътрудничеството им е приключило, Антония напусна кабинета му. Реши да потърси закрила от любимия си, с когото все още не бяха разделени, въпреки че се държаха студено един към друг. Предположи, че щом някога му помогна, той също ще и съдейства. Остана разочарована. Латин я срази, прекратявайки окончателно връзката им:

— Нима и ти ме предаваш?! – разплака се тя относно безчестното му отношение.

— Ти си провалена и вече не ми трябваш! Реално не подхождаш на безупречния ми имидж предвид опетнената си репутация! – заяви и безочливо той.

— Ако не си забравил, не си по-стока от мен?! – припомни му грубо тя.

— Права си, само че докато всички са заети да хулят теб, моите прегрешения ще бъдат забравени и така ще успея отново да възвърна позициите си.

Антония се замая и ѝ се стори, че губи равновесие. Не успяваше да асимилира ситуацията. Струваше и се, че сънува кошмар. Недоумяваше, как само за миг всичко в живота и се разпадна. Най-лошото се случи на следващата вечер, щом включи телевизора си. По време на предаването, в което някога участваше тя, сега лансираха друга персона. Оказа се, не коя да е, а вулгарната и съперница от предишната служба. На този етап обаче Диляна Топалова изглеждаше съвсем неузнаваема. Блестеше с напълно нова визия на скромно, порядъчно и пристойно момиче. Наред с това пледираше за благонравие, което реално не притежаваше. Дори името си беше сменила на Далия. Явно звучеше по-екзотично. Пълният ужас за зрителката настъпи, когато видя в студиото да влиза самият Боран Тузсузов. Той се представи като импресарио на Диляна, за да лансира творбата и, която представяваше оригиналният ръкопис на Антония:

— Демон! – изкрещя бясна девойката и хвърли възглавницата си по екрана на телевизора.

Тя се разплака предвид края на кариерата си. Щом се успокои и изтри размазания си грим, най-после се досети за старите си познати. Спомни си за бившия си колега Генчо Сироманов и реши да му се обади. Когато и вдигна, се чу музика. Изглежда се веселеше. Той по принцип доста често я бе канил на купони, но тя винаги отказваше, понеже подценяваше компанията му. Щом му се представи, гласът му се промени. Явно не желаше да говори с нея:

— Какво искаш? – попита я грубо той, сякаш и намекаваше, че вече я е забравил и не желае да общуват двамата.

— Имах нужда да говоря с приятел! – обясни му сконфузена тя.

— И се сети за мен, така ли?

— Имаш ли време?

— Сега съм зает.

— А утре свободен ли си?!

— На работа съм... трябва да разнасям пратки, нали съм куриер – каза и сурово той и затвори.

Антония остана напълно сама и нямаше право да съди никого, тъй като лично избра съдбата си предвид огромните си амбиции да лети високо, заменяйки крилата на ангела с тези на дявола.

НЕЗАБРАВИМИЯТ СЛАВЕЙ

Знаеше се наблизко и надалеч за чудния глас на горския славей. Неслучайно всички посещаваха неговата обител, за да се насладят на възшебните му мелодии. Една измежду множеството му обожателки се оказа малката Славея, която толкова завидя на популярността му, че закопня да стане по-известна от него. По тази причина настоя пред родителите си да я подкрепят в избора ѝ да изучава пеене.

Много години Славея активно репетираше, за да усъвършенства уменията си. Основната ѝ цел естествено се свеждаше до амбицията ѝ да заграби славата на сладкопойната птица.

Не след дълго настъпи моментът на нейното първо представяне пред публика. Изпълнителката трябваше освен да докаже певческите си заложби, също така и да изглежда зашеметяващо. За целта си купи прелестна рокля от един скъп бутик, която ѝ стоеше великолепно. Чувстваше се изключително развълнувана и с разтуптяно сърце очакваше вечерта на своя дебют. Преди да започне представлението, не спираше да се оглежда в огледалото и да се възхищава на несравнимото си излъчване:

— Несъмнено всички ще онемееят, когато ме видят! – окуражаваше се тя. – В мига пък, щом ме чуят, не просто ще се влюбят в моята неповторимост, а тотално ще започнат да ме боготворят!

Себичната красавица беше уверена в триумфа си предварително. Тормозеше я единствено съмнението, дали ще успее да засенчи славея.

Щом се яви на сцената, всички наистина се прехласнаха по обаянието и изяществото ѝ, а след като запя, тотално смая зрителите с благозвучието си. За нейно разочарование, независимо усилията ѝ, в противовес с очакванията ѝ, хората пак отсъдиха в полза на съперника ѝ:

— Безсъмнено девойката пее много хубаво, но дарованието ѝ не може да се сравнява с това на славея. Той категорично остава нашият фаворит.

Техният любимец наистина беше малката горска птица и Славея побесня, когато научи становището им. Обезумяла от яд и злоба, не ѝ остана друга алтернатива, освен да отстрани невинното същество, което с уникалния си талант обезценяваше нейния. В тази връзка завистницата плати на двама хулигани да намерят славея и да го погубят. Постъпката ѝ беше чудовищна, но в нейните очи изглеждаше оправдана. Считаше деянието си за неизбежен излаз от безизходицата, в която се намираше. След като връчи съответното възнаграждение на двамата съучастници, те се захеха да извършат пъкленото ѝ нареждане. Лишени от съвест и скрупули, отидоха тайно в гората, издириха клетата птичка и безмилостно отнеха живота ѝ. Научавайки за успеха им, Славея много се зарадва. Разбира се пред опечалените хора се престори на съпричастна относно кончината на злочестото създание, докато вътрешно буквално тържествуваше:

— Сега вече не съществуват никакви препятствия, за да стана единствената звезда!

Обнадеждена Славея продължи с опитите си да се превърне в най-възхитителната и обичана от всички знаменитост.

Скоро настъпи вечерта на втората ѝ самостоятелна изява. Тогава тя дефилира на сцената с още по-изумителен тоалет, възнамерявайки да плени публиката. Със сигурност след като запя, всички онемяха и я слушаха в захлас до самия край на изпълнението ѝ. Когато приключи, заслужено я аплодираха бурно и я обсипаха с дивни цветя. В онзи миг Славея реално се чувстваше изключителна, докато мнението на един случаен зрител я срази:

— Неоспоримо момичето пее много хубаво, но славеят безспорно я превъзхождаше!

ПРОСТО ЕДНА ПРИТЧА

По случай предстоящата среща Росина си уши прекрасна рокля, чиято дантела бродира старателно в продължение на седмици. Възнамеряваше да впечатли любимия си, така че се премени и тръгна обнадеждена.

Вечерта се върна и изглеждаше унила. Баба ѝ се притесни и я попита относно причината за огорчението ѝ. Девојката въздъхна дълбоко, след което сподели мъката си:

— Сама видя, колко труд положих, докато сътворя този тоалет, с надеждата да покоря избраница си. От друга страна целях да го накарам да се почувства горд, задето ме е предпочел. Вместо това останах разочарована заради артистката, дето вървеше по въже. Освен, че беше по-красива от мен, но с уменията си ме превъзхождаше. Изпълнението ѝ се оказа забележително, така че всички зрители онемяха наред с възлюбения ми, който я гледаше като омагьосан. В онзи момент изпитах такава силна болка заради нейната пленителност и същевременно се почувствах толкова нищожна спрямо способностите ѝ. Стигнах до заключението, че вследствие на моята традиционност и боязливост ще загубя приятеля си. Той е любител на силните усещания, а аз се страхувам от височини. Сметнах, че само ако преодолеем малодушието си, няма да ме отхвърли.

Старицата я погледна загрижена, след което и рече:

— Нека ти споделя една неизвестна история и ти лично реши, как да постъпиш. Преди много години живяла една фина и деликатна госпожица, също като теб. Произхождала от богато семейство и ѝ се налагало да се съобразява със светските норми. Тя се влюбила в един моряк, който по природа бил авантюрист и обичал приключенията. За разлика от него, вследствие на възпитанието си, девојката трябвало да спазва благоприличие и не можела да си позволява своеловия. Отегчен от нейната безхарактерност и еднообразието, момъкът се прехласнал по една сирена, която споделяла възжеланията му. За сметка на предишната, тази плувала отлично и двамата с моряка се наслаждавали на морската шир. През това време човешката девојка страдала за него

и се чудела, как да го спечели отново. Колкото и дълго да разсъждавала, изходът предполагал да пренебрегне мантилетата си и същевременно да преодолее страха си от дълбочините. По тази причина смело се хвърлила в солената вода и започнала да се бори с природната стихия. Вълнението се оказало по-мощно от нея и резултатът бил трагичен. Всъщност сама погубила себе си, защото предприела действия отвъд възможностите си.

С разказа си мъдрата баба разведри внучката си, тъй като успя да я убеди, че не всяка саможертва си струва.

QUO VADIS

На скъпите ми „пироговци“ поклон.

Сирените на линейките разкъсаха тишината на лятната нощ. Двата операционни екипа по навик наскачаха по балконите, за да видят какво карат. Зад линейките две полицейски коли светеха със сините си буркани тревога. Някакво предчувствие ме сви под лъжичката.

— Т-т-това е май, е май д-дебела работа! – рече колелата ми Петьо.

Виктор се събуди от тракането на кепенците в малката мансарда.

„Трябва им малко оръжейно масло“ – помисли си той.

Венета спеше безгрижно до него.

Измъкна се на пръсти до кухненския бокс и започна да се облича, пускайки кафеварката.

Няколко парливи глътки бодрост.

Намятайки сакото, отново погледна към червените къдри на спящата хубавица. Искаше му се да ги целуне, но в последния момент се отказа.

Измъкна от най-горния кухненски шкаф пистолета си и го сложи в кобура.

Обикновена сутрин за един обикновен бодигард. Като всяка друга.

* * *

Не след дълго телефонът в коридора иззвъня, за да потвърди очакванията.

Втурнахме се към двете операционни, очаквайки двата шока.

Първият шок пристигна само след десетина минути, колкото да си приготвя анестезиологичния апарат. Банките, медикаментите, перфузорите и други пособия бяха поставе-

ни от сестрите на местата им. Какво ли се бе случило?
Обикновена нощ в „Пирогов“.

* * *

Борсукът се протегна към позлатеното звънче до леглото си. Никой не отговори на камбанената патардия.

— Е-ле-на-а! Къде си, по дяволите?

На вратата се почука и влезе прислужницата с боне на главата и претъпкан поднос в ръцете си.

— Ида, ида, г-н Моев! Ей, сегинка!

— А сметана?

— Ето я, зад препечената филийка.

— А-ха... Айде, марш оттук!

Сутрешното настроение на Борсука не се дължеше на мудната прислуга, а на една особа, наречена Синигера. Някога бяха заедно в наркобизнеса, а сега последният се опитваше да се изчисти и въртеше процъфтяващ хотелиерски бизнес. Ако беше само това, щеше да му прости.

Но лошото беше, че Синигерът пееше. Не канцонети, а на ченгетата. Един по един дилърите отиваха зад решетките.

„Не, драги! Свършено е с теб!“ – рече си Моев и счупи рохкото яйце, сякаш бе кратуната на врага му.

* * *

С дружни усилия настанихме върлинения и слаб мъж на операционната маса. Беше интубиран още в шокова зала и само смених портативния транспортен респиратор с анестезиологичния.

Бледото лице на пострадалия не реагираше на случващото се.

— Огнестрелна рана в гръдния кош – обяви асистент-хирургът, почиствайки оперативното поле, където се виждаше входящата рана.

Мониторът пишеше в червени цифри. Имаше пулс, но налягането не се измерваше.

За незапознати в терминологията тази борба би изглеждала много статично, но съвсем не беше така. Тук секундите имаха значение.

Шеф-екипа направи първия разрез...

* * *

Симо Пеев-Синигерът обичаше вечерята в изискани ресторанти с хубава обстановка и ястия.

Този път бяха в кръчмата „При трите дъба“. Дъбове имаше, но в малкото задно дворче, за избрани клиенти.

Виктор въздъхна и седна на съседната маса, като обхождаше с очи заведението, без да обръща внимание на шумната компания на шефа. Тези гуляи не му харесваха с помпозността си.

Тъкмо когато двамата келнери носеха, под ръкоплясканията на компанията, някакво фламбирано блюдо, в дворчето влезе едър, набит господин с посивяла коса и шикозен бежав костюм. Той седна на една маса и правейки се, че разглежда менюто, заглежда присъстващите. После стана, изпъна самото си, за да си даде кураж и се изправи пред Синигера. Пеев също се изправи с пребледняло лице.

— Ти?!

Виктор се напрегна и откопча кобура на пистолета си.

— Да, аз! – извика Моев и двамата се хванаха за реверите. – Свършено е с пеенето ти, Синигер!

Свадата приключи толкова бързо, колкото и започна. Свадливият познат на г-н Пеев напусна заведението, като едно захвърли менюто в кошчето за боклук.

Бодигардът се отпусна, но гледайки преценяващо гостите на ханчето...

* * *

Левият бял дроб бе пробит от куршум. Там – в дълбочина – се виждаше перикарда с биещото сърце. Моето също беше учестено, опитвайки се да направя мигащите червени светлини на монитора жълти и накрая – зелени.

— Имал е късмет – перикардът е цял – промъмори шеф-екипа. – А сега да се заемем с хемоторакса.

Облекчено въздъхнах – опасността за живота на пациента бе преминала. Погледът ми се спря на някаква татуировка на лявата буза на пострадалия.

Синигерът стоеше изправен, потресен от случката. Това предупреждение не беше без смисъл.

Дясната му ръка, държаща чашата бяло вино, трепереше. Бодигардът Виктор оглеждаше масите и забеляза как една смътно позната фигура, се изправя, оставяйки сметката. Мъжът се обърна настрани и на лявата му буза се откри татуировка. Комара!

Прибирайки портфейла си, бандитът извади пистолет и стреля, но сам беше улучен от Виктор.

Времето се проточи до траещи часове секунди.

Комара изпусна пистолета и извади кама, нахвърляйки се върху бизнесмена. Виктор не помнеше кога също изпусна оръжието, защото гъста мъгла премрежаваше очите му. Клиентите пищаха и бягаха, чупейки чинии и чаши...

* * *

Санитарката донесе банките кръв и подметна.

— Имало е престрелка между наемен убиец и бодигард. Давах го по телевизията. Но кой-кой е – не е ясно...

— Абе да...давай да ги оправим, пък то не си е наша работа – намеси се Петьо, дошъл да ме види.– Ху-хубаво – дръж така!

Макар да заекваше, Петьо беше изключителен добряк и професионалист до мозъка на костите си. Той се гмурна в съседната зала, за да поеме другия прострелян мъж.

* * *

Въпреки мъглата на болката, Виктор се хвърли към шефа си, събаряйки масата и легна върху тялото му, за да го предпази. Ударите от камата на убиеца разкъсваха плътта му и съвсем не бяха ухапвания от комар. Ръцете му бяха кашкавалени от кръвозагубата и не можеше да се пребори с противника. Ставаше все по-тъмно.

Някъде далече се чуваше тракането на кепенците у дома. „Трябваше да ги смажа“ – помисли си Виктор. Съгледа червените къдри на Венета. „Защо не ги целунах?“ Сетне настъпи непрогледен мрак.

Комарът се отпусна върху тялото на бодигарда, потъвайки след него в сенките...

* * *

Най-сетне, върлиненият стрелец бе реанимиран, закръпен и прибран в реанимация.

Беше толкова тихо в късната доба, въпреки мълчаливия екшън, който се разиграваше.

През това време хирурзите проверяваха и зашиваха раните на гърба на бодигарда.

— По дяволите! Тази е проникваща! – изруга единия.

Някъде почти до гръбнака, в дълбочина бликаше ясна артериална кръв. Мъничко парченце от острието на камата се беше счупило, невидимо за рентгена и зад костите.

Двата анестезиологични екипа се втурнахме да помагаме. Мониторът показваше права черта.

Хирурзите масажираха сърцето и се опитваха да клампират разкъсаната аорта. Беше късно...

* * *

Венета се върна от работа и захвърли обувките си, пускайки разсеяно телевизора.

Странно, Виктор още го нямаше. Тя застана пред огледалото, за да вчеше разпиляната си от вятъра коса, но замръзна с гребена в ръка.

В новините се говореше за престрелка и името на мъжа ѝ. Очите ѝ се разшириха от ужас.

Разтревожена, тя се втурна по улиците, без да вземе палтото си.

Заваля. Дъждът отмиваше грима ѝ, но не и страданието...

* * *

В тишината почукването на входната врата бе като гръмотевиците, които се чуваха отвън.

Петьо излезе. През матовото стъкло се виждаше как разговаря с една жена. Чула страшната новина, тя закри лицето си, залитна, нещо жестикулираше. После се обърна и си тръгна, ридаейки.

— Е-не сме, не сме бо-богове – въздъхна Петьо, разпервайки ръце. – И защо тъй се е, се е случило – никой не мой ти каже. Съдба.

Разтърсен, излязох на балкона. Сълзите ми се смесваха с дъждовните капки.

Толкова хора, толкова съдби! Виждах лицата им, преминали през годините работа.

Ние живеем в тази операционна. Не знаем дали навън грее слънце или вали сняг. Някъде, отвъд стъклата, влюбени се целуват, женят се, раждат се деца. Ние, „пироговците“, сме затворени в друг свят. Там се води война, пролива се кръв, изваждат се ранени от капаните на смъртта. И никой не е и чувал за малката ни вселена, където няма разлика между хората, и болката за тях е бяла до полуда.

Господи, защо пощади убиеца, а праведния прибра? Виждах лицето на бодигарда дори в тъмата. То беше едно достойно, спокойно лице.

Quo vadis, Domine?

СЪТВОРЕНИЕ

**Кратка история за сътворение на един нов свят
И на едно дете...**

„Любовта е хармония на Духа. Тя е създала всички организми, всички същества. Тя е родила слънцата. Когато говорим за Слънцето, за звездите, аз гледам на тях като на резултат от дейността на разумни Същества, които са живели преди 25 милиона години или преди 2500 милиона години.“

Учителя Петър Дънов

Нощта на сътворението

Слънцето и трите луни на тази далечна планета, наричана най-често Планетата на сътворението, а също и Алфа, отново се бяха подредили по дългоочаквания от всички в галактиката начин. Този, който позволяваше истинско Сътворение в безкрайни мащаби. Това се случваше много рядко – на около хиляда светлинни години веднъж – да има такава подредба на луните и тамошното Слънце, която да е благословена от Създателя на Всичко – Всетворецът.

Легендата, която обясняваше прочутото явление в галактиката Тринити, бе следната. В един определен момент, който се случваше достатъчно рядко, за да бъде забележителен (и забелязван от всички), централното Слънце на Тринити се подреждаше по такъв начин спрямо другите слънца в галактиката и спрямо луните на една специална планета – Планетата на сътворението, че онези, които бяха на нея в този момент, можеха да излъчат импулси – мечти за Сътворение, част от които наистина се осъществяваха, защото биваха благославяни от Всетвореца – сякаш точно тогава Сърцето му се отваряше за мечтите, излъчени от тази планета и чрез Него заживяваха свой истински, собствен Живот. В този рядък и забележителен за цялата галактика момент – Нощта на сътворението – се раждаха нови светове и нови

създания, нови видове разум дори... Като семена, носени на крилете на въображението на онези, които ги „виждаха“ в сърцата си, те политаха и се разпръскваха из далечните простори на галактиката, носейки нов Живот там, където оставаха и започваха да се развиват. Но това се случваше само с най-чистите пориви на най-искрените сърца... И само на онези, които носеха в съзнанието си най-яръкия копнеж за Хармония, Любов и Живот. На онези, които се обичаха и помежду си, отвъд Времето и Пространството. В измеренията на Духа.

ЛЮБОВТА Е ПЪРВАТА СЪПКА КЪМ ЖИВОТА

„Йон и Ана бяха застанали на ръба на огромна черна скала.

— Какво е това под нас? – попита тя.

— Това са световите, Ана – отговори той. – Ето, виждаш ли, всичко се върти кръгообразно под нас.

...

— Чуй ме, Ана, ти знаеш, че ние отчитаме времето и реалността по това, което си спомняме за нас. За всичко, което се е случило, ние бъркаме назад в спомените си. Ако не бяха те, ние нямаше да знаем кои сме, следователно, нямаше да ни има. Но след като ние си спомняме всичко, което ни се е случило и можем със същата сила и въздействие да си представим различни неща и случки, които са измислени чрез нашия разум, то тогава къде е разликата между това, което ни се е случило и това, което си представяме. Няма разлика...

— Ана, ела! Аз виждам отвъд смъртта – извика Йон.

Ана скочи и разтвори крилата си. Направи един кръг и потъна надолу. Последното, което се чу беше:

— Почакай! Не мога без теб в нощта."

* * *

Повърхността на Алфа бе осеяна с току-що кацнали кораби, пристигнали от най-различни краища на познатия и непознатия Космос. В навечерието на Нощта на сътворение тази планета гъмжеше от всякакви създания, на различни нива на еволюция и доста отличаващи се едно от друго, дори по външен вид. Но това не правеше впечатление на никого. Бе напълно обичайно за този свещен момент...

...Тя чакаше и се оглеждаше малко неспокойно наоколо. Очите ѝ се усмихнаха, когато видя как Той слезе от един кораб и застина в очакване да я срещне. И двамата бяха очаквали този момент много дълго... Сякаш от векове. Дали се познаваха? Или се виждаха сега за първи път и просто се разпознаха по нещо в погледа, в очите?...

Може би бяха изживели хиляди животи заедно, един до друг – и в добро, и в зло. А може и да бяха живели винаги в различни времена и тела, на различни планети и в най-различни краища на Вселената. Или дори в различни, паралелни вселени и реалности...

И все пак се разпознаха по нещо. По някакъв невидим знак и белег, за който и двамата се взираха внимателно около себе си и търсеха. Може би той бе в очите. Най-вероятно... „Прозорците“ на душата. Не само в нашия свят, но и навсякъде другаде, където душа живее в тяло за определено време. Във всеки случай имаха нещо общо помежду си. Бяха се раждали и бяха умирали много пъти. И на Земята, и в други светове. Бяха обичали, бяха губили най-ценното в живота си, бяха изживявали бездни от мрак, но се бяха връщали към светлината отново, за да се преродят в по-силни, хармонични и мъдри същества. Бяха усетили изцяло какво е плът и кръв, и какво е Дух, и бяха разбрали как те могат да раждат заедно Живот. Не само телесен, и не само духовен, а пълноценен, смислен, истински живот, какъвто Душата може да живее с хилядолетия, без да се умори от това...

Любовта и съзидателният им копнеж ги свързваха. И още – вярата и мъдростта. Това бе достатъчно. Те можеха да творят заедно – по невидимия белег познаха това. Да обикнеш живота в тяло е най-голямото предизвикателство за една Душа въобще, но те се бяха справили отлично с тази задача. Затова не се бяха върнали при Всетвореца и не се бяха „разтворили“ в Неговата безкрайна Душа, а бяха започнали сами да създават.

Седнаха един до друг и се хванаха за ръце. Започнаха да мечтаят за Сътворение. И да си го представят ясно. Край тях имаше и други такива двойки – много при това. Но коя от тях щеше да създаде един напълно нов свят и ново същество, което да го обитава – невиджано от Всетвореца и Вселената до този момент – това те не знаеха. А и нямаше да узнаят със сигурност. Щяха да усетят само в най-съкровено-то ядро на душите си, ако имаха успех. Щяха да познаят, че наистина са станали Създатели, ако от сърцата им тръгнеше през светове и вселени една нова невидима нишка, която да ги свързва с тяхното Дете.

А Детето е копнеж по Живота. Всяко новородено създание носи белега на Любовта и Мъдростта, които са съществували преди него и са били нужното условие, за да се роди то. Всяко дете носи изначалната невинност на Вселената. И на Бога – нейния Всетворец. Всяко дете носи душа, бистра като утринна роса и сияйна като усмивката на влюбен, който върви към олтара и към своя нов живот и своето щастие. Като всичко най-светло и добро, което не само нашата, но и всички останали Вселени са виждали.

...Те бяха затворили очите си. Бяха преплели дланите си. А някъде много далеч от тях, на светлинни години разстояние, потоци космическа енергия и материя започнаха да се събират, уплътняват и сякаш да танцуват заедно. Раждаше се Нов свят. Те призоваваха цялата си сила и мъдрост, най-добрите си намерения и дарби, опитът си от безброй жизнени цикли, както и цялата си Любов и изпращаха мисълта и чувството си, дори цялата си душа към онова далечно и незнайно място, което те сътворяваха сега, само с копнежа си за нов живот и нова обич. За ново утро. И ново Създание. Мисълта им летеше и оставяше огнена диря през космическия мрак и вакуум, през Пространствата на различните светове и паралелни реалности – те нямаше да я пуснат да мине през тях, ако не бе кристално чиста. Тя танцуваше в Космоса и следвайки я танцуваха с нея всички онези миниатюрни частици материя, които щяха да оформят Новия свят. Както зародиш се оформя в майчина утроба. Но утробата бе самият Космос. Танцуваха мислите им и копнежа им да бъде създадена нова форма, по-съвършена от предишните, танцуваха и частиците, зареяни в безкрая и отдавна чакащи своя час – да бъдат призовани и да послужат за Сътворение. В себе си те носеха памет за старите светове и вселени, в чието изграждане и живот бяха участвали преди безброй много години. Но сега бе дошъл момент за раждане на нов свят и за ново начало... Самите частици – клетките на Космоса – носеха копнежа по съвършенството в себе си, подобно на Душата. Тази красива магия бе вложена в тях от Всетвореца, разбира се.

ЛЮБОВТА КЪМ ЖИВОТА Е ПЪРВАТА СЪПКА КЪМ БЕЗКРАЯ...

... Детето рисувахе някакви знаци и картини по пясъка. Бе вгълбено в себе си... От време на време вдигаше очи и гледаше вълните, които идваха към него, а после се оттегляха... Като всички вълни. Във всички светове. Но светът, на който то се намираше сега, бе един Нов свят. Съвсем нов. Току-що сътворен. Като самото дете... Но макар да бе само, то не се чувстваше самотно. Усещаше с Духа си присъствието на своите Майка и Баща. Едно фино, невидимо присъствие... Те бяха много Далеч, а То бе тук. Но разстоянието нямаше значение, защото То знаеше, че Те ще бдят над него винаги. Просто знаеше това. И спокойно изучаваше света около себе си. Новия свят... Душата му бе така светла и чиста – като всичко около него. Красотата, която струеше и от детето, и от неговия свят, бе сравнима само със зора – зората на Пътя към съвършенството... Мирът и красотата на Началото са всепоглъщащи. Сякаш безкрайни... И голямата надежда е, че ще останат и ще присъстват и в бъдещия живот, който току-що се е родил. И който има нужда от мир и красота, за да се развива. Майката, Бащата и Детето, въпреки, са също един нов, отделен свят – сам по себе си. Съвършен свят. Както е съвършена светата Троица...

Детето остави рисунките зад гърба си и тръгна по брега. Вълните заличаваха стъпките му в пясъка, малко след като отминеше... То просто вървеше напред. Пясъкът бе приятен за нозете му... От време на време поглеждаше надолу и веднъж видя една мида. Наведе се, взе я в ръце и я отвори. А вътре сияеше бисер. Толкова красив, сякаш събрал в себе си, в миниатюрен вид, паметта на целия океан, и дори на Небето... Детето вдигна поглед нагоре и се усмихна. А после върна бисера на морето и продължи напред.

Цял един нов свят го очакваше. Животът го очакваше... А вълните все така идваха към нозете му и се оттегляха... Заличаваха стъпките му в пясъка. Но не и неговите първи рисунки. Не и неговата усмивка... Тя озаряваше очите му, защото в сърцето си детето чувстваше как до него вървят и изучават Новия свят неговите Родители. Една невидима

нишка ги свързваше. Невидима, но по-здрава от всичко познато. Нишката на Любовта. Която единствена води към Безкрая... Защото Пътят към съвършенството, който Всетворецът разкрива пред някои Души, които изберат да го следват, е именно такъв – безкраен.

...

Тази история може би вече се е случвала. Или пък предстои да се случи... Някъде, някога.

Може би така се е родило човечеството. Или пък това предстои да преживеят някои човешки души в бъдеще...

И всъщност всяко дете е един такъв Нов свят и Нов живот... Детето е една велика Надежда за бъдещето. То е олицетворение на Вярата в Живота.

И първо трябва да е родено от Любовта. В мислите и мечтите на двама.

В копнежа за Сътворение. В копнежа за Безкрай...

РИБИТЕ НЕ ВИЖДАТ БЯЛО

Понеделник – рутината в малкия кабинет задвижи с пълна мощ зъбчатите колела на ежедневието, което потече с бавната увереност на континент – Кафе, задълбочен анализ на медицинска литература и безмълвни разсъждения. Никой не се появи.

Вторник – Свирукането на кафеварката възвести новия ден. Няколко изпушени цигари и непознат силует, който се появи за пет минути в цветната градина под прозореца.

Сряда – Чай, Робустата бе свършила. От вестибюла долетяха глухи стъпки, аранжирани с тежката миризма на току-що загасен фас.

Четвъртък – Единственият обитател на стаята бе кацщата тук-там черна муха.

Петък – 09,30 часа – Три отсечени и категорични почуквания. Дълбокият и плътен отглас на домакина доброжелателно се процеди през ключалката:

— Моля, заповядайте!

Беше изминал близо час откакто младежът с голата глава и небръснатото лице прекрачи прага на бялата стая, поздрави очакващият го вътре мъж, седна на масата и го помоли за огънче. Крещящата тишина, която властваше в кабинета бе замлъкнала един-единствен път за тези шейсет минути, за да могат двамата мъже да научат имената си. Високият с дебелите лупи се представи като Александър, а плешивият, с пожълтелите от цигарения дим пръсти като Паскал. Двамата бяха седнали един срещу друг на тежката орехова маса по средата на стаята. Пред Александър стоеше разтворена папка с десетки листи, чиято непорочност бе осквернена от строго подредените думи на неразбираем научен език. Пред Паскал имаше порцеланова чаша и димящ пепелник. От началото на срещата очилатият забиваше поглед ту в писанията, ту в безмълвния си събеседник. Паскал от своя страна през цялото време гледаше през прозо-

реца сякаш наблюдаваше някакви причудливи картини. Той отпиваше от кафето по малко, като при всяка глътка присвиваше очи, а зениците му се свиваха до размерите на карфица. След като оставяше чашата на лакираното дърво те мигновено се разширяваха и скриваха зад черното си наметало прекрасните му синьо-зелени ириси. Високият мъж на три пъти пригладжаше буйния си мустак с ръка, издуваше гърди с идеята да подеме разговор, но тутакси изпускаше въздуха и потъваше в собствените си разсъждения. Неуспешните му досега опити не го бяха обезкуражили, напротив. Те бяха необходимата прелюдия към изненадващото повдигане на булото. Александър свали очилата си, затвори папката, а думите сами се отскубнаха от застиналите му устни:

— Паскал, къде си?

— Под водата, съвсем неочаквано изстреля младежът, изтривайки десетките малки капчици, избили по високото му чело.

— Там ли беше през последните няколко дни, спокойно продължи Александър.

— Да!

— Какво има там, Паскал?

— Там е къщата на дядо. Тази, в която отраснах! Виждаш ли я?

— Не, момчето ми, не я виждам.

— Е как ще я видиш – извърна поглед към съсухреното, но приветливо лице на събеседника си той и продължи – като си с отворени очи. Те са като мехури, които те държат на повърхността. Трябва да ги спускаш, за да отидеш там. Искаш ли го.

— Да, искам – отвърна Александър.

— Добре, тогава остави цигарата и издишай дима. Така. Сега трябва да вдишаш два пъти дълбоко, а на третия да поемаш колкото се може повече въздух, да затвориш уста, да вдигнеш ръце и да потънеш. Готов ли си? Добре. Давай – Еднооо, Двееее, Три!

Ръцете на двамата мъже лежаха на масата. Те се бяха отпуснали на дървените столове, а клепачите им бяха затворени. Главата на Паскал потрепна конвулсивно и той заговори.

— Ей, онова хлапе на люлката под липата съм аз. Възрастният мъж, който ме засилва е дядо. В началото само ме побутваше леко, докато свикна. След известно време така силно започна да ме люлее, че, за да ме достигне, трябваше да скача от място и после с цялата си тежест да ме запраща колкото се може по-нависоко. Искаше да ме научи да летя, така ми казваше. Старицата, която се е подпряла на герана е баба. Винаги като чуеше смеха ни излизаше на двора и ни обливаше с обичта си. Виждаш ли чудната ѝ шарена забравка, която прилича на калинка? Никога не я сваляше. Аз затова я наричах и Баба Калинка, нищо че не се казваше така. Тя не ми се сърдеше, че съм я прекръстил, напротив, беше най-щастливата жена на света. Я, гледай ти какъв момент съм уцелил. Сега ще изчезна за пръв път. Ето, дядо отива към сеновала да обръща балите, баба се отправя да нахрани пилците. Гледай, гледай, ей сега ще полетя.

Клепките на Александър заиграха трескаво като на блънуващ и той започна да рисува картината с ръце:

— Виждам, виждам всичко ясно, все едно е пред мен. Малкото момче засилва с крака въжената люлка. Той достига зенита, протяга ръка към облаците и, и изчезва. Александър вдиша дълбоко и отвори очи. Паскал си стоеше срещу него неподвижно, пушеше, а на лицето му бе застинала едвам забележима усмивка. Високият съсухрен мъж сложи очилата си и сподавен от възбуда попита:

— Накъде полетя?

— Накъде ли не. Кръжах известно време над учудените глави на баба и дядо, които не можеха да проумеят какво е станало с мен. После ме пое някакъв северен вятър и аз се слях с нежните му хладни струи.

— Виждал ли си ги след това?

— Не. След няколко години се върнах, но селото вече го нямаше. Всичко бе под водата – къщи, дворове, сеновали, чаршията, нивите – всичко. Само кръста на църквата остана да стърчи отгоре. Като гроб! Странна гледка.

— Къде са баба ти и дядо ти?

— Не знам със сигурност. Известно време, след като отлетях ми казаха, че починали. Първо баба Калинка, която я

погребали, нали се сещаш, със забрадката. Месец подир нея от мъка си отишъл и дядо. В един гроб ги заровили, както си му е редът. После обаче пустата му язовирна стена се скъсала и на ти вода, на ти стихия, на ти смърт. Малко хора от селото успели да се спасят. Ама то Господ като прати подобно нещо, да знаеш, и мъртвите не подминава. Вълната първо гробищата ударила. Помела всичко по пътя си, плочи, епитафии, венци, та чак и костите заорала. Казват, че някои от тях се прибрали по домовете си и там намерили покой. Аз знам обаче, че баба и дядо са тръгнали на пътешествие, като мен. Част от водата се отекла в близката река. Оттам, да знаеш, те до Дунава са стигнали. Поели са надолу по течението през Сулинския ръкав и право в Черно море. Хиляди пъти съм летял по този маршрут. Какви ли не кости съм откривал, ама тези на баба и дядо не намерих. Според мен са минали Босфора и оттам насетне вече не знам. Един ден ще ги намеря, казвам ти!

Александър запали цигара, всмукна няколко пъти, а думите му се сляха с сивия дим:

— Докато бяхме в двора, ти ми каза, че си уцелил момента, в който изчезваш за пръв път. Как се научи?

— Ами, реших да го направя, пък и знаех как става.

— Ще ми споделиш ли?

— Защо не. Бях си харесал един облак. Беше много странно. Дядо ме залюля и тръгна по двора да си върши работата, но ти това го видя де. Люлея си се аз и гледам небето. Много обичах да си играя с облаците. Ти знаеш ли, че облаците са портали. Врати един вид. Служат за минаване през стени. Ама те не са като тези скучни и еднообразни врати тука при нас, като онази, пред която стоях преди два дни. Всяка порта, там горе, си има образ, уникален, но в същото време, изменящ се постоянно. За да преминеш от другата страна обаче трябва за една минута да разгадаеш най-малко дваисет различни превъплъщения. Като изтече времето, ако врата не се отвори, значи не си познал, и започваш наново.

— А какво има от другата страна, Паскал?

— Чакай сега, всяко нещо по реда си. Та, люлея се аз, гледам подвижните образи и се надпреварвам със себе си колко порти ще отключа. Ако решиш да играеш трябва да

знаеш, че има една особеност, която много малко хора я знаят и затова се отказват още в самото начало. Искаш ли да ти я кажа?

— Разбира се!

— Слушай внимателно! Със самото отключване на вратата, тя автоматично се заключва. Ако искаш да преминеш отвъд стената, трябва да си го решил и въобще да не се колебаеш. Имаш точно една милионна от секундата, ни по-малко, ни повече. Аз много обичах баба и дядо и затова тогава не ми се ходеше никъде. Само си отключвах вратите, ей така, да се упражнявам. Така стояха нещата, докато не попаднах на онзи облак. Люлея се, гледам го и не мога да го оприлича на нищо. Бяло петно на син фон, нищо повече. Заинатих се. Дотогава бях отворил милиони врати, но през нито една не се бях осмелил да премина. Сключих облог със себе си, а те тези се оказаха най-обвързващите. Казах си, че ако успея да отключа тази врата ще премина през нея каквото ще да става.

— И, и, какво стана?

— Ами нали видя – преминах.

— Боже Господи – изрече без глас Александър, подпирайки лактите си на масата. Паскал сякаш различи слепият поглед към небето, надигана се и заби пръсти в пепелника.

— Изморих се и ме заболя главата. Ще си тръгвам!

Момчето се изправи и с две крачки се озова пред вратата. Александър се облегна на ръцете си и се надигна, за да изпрати гостенина си. Посягайки към бравата Паскал разтвори длан и видя желязната австрийска заплака.

— Задръж я, следващият пък като дойдеш ще ми я върнеш – каза мъжът с дебелите лупи, чиито устни се сключиха в топла усмивка под прошарения му мустак.

Паскал прекрачи прага, но се спря.

— Док, може ли така да те наричам?

— Може – отвърна Александър.

— Аз съм като рибите.

— Защо, момчето ми?

— Защото рибите не виждат бяло. Попаднат ли веднъж в него, те просто изчезват, изпаряват се. Ако някога успеят

да се измъкнат от невидимия капан, се завръщат, но никога не са същите. Доскоро Док. каза Паскал и излезе.

Александър отпусна тялото си на стола, стисна здраво слепоочията с пръсти, прекара ги през хлътналите си очи и ги върна обратно. Извади един празен лист от сивата папка и заби тънкописеца в бялата му гръд:

— Паскал К. 21 години. Остава пълен сирак на 11. Родителите му загиват при автомобилна катастрофа. Баба му и дядо му го вземат под своя опека. Година след това те загиват от задушаване. Момчето е открито след седмица до телата на възрастните хора. До 18-годишен е настанен в сиропиталище. Два пъти попада в психиатричен диспансер с диагноза „остра форма на делириума в следствие на силно интензивно травматично събитие в миналото“. Наблюдава се изграждане на свой собствен свят, изпълнено понякога и с психопатични елементи, близки до шизофренните прояви като зрителни и слухови халюцинации. Не регистрирах враждебност към опита ми да попадна в неговия сакрален свят. Напротив, той ме покани там.

23 март – Първа среща – Рибите не виждат бяло!

Д-р Александър Даниел

ШЕСТАТА ИСТОРИЯ

Къдравите букли на Софи се пробудиха като всяка една от тях заигра с палавата свобода на устремените към каменистия бряг вълни. Бялата възглавница потъна в хилядите им усмивки, а две сънливи пеперуди припърхаха и посипаха лицето на седемгодишното момиченце с вълшебен прах. Софи изтегна под чаршафите краченцата и ръчичките си, скокна от леглото и отиде до прозореца. След като го разтвори широко, тя вдиша с пълна гръд, сви шепички пред лицето си и издухвайки топлия въздух в тях, протегна ръце към първите слънчеви лъчи. Докато звездният дъх обливаше облото ѝ, луничаво лице, някъде от вътрешността на къщата се разнесе мекият алт на майка ѝ:

— Софи, събуди ли се вече?

— Да, мамо – сякаш пеейки отвърна момиченцето.

— Днес ще дойдеш ли да видиш баща си?

— Дааа – провикна се радостно то. – Имам да му разкажа едни кратки истории, които ще го ободрят.

— Радвам се. Хайде тогава бързо се приготвяй, за да не изтървем влака – каза майката, която вече се бе подпряла до вратата на детската стая и наблюдаваше с любов своята дъщеричка.

Докато Софи плискаше лицето си с бистрата вода от чешмата на двора, майка ѝ внимателно подбираше стрък подир стрък ароматни зюмбюли от градината и прилежно подреждаше бяло-лилавите цветове на своята надежда. Пет минути по-късно те крачеха мълчаливо по калдъръма, вперили поглед в чезнещата зад близкото било бледа месечина.

Познатият камбанен звън, който всяка сутрин посрещаше влака на гара А., затанцува под отмереният такт на началник-гара, който помахаше с лявата си ръка на машиниста. Влакът избоботи уморено и спря, за да си поеме дъх. Софи скокна на гранитните павета на първи перон и подаде ръка на майка си да слезе. Двете поздравиха тримата шафнери, които наблюдава със страхопочитание железния змей, притихнал на коловоза и поеха към градската болница. На

барьерата майката на Софи отиде да запише имената при портiera, а лъчезарното момиченце прикова любопитния си поглед в стенописа, красящ сводестия вход на болницата.

— Мамо, кой е този човек, който рисува иконата, попита тя?

— Това е Св. Лука, детето ми, единият от четиримата евангелисти, които са описали живота и учението на Христос.

— А той художник като татко ли е бил?

— Може да се каже. Според сказанията Лука е първият човек, който е нарисувал иконите на Исус, Богородица, жената посочи с глава фреската – и на апостолите Петър и Павел. Но когато баща ти се събуди ще ти обясни по-добре тези неща, усмихна се тя на Софи, хвана я за ръка и двете минаха под апсидата²⁴. Докато вървяха мълчаливо през парка и тук-там срещаха по някой пациент загърнат в болничен халат, малката Софи изневиделица се спря и погледна майка си в очите:

— Преди малко каза, че татко ще ми обясни за Лука като се събуди, но кога ще се събуди той, мамо?

— Не знам моето момиче, но предполагам, че ще е най-скоро време. Ние с теб нали затова сме тук, за да му покажем, че животът на земята е един кратък сън и не си струва да се проспива на някакво друго място.

— Знам, мамо – потърка с ръчичка очите си Софи и продължи. – Ти нали ще ми позволиш да му разкажа моите истории, които грижливо съм подбрала от царството на сънищата?

— Разбира се – детето ми, усмихна се майката.

— Но нали може само на него да ги споделя, а той като се пробуди, ако реши, ще ти ги каже.

— Щом така желаеш – отвърна майката, погали дъщеря си по главата и отново се гмурна с нея в морето от бели тополени пухчета.

Десет минути по-късно Софи целуваше баща си по челото и си играеше с гъстата му брада. Преди да катастрофира и да изпадне в кома Борис беше даровит живописец, чиито произведения намираха място в десетки изложбени

²⁴ *дъга, полукръг, арка, свод*) е термин в сакралната (църковна) архитектура;

зали в цяла Европа. Критиците го наричаха „Брадатият мегесник“ и не пропускаха случай да изразят възхищението си към него. Те единодушно споделяха мнението, че той притежава онзи особен усет за колорит и виталност, който обогря платната му, разрушавайки рамката на контролираните от съзнанието възприятия. Малко преди трагедията един от приятелите на Борис го бе запитал откъде си набавя онази безцветна багра, която вдъхвала сила и разчупвала оковите на изпадналото в ступор битие. Миг преди да се качи в колата Борис бе запалил цигара и с едно рязко движение на димящата си ръка бе отвърнал, че тайната се криела в линиите, в тези, които с един щрих отсичали светлото от тъмното, доброто от злото, мигът от вечността, лъжата от истината. Броени минути по-късно той бе потвърдил думите си нагледно. Колата му се бе врязала в гигантския дъб и той плахо бе закрачил именно по тази невидима и крехка линия, подобно на Арлекин²⁵, играещ си със смъртта.

Всеки ден оттогава съпругата му Неда идваше при него, сменяше китката зюмбюли във вазата до леглото, сядаше и до вечерта го галеше по черните му къдрици. До днес Софи бе навещавала Борис един-единствен път, точно след операцията. Тогава, със солен от сълзи шепот, тя бе обгърнала лицето му като утринен морски бриз и му бе казала, да чака аромата на люляка.

Неда смени цветята и се обърна към Софи:

— Отивам да се видя с лекаря. През това време ти можеш да си поговориш с баща си.

— Добре, мамо, но се забави малко – отвърна весело момиченцето, скокна от стола и заподскача към прозореца. Вратата на болничната стая се затвори точно в момента, в който Софи разтвори широко стъклениите крила, а дъхът на все още влажният от росата люляк проникна с авангарда на слънчевите лъчи. Ходилата на момиченцето се отлепиха от бляскавия мозаечен под, то се понесе с благоуханието на красотата и изчезна в глътката въздух на Борис.

25 Един от най-типичните и популярни персонажи от италианската Комедия дел арте. Той е най-известната маска на италианския площаден театър.

- Къде сме – разнесе се плътен бас в тъмното.
- Сега ще видиш – откликна детско звънливо гласче.
- Тук е пълен мрак, страх ме е.
- Няма от какво да се страхуваш, ние сме в безопасност.
- Усещам някаква странна задушлива миризма и този звук, прилича на дишане на умиращ в предсмъртна агония.
- Потърпи секунда, сега ще ...

Ярка огнена светлина облива братовото лице, а невярващите очи потъват в блесналия ужас. Огромно змиевидно чудовище поглъща всяка жива твар, която бяга обезумяла от хилядите рога. Никой не може да се спаси от безпощадния звяр, който с наслада превръща с едно движение всичко в тлен. В следния миг четири светлини изтласкват мрака и изпепеляват звяра. Всичко притихва в бледожълта мъглявина. Животните се пробуждат и разтърсват козина. От окото на едното потича черна сълза. Тя увеличава своя обем, докато не поглъща източника си. Всичко отново потъва в тъмнина.

— Затвори очи – казва невинното гласче. – Добре, сега ги отвори!

— Къде сме – пита мъжът.

— Не можеш ли да се досетиш – отвръща детето. Той се оглежда и вижда безмерна, отрупана със зеленина, градина. – Това да не е...

— Е – потвърждава невинността.

Изад хилядите дървета проблясват налудничави очи. Миг по-късно милиони голи мъже и жени затанцуват като обезумели по топлата земя, тъпчейки разноликите цветя. Всички са като обладани, крещят, скачат, пълзят в пръстта, съвкупляват се. Мъжът разтърква очи и казва:

— Но, там горе не е така, поне в представата за...

— Всичко е изменчиво и относително – подвиква весело детето. – Гледай!

Земята под тях се разтваря и двамата политат като небесни тела в простора. Стъпвайки с босите си ходила на огнената жаравя братията подема:

— А това сигурно е другото.

— Да, другото е!

Нова потресаваща картина оживява пред недоумяващите му съзнание. Обгърнати в бяло безполови същества събират цвърчащите по земята тела, проследяват милионите невидими писъци и с нежни длани успокояват аморфността на страданието. Момиченцето дръпва мъжа към себе си и с два пръста затваря клепачите му. След миг той заприимижва и с почуда разбира, че се е смалил до размерите на прашинка. Застанал е пред заспало малко същество, приличащо на мишка. Вижда как в отворената му уста пропълзва червей, подир него доплува риба, а след нея и змия. Звънливият гласец му подвиква да последва съществата без да се притеснява и той се подчинява. Покатерва се по сивия мустак, изкачва се по белите зъби и с плахи стъпки поема по грапавия език. Гризачът затваря пастта си, преглъща, за да се превърне след секунда в самия Борис. Той се изправя и среща грейналото лице на къдравото момиченце. То го хваща за ръката и двамата се озовават пред един застинал в атмосферата микроскоп. Мъжът се навежда и поглежда през окулярите. Там съзрява водна капка с размерите на океан, в която плува дънер с три разклонения. Фокусира с дясната ръка образа и различава собствения си силует да подскача от клон на клон. В този момент момиченцето грабва уреда и го захвърля в пространството. Микроскопът се блъска в черното було над тях и освобождава твърдта, потънала в сянката на страховете. Те се озовават на пусто планинско било, притихнало в лилав сумрак. Изведнъж безчет насекоми закриват небето, залязващото слънце, луната, звездите. На жужащият небосвод остава да виси една-единствена звезда, в която мъжът като хипнотизиран приковава поглед. В началото тя е с размерите на карфица. Скорострелно обаче нейното божествено сияние започва да се увеличава и да приближава. Борис усеща, че Софи отскубва дланта си и тръгва нанякъде. Той иска да я пита къде отива и да я погледне, но не може. Миг преди звездата да го погълне долита нежният и чист шепот:

— Време е! Светлината изчиства всичко.

Борис отвори очи и види с пълна гръд люляковия дъх. Надигна глава и с усмивка погледна стърчащите си от чар-

шафа ходила. Поразмърда ги леко, след което стисна два пъти юмруци. Разтвори дланите си, надигна се и подпря ши-рокия си гръб на стената зад себе си. В този момент врата-та едва доловимо се откряна. Той проследи с поглед как Неда прекрачи прага с наведена глава, завъртайки се с гръб към него. В лявата си ръка тя държеше шарена порцеланова чаша с димящо кафе, а в дясната, китка зюмбюли.

— Здравей, любов моя – едва доловимо изрече Борис.

Тялото на Неда потръпна, тя изправи фината си снага и неволно разтвори длани. Чашата се разби на хиляди пар-ченца в бляскавия мозаечен под, а лилавото цвете посипа черната течност с безчет бели пращинки. Неда се обърна към мъжа си и се спусна към него с разперени ръце. Тя по-тъна в прегръдката му, а сълзите една след друга обливаха с топлата си чувственост голите му гърди.

— Миличък, най-накрая, най-накрая се завърна. Обичам те, обичам те – прихрипаше, сподавената от радост жена.

— Тук съм, любов моя, никъде няма да ходя вече – из-рече Борис. Той сви шепи зад гърба на Неда, духна през къд-равите ѝ коси към прокрадващото се зад хоризонта слънце и изрече без глас:

— Благодаря!

Малко по-късно на белия свят съм се появил и аз. Кръс-тили ме Павел, но ти вече знаеш това. На седмата ми го-дишнина дядо ти ме повика в ателието си, за да ми покаже нещо, върху което работел от доста дълго време.

— Чакай малко, татко. Обърках се – стана от мястото си момчето и с нервна нотка продължи. – Коя въобще е тази Софи и къде изчезна тя? Тази история нещо силно ме съм-нява. Софи съществувала ли е въобще и дядо наистина ли е бил в кома?

— Спокойно, сине, разбирането изисква време и въоб-ражение. Но да се върна на разказа. Влизам аз в ателие-то и виждам баща ми, застанал пред пет огромни маслени платна. Обикалял съм къде ли не, наслаждавал съм се на изкуството във всичките му проявления, но и до ден днешен не съм виждал подобна бистрота на линията и чувството,

която излъчваха тези картини. Без да ме поглежда баща ми ми каза тогава, че малко преди да се родя една негова стара приятелка го изненадала за пореден път и го навестила точно когато имал нужда от нея. След като усетила неизбежния му приятелство, тя побързала да му се отблагодари като му разказала пет кратки истории. След това си тръгнала, така както се и появила. Дядо ти ми обясни, че картините били неговият прочит на нейните разкази. Докато аз стоях безмълвен и омагьосан от платната на „брадатия“ той се наведе над ухото ми и ми разкри, че имало още една история, която останала неразказана. След това се изправи, запали цигара и с едно движение на димящата си ръка ми каза, че някой ден мога да опитам да я довърша. И ето днес, сине, аз реших да ти споделя какво ми показаха очите на баща ми през погледа на неговото изкуство и тлеещото в мен желание.

— И какво е то, татко?

— Вдъхновението, момчето ми, което дебне във всеки един от нас!

ПРИКАЗКА ЗА СТАРИЯ ЩЪРКЕЛ

Бай Симо четеше, седнал на една от пейките, които собственоръчно беше измайсторил, лакирал и поставил. В градината по алеите бяха разпръснати още десетина такива. Към всяка бе монтирана малка масичка, която стоеше отстрани, но при нужда можеше да се извърти отпред. Много труд му костваше да убеди ръководството да отделят място за работилница в района на дома, защото било извън правилата. В крайна сметка уредиха въпроса и дома за стари хора „Под липите“ периодично се сдобиваше с нещо ново и красиво, излязло из под сръчните ръце на костеливия старец. От време на време край него се завърташе с пет години по-младият Върбан, но по му прилягаше да ухажва дамите, обитаващи заведението.

Надигна глава, когато чу звука от спиращата кола. Не беше ден за посещение, а и беше сравнително ранен час, време, в което уханието на цъфналите липи бе опияняващо. Старецът беше разбрал, че се очаква нова персона за настаняване и нарочно беше избрал тази пейка, която бе удобна – хем прикътана, че него да не го виждат, хем той да наблюдава и чува всичко, което се случва. Пусто любопитство!

— Майко, нали се разбрахме!?! Хайде, слизай! – прозвуча отчаяно гласът на около 60-годишната жена, която беше слязла от таксито и държеше отворена задната врата.

— Разбрали, не разбрали, няма да сляза. Не искам да ме оставяш в izolатора – отвърна отвлътре твърд старчески глас. – Искам да си ида на село.

— Добре бе, майко, колко пъти го говорихме това... Не можеш да останеш сама на село. Още след ден-два ще ми звъннеш да дойда да те прибера...

— Ми ще дойдеш! Каква ти е работата?!? Кат не щеш да дойдеш да ме гледаш там...

— А и къщата вече е в лошо състояние – покривът тече, сама видя, всичко мирише на мухъл.

— Не ме интересува. Ще продам земите, ще стегна къ-

щата и ще наема някой да ме гледа, щом ти не искаш.

— Майко, виж колко е красиво тука, въздухът е чист, не е като в големия град, а и ще има към кого да се обърнеш по всяко време на денонощието, ако имаш нужда.

— Две деца съм отгледала! Длъжни сте да ме гледате – ако не брат ти, то ти! Тръгваме си – не отстъпваше бабето.

— Нищо не сме длъжни, разбра ли? – изнерви се вече дъщерята, и повиши глас. – Слизай, слизай, стига се глези, да освободя таксито, че продължава да чука сметка! – изкомандва я тя, при което дребна възрастна женица се изсули от задната седалка и стъпи на асфалта.

— Е, добре де, ама няма да ти го простя, да знаеш! – извиси тя фалцет. – Като си дойде брат ти...

— Хайде, хайде, тръгвай! – и дъщерята побутна майка си към прекосяващата двора алея, от другия край на която към тях вече подтичваше дежурната служителка, бутайки пациентски стол.

— За какво ми е това, аз да не съм болна? – викна старицата, блъсна стола и заситни към входа на сградата с вирната брадичка.

„Чепат характер има – помисли си Симо. – Харесва ми. Ще има да врътка номерца, също като мен в началото. Ще бъде забавно. Ще стоя наблизо“ – реши той, стана и тръгна бодро след тях.

Повечето възрастни родители идват тук някак примирени, тихи и кротки. Само единични случаи пристигат обаче с желание. Обикновено приемат трудно промяната от един живот навън, в собствен дом, към този в обществено заведение. Самата мисъл, че са дали всичко на децата си, а ето те им отвързват с отритване и гледат да се отърват от тях, предизвикваше остра болка в душите им. Нарушаваха се традициите младите да ангажират вниманието си с нуждите на своите родители на старини и това бе някак неразбираемо и обидно за старците.

С тежка обида в душата тук пристигна и 78-годишния Симо преди три години, когато внезапно почина десет години по-младата му съпруга и той се срина. Завърналият се от чужбина за малко син, набързо уреди нещата с настаня-

ването му тук. „За да има кой да се грижи за теб“ – беше му казал и принципно беше прав, но старческият егоизъм го беше стиснал за гърлото, мислеше си, че отрокът му е неблагодарен кучи син и не искаше да проумее, че може да си има собствен подреден живот, в който (как така) няма място за стария му баща. *„Отгледал съм те от парче месо – му крещеше той тогава. – Длъжен си да ме гледаш!“*

Когато дойде тук, три дни не стана от леглото, не яде, не говори. Само гледаше в тавана и си мислеше за неблагодарността на младите и за чувството за непотребност, което го бе обзело. Мислеше си, че тук, сред чуждите хора, просто ще си умре от мъка. Друго си беше в старата къща с работилничката, където всичко беше познато, а и съседите – с повечето беше в приятелски отношения. На колко от тях бе направил детските креватчета за децата, после за внуците им, а и маси и столове, излезли от неговите ръце, красяха холовете и кухните им.

На четвъртия ден стана рано и се измъкна тихо, решен да се върне у дома в крайния квартал на големия град. Сърцето му затуптя радостно, когато слезе от автобуса на неговата си спирка. Къщата стоеше на мястото си със затворени капаци, пуста и самотна. Бръкна под плаващия камък от оградата, където винаги имаше скрит ключ.

„Тука е“ – със задоволство откри той, стисна студения към метал в ръката си и затвори очи. След няколко секунди се окопоти и го пхна в ключалката, с треперещи ръце го завъртя, наслади се на щракването и бавно отвори вратата. Влезе вътре, огледа се – всичко си седеше така, покрито с бели чаршафи, както го бяха оставили. Къщата бе обявена за продан, но никой още не беше влизал. Знаеше. Беше сложил нишан. Седна на крайчеца на дивана и заплака, притворил очи. Когато ги отвори, в рамката на вратата забеляза фигура в бяло. Навлизащата светлина и сълзите в очите му му пречеха да я разпознае. За миг през главата му премина мисъл, че това е ангел, слязъл за него от небето. Когато фигурата направи крачка навътре и излезе от обсега на светлината, той видя, че пред него стои млада жена, която сякаш познаваше, но не можеше да си спомни откъде. Не беше я чул..

— Хайде да си ходим! – тихо каза тя.

— Ти коя си ти? Как влезе? – попита я той и погледна към вратата – беше я оставил отворена.

— Аз съм твоя ангел-хранител. Не ме ли помниш? Отговарям за теб.

— А да... – някак смътно си спомни лицето на момичето, което три вечери подред му говори нещо, седнало до леглото му.

— Хайде да си ходим! – тихо, но твърдо повтори тя и добави: – Животът продължава, макар и по по-различен начин. По пътя ще ти разкажа историята на стария щъркел.

Бай Симо поседя още 2-3 минути мълчаливо, с наведена глава, после я погледна с присвити очи и разтегна устни в мъчителна усмивка.

— Старият щъркел, значи... – промълви той и стана примирнен. – Хайде, разказвай! – изпъна чаршафа, върху който беше седял, отново огледа стаята и рече вече по-спокоен: – Да вървим!

Когато излизаше през вратата леко се приведе, ей тъй по навик, макар че с годините фигурата му се бе посвила и ръстът му бе намалял. Какъв левент беше навремето... Ехей! И какъв красавец! И сега си беше висок и въпреки че се опитваше да върви изправен, годините превиваха леко тялото му напред, но още бе запазил благия поглед, по който лудваха жените навремето.

След това бягство изчезва още два пъти. Първият път бе, за да разучи къде все пак се намира и какво има в селото. Така откри библиотеката в читалището срещу кметството и опита от вкусния хляб, приготвян по старите рецепти в местната фурна. После още веднъж, за да огледа отвисоко околността и бе прехласнат от красотата на района, насечен от няколко поточета, спускащи се на места в красиви малки водопади. После... После се обаждаше при всяко излизане – ходеше да сменя прочетените вече книги, а понякога организираше малка група за разходка из околността. Бързо спечели симпатиите и на домакущите, и на персонала. Много идеи му хрумнаха и някои от тях успя да прокара. Помогна на няколко човека да свикнат по-лесно с мястото, а

пък и не беше никак малък приносът му, домът, приютяващ възрастните хора, днес да бъде по-удобен и да изглежда по-уютен.

— Отговори де! – дочу Симо гласа на дъщерята, идващ от приемната стая

— Няма да говоря, отговаряй си ти! Аз млъквам – троснато отговори майката.

— Добре, мълчи си, може да е по-добре – съгласи се дъщерята и продължи да отговаря на въпросите, свързани с настаняването на старицата в дома.

Симо научи името и възрастта на жената – беше с 3 години по-възрастна от него, че е преживяла инсулт и счупване, че в общи линии се обслужва сама...

— Какво правиш тук? – шепнешком го попита идващата насреща санитарка.

— Шшшт! – направи той знак с показалец пред устата. – Това – той посочи вратата между тях – е мой случай, аз го поемам.

— Аха! – кимна тя разбиращо и след като хвърли поглед в стаята, се изравни с него и намигайки, му прошепна: – Успех!

Катина от половин час седеше неподвижно на леглото и с наведена глава размишляваше за случващото се. Слънцето беше влязло вече в стаята и нежно галеше ръката ѝ. Усещайки топлината му, тя вдигна поглед и се огледа. Образът в голямото елипсовидно огледало срещна погледа ѝ и леко я стресна. Рамката му бе старинна, с красива дърворезба. Другите мебели – малка библиотека с писалищна маса, трикрилен гардероб, както и мъничката тоалетка под огледалото – бяха в същия стил. Бяха ѝ казали, че всеки може да си донесе любимите вещи, за да се чувства като у дома си, но тя не мислеше да остава тук. Стана, приближи се до вратата и леко я отвори. Някъде се чуваше шум от тракащи се прибори, но коридорът изглеждаше пуст. Бързо заситни в обратна на шума посока и унесена от устрема към свободата, не забеляза седналата в близкото фоайе фигура.

— Как те викат? – стресна я ведър мъжки глас. Обръщайки се, без да спира, тя забеляза усмихнатото, по-високо почти с глава и половина от нея старче. Погледът ѝ срещна

неговия и нещо я накара да спре. Не знаеше защо го направи, не ѝ влизаше в плановете, но отговори:

— Катина или Ката, иначе съм Катерина.

— Аз съм Симо. Добре дошла при нас!

— Нямам намерение да оставам тук – с тъга в гласа отвърна тя.

— Защо? Тук е хубаво, даже много хубаво. Ще видиш! – ентузиазизирано отвърна непознатият, но това не я впечатли.

— Може, но аз искам да си ида на село – в моята къща, при моята градинка. Знаеш ли каква чудна цветна градинка имам?! Тъкмо е нацъфтяла, а няма кой да я оплеви. Там е най-хубаво! Тази година не можах да обера черешата, ягодите пропаднаха... – тя седна на диванчето и заплака, скрила лице в ръцете си.

Симо седна до нея, прегърна тресящите се старчески рамене и прошепна:

— Знам, че е трудно. Остани две седмици тук и ми позволи да ти покажа всичко и ако все още искаш да си тръгнеш, ще ти помогна.

— Обещавах ли? – с надежда в очите го погледна тя.

— Обещавам! – с твърд глас отвърна той.

През следващите дни Симо не се отдели от Катина. Разказа ѝ, че нейната стая се смята за щастлива – всеки от обитателите ѝ я напускат поради някакво щастливо обстоятелство. Разказа ѝ, че кокетната триетажна сграда някога е изпълнявала ролята на туристическа станция. След идването на демокрацията дълго стояла затворена, обречена на разруха, с обрасъл в трънаци двор, докато не попаднала в полезрението на сегашните ѝ собственици – едно лекарско семейство. Разясни ѝ, че понеже таксите не са никак малки, тук са настанени предимно родители на новобогаташи, живеещи в страната или на хора, уредили живота си в чужбина, като него. Запозна я с някои от обитателите на дома, които считаше за забавни, и с помощта на хубавото време успя да ѝ покаже всичко, което според неговите представи бе важно и интересно.

— Ти на това рози ли му викаш? – троснато го попита тя, когато ѝ показва цветята в задния двор. – Някакви си измислени хибриди без мирис и красота. Да те заведе да

видиш моите – имам десет корена, ама с различни цветове и миришат, та да ти се завие свят. А трендафила на портата...

— Искаш ли да ги изкопаем и да ги посадим тук – я прекъсна оживено мъжът. – После ще можеш да подредиш цялата градинка тук и да се грижиш за нея.

— Ще разрешат ли?

— Да, ще можеш да си вземеш и любими мебели и книги, ако искаш.

Две седмици, след като стъпи в дома за настаняване на възрастни хора „Под липите“, старицата пътуваше към собствената си къща и планираше как да направи така, че да остане там. Симо беше уредил транспорта и помощници – дома имаше бус с шофьор, а ги придружаваха и две стажантки – весели момичета, които с готовност се съгласиха да се разходят и помогнат.

— Не си ми казала защо се сърдиш на дъщеря си – прошепна старецът и я извади от мечтата ѝ за бягство.

— Не пожела да дойде да се грижи за мен на село.

— И те взе при нея?

— Да, но при тях е много тясно и постоянно се дърлим за щяло и нещяло и всички са много изнервени.

— Не можеше ли да ти вземе помощничка в къщата на село?

— Опитах със сина, но никой от познатите ми не пожела да остава при мен 24 часа, а на външен човек не рачиха да се доверят, та затова. Ти ще видиш колко е хубаво на село. Вече сме съвсем близо.

Колата навлезе в селото, пое по указваните от Катина улички и не след дълго спря пред посочената портичка.

— Тук е! Туй е моята къщичка!

Тъжна беше гледката на запустелия буренясал двор и всички стояха няколко минути мълчаливи на едва открояващата се циментова пътека, водеща към къщата.

— Дъщеря ми е виновна, тя трябваше да дойде тук, при мен... – изхлипа старата жена и приседна на овехтялата пейка под прозореца.

— Но нали има семейство? – недоумяваше старецът.

— Не, тя е вдовица, също като мен, но с нея живеят внучката и зетя, а те скоро ще имат и бебе.

— Аха! Значи те ще имат нужда от нея. А синът ти? Къде е той? – попита с насълзени очи Симо. Гледката на двора го беше разстроила и седна до отчаяната жена.

— Скита се по чужбина вече над десет години.

— Разкажи ми за него!

— Какво да ти разкажа... Трябва да почна много отда-
лече. Навремето нема късмет и взе проклета жена – тя по-
стоянно търсеше за какво да се дърли. Когато се вземаха, аз
бях вече вдовица и живеехме заедно. Заради постоянните
караници започнах да се събирам с един вдовец от горния
етаж на блока и така един ден с него се събрахме. То чуде-
сии бяха тогава, то гюрултии, как можело на тез години, бях
на 52, за мъж да мисля. То било срам за срамотиите, та сна-
хата ходи и при неговите деца да се разправя, да не ни раз-
решават да разпишем. То и те бяха против, щото се надяваха
на жилището, в което живееше Мирко. Той им прехвърли
апартамента и дойдохме тук, в тая къщичка, дето ми беше
наследство от моите родители. Тук си добрувахме почти 25
години. Малко след туй се роди внука, но снахата не миряса.
Хукна по чужбина, уж да работи. Син ми почти сам отгледа
детето, и току пред неговото пълнолетие разбрах, че се гла-
сят да заминат зад граница при някакъв негов приятел и де-
тетото да продължи да учи там. Чак години по-късно разбрах,
че са се развели и че го е било срам да ни каже. После си
намери друго булче и остана там.

— Чужденка ли?

— Не, не! Българка. Запознали се там, но му излезе къс-
метът с нея – много се разбират. Мечтаех си някой ден да си
дойдат и да заживеят тук, в къщата, ама...

Старецът погледна към небето.

— Виж, щъркели! – и посочи с ръка.

— Да – вдигна глава и Катина и избърса очите си. – Учат
малките да летят. Преди доста години, въпреки че има-
ме доста вода, тук нямаше нито един щъркел. После, една
пролет, още по време на големия ремонт на черквата, при
камбанарията ѝ сви гнездо първата двойка. Наложил се да го
изместят – сложиха висок стълб с едно колело от каруца в
църковния двор и внимателно преместиха гнездото. Страху-
ваха се да не прогонят двойката, но всичко мина добре. Сега

си имаме цяло ято.

— Имало един щъркел – започна да разказва Симо, сетил се за приказката, която неговият ангел-хранител му беше разказал, – на когото за пореден път му се излюпили рожбички. Не щеш ли, в къщата, на чийто комин от години изграждал гнездото, избухнал пожар. Трябвало да спаси малките, които били три на брой. Взел първото и понасяйки го над пламъците, го попитал: *„Когато остарея, ще ми се отблагодариш ли с грижите си за мен?“* *„Да, тате, когато остарееш, ти ще бъдеш на първо място в грижите ми, само ме спаси.“* – отвърнало изплашеното щъркелче, а бащата поклатил глава и го пуснал в огъня, след което бързо се върнал за второто. Грабнал го и летейки над пламъците, го попитал същото. *„О, тате, когато остарееш, ще се грижа само за тебе, само ме спаси“* – гласял отговорът и щъркелът пуснал и него в огъня, бързайки да се върне за третото пиле. Едва успял да го вземе и гнездото лумнало в пламъци. На него задал същия въпрос. *„Не, тате!“* – гласял отговорът. – *„Когато ти остарееш, аз ще имам свои деца, ще се грижа основно за тях, както ти се грижиш за нас, но няма да те забравя.“* Щъркелът бил доволен, че е успял да се върне навреме, за да спаси щъркелчето, което ще се погрижи за продължаване на рода, вместо да пилее грижи по капризен остарял баща.

— Капризен като мен? – попита Катина.

— Като теб, като мен, като всички нас на тези години. Нашата задача в този живот е да създадем поколение, да го отгледаме по живо, по здраво, да му предадем своя опит, да му помогнем да поеме своя път и да го пуснем да изживее своя живот, да отгледа свои деца, да им предаде натрупания опит и така до безкрай. Вместо това, ние се вкопчваме в децата си и се опитваме да им вземем и въздуха, който дишат...

— Хей, младежи! – обади се шофьорът на буса, обръщайки се към старците. Той слушаше внимателно разговора, опасявайки се, че бабето в някой момент може да изчезне, а не му се искаше да има неприятности. – Дошли сме малко работа да свършим, нали?

Момичетата бяха открили няколко от розовите храсти и вече два от тях, заедно с пръстта се намираха в донесените чували

— Какво ще вземем от къщата? – попита Симо.

— Не много. Само любимия ми стол. И розите...

— И какво е станало с този щъркел на старини? – попита Катина, когато, примирена седна отново в буса до своя брат по съдба, на път за новия ѝ, може би последен дом.

— Тоя мъдър щъркел бил водач на ятото – продължи, без да го подканят, старецът. – Година след година предавал на спасения си от пожара син знанията за въздушните течения, които му били необходими при преходите между двете родини, уменията за предусещането на промяната на времето и как трябва да се действа в различните ситуации, как се избира място за гнездо и как се прави, та да бъде здраво и уютно. Научил го как да комуникира с останалите членове на ятото, за да няма спорове и интриги по време на път. След време младият щъркел поел водачеството, защото успял да докаже качествата си, въпреки младостта си. При едно от преселенията на юг, той усетил, че нещо става с баща му. При първия етап на прехода старият щъркел летял плътно зад него. При втория изостанал с щъркел назад. После още... И още... При последния етап едва догонвал ятото. Оставало още съвсем малко, но силите го напуснали и плавно започнал да се спуска към морската шир. Последният от ятото сигнализирал с тракане на клюна, синът-водач разбрал, дал ответен сигнал и всички млади щъркели като един се спуснали след падащия си другар. Някои минали под него, други го обградили и с помощта на силните си криле създали достатъчно мощно течение, което издигнало стария водач и му помогнало да стигне до брега. *„Благодаря ви! Това беше последният ми полет. Уроците ми не са отишли напразно. Благодаря ви!“* – казал старият щърк и тръгнал към близката височина. *„Но, татко, – извикал след него младият. – накъде?“*. *„Вече можете без мен. Аз ще се оттегля в онова малко блато зад височината, където не се сменят сезоните. Там отиват всички стари щъркели да дочакат сетния си час.“*. *„Но...“* – тръгнал към него синът. *„Не – вдигнал крило бащата, – това няма да стане толкова скоро. Знаете, че всеки може да идва там, когато му трябва съвет. Просто ние вече не можем да летим толкова дълго и да правим тези*

дълги преходи, но можем да продължим да ви обучаваме, да ви предаваме нашата мъдрост. Днес вие всички покажете, че сте добри ученици и отлични другари. Понесохте ме на крилете си и ми помогнахте да достигна и изживея достойно последния етап от живота си. Но вече не сте длъжни да ме носите на крилете си, сине мой! От тук нататък бих ти бил само в тежест, затова продължавам сам. Всъщност няма да бъда сам. Там – той посочи към височината – вече ме чакат моите приятели, които също няма да полетят напролет на север."

— Като нас – промълви старицата.

— Да, също като нас – отвърна разказвачът.

Мари-Мари Марина

ГАБРИЕЛА

Беше в средата на лятото. В ранните утрини беше прохладно, но в обедните часове, когато слънцето се изкачваше високо на небосвода и от там оглеждаше ширналите се в подножието на планината позлатени жита, то тогава жегата се засилваше. А, то, слънцето, сипеше огън и жупел и една мараня се разстиляше над все още неохънатите ниви. Отнякъде се прокрадваше зов на птица, изгубила се сред житата и викайки своята половинка. А там във висините се виеше орел, който търсеше своята плячка. В далечината се очертаваше силуета на брезова горичка, а след нея се виждаха хребетите на Родопска планина. Лек ветрец поклащаше златистите нивя, а в далечината се прокрадваха малки, къдрави бели облачета. Всред нивята и брезовата горичка се точеше белеещ се път, който се виеше и губеше далеч в планината. Тишината бе хвърлила своя плащ над цялата местност, никъде не се виждаше жива душа. Всичко се бе изпокрило от голямата жегата. Само в далечината, по пътя, се виждаше малка точка, която бързо наедряваше и най-после се разбра, че това бе малък Ситроен, каран от млада жена, чиито руси коси се развяваха от летния ветрец. Младата жена бе Габриела, която идваше от столицата и отиваше при своята леля, която я бе отгледала и помогнала да намери своя път в живота. Габриела бе много привързана към нея и много я обичаше. Когато имаше проблеми, тя винаги се завръщаше при нея, за да прислони уморената си и изстрадала глава на нейното майчино рамо или още по-точно да почувства приятелската и топла ръка, която я обгръща и успокоява. Тя бе нейният истински пристан. Тук, в нейния дом, можеше да намери истинско спокойствие, да се отпусне, да вдъхне свежия въздух в ранни зори, да се качи на планинското спортно колело и да запраши в дебрите на планината, а когато при вечер се прибере, изнемогнала от дългия пробег, да намери топли бухти и гъсто родопско мляко, докоснати от една добра и любяща ръка. Всички тези размисли успокояваха

временно Габи, защото тя бягаше от Големия град, който постоянно я нараняваше или по-точно хората в него.

Габи, бе около двадесет и четири годишна млада жена, висока и стройна, с нежна и крехка фигура, с големи и сини като небето очи. Тя живееше в малка гарсонiera в една от централните части на града. Тук, тя завърши френската гимназия, а след това изобразително изкуство. После успя да си намери работа като галерист, така че най-после започна да се издържа сама. Жилището бе наследила от майка си, която отдавна беше починала, а от баща си нямаше дори спомен. Беше се запилял някъде по света, без да остави и следа от себе си. Всичко, което бе успяла да постигне в живота, дължеше на леля си Мара. Ето защо Габриела толкова много я обичаше, защото тя бе единствената ѝ подкрепа. И в хубаво и лошо тя търсеше само леля Мара, която беше за нея майка и приятелка. Сега тя отиваше при нея с изтерзана душа. Отиваше да изплаче мъката си, както и своето разочарование от жестокостта на живота и мъжката безотговорност. Душата ѝ се разкъсваше, защото се чувстваше излъгана и най-вече предадена. Бяха предали чувствата ѝ, доверието, бяха накърнили най-чистите и свети помисли, които изпитваше, бяха откраднали любовта ѝ, бяха откраднали светлината в душата ѝ. Габриела се чувстваше смазана и огорчена, а душата ѝ се раздираше от тревоги. Сега тя си бе взела отпуск и пътуваше към леля Мара, за да измие кървящите си рани, там, при нея и Родопска планина. Тя караше с бясна скорост, стресирана и изнервена и цял късмет бе, че по пътя нямаше други коли. Но, когато наближи малкото селце, тя започна да се успокоява, сякаш предварително усещаше топлината на най-добрата си приятелка. Така поуспокоена тя навлезе в селото и закова пред малка, спретната и добре поддържана къща. Отпред пъстрееха разноцветни цветя, леля ѝ вече бе пред вратата, а до нея бе приседнало кучето Шарик. Леля Мара чакаше своята племенница с нетърпение. Тя бе облякла шарена пола и тънка бяла блуза. Висока, стройна и все още запазена жена, тя очакваше Габи с леко притеснение. Досещаше се, че така неочакваното ѝ пристигане, не е случайно, а е породено от нещо тревожно в жи-

вота ѝ. Когато я видя, Габи излезе бързо от малката спортна кола, взе багажа си и тръгна уж спокойно към леля си, но когато я достигна, се разплака неудържимо. А тя я прегърна нежно, погали я, изчака я да се наплаче и след това започна разговора. Говореха и говореха, а след това леля Мара разказваше разни истории и обясняваше на любимата си племенница, че с един мъж животът не свършва...! Обясняваше, че тя е млада и че тепърва ще срещне мъжа на живота си. И най-вече, че той, животът, продължава, а тя трябва да се радва на младостта си, на небето и земята и на всичко земно и неземно. И че всичко ще се нареди с времето. Така Габриела лека полека започна да се успокоява, после хапна по малко от вкусните ястия на леля си, а след това едва се добра до стаята си, която ухаеше на лавандула и тогава полетя на крилете на съня.

На сутринта Габриела стана рано. Беше успокоена и след ароматния родопски чай и обилната закуска, тръгна с леля Мара до близката ливада да събират окосеното и изсъхнало сено, а когато слънцето затрептя високо на хоризонта Габи потъна в планинските дъбрави. Вървейки по меките пътеки, тя усещаше дъха на планината, която я обгръщаше, галеше нозете ѝ със свежата си зелена трева, а планинското поточе я освежаваше с бълбукането си, сякаш тихо и нашепваше любовни думи. Поляната, която си бе харесала, пъстрееше с безброй теменужки, а пчелите тихо жужаха наоколо. Слънцето прозираше през разперилите се корони на широколистните дървета. А горе в синевата се рееха птици, издаващи своите приканващи звуци към любимите си. Това бе ден благословен, изпълнен с тихото очарование на природата.

Времето течеше бързо или поне така се струваше на Габриела. Тя бързо се приобщи към новия начин на живот. Сутрин ставаше рано, закусваше заедно с леля Мара, а след това двете в утринната прохлада прекопаваха картофите или доматите, оправяха цветята, поливаха и когато слънцето увисваше високо на хоризонта и започваше да разпръсква жежката си топлина наоколо, тогава Габи грабваше спортното си колело и отново се гмуркаше сред прохладата на планината. Тук тя се отправяше към любимата си поляна, слушаше бърборенето на планината и се радваше на неж-

ния полъх на вятъра, който леко развяваше русите ѝ коси, шушнеше ѝ нежно в ухото, галеше я по лицето, а след това бягаше към равнината до следващото му завръщане. А Габи усещаше как в душата ѝ наставаше спокойствие, тогава тя вдеша триножника, слагаше платното и започваше да рисува до забрава. Сега тя разбра колко добре се чувства тук, сред зелените дъбрави и колко добре ѝ въздейства планината върху творчеството ѝ.

Но ето, че дойде краят на отпуската. Габи приготвяше багажа си, когато в ранната и свежа утрин ѝ звънна телефонът. Обаждаше се директорът на галерията, който ѝ обясни, че от Франция пристига художник, който ще излага платната си в тяхната галерия. Той питаше дали ще бъде удобно да дойдат при Габриела и от там да му покажат забележителностите на родопския край. След като се посъветва с леля Мара, Габи даде съгласието си. После се уговориха за деня, в който щяха да пристигнат. Така Габриела разтовари багажа си и се зае да приготи стаите за гости, а през това време леля Мара започна да стяга родопските си изненади.

Денят премина в приготовления за гостите, пристигащи на утрешния ден. Но дали, защото Габриела се бе изморила или по-скоро, защото душата ѝ още не бе закърпила разкъсаните си парченца, но на нея все ѝ бе чоглаво. Опитваше се да забрави всичко онова, което толкова много разкъса сърцето ѝ. Дори бягството ѝ в планината не можеше да потуши набралата се болка. Няма по-страшно от болката, която раздира душата. Болката, която те обгръща, обсебва и от която боли. Дори и в платната, които рисуваше там, в планината, се усещаше болката, която я бе превзела. Болката ту затихваше, ту се усилваше. Раните трудно зарастаха.

А в платната се срещаха два свята. Този на реалния и този, който е по-различен, неземен, фантастичен, отразяващ се в нашите мечти. Имаше намек и загатване на състояние, което ни подтикваше към размисъл. Философията, заложена в платната, водеше до извисяване на духа, а това ни караше да размислим за мястото ни във Вселената. Тук бяха отразени и болката, и надеждата, и вярата в бъдещето. И разбира се раздвоенията на една млада, наранена и търсеща своето щастие душа.

На другия ден, в ранното утро, по прохлада, пристигнаха двамата чакани гости от столицата. Директорът ѝ, господин Иван Петров, мъж на около петдесет години, все още запазен и съхранен, както и добре поддържан, освен че доведе французина, водеше жена си и двете си дечица – близнаци, момче и момиче на около шест години, изпълнени с невероятна енергия. А французинът се хареса от първи път на Габриела. Той беше около тридесет и пет годишен, обут в светли памучни панталони, леки сандали и риза с къс ръкав в бледожълт цвят. Самият той бе с гъста тъмнокафява, къдрава коса и тъмнокафяви очи, които като ги погледнеш, сякаш потъваш в тях. Все едно бяха черна космическа дупка, която като те засмуче, няма връщане назад. Имаше някакво невероятно излъчване и Габриела не можеше да откъсне поглед от него. Толкова силно я привлече, че чак потръпна.

Леля Мара посрещна изключително радушно гостите. Тя беше приготвила обилна трапеза според родопския обичай, а после разведе новодошлите из своята градинка. Кучето Шарик ги придружаваше неотлъчно. А след кратка почивка Габи, заедно със своя директор изготвиха план на близките забележителности. Но преди да тръгнат, французинът Пиер, попадна на платната на Габриела. Той поиска разрешение да ги разгледа и беше силно впечатлен и изумен от нейните пейзажни умения, от цветовете, от преливащите се нюанси в подходящи и извънземни багри, както ги нарече той. Сърцето на младото момиче преливаше от радост и щастие. То пръхтеше като изплашена птичка. Нещо се случваше между тях, без самите те да го осъзнаят. Габриела се преобрази, тя цялата сияеше!... Нищо не напомняше за предишното изстрадало и наранено момиче.

В продължение на цели три дни Габриела и Директорът развеждаха Пиер из безкрайните дебри на Родоп планина. А когато се прибраха при леля Мара, французинът, както го наричаше тя, беше като зашеметен и преобразен от видяното. Той толкова се вълнуваше от контактите, които създаде с местните родопчани, от тяхното безкрайно гостоприемство, голямата доброта, която излъчваха, както и от чистите и прекрасни песни, извисяващи духа ти до небесата. Що се отнасяше до прословутите гайди, то такова невероятно зву-

чене те караше да се прехласваш в това райско кътче. Всъщност стигна се дори до там, че на Пиер не му се искаше да се връща в големия град. Тогава той се споразумя с Директора да остане поне два-три дена още, искаше да рисува, както и да види поляната на Габи.

Така някак си от само себе си, Габриела се сдоби с нов приятел, ценител на нейните картини, което ѝ даваше самочувствие и с който ѝ предстоеше да прекара приятно още малко време. Самият Пиер силно желаше нейното приятелство, от време на време я заглеждаше нежно или съвсем случайно докосваше ръката ѝ или оправяше непрестанно развяващата се коса на младото момиче. Самата тя не знаеше как да реагира на уж невинните му ласки. Нещо се случваше между тях, без дори самите те да го осъзнаят. Накрая той призна пред леля Мара, че ще води Габи във Франция. Тогава тя му отговори, че няма да я пусне, а ако той иска да остава във Родопа, няма нищо против. И французинът се съгласи. Всичко беше уж на шега, но в шегата имаше и истина. Иначе родопските вечери бяха тихи, спокойни и дъхави, а звездите бяха по-ярки от всякога и по-усмихнати от всякога. А тъмнината замязаше копринения си плащ и ги приласкаваше в обятията си, докато нежността танцуваше своя танц. Месечината грееше отгоре с пълното си лице и разстилаше лунната си пътека към дълбоките планински дъбрави. Така някак си неусетно любовта почука на портите на Габриела. В началото тя се съпротивляваше, бягаше боязливо и безкрайно се страхуваше да не бъде наранена отново. Приличаше на малка пъстроцветна, пърхава и боязлива птичка, която искаше да намери своя пристан, но все се страхуваше да кацне.

Габриела беше изключително нежно и чувствително момиче. Да, тя наистина бе едно фино момиче, нежно като фиданка, с ясни като небесната синева очи, с леко издължено личице и с по една трапчинка на двете си бузи. А косите ѝ бяха с цвета на узрелите жита в полето. Когато я погледнеш, ти се иска да я обгърнеш с топлина, както и да я дариш с много любов и много спокойствие. И разбира се да я караш винаги да ти се усмихва, защото тя, усмивката ѝ даваше особено излъчване наоколо, което сякаш те кара да полетиш в небесата.

В една ранна утрин, преди още слънцето да се вдигне на хоризонта, двамата – Габриела и Пиер, тръгнаха към планинските дъбрави. Колелото караше Пиер, а Габриела бе седнала на рамката му. Когато потеглиха, сутрешния ветрец ги посрещна гальовно, разроши косите им, целуна нежно по бузите своята приятелка и отлетя към равнината, за да се завърне след малко отново при тях. Двамата се любуваха на свежото утро, на яркосиньото небе и песента на птиците. Така неусетно достигнаха полянката на Габриела, която днес бе по-пъстра от всякога, а лилавите теменужки бяха нацъфтели още повече. Поточето ромолеше тихо и приветливо, пчелите жужаха, гората тихо шумеше, а слънцето тайно се прокрадваше през короните на дърветата и обгръщаше своите любимци с обичлива топлина.

Като видя тази омайна и приказна поляна, Пиер първо помисли, че сънува и че не е възможно да има толкова красота на едно място. Той просто се прехласна от чистотата на природата. Тогава той погледна синеокото момиче срещу него и потъна в глъбините на очите ѝ. Чувстваше се прекрасно и от него извираше невероятна нежност и обич към това нежно създание. Приблужи се леко към нея, ръцете му я обгърнаха с най-нежната и чувствена любов, която можеше да ѝ даде и устните им се сляха. Това бе най-прекрасната целувка на света. Всичко около тях замря. Гората спря да шуми, поточето спря да ромоли, пчеличките не жужаха, а птиците за миг спряха песните си. Само слънцето се усмихваше отгоре и даряваше своята топлина на двамата влюбени. Цялата природа изживяваше сякаш тяхното любовно очарование. И когато устните им се откъснаха едни от други, тогава Пиер разбра, че Габриела и Родопска планина го бяха пленили завинаги, както и че ще дари сърцето си на най-нежното и прекрасно създание – Габриела. Любовта ги пое на крилете си и те полетяха опиянени и щастливи към тяхното бъдеще и техния свят. Свят на много мечти, реалности, обич и много любов, ако успеят да я задържат. Защото щастието е не само да го уловиш, но и умение да го задържиш и съхраниш до Вечността.

УХАНИЕ НА ЛЮБОВ

Когато Габриела пристигна в Париж преди седем години, всичко ухаеше на любов. Светът изглеждаше по-ярък и от слънцето. Самата тя бе много възторжена и безумно влюбена в своя Пиер. Затова от нея струеше светлина, радост и разбира се много любов. Тя сякаш не вървеше, а по-скоро летеше на крилете на обичта. И макар че бе есен, и то дъждовна есен, Габи възприемаше света откъм светлата му страна. От далечната Родопска планина тя донесе много слънце и безкрайна синева, а най-вече невероятно планинско ухание, с което омагьоса всички присъстващи на сватбата им, която беше приказна и неземна, защото любовта им я правеше такава. Всички присъстващи им се радваха от сърце. Но там, сред многобройните гости, имаше една жена – Каролин, която наблюдаваше всичко случващо се и лека злорада усмивка пълзеше по устните ѝ. Но всичко това бе в далечината, а сега една нежна и радостна Габриела изживяваше своето щастие...

От тогава изминаха седем години. А през това време светът вече изглеждаше различен. Беше се родил малкият Жан, който донесе радостта и болката на Габриела. Жан имаше порок на сърцето. В живота ѝ вече не струеше онази светлина, която донесе от Родопска планина. Лицето ѝ бе помръкнало и постоянно загрижено. Животът ѝ се бе преобърнал. Тя бе занемарила рисуването. Тревогата се бе настанила в душата ѝ още с раждането на сина ѝ. Нищо не я интересуваше, освен малкият Жан. Постепенно любовта между нея и Пиер се отдалечаваше. Самият той беше загрижен за сина си, но и отегчен от безкрайните тревоги. Той искаше да твори свободен, необезпокояван от никого, разбира се, стремеше се към изяви и това още повече го отдалечаваше от Габи. Често пътуваше в командировки, правеше изложби тук и там по света и вече имаше световно име. Заедно с него пътуваше и Каролин. Навсякъде тя бе неотлъчно с него. А и самата тя бе още по-искряща, зеленооките ѝ очи го обгръщаха постоянно, излъчващи страст и арогантност. Амбициозна бе и в

работата си и с това печелеше престиж. Така Пиер свикна с нея, но и започна да харесва отношенията, които бяха между тях.

През това време, докато Пиер се доказваше по света, Габриела, заедно с родителите му и леля Мара подготвяше малкия Жан за операция. Проблемите с детето бяха напреднали и лекарите взеха решение, че е дошло време да оперират. Всички бяха разтревожени и обезпокоени. А Габи се бе свършила от притеснения, многобройните изследвания, които лекарите извършиха, я изкараха извън релси. Тя искаше да се свърже с Пиер, но телефонът му все бе изключен...

След многото тревожни и безсънни нощи най-после всичко приключи успешно. Оставаше само Жан да се стабилизира. И тогава Габриела взе важно решение. Ще отведе сина си в Родопска планина. Така в една пролетна утрин тримата – тя, леля Мара и малкият ѝ син отлетяха за любимата планина.

В същата утрин Пиер пристигна на парижкото летище Орли и побърза да вземе такси, за да се прибере вкъщи. Този път той бе сам. Каролин го бе изоставила. Сега той мислеше вече за семейството си. Когато влезе в обширния апартамент, до него достигна леко ухание. В началото не обърна особено внимание, видя че жилището е празно, но не можеше веднага да разбере защо Габриела и Жан ги няма. Той носеше подаръци и за двамата. Пиер приседна на близкото кресло и се огледа. На пръв поглед всичко си бе на мястото. Само едно мече се въргалаше на пода в близост до него. Той се наведе и го взе. Повъртя го в ръце и тогава неистова болка прободеше сърцето му. Разбра, че докато ходеше по света, тя, Габи, бе взела важно решение и бе заминала. На малката стъклена масичка съзря плик. Пиер го взе с треперещи ръце. Когато го отвори, от него изпаднаха документи за развод, както и обяснителна бележка. Пиер излезе на обширната тераса, която бе обсапана с цветя, всичките от Родопска планина. Той гледаше към Сена и чак сега разбираше как бе пропилял най-хубавото нещо в живота си – своето семейство. Сега той преосмисляше какво бе това почти изчезващо ухание – уханието на любовта, която бе донесла

Габриела, само че сега от него нищо не бе останало. Уханието се бе стопило. Нямахме ги Габриела и Жан, нямахме го любимото ухание, за което в последните дни бе закопнял. Нямахме я любовта, която той пропусна да мине покрай него и да отлети...

Париж е световен град. Париж е град на младостта и любовта. Париж излъчва много очарование и настроение. В Париж се усеща и уханието на любовта, стига да вървиш по верния път и стига да съмееш да го задържиш. Париж е град на обичта и любовта. Нека да усетим уханието на любовта и да обичаме Париж.

ЖЕНАТА С ГЪЛЪБИТЕ

Вървах по централната улица на София, така наречената „Витошка“. Това беше улицата, която всички софиянци така галювно и нежно наричаха. Улицата, която светеше вечер със сияйни светлини, препращайки ги към потъналата в мрак планина. Денем улицата беше светла, с блестящи витрини и многообразие от кафенета, малки барчета и ресторанти, част от които бяха скрити и в съседните улички. Скрити, но ние всички ги знаехме и често с приятели се събирахме там, за да склоним глави и да започнем да споделяме своите преживявания. Понякога ги доукрасявахме, после се смеехме, а след това отново продължавахме разговорите си до захлас... Компанията ни беше малка, но изискана. Допадахме си, защото имахме общи интереси, които ни сплотяваха още повече. Тук бяха Мирчо, нашият художник, който често ни правеше портрети. Сред нас беше и нашият еколог и екскурзовод Васко, с който бродехме по планините, за да се любуваме на неземната ни природа, на цветовете и онези причудливи багри, които ни караха да немеем пред онази красота, която покоряваше душите ни. Прехласваме се от полета на птиците и невероятния им хор, огласящ цялата гора. А синевата на небето ни караше да полетим в други измерения, различни и необятни. Тук беше и историкът ни Гришата, който беше направил „Дневникът на Великите“, а героите в него бяхме всички ние. Разбира се, „Дневникът“ не беше довършен и често след някакво събитие Гришата го дописваше и вероятно това дописване щеше да е безкрайно, докато ние бяхме заедно, а според нас това щеше да бъде до старини или докато ни има...

Ако попитате защо, „Дневникът“ носеше това заглавие, ами то е ясно, ние бяхме най-великата бохемска група, а нашите разсъждения и виждания също бяха, „Велики“ като нас... Момичетата ни от групата бяхме аз – Гери, млада актриса, Петя – дизайнер и художник, която си беше направила малък бутик, наречен „Салон за изтънчени дами“, в който идваха млади дами за съвет с цел да се научат как да се об-

личат с вкус. Аня беше музикант, по-точно пианистка, която свиреше в малък оркестър. Когато беше свободна тя ни свиреше в „Салона“, идваха и членовете на клуба, който често се превръщаше в културен клуб и аз като актриса им четях интересни откъси от художествени книги... Така времето ни течеше интересно, динамично и весело.

За жалост нищо не е вечно. Времето бързо се движеше напред, а ние търсехме своя път в живота, както и своята реализация. Така групата постепенно започна да оредява. Първо за чужбина замина нашият еколог и екскурзовод Васко. Един ден той дойде при нас в мрачно настроение и изведнъж ни обяви, че е решил да замине за чужбина, за да си търси късмета. Така и не разбрахме защо при толкова красота в нашата България реши да ни напусне. Всички знаехме, че времената се бяха променили и все по-трудно живеехме. Но тя, България, е една на Света... Все пак поляхме неговото заминаване с хубаво червено вино, а после осиротяхме. Малко по-късно Петя и Мирчо решиха да направят семейство, а след това им се родиха деца и грижите по тях ги откъснаха от нас... Групата съвсем оредя... Така всеки тръгна по своя път и като че ли мъгла обви нашето приятелство и го отнесе надалеч. Сякаш всичко потъна в пустошта... Докато бяхме млади си обещавахме всичко и най-вече, че приятелството ще е вечно. Но истината е, че няма нищо вечно. Може би, защото Светът така беше устроен. Времето ни раздели, както и разпиля нашите съдби като пращинки. Оттогава изминаха много дни, които се превръщаха в седмици, а после в години, толкова много, че косите побеляха и пътят ни се скъсяваше все по-бързо и бързо. Времето ни беше раздалечило на хиляди километри разстояние един от друг, душите ни вече не се съединяваха и всеки един от нас беше поел по своята пътека, прашна или не, крива или права, без значение, защото ние се бяхме раздалечили завинаги, подгонени от своята съдба. Не се обаждаше и нашият летописец – Гришата, който да разказва нашите велики истории в прословутия, „Дневник“.

Така в един слънчев, късен, пролетен ден вървах по нашата, „Витошка“. Бях облечена с бяла фина пола, по която

художникът беше разлял своите разноцветни бои, съчетана с тънка бяла тениска и коралово сако. На врата ми се полюшваше сребърен медальон с голям зелен камък, а тъмните и модерни очила не позволяваха слънцето да надникне в очите ми. Вятърът развяваше тъмните ми коси и аз, вървейки бавно по улицата, се заглеждах във витрините и погледът ми се местеше постоянно, удивлявайки се на голямата пъстрота на движещите се хора около мен, както и на багрите, които носеха със себе си, може би, защото всеки един от нас беше една Вселена, излъчваща своя неповторим ореол... Наближих един от светофарите и тогава се спрях. И ето че погледът ми попадна върху лицето на жена, приседнала под едно дърво с широка корона, разперило я като голям плажен чадър. Лицето ѝ беше застаряващо, както и беше зле облечена. Роклята и жилетката ѝ бяха тъмни, синкави, цветът не беше много ясен, избелели, както от слънцето, така и от дългото носене. Косите ѝ бяха сплътсени, мръсни и мазни, все едно никога не бяха виждали вода. Погледнах в очите ѝ, които бяха тъмнокафяви, а лицето беше насечено от едри, вертикално спускащи се бразди, сякаш времето беше сложило невероятен отпечатък на мъката, която беше изживяла и която се беше настанила завинаги в душата ѝ. Имаше нещо миловидно в лицето на тази жена, въпреки преживяното, но имаше и нещо познато, въпреки занемарения ѝ вид... Продължавах да я гледам... А тя ронеше хляб в скута си, а около нея прърхаха гълъби, които се настаняваха в нейния скют и вдигайки врява, кълвяха и кълвяха... Жената ги милваше, а те продължаваха да се гушат в ръцете ѝ, които бяха груби, също набраздени, с потъмняла кожа, ръце, които много са работили и са се борили в живота. Но гълъбите продължаваха да се гушат в ръцете ѝ, които за тях бяха най-нежните и топли майчински ръце.

„Жената с гълъбите“, помислих си аз. Тази жена е интелигентна, от нея се излъчваше някаква духовна чистота, която омайваше тези мили птички. Нещо се е случило с нея. Нещо дълбоко е преживяла..., мислех си аз. Стоях зашеметена и очите ми не можеха да се откъснат от нейното лице. Бях замръзнала от вълнение, а около мен се движеше една

постоянна тълпа, оживена или вглъбена в себе си, която машинално ме заобикаляше и продължаваше своето движение напред или назад, без значение, по-важното беше, че никой не забелязваше тази седнала и изстрадала жена, която в същото време бликаше от топлина към птиците, които се гушеха в горещите ѝ ръце, усещайки доброжелателния пламък на нейното сърце., „Жената с гълъбите“ беше щастлива... Може би тя изживяваше това щастие толкова дълбоко, че в ъгълчетата на напуканите ѝ изпръхнали устни се появи лека усмивка, която озари цялото ѝ лице. Имаше нещо познато в нея. И ето, че в мен избухна ярка светкавица, която събуди спомените ми... Не можех да повярвам, защото разбрах, че това беше Петя, онази нежна и изтънчена дама, съдържателката на бутика, носещ колоритното наименование, „Салон за изтънчени дами“. Нещо се беше случило с нея., „Нещото“ я беше хвърлило в обятията на нищетата. Наведох се към нея и внимателно погалих загрубялата ѝ ръка. Но тя не ме позна, само ме погледна, усмихна ми се, а после продължи да храни своите гълъби. Поисках да я заведа до близкото заведение за сандвичи, за да я нахраня, но тя отказа... Боже, какво да правя, как да ѝ помогна, мислех си аз. Така вглъбена в размисли, не забелязах как до мен се беше приближил един уличен чистач, който ме побутна леко и каза, че тя всеки ден е тук, както и че е избягала от пансион за възрастни. Разбрах, че в момента нищо не можех да направя за моята приятелка Петя. Тръгнах си с „буца“ в гърдите, защото толкова много се тревожех за „Жената с гълъбите“. Нарекох я така, защото тя вече не осъзнаваше своята истинска същност.

Прибрах се в ранната вечер силно разтревожена и веднага започнах да звъня в домовете за възрастни хора, за да открия къде е седалището на моята Петя. След дълго звънене по телефоните най-после успях да я открия. На другия ден щях да разговарям с директора, за да разбера какво се е случило с нея и разбира се да взема решение как да ѝ помогна... Търсих Аня и Васко, но близките им ме уведомиха, че и двамата са се установили в Париж и вече са семейство... Издирих и нашия летописец Гришата. Оказа се, че той вече не е на този свят... Но получих, „Дневникът“. Онзи Дневник,

който разказваше за радостта ни, за приятелството и за младостта ни, изпълнена с толкова много енергия, вяра и надежда в бъдното...

Странно нещо е Животът. Той понякога е много добър с нас, но често идват бури, които го преобръщат и ти, вместо да си в лодката, изведнъж се намираш извън нея и попадайки в разбунените вълни на живота, трябва да се бориш за собственото си спасение и ако не умееш да плуваш добре, загиваш... Така се случи и с нашата малка, но щастлива компания. Едни оцеляха, а други Животът и Светът ги сломи. Или както казва Хемингуей: „Светът пречупва всеки... и убива онези, които не искат да бъдат пречупени...”

На другия ден, когато слънцето озари и боядиса хоризонта със своите ярки бои, тръгнах към „дома“ на моята Петя. Директорът ме посрещна загрижен, защото тази нощ тя не се беше прибирала. Той ме увери, че това често се случва, но от време на време идва в „дома“. Той разказа тъжната ѝ история. Всичко започнало със смъртта на двете ѝ деца – момчета, които загинали при катастрофа. Двамата със съпруга ѝ не могли да го преживеят. Първо Мирчо започнал да се огъва от ударите на съдбата, така и се пропил, а по-късно починал. Останала сама и без пари моята приятелка започнала работа по къщите. Дълго работила непосилно, трудила се яростно, но се занемарила, постоянно изнемогвала от безпаричие, а и самотата силно я обгръщала. Болката не стихвала, а психиката ѝ все по-малко се съпротивлявала на ударите на Съдбата. И така един ден тя попаднала в своето измерение, без да се интересува какво се случва около нея и с нея. Така съседите я настанили в психиатрията, която не била най-доброто място... По-късно социалните я настанили в техния дом. Ето, това научих за моята приятелка. Когато я видях за втори път, пак там, на същото място, където отново хранеше гълъбите, се опитах да я убедя да дойде при мен, но тя категорично отказа, може би, защото не можа да ме познае или просто беше в нейния свят, в „света на гълъбите“ и където никой нямаше да ѝ причини болка... и където беше щастлива.

Изминаха няколко месеца. Това бяха горещи летни ме-

сеци. Месеци, изпълнени, както с ухание на липа, така и на цветя, които плакнеха очите на минувачите и ги зареждаха с дъх на омайниче от красотите на летните дни. А, „Жената с гълъбите“ продължаваше да храни гълъбите и продължаваше да се усмихва на света, такъв, какъвто тя го виждаше и какъвто тя искаше да бъде...

В края на лятото заминах за три месеца в чужбина. Върнах се в една студена ноемврийска вечер. Вечер, в която зимата избутваше есента и се канеше да застели с белота целия град. Първото нещо, което направих беше да позвъня и да попитам за Петя. Но отговорът беше, че тя вече не е между живите. Беше починала от простуда и изтощение. Мъка скова сърцето ми. Как така позволихме на живота да преобърне нашите съдби. Кой е виновен? Животът, Съдбата или Държавата, която не се интересуваше от обикновените хора?...

Преваляше полунощ. Болката се усилваше все повече и повече... Намерих „Дневникът“, отворих го и започнах да чета за нашата младост, за нашите щастливи дни, в които вярвахме, че мечтите ни ще се сбъднат...

„Дневникът“ не беше довършен... Тогава взех писалката и записах, „Жената с гълъбите“...

Съдбата беше отредила сега аз да бъда летописецът...

СТЪПКИ ПО ПЯСЪКА

В едно ранно утро слънцето бавно, но огнено се възкачваше над морската шир. Небето синееше. В морето се виждаха първите лодкари, хвърлящи своите мрежи с надежда за голям улов. А то, морето, шумеше, вълните тихо се разплискваха и размиваха малката пясъчна ивица. Чайките алчно кръжаха около лодкарите, усещайки големия улов. Те огласяха хоризонта с крясъците си, а морето все така тихо и ласкаво разливаше пенливите си вълни по крайбрежието...

Стоях на моя малък плаж, закътан и скрит наскривен камънаците и някак губещ се от чуждите погледи. Той беше малък, но с копринен пясък. А отпред се бяха натрупали безброй водорасли, които пък насищаха въздуха със силно йодово ухание. Този пристан беше мой. Така си мислех, любувайки се на тюркоазеното море. Защо ли?... Ами тук се усамотявах, тук събличах всичките си душевни дрехи, необезпокоявана от никого. Тук бях истинска, душата ми беше чиста, нежна и чувствена. Бях млада, много млада и както всяко момиче чаках нея – Любовта. А тя, Любовта, все не идваше... Бях самотна... Но и обичах самотата, защото тя ми даваше свобода и волност. Знаех, че това са най-хубавите ми дни. Имах спокойствие и мечти... А има ли нещо по-прекрасно от мечтите. Имаш ли мечти, политаеш нагоре, нагоре и летиш накъдето си искаш... Уверявам Ви, че този летеж е прекрасен... Всъщност прекрасното се крие в младостта. Знаех, че тя е най-великото нещо. Но знаех също, че тя бързо идва, но и бързо отлита, защото времето шеметно се търкаля и никога не спира... Знаех още, че не трябва да изпускам своята младост.

Морето шумеше. Вълните се люшкаха, сякаш зовяха. Станах и почнах да се събличам. Първо събух сандалите, а след това съблякох роклята си, а после бельото си. Останах гола, чиста и свенлива. Страхувах се някой да не ме види. Няма кой, казах си аз. Тук съм сама. Аз, моите стъпки по пясъка и моето море. Бях средно висока със зелени очи и кестенява коса. Тялото ми беше закръглено, но гъвкаво. Гърдите ми, стегнати и заоблени, се люлееха при всяко мое

движение. На фона на тюркоазените вълни изглеждах като статуя, изваяна от слонова кост. Навлязох бавно в прегръдките на морето. Заплувах леко, плавно и щастливо. Представях си, че съм делфин и се рея в безкрая... Дълго, дълго плувах. Слънцето вече се беше възкачило на хоризонта и пръскаше жарките си лъчи наоколо...

Когато излязох на плажа видях, че той е все така самотен, както винаги. Само едно раче се разхождаше напред-назад. Сигурно се е загубило, веднага си помислих аз. Не знае накъде да тръгне. Ама и то е самотно... Няма си другарче. Вълните го бяха изхвърлили на брега, а то се чудеше какво да прави и накъде да тръгне... До слуха ми достигна шум, огледах се, но никого не видях... Грабнах хавлията и започнах да се подсушавам. Бях настръхнала. Предусещах нещо... Това беше моята интуиция... Сигурна бях, че нещо не е наред... Да, така беше. Срещу мен, там зад скалите, стоеше млад мъж с големи сини очи... Тези очи ме гледаха учудено, изпълнени с огромно изумление. Косите ми бяха полепнали по пламтящото ми лице... Стоях сковано, вдървено, още поточно вцепенено и не знаех какво да правя... Сините му очи искряха, а аз подплашена от нарушения ми душевен мир, но готова за атака, грабнах дрехите си и хукнах зад камънаците. В движение навлякох роклята си. А той викаше зад мен: *„Стой, не се плаши! Нищо няма да ти се случи! Не бягай! Моля те?!...“*

Мокра и боса стигнах до вкъщи. Сърцето ми лудо биеше. Бях ядосана. Ами това беше моят плаж. Това беше моето тайно и закътано местенце. Някой беше поискал да наруши душевния ми мир, моята желана самота и моите мечти... Бях ужасно гневна... Бях разстроена, но в същото време усещах сините му очи, виждах високата му и стройна снага и усещах някакво необичайно излъчване, макар и идващо от разстояние... И още... необичайно привличане...

Три дни не стъпих на „моя плаж“, а после се престраших. Когато отидох и плахо се приближих видях, че той, „моят“ плаж отново е, „пуст“ и, „самотен“. Също като мен. Тогава сърцето ми спря лудо да бие. Успокоих се... Погледнах към морето. Бях отново на своето място. Бях отново в своя рай.

Този път морето беше бурно, страшно и гневно. Облаците бяха надвиснали тежко над него. Лодкарите бързаха да се приберат. Чайките кряскаха, а слънцето успяваше само от време на време да погледне през някое откряхнало се прозорче. Хоризонтът слизаше все по-надолу, стана полутъмно. Светкавици набраздиха небето. Гарваново черните облаци още повече затулваха хоризонта. Всичко се смалвяваше все повече и повече. Първите едри капки дъжд набраздиха лицето ми... За миг всичко утихна и сякаш целият свят замря в преклонение пред Великата сила, която беше над нас. И ето, че морето страхотно забуча и вълните занадигаха тъмна гръд. Стоях под дъжда и се любувах на моето море, което изливаше гнева си върху скалите. Вълните се сгромолясваха със страхотна сила върху тях, заливаха ги бясно, обливаха ги с пенливата си пяна, а после се отръпваха назад, за да се завърнат отново... Дъждът се изливаше като из ведро. Бях подгизнала. Струйките вода се стичаха по лицето ми, косата отново беше залепнала по него, роклята също. Свалих сандалите си и затанцувах под дъжда. Ще запитате защо? Ами защото исках да пречистя душевността си и най-вече да забравя онези, „големи сини очи“, които ме обсебиха, влудяваха и сякаш придърпваха към онзи млад мъж, който преди няколко дни се беше втрещил на плажа и който ненадейно си позволи да нахълта в мислите ми, а може би и в живота ми...

Не, не, вероятно така ми се струва, мислех си аз. Странно как така не познаваш някого, а после само един поглед и нещо се случва... Боже, това не съм аз. Не може да бъде. Та аз не съм лекомислена... Но не е ли понякога съдбата силна от нас?... Пътят е начертан. Измъкване няма... И ето, че аз танцувах под силните струи на дъжда. Обзе ме някакво лудешко вълнение... Дъждът валеше, а аз продължавах да танцувам на плажа. Дъждовните струи удряха гърдите ми, превръщайки се в малки струйки и бягайки надолу, напоявайки пясъка под мен. Лудешкият ми смях кълтеше и сякаш тичаше към разгневеното море. А аз бях като бледо видение, което се виеше, огъваше и тичаше насам – натам по плажа, изпитващо истинска наслада, а дъждът падаше и

блестеше върху заоблените ми бедра и сякаш тези бедра, които бяха тъй непокорни и непоковарени, се предлагаха на мъжа, който може би стоеше срещу мен, като див акт на покорство... Тогава го видях... Той стоеше там на скалите, гледайки ме мълчаливо... Тогава го погледнах изпитателно..., а после се обърнах към разгневеното море и затичах, оставяйки зад себе си дълбока пътека от моите пясъчни стъпки... Бях достигнала почти до морето, когато една едра вълна ме блъсна и ме заля цялата. Тя сякаш искаше моето отрезвяване... В този момент усетих неговите топли и нежни ръце, които леко ме обгърнаха и погалиха моето голо, меко и мокро тяло... Аз извиках, а после всичко се завъртя лудешки, безумно, страстно и огнено... Изправих се срещу него, хубавата ми и чиста плът се устреми неистово към този непознат, но силно привличащ ме мъж. С луд и силен порив той ме притисна към себе си и обгърна тази мека и студена плът, която пламтеше като огън в неговите обятия...

Измислица ли е морето?

И щастieto ли?

Не вярвайте!

.....

Не вярвайте и на поетите, които го изгубиха!

Не е измислица морето.

И щастieto съществува! (Христо Фотев)

Дъждът спираше. Хоризонтът светлееше. Слънцето прозираше през тънките облаци. Бурята отминаваше... Тръгнах си мокра, но щастлива, защото знаех, че, *„Морето само живите обича.// Ти тръгваш и се връщаш...“* (Христо Фотев)

Връзката ми с морето е голяма. Обичам го синьо, тюркоазено, безбрежно, тихо и спокойно. Обичам го и гневно, и самотно. Всякак го обичам, защото това е, „моето“ море. Обърнах се и погледнах морето, погледнах и онзи млад мъж, който ми дари безброй ласки и тръгнах... Но знаех, че ще се върна и винаги ще се завръщам тук, на това скалисто място с копринения плаж и моите стъпки по пясъка... Ще се връщам тук, защото на това място оставаха моите мечти...

Обърнах се и тръгнах...

На другия ден бях отново в моето райско кътче. Тогава го видях... Там, на голямата скала, втренчил синеокия си поглед в мен. В ръцете си държеше голям букет от червени рози, окъпани от сутрешната роса. А той, букетът, обсипан с множество капчици, блестеше диамантено... Пристъпих към него. Спрях се... А после казах:

— Здравейте, аз съм Мира.

— А аз Добрин... Харесвам Ви... Не съм виждал толкова красива и сексапилна жена. Невероятна сте... Цветята са за Вас...

Протегнах ръка и прегърнах букета... И той ми вля сили, радост и надежда...

Измислица ли е морето? И щастие то?...

Не е измислица морето.

И щастие то съществува! (Христо Фотев).

ПОСЛАНИЕ ЗА БЪДЕЩЕТО²⁶

— Бабо, аз имам мозък за бъдещето! – казва Наско и сериозният израз на лицето му ме изумява.

За секунди през мисълта ми минават всички онези определения за днешните деца – индигови, кристални, златни и какви ли още не! Едно такова петгодишно дете стои пред мене и любовта ми застрашава да се стовари отгоре му с цялата си сила.

— О, не съм се съмнявала никога! – отвърщам. – Умничък си, миличък, много умен даже!

— Сега на какво ще играем? – сменя темата той и очичките му дяволито святкат.

Не възразявам и се впускам в играта, която малкият ми внук измисля на момента: той е рицар от епохата на крал Артур, а аз – измислена жена-рицар, идваща от каменната планина. И двамата сме въоръжени с мечове, той – за сигурно има и щит. Тръгваме на поход да спасим принцесата. Като във всяка приказка, тя е пленена от чудовище и е скрита в неznайна земя и в още по-далечна пещера... Вече играем! От таблета звучи „Имперският марш“, част от саундтрака на филма „Междувъздушни войни“. Маршируваме от спалнята през коридора в хола и обратно към кухнята, дневната и спалнята! По пътя срещаме препятствия, зли сили ни нападат, но ние смело се отбраняваме: вадим лазерните си оръжия и стреляме...

Денят е голям. Продължаваме с рисуване, смятане, игра на думи, приготвяне на обяда... Съвременните деца са пълни с енергия и информация. Интересите на петгодишните се простират от Андерсеновите приказки до „Спайдърмен“, от стикерите с животни, през загадъчните планети, природните явления и безкрайността на числата... Какво ли ще прави едно дете в предучилищна възраст още две години, докато дойде време за училище, щом отсега знае да чете, пише, смята? Въпроси, въпроси, любопитство и непринуден стрес.

26 Разказът е отличен с Втора награда в конкурса за проза „Утрешният ден“ (2016 г.) на Съюза на свободните писатели в България

меж сякаш отведнъж да се овладее човешкото познание! Отговарям, доколкото мога. Е, по темата за автомобилите, сори, хвана ме натясно. Но пък имам желание да се уча – и Наско безгрешно ми обяснява частите на двигателя...

Изморени сме – баба и внук. Очите ни се затварят почти едновременно – аз, докато чета на глас ранбосилековото „Патиланско царство“, той – докато слуша... И неусетно потъва в сладостта на следобедния сън.

„Прав е!“ – мисля си. Кой друг, ако не внуците ни имат мозъци за бъдещето? Колкото и нахалост да отива светът! Трудно ми е да заспя. Днес терористи взривиха летището и метрото в Брюксел... „Слава Богу, че не е у нас!“ – казвам си наум с присъщия егоизъм на щастливците, незасегнати от световните нещастия. Гушвам детето до себе си с ясното съзнание, че друго (всъщност) нямам – то е моят утрешен ден, моето послание за бъдещето!...

СТОТИНКИ ЗА ХЛЯБ

Анна Петрова паркира Реното си максимално близо до страничния вход на МОЛ-а, откъдето възнамеряваше да напазарува за коледните празници. Слезе плавно и потропвайки с чисто новите си боти от естествена кожа се запъти към търговския център. Бипна с ключодържателя, за всеки случай, само за да провери дали е заключен автомобилът ѝ. Всичко беше наред. Мушна устройството в дамската си чанта и разкопчавайки екопалтото си побърза да влезе в топлата и просторна сграда.

Обожаваше да пазарува! Сама! Не си даваше сметка кога пазаруването бе станало нейна страст, просто ѝ се отдаде, макар и нерядко да се упрекуваше, че харчи пари ей така, купувайки доста излишни неща. Е, какво пък, веднъж се живее, казваше си винаги, когато се впускаше в свободния един час за покупки. Този път беше дошла за по-специални неща. Задаваха се празници, гостувания, партита, все приятни моменти, за които смяташе да се подготви подобаващо. Почти всичко си беше набавила, но някои акценти в празничната трапеза, които все още липсваха, съвсем не бяха за пренебрегване.

Предварително отделената монета от едно левче пъхна в механизма на количката и пое покрай щандовете на хипермаркета. Избираше с лекота, като не обръщаше особено внимание на цената. Скоро количката се напълни с отбрани продукти – пушена съомга, червено френско бордо, натурален шоколад, салфетки с коледни мотиви, елегантна червена покривка за маса, по кило мандарини, банани, ябълки, свежа салата и кутийка с ароматни свещи... Палитрата беше разнообразна, магазинът предлагаше всичко необходимо за едно домакинство, но г-жа Петрова не се лакомеше. Със съпруга си се стремяха да се хранят здравословно, затова не прекаляваха нито с алкохола, нито с „вредните“ храни. Предпочитаха стоки с доказано качество. На същото бяха научили и единствения си син, който беше студент в друг град и с нетърпение очакваха да се върне по празниците... Петрова обиколи и щандовете с промоции. Зачуди се как

един хляб може да се продава на смешно ниската цена от 72 стотинки, намален с 28 процента и всъщност какво толкова имаше значение дали струва 1 лев или 72 стотинки? Разликата ѝ се стори незначителна.

Помота се и около щанда за козметика, от който си избра кеч балсам, мокри кърпи и пакетче тампони за грим. В зоната на захарните изделия се спря пред кутия бонбони „Рафаело“, но реши, че 14 лева е прекалено висока цена за лакомството и не посегна към тях. Предпочете обикновените български бонбони „Черноморец“, които всички възрастни много обичаха...

На фона на „Джингъл белс“ и други коледни песни обиколени почти навсякъде, вследствие на което количката се попрепълни, но Петрова не се притесняваше, все пак беше с колата си и носенето не представляваше никакъв проблем. Най-подир на касата тя премияше наум неща, опасявайки се да не е пропуснала нещо важно... Но какво пък, и утре е ден, би могла да дойде отново.

Звън на разпилени стотинки я извади от унеса ѝ. Двама малчугани, застанали на касата пред нея, изсипаха куп дребни стотинки на плота.

— Какво правите, деца! – ахна продавачката, започвайки да брои монетите.

Едва сега Петрова се загледа в двете момченца на възраст не повече от 7-8 години! И двете бяха стиснали в ръцете си по един хляб – от този, промоционалния, по 72 стотинки – нарязан на филии бял български хляб в прозрачна опаковка! Сметката на дисплея на касата сочеше сумата – 1.44 лв. и децата бяха изсипали от шепите си точно толкова – един лев и четирийсет и четири стотинки!

Жената гледаше смаяно – деца, облечени с вехти шушлякови якета, без шапки, запъхтени, личеше, че са тичали в студа... Приличаха си, сигурно бяха братчета... Децата, които за Коледа купуваха хляб!

— Точно са! – каза касиерката, подавайки им бележката за платената сума.

Малчуганите нетърпеливо побягнаха навън, гушнаха хлябовете в скута си...

ХАЛИЩЕТО

Баба Радка си беше заминала още напролет, между Цветница и Великден – ей така, в съня си. Обадиха ми се веднага, но не можах да отида за погребението ѝ. Братовчедка ми тогава помълча недоволно в телефона, но се разбрахме, че ще дойда за първия голям помен – 40-те дни.

И сега пътувах. Никой не ме чакаше на летището. Така бях поискала. Взех такси до жилището на баща си, но него го нямаше у дома, беше заминал на лятната къща на втората си съпруга. А в бързината си беше надраскал някаква бележка, която не знам защо, не ми казваше нищо.

„Да не забравиш лятото.

Последното лято. И първото“.

Замислих се, но реших, че това не е писано за мен. Може би беше за сина на брат ми, но когато и той дойде, стана ясно, че и на него текстът нищо не му говори. Решихме да му се обадим, но се сетихме, че мобилният оператор там няма обхват. Татко се качваше на една височина край селото и така се чуваше с нас. Рядко говорехме откакто се беше оженил за втори път. А и сякаш нямаше какво да си кажем. Особено по телефона.

Евгени, синът на брат ми, ме настани в колата и прибра багажа на задната седалка. Искях да го питам за баща му, но чаках сам да започне. Той обаче не бързаше.

Завесата на мълчанието дръпна неочаквано телефонът и племенникът ми викна ентусиазирано:

— Лельо, започва се! Да видим кой е.

Беше баща ми. Питаше дали съм кацнала навреме, дали сме се чули и дали се каним да пътуваме. Дори се изненада, че сме вече на път. Питаме го за бележката, но той не си спомняше да ни е писал бележка. Евгени махна с ръка и ми даде знак да не питам повече. Може да е била за младата му жена – Елена. Стана ми неприятно, че не е прибрал бележките си до нея. На мама пишеше съвсем други:

*„Да не забравиш да ми купиш цигари,
като се прибираш от работа“.*

„Сложи бирата да се изстуди“!

„Вземи малък заем от сестра си до заплатата“;

И мама тичаше за всичко. А може би тичайки бързо, изтекоха дните ѝ.

— Лельо, искаш ли да минем през баба. И аз отдавна не съм ходил на гроба ѝ.

Искам, разбира се. Живея в чужбина и все отдалече отбелязвам годишнините от смъртта на майка си. За една Задущница се разплаках и съпругът ми веднага организира пътуване до София. На другия ден мълчеше с мен на гроба на майка ми и когато му благодарих, ме прегърна и каза, че аз поне съм познавала родителите си – беше отраснал в дом и не знаеше нищо за своите близки.

И той не закъсня с обаждането си. Между две събития бързаше да чуе как е бил полетът и дали сме тръгнали с племенника ми.

На гроба на майка ми имаше цветя. Някой бе минал съвсем скоро.

— Мама и татко. Вчера – отговори на незададения въпрос племенникът ми. – Татко поискал да се разходят и да дойдат.

— Как е той, момчето ми? – попитах, макар че се страхувах от отговора.

— Така да е – бива – си казваме с майка... – побърза да ме успокои момчето.

— Исках да го видя, но на връщане ще ми е по-лесно – оправдавах се аз.

— И ние с мама мислим така, а и да не караме братовчедките да чакат, че искат да продават къщата на баба Радка. Аз нося пълномощно от татко.

Замълчахме и двамата. На „четириестето ѝ“ (както би казала баба) да продаваме къщата!

— Защо бързат толкова? – не знаех какво друго да попитам.

— Появил се купувач – да не го изпуснат, пък и някой лев, и така... Аз не се мяся, а татко каза каквото ти решиш, това да направим.

— Не ми се иска да продаваме къщата, но тя е и тяхна. Как да реша такова нещо? – притесних се аз.

— Не знам, лельо – рече Евгени. – Щеше да е по-лесно, ако татко не беше болен...

— Ако ви трябват пари за лечението му, винаги съм на среща...

— Не ме разбра, лельо! – бързо ме прекъсна Евгени. – Не говоря за това. Друго щеше да е сега татко да те кара с колата към къщата на баба Радка. Иначе сме много благодарни, че винаги можем да разчитаме на тебе. Сами нямаше да се справим... Той вчера много се разчувства – искаше днес да дойде. Но с майка го спряхме. Не е вече за този път. Склонихме го да идат само до гроба на баба.

Брат ми Петър спаси две деца от катастрофирала горяща кола преди три години. Така се беше случило – пръв спрял и само той се престрашил да помогне. Започнал от задната седалка с децата, но докато ги занесе на безопасно място, колата избухнала и не могли да спасят родителите им. Докато ги изваждал и той обгорял. Съпругът ми Шефан веднага уреди да го вземем в немска болница и успяха да го спасят след поредица от операции. Физическите рани бяха излекувани, но психиката му не издържа – още чуваше гласовете на пишящите от ужас деца и воплите за помощ на родителите им. Лекарите бяха оптимисти и през последната година имаше видим напредък, но брат ми вече не беше същият човек.

— Така е. Ще го щадим – казах тихо. – Аз не съм изгубила надежда, че животът ще ми върне предишния брат – силен, решителен...

— И ние с майка се надяваме, че това ще се случи някой ден, лельо. Вчера ме пита кога ще правим сватба и аз му викам: *„Има време! Не бързаме“*, а той не отстъпва: *„Няма време! Ще изпуснеш хубавото момиче. А и ми се играе на сватба“*. Ама не сме още за сватба.

Замълчахме. И двамата не искахме да изречем на глас страховете си.

Тогава звънна дъщеря ми от Париж – как съм, къде съм... Поговориха си с Евгени. Тя се оправя трудно на български, той пък не знае немски, но на английски се разбраха.

— Мамо, купи едно халище някъде от България. Много са красиви.

Дъщеря ми е художник. Учи в Париж. Върви по пътеките на баща си. Навремето едно халище ни среща...

— Още малко и сме в Дюлково. Бързо стигнахме – каза племенникът ми и си погледна часовника.

— Дали са вече там и братовчедките? – попитах го аз.

— Те са там от вчера. Показват къщата на човека, който искал да я купи. За жълти стотинки естествено.

— Защо за жълти? – попитах недоумявайки.

— Така вървели. Никой не купувал... – ми обясни той какво са му казали братовчедките по телефона.

— Ами да не продаваме тогава – казах решително аз. – Имам много хубави спомени от тази къща.

— Татко каза, че ще направим това, което ти решиш.

Дюлковските къщи се белнаха отдалеч подредени като мозайка около реката и двата хълма. Докато приближавахме селото, срещу нас дотича моето босоного детство.

Возех се по същия път на каруца, натоварена със сено. Баба и дядо го събираха за храна на животните през зимата. С брат ми се бяхме качили най-отгоре. Колко голям изглеждаше светът от височината на купата със сено! Дядо бързаше – да не ни настигне бурята, а баба подтичваше пред каруцата, за да отвори голямата порта на двора.

Отдалече съзрях нашата къща. Хем висока и бяла, хем сгушена във върбите около реката. Минахме по новия мост над реката и сякаш видях как с баба перем и простираме черги и халища по поляната.

Срещу мен тичаше едно сополиво дете и плачеше, че си е изгубило топката. Така правеше и най-малката ми братовчедка Даря. Оставяхме я при сестрата на баба, докато сме на полето. Тя плачеше и нареждаше, а ние с брат ми се смеехме на детските ѝ думи: *„Нама веце топта. Нама! Даля веце нама топта“*. А баба я успокояваше *„А, ще я намерим топката ти. Няма къде да иде. Все ще е някъде по двора“*.

И бързаха с дядо да вкарат каруцата със сеното. Ама нямаше как с нас най-отгоре и побързаха да ни свалят. И сеното пречеше – затова събориха върха му.

Когато всичко вече бе вътре под навеса, а бурята вилнееше и се лееше дъжд като из ведро, ние тримата, сгушени под стряхата на сайванта, гризяхме по една намазана филия и чакахме всичко да отминие.

После баба донесе „топтата“.

Някъде преди табелата босите ми крака ни настигнаха и се вмъкнаха във високия ток, който си бях купила преди да тръгна за България. Седнаха на задната седалка и побързаха да стигнат до къщата преди нас.

Всичко си беше същото. Къщата – голяма и сгушена във върбите. Покривът ѝ – провиснал. Оградата се беше смалила и на места даже липсваше. Бурени бяха покрили всичко наоколо. Едва съзрях пътната вратичка.

— А, не оттам, лелю – ме спря Евгени. – През портата ще влезем. И колата може да вкарам.

Пейката на баба и дядо бе рухнала вече. Най-напред от нея стана дядо и се изгуби някъде. Мама дълго страда след смъртта му. Баба си седеше сама на пейката. Не искаше да идва при нас в града. Само леля Кера, сестрата ѝ, като усамотя, идваше и сядаше при нея. Говореха си. Понякога мълчаха. Баба и сестра ѝ бяха известни в района с халищата и губерите, които тъчаха.

Баба беше по-голямата. Когато се оженила за дядо, сестра ѝ още била ученичка в града. През лятната ваканция дошла на гости на сестра си, а пък и да тъкат заедно на стана. Но скоро започнала да поглежда често, често към съседния двор – там току се бил върнал от казармата големият син на съседите. И гледала, гледала, а на другото лято запяла и затыкала и тя в съседната къща.

Когато влязох в двора, най-напред ме посрещна споменът за баба. И мама чакаше някъде навътре по пътеката с дядо. Душата ми се сви и приседнах на стълбите на къщата. Мама държеше пълната чанта с едната ръка, а с другата ме беше хванала здраво за ръката. Баба ми нагласяше голяма-

та бяла панделка, а дядо търсеше портмонето в дълбокия джоб и подаваше на мама две големи банкноти.

„Абе, не трябва, бе, татко. Не се бъркай изобищо. Нищо няма да взема!“

Тогава дядо подаваше банкнотите на мене: *„За училището, чедо“*. Брат ми тичаше и не искаше да си тръгваме, плачеше и питаше кога ще вземат и него в града. *„Другото лято вече. Наесен, за училище“*, го успокояваше баба и го придърпваше към себе си. Мама плачеше, но ме теглеше за ръката и мъкнеше голямата чанта. Рейсът ни гълташе бързо и ни отвеждаше в София.

— Како Рая! – извика Даря, братовчедка ми, като ни видя от терасата. – Дойдоха! Кака Рая и Евгени дойдоха.

Имах три братовчедки – Даря, дъщеря на вуйчо ми Кирил, и Жулиета и Емилия – дъщери на мамината сестра. Вуйчо изскочи първи да ме посрещне, после дойдоха и другите. Времето не беше пощадило никого. Даря беше най-младата от нас, но животът беше оставил дълбоки следи по лицето ѝ. Тя първа ме посрещна и прегърна. Тъжните ѝ очи скриваха някаква дълбока болка. После се здрависах и с другите. След полета и децата, разговорът отиде при спомена за баба.

Преди да си замине, тя всичко беше подредила – къщата, дрехите за погребението, всичко за „четирийстето“ – съдинки и кърпи за всички, които ще я почетат и нов кат дрехи за една съседка, с която беше много близка – такъв беше обичаят на село. И жените, които дойдоха на помена, носеха съдинки, пълни с жито, покрити със салфетка и торбичка с бонбони отгоре. Аз се засуетих, но Даря беше помислила за всичко – подаде ми и аз да дам същото за баба на една от жените.

Жените дълго си говориха за баба. Спомнях си как дошла млада булка в селото. Как родила мама, след нея леля и накрая вуйчо. Вуйчо бършеше очите си и мълчеше, а братовчедка ми Жулиета обясняваше как леля и сега не могла да си дойде от чужбина, където беше отишла на гурбет. Всички кимахме разбиращо. Аз нищо не казвах за моята майка, защото тя беше изпреварила баба отдавна. И за брат ми мълчах – Евгени, синът му, стоеше до вратата и бързаше да помогне за всичко на Даря.

Като изпратихме жените от селото, дойде ред и на къщата:
— Ами тя е на всички, но вече като я няма баба е в тежест. Покривът ѝ скоро ще падне. Няма кой да го поправи...
— редеше спокойно Жулиета.

— Ние си имаме села и къщи – я подкрепяше Емилия.

Вуйчо мълчеше. Даря също, но тя още раздигаше масите с Евгени.

— Ама нека и вуйчо да каже. И ти, Рая! Но ти си чак в Германия, пък и в каква „прогимназия“ живееш там – бързаше Жулиета и не скриваше настойчивостта си. – Табаков, купувачът де, каза, ако решим, да му звънна и веднага ще дойде.

— Не бързае ли много? – попита вуйчо, макар че къщата беше завещана от баба на внуците – така правеха много от възрастните хора в селото. Та вуйчо всъщност нямаше нищо за продаване, а по-скоро говореше от името на дъщеря си.

— Докато има купувач, вуйчо. После на кого ще я продадем? – обясняваше Емилия и поглеждаше ту към вуйчо, ту към мен. – Трябва и покъщнината да разделим. Аз съм си харесала...

— Нищо няма да делите. Всичко ще дадем на леля Кера. Тя до последно я гледа и майка това е поискала в прощалното си писмо до нас.

— Какво писмо, вуйчо? – питах с изненада аз.

— Баба ти е написала писмо до всички нас, в което пише всичко – как да организираме погребението, на кого какво да дадем и там пише, че иска покъщнината, ако продаваме къщата, да дадем на сестра ѝ.

Взех писмото – един голям свитък. Почеркът бе на баба – познавах го. Пишеше ми, когато се омъжих и заминах за Германия с Шефан. Обичах писмата ѝ. Те идваха винаги в много специални за мен моменти. Не че баба знаеше за моментите, а така се случваше. И в това писмо беше казала всичко – на кого да дадем дивана, на кого – каруцата на дядо. Телевизора, хладилника и печката – на леля. Жулиета се опита да каже, че и те имат нужда от телевизор, но ѝ припомних, че аз съм го купила и ще е на този, на когото го е „завещала“ баба.

Топалов не бе изчакал да му звъннат и бе дошъл неканен. Побърза да ни съобщи, че сумата, която предлага е много над пазарната стойност. Носел парите, да си ги разделим и да си купим по нещо за спомен.

Аз не го слушах. Дара и вуйчо пушеха на терасата и аз отидох при тях.

— Баба е оставила едно халище за тебе – каза Дара. – С леля Кера го довършили напролет преди да си замине баба. И в писмото го пише. Леля иска да го прострем на парапета на терасата. За дъщеря ти е. Ако го вземеш, де...

Побързах да помогна на леля да го донесе от тях. Вуйчо го простря на парапета.

— Душата ни е тука! – тупна леля по халището радостна. – За Габриела е. Да ѝ го занесеш в Париж.

— А-а, тя Габи е умряла за тези селски груботии – додаде Емилия и зачака реакцията ми.

— Тя това ми поръча да купя и да ѝ занеса... – казах поскоро на себе си. – Ама не съм предполагала, че баба ще ѝ остави такова наследство.

— Помниш ли, леля, как се запозна с мъжа си? – насълзи ме леля Кера и ме върна тридесет години назад.

Помнех, как да не помнех. Бях завършила вече гимназия, но не успях да вляза в университета. Ревях в София, тръсках се и майка ме изпрати при баба Радка на село, да не ме гледа как страдам. А баба, като ѝ казахме, рече: *„Голяма работа! Кога влезеш – тогава! И ако влезеш. Ти си отваряй очите, че вече си мома за женене! Те това гледай да не изпуснеш!“*. Ревнах аз с още по-голям глас. Тук, на село, кого ще изпусна! Ама баба Радка не ме слушаше. Тъчеше на стана, перяхме халищата на реката и ги простирахме на поляната. Минаваха разни туристи, харесваха, купуваха и ги отнасяха. Тя пак стягаше стана, тъчеше ново халище с леля Кера и бързаха. Искяха и нас, внучките да научат, но братовчедките не искаха и да чуят, пък аз имах мечта – да уча в университета.

Една сутрин отидохме на реката и до обяд изпрахме новото халище. *„Това ще е за тебе! За сватбата ти“*. Не щеше и да чуе, че няма да се женя, че ще уча. *„А-а, не на*

поляната! Тука някой може да го вземе, че е най-хубаво. Да го носим на парапета".

Простряхме го както искаше на парапета на стълбите на къщата. Халището се виждаше отдалече – направо грееше. Дойдоха едни хора да го искат, но баба не отстъпваше: „Това не се продава! Е, на поляната има колкото щете".

Един ден пред къщата спря млад мъж – висок, с едни светли очи. Преметнал през рамо голяма чанта, по едни три-четвърти панталони и карирана ленена риза. С шапка бе скрил от слънцето русите си къдри. Погледна към халището и сякаш го пиеше с очи.

И аз го гледах и се чудех на акъла му.

„Не се продава!" – кресна баба ми. – „Хайде, хващай си пътя!".

А той продължи да го гледа като онемял и не мръдна от мястото си.

„Керооо, идваййй!...Тука един като е зяпнал халището и не се отмества. Идваййй...крадец ще да е". И взе голямата дворна метла да го изгони.

А непознатият прочете от едно листче:

„Красота, красота... иска да рисува... аз художник... обича България"

„О, хай не ми се прави на чужденец! Обича България, докато го задигнеш" – взе да нарежда баба и да го налага с метлата.

А той се пазеше и вече на немски викна:

„Ich bin Künstler! Ich möchte das Haus mit dem Wolltuch und das Mädchen neben ihm malen. Eine solche Schönheit hab' ich nie gesehen!"²⁷

А баба и леля Кера го налагаха с метлите.

„Бабо, той е художник. Не иска да купува, а да нарисува къщата с халището и с мене".

„Тебе пък за какво ще те рисува?" – недоумяваше баба, но аз вече бях харесала тези светли очи и побързах да го настаня под чардака да обядваме и да си поговорим.

Двете сестри се укротиха, като им казах, че е студент от Германия, художник, дошъл в България да рисува. Поканихме го да остане два-три дена да рисува, а той остана до края на лятото и си тръгна с голяма картина – къщата, халището

27 „Аз съм художник! Искам да нарисувам къщата с халището и девойката до него. Такава красота не съм виждал!"

на парапета и аз до него. На другата пролет обаче се върна и този път си замина с мене. Направихме сватба и тук, и там. Вземме си халището в Германия и Шефан го сложи на мястото на картината, която вече беше успял да продаде. След години и след много продадени картини, той щеше да си я откупи на баснословна цена и тя пак щеше да изгрее на стената ни, а халището – да покрие дивана под нея.

— Какво да кажа на Топалов? – продължи да пита братовчедка ми Жулиета.

— На каква цена сте я пазарили? – попитах на свой ред аз.

— Ох, цената! Тя е безценна, но така вървят сега. Ще ни даде на всеки по 4 000 лева.

— Двадесет хиляди, госпожо..., не Ви знам фамилията – веднага побърза да каже Топалов.

Обадих се по телефона на съпруга ми. Той се засмя. Каза ми нещо, което беше в пъти повече. Говорих с Даря и с вуйчо. Той засия, а тя заплака от радост. Евгени пък веднага се организира и потегли за близкия град.

— Господин Топалов, няма да продаваме. Ще запазим къщата. Довиждане и хубав ден Ви желая – казах аз и се обърнах към Емилия. – Еми, ще изпратиш ли господина?

Топалов си тръгна, придружен от видимо недоволната Емилия, а аз седнах при Жулиета.

— С Шефан ще запазим къщата заради известната му картина „Халище“, която е рисувана тука. Но аз ще ви платя вашата част от нея – на теб и на сестра ти. Два пъти повече от това, което Ви е обещал Топалов.

— Е, щом така си решила. Няма да откажем – видимо доволна, Жулиета побърза да зарадва сестра си.

— Евгени след малко ще донесе парите и ще отидем при кмета на селото да я прехвърлим.

— Ами вуйчо и Даря? – попита Жулиета.

— Вуйчо не бърза, Даря също. А и те си нямат село и къща – казах и след кратко мълчание допълних. – Но аз и тях ще обезщетя като вас. Шефан поиска от мен да бъда щедра.

— Ами брат ти? – попита най-после и за него тя.

— Докато се съвземе напълно, ще живее тука. Наесен вдигаме сватба. Може пък да се оправи по-бързо сред природата.

— Райче, благодаря ти! – не можа да смогне да се радва вуйчо. – Аз ще стегна покрива и всичко каквото мога. Наистина за Петьо ще е най-добре на село. С каквото мога ще помагам. Аз пари не искам, Рая. Ще дойда да гледам Петьо тука, а Мария, жена му, нека си работи в София. Важното е да се запази къщата за рода ни.

Оформихме всичко, уредихме формалностите и потеглихме за София. Носехме и халището. С Евгени го изпратихме добре опаковано с куриерска фирма на дъщеря ми в Париж. Знаех, че ще го хареса. Щеше да го метне някъде в дома си – в Париж художници много, някой можеше да се загледа.

Петър се радваше най-много, че съм запазила къщата. Ще иде, разбира се, лятото там ще изкара. Съобщихме му с Евгени и за сватбата наесен, а той се пошегува и рече: „А, ти, момичето пита ли?“.

Племенникът ми се засмя и не му отговори.

Харесвам София и с голямо удоволствие се потопих в нея. Срегнах се с приятели, напазарувах. Брат ми живна малко. Даже направихме планове за следващото лято – Шефан ще рисува, а той ще лови риба на селската река. Даже и Мария, жената на брат ми, за първи път от три години насам се усмихна. В кухнята дори ми прошепна:

— Трябва да си идваш по-често. Знам, че си далече, ама...

Отново съм в Берлин. Халището грее. Шефан както винаги ме е посрещнал. Звъни телефонът – дъщеря ми.

— Мамо, получих го! Много е красиво. Даже е по-хубаво от твоето. Ама няма да го слагам „на парапета“ – Мишел го хареса още като го разопаковахме. Е, не може да рисува шедьовър като татко, но поне ще опита. Искам да го заведем да види Дюлково и къщата на баба...

— Къщата на вуйчо ти вече. Но това е дълга история... – и започнах да ѝ разказвам.

— Целуваме ви, мамо!

Седнах на дивана върху халището. Зад мен стоеше онази знаменитата картина на Шефан, запечатала къщата на баба Радка, халището за сватбата ми и срещата с мъжа ми.

МОТИКАТА

Ех, Станьо, Станьо! Без малко да не мога да дойда. За-
къснях, ама ще прощаваш! Едва сколасах до обяд. Тази су-
трин те поменах в къщи и се приготвих да дойда и тука, как-
то всяка година на този ден. Сложих в двете чанти каквото
имаше за раздаване – питка, жито, вафли, ябълки, един чифт
чорапи и хавлиена кърпа за лице. Напълних една туба пе-
тлитровка с вода от чешмата. Взах си и мотиката, дето ми я
направи приживе, та като идвам да те тесам. Ох, без малко
да забравя и бастуна, но се сетих навреме, та се върнах. В се-
дем и половина седях вече на пейката пред входа да чакам
Ванката, Кетиния, от четвъртия етаж. Той сега кара такси.
Почаках, почаках, пък се зададе по едно време:

*„О, бабо Цецо, пак ти ли!? Къде си тръгнала с тия мо-
тики“?*

*„О, хайде стига! Нали знаеш къде. То веднъж в година-
та и ти ми викаш пак ли“.*

*„Ох, хайде товари се, но давай поръчка по телефона, че
такъв е редът“.*

Ами дадох поръчка, какво да правя! И, той, не е виновно
момчето. И пак него пратиха, ама така завели реда – може
пък да е за по-хубаво. И тръгнахме, а по пътя Ванката взе да
си спомня:

— Колко години станаха откак си отиде бай Станьо?

— Седем – рекох и душата ми се сви, – кога станаха се-
дем?!...

— Хубав човек беше! Веднъж ме вади от една шахта.
Само той можа да ме измъкне. Каква канара беше! И като
ме спаси, не даде на баща ми да ме бие. Що народ се беше
събрал и не можах да ме извадят, а той ме вдигна само с
едната ръка.

— Ами какво си правил в тая шахта? – попитах.

— Като ритаме топка, тя взе че влезна в една открита
шахта на ВиК-то...

— Белалии бяхте, ама нейсе...

— Абе, тоя къде кара, бе!... – развика се по едно време
Ванката и като отвори стъклото, се накара на едно ухлаво,

такова младо, много вакло, ама като некъпано и със слънчеви очила. – Ти къде караш бе? Книжка имаш ли?

А онова като отвори една разкривена уста. Ама като ги зареди едни. Изскочи от колата и тропа по моята врата и псува. Ванката и той изскочи и взеха да се бутат и да се карат. Някакво стъкло се счупи. Насъбраха се хора, ама всички сеирджии. Тоя ухлавия извади нож. Като го видях как лъсна, грабнах каквото сварих и изскочих от колата.

Само че, вместо бастуна, съм взела мотиката. Вдигнах я високо срещу ухлавото и викнах: „Наза-ад! Назад, че не знаеш каква лудост имам!“ А онова ме гледа и се зъби. Ванката ме дърпа настрана и ми вика: „Бягаай! Не се месиш!“ Ама как няма да се меся. Пък и оня беше в нарушение.

Аз може да съм карала кола, само когато ти пиеше, ама знам правилата. Пък и ме знаеш как побеснявам от несправедливости. Че и да скача да се бие! Че и нож да вади!

Тръгнах с мотиката към него, а той като ме блъсна, на земята ме събори. Ама не се уплаших! Полека-лека пак станех, подпрях се на мотиката да си взема въздух и пак я вдигнах високо. Опрях му я в корема му и го съборих и аз на земята. И щеше да стане една, Станьо, ама има Господ! Оня келеш скочи, взе мотиката и срещу Ванката – аха да го посече! Изтръпнах и съжалих, че нося мотика.

И тогава едно момче, като тебе голямо, с едни синджири накичен, се спусна и той към тях. Взе мотиката, удари я в земята и я строши. Направо се разпадна, ти казвам. Взе ножа и го счупи. Не знам как! Много силен беше. Викам си, тоя с тия синджири, такъв ербап, ще е някое от ония, бандюгите. После ги разхвърли единия на едната страна, другия метна върху колата му и им викна:

— Айде, всички по конете и да ви няма. И сеирджиите – също.

— А аз с какво ще тесам сега мъжа си? Кой ще ме закара при него? – ревах отчаяно и всички ме наобиколиха.

— Какъв мъж, бе? – попита ме онова със синджирите. – Тая мотика твоя ли беше?

— Моя! – рекох. – Мъжът ми Станьо, докато беше жив, ми я стегна, когато умре с нея да му тесам гроба. Та за там

съм тръгнала. Взех такси, комшийското, ама те се сбиха. И аз вместо с бастуна съм излязла с мотиката...

— Каква е тая мотика тука? – викна току-що дошлият полицаи. – На кого е?

И аз пак обясних. Как съм станала сутринта. Как съм взела такси, как са се сбили. После как съм се изплашила за тях и съм излязла, ама вместо бастуна, съм взела мотиката.

— Кой счупи мотиката? – попита полицаият, а пък не ги попита защо са се сбили. – Ами сега трябва всички да дойдете в районното и да дадете обяснения.

Какво да направя – отидох. Дадох ни по един лист и химикал и рекоха: *„Всичко да опишете подробно“*. Ами описах го. Как ми направи преди години мотиката да те тесам, как сутринта тръгнахме за гробището с Ванката. И всичко както на тебе ти го разказвам сега. И ми взеха мотиката – била веществено доказателство. Грабнах си тогаз чантите, тубата и бастуна и тръгнах. А по едно време ме настигна онова със синджириите. Като го видях, уплаших се и му рекох да се маха:

— Нямам пари, ако търчиш след мен затова..., махай се!...

— Чакай, бе, лелче, ти какви ги приказваш. Аз за мотиката...

— Тя, мотиката, свърши вече – нали я счупи. Пък и полицията я взе – някакво доказателство била – казах му аз и побързах да се отдалеча.

— Качвай се да те закарам...

— А-а, при таквиз не се качвам аз – казах твърдо аз и продължих да си вървя.

— „Каквиз“ съм, бе, лелче? – слезе онова от колата и тръгна до мене.

— Ами с тия синджири ще да си от онез, бандюгите...

— О, ама ти за такъв ли ме помисли?! Не съм. Просто така е модерно. Качвай се да идем да купим нова мотика и да те оставя до гробищата, че таксиджията го задържаха и ме помоли да те закарам.

— Ама що го задържаха? – рекох. – Той е свястно момче.

— Да го разпитат само, не за друго. А и оня келеш наистина се оказа без книжка. Ама слиза да се бие...

— Боже, какъв народ се навъди! – рекох и се качих в колата му. – Ти какво работиш, момче?

— Готвач съм, лелю. Мастър шеф, ако знаеш какво значи.

— Как да не знам. От телевизията всичко знам. И моят мъж Станьо беше готвач, главен, на Новотела. Ама си отиде и днес му правя помен – заразказвах вече успокоена, че е накичен със синджири, защото така е модерно, а не е... за какъвто го помислих. – Беше като тебе, момче – висок, едър, камък с ръце можеше да строши, но на мравката път правеше... Отиде си. Всички ще си идем...

Мълчахме до магазина. След малко момчето се върна с една чисто нова мотика:

— Не е като тази от мъжа ти, но е нова. А и става за тесане на трева.

— Благодарство, ама нямаше нужда, момче. То ти каква вина имаш, та мотика да ми купуваш... – рекох и предложих да му я платя, а той се засмя и не даде да се спомене даже.

Та след тези премеждия дойдох, Станьо. Позакъснях, ама ще прощаваш. Какво да правя – обърка се тоя свят, Станьо!... По чужбина войни, атентати. У нас пък – катастрофи, побоища и простотии. Тия младите – като кибрит. Хич не му мислят! Пердашат се за нищо, от келешлък. Не знам докъде ще я докарат, ама не е за хубаво.

Ти, да вземеш, Станьо, да кажеш на Господ да си ме прибира вече и мене. Хем да съм при тебе, хем да не гледам какво става тука!...

Баба Цветанка тесаше тревите и разказваше на дядо Станьо какво ѝ се е случило на път за гробищата. Той я слушаше притеснено, а Господ недоумяваше от къде толкова агресия и жестокост се появи в този свят, който създаде с толкова много любов.

ЗА СЮРРЕАЛИЗМА И ЧАДЪРА НА СВЕТИ ПЕТЪР, ОТНЕСЛИ БАБИНОТО ШИЛЕ НА НЕБЕТО

Не знам, вие помните ли кога и на каква възраст за пръв път в полезрението на очите ви се е търкулнала думичката сюрреализъм²⁸. Аз обаче няма как да забравя, защото тогава бабиното шиле литна към небето с чадъра на Свети Петър и обожаваните от Вероника пеперуди, не без активното съдействие на младия полицейски инспектор доктор Мейзлик. Той толкова време се пипка да разкрие кой е блъснал смъртоносно с колата си една старица, че горкото шиле на баба, вързано за дюлята в градината, не ме дочака да го удостоя с вниманието си и да му разкажа какво съм прочела...

Отиде си клетото хайванче и това си е...Тогава бях само на девет, затова, моля, пледирайте „невинна“, поради давност на извършеното без умисъл от мен деяние...

Но първо нека ви опиша тази история, от която дядовците и бабите трябва да си вземат поука, че не всяко 9-годишно дете е отговорно като партизанчето Митко Палаузов. Особено пък такова като мен, за което откакто е засричало що дума е видяло, четенето на книги се е превърнало в природно бедствие...

Ще попитате защо не съм си признала вината за смъртта на шилето на по-висша инстанция от тази на баба и дядо, ами съм седнала вас да занимавам...

Ама как? И на каква по-висша инстанция? Тогава Бриджид Бардо още не беше природозащитничка...Аз пък бях в лятна ваканция и, хоп – при баба и дядо на село ме пратиха нашите... После ме зарадваха с карта за пионерски лагер в село Воден, Разградско. Там предприятията от Русе имаха почивна станция за деца. Милите старци, гък не казаха на мама и татко за произшествието с шилето. Подозирам, че си замълчаха, предполагайки, че ако научат за него, нашите ще ме отпишат от лагера и ще ме оставят за по-сигурно при тях

²⁸ Сюрреализъм ¹ – Формалистично течение в литературата;

до началото на новата учебна година. А мисля, че и добрият Дядо Господ е бил в неведение какви още бели бих могла да им снеса на главите.

Когато на 15-ти септември отново тръгнах на училище, бях вече забравила за злополучното шйле. Честно казано обаче – не посмях да си покажа „кирливите ризи“, защото в края на май ми бяха вързаха пионерска връзка...

Ще кажете – какво от това.

Аааа... Чакайте! Знаете ли какво е да си пионерче и да допуснеш едно шйле да изпадне в летално състояние по твоя вина? Нали само като си отворех устата, щяха да ме порицаят пред цялата пионерска дружина... И то за едно хайванче, което не беше на Дружинната ръководителка, а на моите дядо и баба.

Ще попитате защо не съм се изповядала на някой свещеник.

Ама вие от коя планета сте? Тогава влизането в църква на пионер или комсомолец, бе равносилно на самоизключване от училище! Достатъчно бе някоя „добронамерена“ съученичка да ме види и немедленно да докладва на класния...

Ха! Той при първата си визита у дома, като видя иконката на Дева Мария, подарък на мама от нейна приятелка, станала хаджийка – сиреч – ходила на Божи гроб – ме осмя пред целия клас...Що срам брах, като каза, че мама била вярваща! Тя, която по Вероучение е оставала на поправителен изпит, да е вярваща? Добре, че се родил Симеончо, та преминала в следващия клас по царско благоволение...Що „ура“ имало тогава по цяла България по тоя повод...

Знаете ли какво се случи след моето порицание за някаква си иконка? Онова подобие на учител, за което може и да ви разкажа някога, ме предизвика да извърша истински грях. Защото като се върнах от училище разплакана, запокитих иконката, украсена с бронзови лозови листенца и разноцветни стъклца, зад големия тежък гардероб в спалнята. Така – по моя вина – образът на Светата Дева мина в нелегалност.

Не си спомням някой от нашите да е питал за нея...Тя цъфнала след няколко години, когато родителите ми правили през лятото ремонт на апартамента. В това време аз

бях вече тринайсетгодишна, отново на село и шашках някои старомодни бабички като Димка Гранатата и Лала Цұцата от махлата, които, когато за пръв път ме видяха, че цамбуркам в Лома по бански, нададоха вой... И ми тикнаха в ръцете една стара фуста, с каквато се плацикаха внучките им.

Аз обаче най-безцеремонно захвърлих дрипата... Тогава Гранатата и Цұцата хукнаха при баба да ѝ кудкудякат за аморалния ми стайлинг... Но баба ми Ганка сложи длани на кръста си, погледна ги предизвикателно и неочаквано пресече пенявенето им, осведомявайки ги с дипломатически тон, че лично тя ми е купила банския – подарък за именния ми ден. Кое то си беше самата истина. Това, последното, го споменавам, защото се случи три години след възнесението на шилето, което е живо доказателство, че произшествието с милото хайванче, вече е било забравено, а баба и дядо отдавна ми го бяха простили...

Но да мина по същество.

С моята пледоария ще ви докажа, че по презумпция²⁹ съм сто процента невинна. Признавам, че шилетата и всичките – било то полезни и не чак толкова полезни живинки, трябва да се бранят неистово от човека – този хилядолетен техен враг, който ги треби съвсем умишлено. И не, за да се харесам на Бриджит Бардо и на Европейския съюз, а защото бабиното шиле предаде Богу дух без капка умишъл от моя страна. И моят случай е доказателство, че влиянието на книгите върху човека е разностранно. Ако бях зрелостничка през 2011 година, да съм се оневинила с есето, което щях да напиша по задача № 41 от теста, на тема „Животът и книгите“ по стихотворението на Атанас Далчев „Книгите“.

Дотук с уводните думи.

В лето1958-мо, една сутрин баба и дядо заминаха на лозето, което беше вдясно от черния път, лъкатушещ от махала Крушево на село Табачка към село Червен. Да бяха взели и мен с горкото шиле... А те завързаха единия край на 3-метрово въже за шията му, а другия край за стеблото на дюлята в градината. Оставиха му водичка в паничка и ми поръчаха да го наглеждам от време на време. Не ми беше за

²⁹ Презумпция – предварително приемане на нещо за вярно до доказване на обратното;

първи път да правя това и смирено приех задачата. Грабнах чинията с бухтите и се настаних на сянка зад сайванта, където беше дюлята. Шилето кротко хрупкаше свежа тревица, аз похапвах с наслада от любимата ми закуска, реката на бента шумеше, птичките в гората отсреща се надпяваха и нищо не предвещаваше, че ще изживея нещо, което щеше да остави трайни следи в душата ми...

Кака тогава стоя само две седмици на село и си замина за Русе, като ми поръча да върна книжките, които беше взела от читалището и които въобще не беше отворила, защото вече се момееше и книгите не ѝ бяха приоритет...

Излапах набързо бухтите и занесох празната чиния въщи, измих я, взех малка стомничка с вода и погледът ми падна върху читалищните книги. Помъкнах две от тях, без да ги избирам, взех една сламена възглавница и малко рогозле, върху което се излегнах доволно под шарената сянка на дюлята...

Отворих сборника „Разкази от единия и другия джоб“ на Карел Чапек и попаднах на разказа „Поет“. Прочетох го два-три пъти... Умувах заедно с инспектор доктор Мейзлик над стихотворението, което поетът Ярослав Нерад надрасква върху плик след едно пътно-транспортно произшествие, вследствие на което е прегазена пияната старица Божана Михачкова. И понеже в началото споменах за Сюрреализма, ето ви и въпросното стихотворение:

*Дом подир дом под строй в нощта върви.
Денят настройва своята мандолина.
Една девойка плахо се черви.
Лети към Сингапур блестяща лимузина.
Ах, спрете!...Край. Прекрасният ми блян
лежи в прахта...Угасва любовта ми...
О, лебедова шия, гръд и барабан!
И две чинели, тъжни като участта ми!*

Инспекторът прочита стихотворението и отчаян, че то нищо не му говори за това, което го интересува, казва на поета: „...А сега ми обяснете, ако обичате, за какво ста-

ва дума тук?" Нерад му отговаря учуден: „Как за какво! За произшествието с колата. Мисля, че това е ясно." И понеже Мейзлик отбелязва лаконично: „Не съм", поетът му обяснява: *„Поезията е вътрешна действителност. Поезията е съвкупност от свободни сюрреалистични образи, които действителността поражда в подсъзнанието на поета. Това са такива едни зрителни и слухови асоциации. И читателят трябва да вникне в тях, за да разбере всичко..."*

Понеже целта на пледоарията ми не е да разказвам творбата на Карел Чапек, а да обясня причината за нелепото възнесение на бабиното шйле, ще спра дотук. Само ще спомена, че като реших да се правя на учителка, онагледявах часовете, в които си обяснявахме що е това Сюрреализъм с този разказ на Карел Чапек. Падаше голям смях, когато разказвах на десетокласниците при какви обстоятелства за пръв път съм научила значението на това понятие...

Като приключих четенето и осмислянето на разказа „Поет" на Чапек, шилето още се радваше на света... Обаче любопитството ми да надникна и в другата книжка – „Чадърът на Свети Петър" от унгарския писател Калман Миксат, ме човъркаше неустойчиво и аз се предадох. Отворих случайно на четвърта част – „Бабасековата интелигенция". И първото, което прочетох беше: *„Само с дрехите на Христос се е случило чудото да растат заедно с детето. Плащът, който носел малкият Исус, е обвивал тялото му и когато вече мъж, отивал на Голгота"...*

Това баба, която беше набожна жена, навярно не го знаеше, щом не ми го е казвала. Отбелязах страницата с лист от живовлек, прескочих няколко страници и попаднах на едно поетично сравнение, изречено от Госпожа Сниминска, която непрекъснато прави забележки на съпруга си Владин. Ето какво му казва тя: *„Пиеш като небесна дъга!"*

Колко мило! А повечето съпруги само хокат в такива случаи своите половинки.

След още няколко, прехвърлени набързо, страници попаднах на разговор между Вероника и Дюри, пред когото девойката възхвалява красотата на пеперудите, сравнявайки ги с елегантно облечени дами.

Що ми трябваше да се захващам с този „Чадър...“?

Докато четях за пеперудите, погледнах два-три пъти шилето. Успокоих се, виждайки го кротко да преживя тревички под сянката на дюлята. И хукнах към Лома, където беше царството на пеперудите... Така се заплеснах по тях, че не усетих кога Слънцето е прескочило зенита и клони малко към хоризонта...

Когато, едва дишайки от тичане, застанах под дюлята, шилето лежеше безжизнено в лятната жега... Разбрах какво се бе случило едва когато видях, че дългото въже, с което беше вързано за дървото, се бе овъртяло докрай около стеблото му... Горкото хайванче! Обикаляйки около дюлята да похапва зелена тревица, то се беше обесило и лежеше бездиханно в лятната жега... Заради пеперудите на Вероника и моята заплесия по тях... Ами сега! Как да оправя тази каша?!

Положих шилето върху рогозлето и едва го дотърсих с възглавницата и книгите до къщата. Вмъкнах го в най-хладната стая и хукнах към пътя – да търся помощ... Но никой от комшиите не си беше вкъщи. Не се виждаха и деца.

Уплашена, потресена, объркана – седнах до гърлото на пресъхналия геран – на пет метра от вратнята на бабиния двор... И се разплаках...

Баба често ми казваше, че в сбъркано време, място и ден съм се родила. Някога, такива като мен, появили се на бял свят по изгрев слънце на 29-ти февруари, веднага били отделяни от близките им. Отнасяли ги в светилища и ги оставяли там, за да бъдат посвещавани от учени мъже и жени в хилядолетните духовни знания на човечеството. И да открият в уединение своето призвание в поредното си прераждане... Древните жреци знаели кога небето се отваря и вселенският разум изпраща на Земята своите посланици, прераждайки ги в земна плът... Но след въвеждането на монотеистичните религии като официални, древните духовни учения потънали в забрава...

И се тюхкаше милата ми баба, когато останехме насаме, какво да ме прави такава – неписваща се в представите ѝ за дете... Щото другите бебета след раждането си веднага оревавали орталъка, пък аз съм се усмихвала загадъчно и

гласчето ми едва се чувало...По едно време даже се притеснила да не се окажа няма като порасна...Но най-щурото нещо, което ѝ хрумнало да направи с мен, докато мама била лехуса³⁰, било да пристегне главата ми с две хасени ленти след първото ми къпане. Решила да ме различа от останалите деца, щото така правели египтяните и прабългарите с главите на знатните бебета...Че какво общо има едно селско дете като мен, с нечий знатни бебета? Бива ли само защото съм се родила на високосен ден, да ми деформира черепа и да ме прави за смях пред хората тази шура жена?! И после – що съм била такава...Добре, че мама възроптала и свалили лентите още на третия ден. И Слава Богу, щото днес главата ми щеше да прилича на продълговат пъпеш...И с какво щях да скриям сетне това безобразие? С кепреш³¹ или с пшент³²? Представям си какъв кйкот щях да предизвикам у децата, и не само у тях, с такава изчанчена глава...

Баба обаче трябва да е познавала нещо за този прабългарски ритуал. Не случайно при археологическите разкопки през 1975-1978 година, под ръководството на Димитър Станчев, в землището на Табачка бе открит древен некропол от девети-десети век след Хр. И при 30% от трупополаганията има изкуствена деформация на черепите – неоспорим белег за присъствието на Аспарухови българи в тази част от Полѐмието. Все нещо трябва да е останало за тях в паметта на хората, живели отпосле тук, щом баба ми се е решила да ме омаскари с техните методи за постигане на съвършенство.

Не по-малко комично е и избирането на име за невръстната ми особа, което се превърнало в истинско прение между бабичките в рода. Ако бяха погледнали само в някое църковно календарче – да видят, че на 29-ти февруари е записано едно-единствено име – на Преподобни Йоан Касиан Римлянин, нямаше толкова да се напъват...

30 Диалектно название на родилката. Произлиза от гръцката дума елеуса, в превод милостива, с която често се назовава Пресвета Богородица;

31кепреш – древно египетско украшение на главата на фараона;

32пшент – комбинация между червената корона на Долен и бялата корона на Горен Египет;

Без да знаят за него, били на път да ме кръстят Йоана – на дядо ми Иван, но той отказал тази чест, защото не искал момиче да носи името му. После решили да бъде Рада – много съм приличала на една от дядовите сестри, но декласирали и това име, защото Рада била вече покойница... Отхвърлили и Мяна – името на старата кръстница... По едно време се сетили за баба Пейка – майката на другия ми дядо – с надеждата да стана песнопойка като нея. Но ѝ време се сафирявали, че Пейка може да се тълкува като скамейка... И да ми се присмива цяло българско... За Касиана изобщо не им дошло на ума, защото не били чували за Преподобния Йоан Касиан... Нали и той веднъж на четири години си чува името в църквата, отде ще знаят... Всички очаквали да се родя през март и мислили да ме кръстят Мартин или Мартина, според пола...

Обаче аз, докато бях в ефирното пространство, се изпренадеях от чакане и ги изненадах, вмъквайки се ненадейно една седмица по-рано в крехкото си телце, неподозиращо горкото какви номера ще му играя отпосле... Накацалите около главата ми бабички най-сетне решиха да ме нарекат Пенка – по името на акушерката...

Това на секундата кисна мозъка ми и съвсем онемах. Дори аурата ми позеленя от мъка. И когато на втората седмица от раждането ми баба и кръстницата ме отнесоха в църквата при отчето и то започна да каканиже: „Кръщається рабиня божия Пенка...“, аз, която кротувах възпитано до този момент, така зейнах да рева, че попът се сачиса... Нека! Защото никой не помисли как ще се чувствам с това име, което присъства във всяко второ умотворение на хахавите родни вицаджии. Не че Марийките умират от кеф по същия повод... Но те поне се утешават с мисълта, че тяхна закрилница е Божията Майка. А Пенките разчитат на Свети Петър, който три пъти се отрекъл от Иисус! Какъв закрилник може да бъде този, който ял и пил от трапезата на Господ и после от страх за своя животец, измънкал, че не го познава! Ключарят му с ключар, вместо да ме предупреди, че горкото шиле бере душа, докато тичах в захлас след пеперудите край Лома, ще да е вземал рушвет от някоя небогоугодна душа, за да я пусне гратис в Рая...

И сега аз пиша-бриша да докарам що-годе сваятна пледоария, за да разкрия най-сетне истината за случилото се с шилето и да докажа невинността си...

Останала насаме със себе си, облегната на геранилото на пресъхналия кладенец след възнесението на шилето, отново бях част от природата – далеч от примамливия, но нереален свят на книгите, в който живеях... Баба често казваше: „Който седи на място е рогозка, който се движи, е река“. Но в този момент се усъмних в правотата на тази мъдрост, защото докато седях на рогозката, шилето беше живо, а като хукнах след пеперудите, не станах река... Или може би станах, но не като ония реки – спокойни и живителни, а помитаща всичко по пътя си водна стихия. Такава река ли исках да бъда?

Навярно Кундалини³³ се бе пробудила в мен за инициация. Крайно време беше да порасна и от света на куклите и фантазиите, да прескоча в истинския живот.

Нещо прошумоля в тревата. Огледах се, но не открих нищо тревожно. Само лекият ветрец се разлистваше и с хиляди ефирни пръстчета галеше треви, храсти, дървеса...

Шумулкането обаче се повтори и не след дълго едно приглушено „туп“ се чу откъм дъното на герана. Не видях нито камък, нито птичка да прелита над главата ми.

Дали пък духът на шилето не ме преследваше?! Ами ако е вампиряло и ми отмъщава! Май трябва да си плюя на петите и да бягам далече от това място, за което бабичките от махалата разказват какви ли не страхотии...

Вместо да сторя това, аз си плюх в пазвата, изричайки „Мечка страх, мен не страх!“ и погледнах към Слънцето, което в ония години ми беше единственият Бог, в който вярвах. То ми намигна многозначително през маранята. Не разбрах присмива ли ми се, или ми дава кураж да надникна в герана. Последното беше абсурд! Ужас! Как така ще надничам в свърталище на караконджули?! Но си спомних думите на

33 Кундалини – Силата на чистото желание, намираща се в латентно състояние в сакралната кост – в основата на гръбначния ни стълб. Събуждането и издигането на Кундалини по Централния енергиен канал, се нарича Себереализация;

баба, че те вилнеят само в полунощ от Коледа до Богоявление. А сега беше летен ден – слънчасал от жегата, затова полека-лека се успокоих и погледнах в кладенеца.

Той беше с диаметър около метър и три пъти по-дълбок. В две от срещуположните му обли стени имаше издадени камъни, които се спускаха към дъното. В първия миг очите ми не различаха нищо. Но, вглеждайки се по-внимателно, видях, че дъното е покрито с чакъл, върху който съзрях едно таралежче. Сърчицето ми затупка ускорено.

Разсъждавах трескаво. Шилето нямаше как да съживя, но трябваше да спася таралежа! Той вероятно бе паднал в кладенеца през някоя от дупките, зеещи в основата на геранилото.

Бях се катерила по дървета и скали, бях влизала в някои от пещерите около махалата, но с кака, баба или други деца. А сега бях сама. И как щях да извадя таралежа, как да го хвана, къде да го сложа, за да не ме убодат, докато се изкачвам нагоре с него? Нали ръцете ми бяха нужни да се прихващам за издадените камъни...

Изтичах бързо вкъщи, взех една вехта, но здрава бабина забрадка и хукнах обратно към герана. Вързах двата ѝ края около кръста си, другите два временно пяхнах в джобчетата на рокличката си и полека-лека заслизах към дъното на кладенеца. За кураж си представях, че издадените камъни, по които последователно стъпвах с крака или ги прихващах с ръце, са клони на дърво... И така неусетно стигнах до таралежа. Той не шавна. Обаче дишаше... Коленичих, извадих от джобчетата свободните краища на бабината кърпа, подпяхнах ги внимателно под животинчето, след което вързах и тях на кръста си... И започнах да се изкачвам нагоре...

Прехвърлих се през геранилото и уморена седнах до него. Развързах кърпата и сложих таралежа на тревата. Той едва дишаше. Помислих, че може да е жаден, прибрах го отново в бабината забрадка и хукнах към реката. Минах през бента и оставих животинчето до една плитчинка с бистра вода. Гребнах с шепата от нея, напръсках го и то лека-полека се съвзе. Изправи се на малките си крачета и жадно започна да пие вода от реката. Наблюдавах го с умиление и благода-

рих на Слънцето, че ми подсказа да сторя това добро...

Наблизо имаше къпинак, примесен с храстовиден чер бърз. След бабините бухти не бях слагала нищо в устата си и усещах глад. Изчаках таралежчето да утоли жаждата си и се отправих към храстите – с ароматни къпини. Животинчето ме последва. И докато аз си похапвах сочни къпини, таралежчето се мушна в бързака. Дали щях да го видя пак?!

Изтощена от преживяното до този миг, легнах върху една скала, бянала се в храсталака... И неусетно заспах...

Не знам колко време е минало, но ме събуди някакво далечно бучене. На отсрещния бряг дядо махаше с ръце и викаше да тичам до моста, който бе на половин километър от бента... Вгледах се в реката – нивото ѝ се бе вдигнало... Значи прииждаше!...

Хукнах в указаната посока, а дядо, яхнал Алчо, препусна по пътя от другата страна на Лома, за да ме пресрещне...

Тичах толкова бързо, че изпод петите ми се вдигаше пушилка...

В момента, в който дядо ме грабна и сложи да седна пред него на коня, на стотина метра зад нас една висока сърдита вълна се устреми напред... Дядо пришпори коня в кариер и прелетяхме като вихър по моста.

Миг след това водата го отнесе, забързана към землището на село Чървен...

Малко преди да се приберем въщи, слязохме от коня, дядо ме погледна сериозно в очите и каза:

— Я, сега ми разкажи какви попари си дробила, докато с баба ти бяхме на лозето.

Колкото и строго да изглеждаше лицето на дядо, то винаги излъчваше доброта. Пъстрите му очи, двете ъгълчета на устните, трапчинките на бузите и брадичката винаги грееха с топла усмивка. Този красив, петдесет и седем годишен мъж бе въплъщение на поговорката „Голямата река тече спокойно, умният човек не повишава глас“. Когато говореше, сякаш изпяваше думите с копринено нежни тонове...

И сега ме гледаше спокойно и кротко очакваше отговора ми.

Седнахме на една скалчка встрани от пътя, далече от

бучащата река и аз – хъката-мъката, през сълзи му разказах Одисеята си през деня. Милият дядо, трябва да е усетил колко много съжалявам, че не опазих шилето, затова като свърших разказа си, спокойно каза:

— Книгите са хубаво нещо, чедо, но само с тях няма да преживееш. Вярно – появят ли се звездите, украсяват небето, появят ли се знанията – украсяват ума. Но знанията се придобиват не само с четене на книги, но и чрез общуване с другите човеци, с цялата жива и нежива природа...

Въздъхна дълбоко и след малко продължи с една от любимите си древни мъдрости:

— Невидима е следата на птицата във въздуха и на рибата във водата. Такъв е и пътят на добродетелните...

Замълча малко и допълни:

— Може пък волята на Господ е била чрез смъртта на шилето да събуди у теб добродетелта... И затова не си се побояла да спасиш таралежа...

Станахме от скаличката, дядо сложи ръка на рамото ми, поведе Алчо и тръгнахме към дома.

— А за шилето не се тревожи – спря се той насред пътя, – баба ти сигурно вече е сложила мръвки от него във фурната. От седмица ме врънказа, че ѝ се яде шилешко.

Милите баба и дядо! Те ми бяха простили още преди да им се изповядам за сторената беля... И ми дадоха първия урок по великодушие в живота ми.

ДА НАРИСУВАШ ПЕСЕН

Беше се излегнала върху перваза на терасата и мъркаше предоволна под лъчите на топлото есенно Слънце. Големото му кехлибарено око се бе вторачило в нейните вертикално разположени котешки зеници, които с любопитство наблюдаваха играта на ято врабчета в клоните на трепетликата. От време на време те се шмугваха между жълтите листа на лозницата, която Зъболекарят бе посадил преди години под терасата на апартамента си.

— Поли, Поли!

Бялата ангорска котка, с рижаво сърцевидно петно под брадичката, чу името си и позна гласа на Мъничето. Тя се изправи, стъпи грациозно на четирите си лапички, вирна радостно пухкавата си опашка и надникна в двора.

Под терасата, ококорило красивите си очета с цвят на кестен, я гледаше русокосо румено момиченце с розова баретка, изпод която се спускаха две дълги плитки с розови панделки.

— Поли, искаш ли да си поиграем? Скучно ми е сама. Татко и мама са на работа, така е на училище, а леля чете за изпити в университета. – изчурулика гласчето на хубавелката.

Ангорката се разходи важно по перваза на терасата, наблюдавайки Мъничето. Тя се чудеше кой бе избрал това име на момиченцето. Според нея, то в никакъв случай не заслужаваше да го наричат така, защото въобще не изглеждаше малко за шестте си години.

— Хайде, красавице, слез долу да си поиграем – ласкаво-умолително изчурулика русокоската. – Виж какво топче си изплетох вчера от вълнени конци. Избродирах му очички, носленце и устенца, на темето му приших ластик, другият край на който завързах за едно пръстенче.

Мъничето извади от джобчето на розовото си шлиферче новата играчка, наниза пръстенчето на безименния пръст на дясната си ръка и започна да движи китката си нагоре-надолу, при което топчето ту се удряше в дланта на момиченцето, ту весело подскачаше насам-натам.

Ловният инстинкт у Поли се събуди. Тя измяука от удоволствие и пъргаво слезе по извитото стебло на лозницата.

Очичките на топчето се смееха закачливо. Ангорката се изправи, протегна се нагоре, дебнейки движенията му. Предните ѝ лапички чевръсто го докоснаха и заподмятаха насам-натам. Лицето на Мъничето грейна от щастие и от устицата му избликнаха радостни възклицания.

В разгара на играта по улицата прелетя Художника, яхнал своя чер „Диамант“. Той издзиндзирика със звънеца на лъскавия велосипед и спря пред ателието си до кварталното кино „Одеон“.

Щом съгледа Художника, Поли забрави за Мъничето и хукна след него. Младият мъж и пухкавата ангорка бяха добри приятели от деня, в който тя и дъщерята на Зъболекаря му позираха за картина, с която Художника спечели областния конкурс на портретистите. Но с Мъничето не се познаваха официално, въпреки, че бяха се виждали отдалече.

Момиченцето понечи да тръгне след Поли, но реши, че не е редно да общува с непознат човек, пък бил той приятел на ангорката. Докато Мъничето се чудеше какво да стори, пухкавелката доприпка обратно в общия двор на двата жилищни блока, измюка галено, дръпна с едната си лапичка топчето, което висеше на ластика и го затегли към ателието на Художника.

Той бе прибрал велосипеда си вътре и застанал до вратата, наблюдаваше с интерес момиченцето и котето на братовчедка си Лили – дъщерята на Зъболекаря. Усмихна се весело и понеже познаваше упоритостта на Поли, скръсти ръце на гърдите си и зачака търпеливо усилията на ангорката да се увенчаят с успех.

Мъничето също се усмихна и макар нерешително, тръгна след котето.

— Здравей, мило дете, аз съм Мартин Мартинов, племенник на Зъболекаря – представи се Художника, когато Мъничето и Поли спряха пред ателието му. – А мога ли да знам твоето име?

— Пауловния – тихо смотолеви Мъничето и бузките му пламнаха досущ като панделките му.

Поли се ококори. Тя за пръв път чуваше подобно име. То ѝ се стори още по-чудновато от прякора на момиченцето.

— Интересно име. Но защо се изчерви? – учуди се Мартинов.

— Защото е изчанчено и не го харесвам. – почти изхълца Мъничето.

— Знаеш ли какво означава? – попита младият мъж.

— Да. Име на дърво, кръстено на дъщерята на руския цар Павел не знам кой си...

— Която по-късно става нидерландска кралица – допълни Мартинов, който усети, че момиченцето се чувства некомфортно с името си.

— Знам. Това дърво е познато в Китай и Япония от древни времена. Там го наричат Изумрудено или Императорско...

— И въпреки това не го харесваш? – учуди се Мартинов, но любопитен да узнае как Мъничето се е сдобило с това име, попита:

— Ако не е тайна, чия е идеята да се казваш така?

И в същия миг съжали за изречените думи, защото в погледа на момиченцето засвяткаха отблясъците на противоречиви чувства, бушуващи в душата му. И тъкмо щеше да се извини на Мъничето, когато то дяволито изстреля неочакван от него отговор:

— На кръстницата ми, баба попадия – графиня Орлова...

Мартинов зяпна от удивление, чувайки последното уточнение... И тъкмо се канеше да попита за споменатата графиня, когато Пауловния рече:

— Не го харесвам, ама никак не го харесвам това име, защото е нещо като мелез – човеко-дървено-оловно...

„По своята детска логика Мъничето си е съвсем право“ – помисли си Мартинов и попита примирително-дружелюбно малката чаровница:

— Щом си в духовно противоречие с името си, малка госпожице, аз може ли да ти викам Поли, съгласна ли си? – попита художникът. – В Поли има четири букви от твоето име.

Момиченцето не отговори нищо, само се усмихна загадъчно...

Ангорката обаче наостри уши. Искаше ѝ се да попита племенника на Зъболекаря как тя и Мъничето ще разбират

към коя от двете се обръща, когато са заедно. Но той веднага разсея страховете ѝ.

— Спокойно, Писанке!. За да не се обърквате, към теб ще се обръщам само с Поли, а към приятелката ти – с мис Поли. Доволни ли сте?

Поли завъртя весело опашка, Пауловния се усмихна и тримата влязоха в ателието на Художника.

Русокоската не за пръв път влизаше в ателие на художник. Един от братята на дядо ѝ Аньо – отец Йеротей беше свещеник в родното ѝ село. Той бе приспособил стара постройка в двора на православния храм за ателие, в което от време на време се усамотяваше, пееше юнашки песни и рисуваше икони. Понякога на статива му грейваха и пъстри платна с образите на някои от съселяните му, или прелестни пейзажи от дефилето, в което бе скътано китното селце.

Отец Йеротей беше колоритна личност. На младини бе веселяк с буен нрав, заради който миряните с усмивка и добро сърце го наричаха поп Ерчо. Мъничето обаче знаеше от дядо си Аньо, че с този прякор отчето се е сдобило заради думата ериш от стара родова песен, с която като юноша често огласял селските чукари. Тя бе песенен диалог между българска девойка и еничарин. Песен, която русокоската често си тананикаше.

Забравила за ангорката, тя обикаляше бавно ателието на Мартинов и разглеждаше с нескрит възторг завършените му картини, окачени по стените, и други – все още в зародиш, очакващи вдъхновението му да се развихри, за да грейнат като останалите.

Мъничето спря пред стар резбован статив с преобладаващи флорални и космични елементи. Върху него съзря платно с ескизи по мотиви на любимата песен на поп Ерчо.

— Ха, вие познавате Отец Йеротей! – възкликна момиченцето, гледайки право в очите художника, удивено, че външен по отношение на нейната фамилия човек знае тази песен, превърнала се през вековете в химн на рода ѝ. Иначе как би нарисувал песента?

— По какво разбра, че познавам поп Ерчо, мис Поли? – усмихна се художникът и на свой ред спря любопитен по-

глед върху Мъничето.

— От тези ескизи – посочи към резбования статив русо-
коската. – Нарисували сте Поп-Ерчовата песен³⁴.

— А ти откъде я знаеш? – учуди се Мартинов.

— От дядо ми Аньо, от поп Ерчо, от всички в рода. Пеем
я по празниците, когато се събираме всички от фамилията. –
каза с нотки на нескрита гордост в гласа Мъничето.

— Чудесно! Би ли ми я изпяла сега? Ще ми се да я чуя
отново...

— За да завършите картината ли? – попита момиченцето.
Мартинов кимна утвърдително с глава и Мъничето запя:

*Абре, турчино, яничарино,
що ериш коня, що ериш коня
по поляната, по голямата,
по поляната с билките росни?
Що си ми тъпчеш китната земя,
китната земя, родни простори?*

*Мари, девойко, мала ѝ девойко,
аз еря коня, аз еря коня
по поляната, по голямата,
по поляната с билките росни,
за да ти грабна пъстрия венец,
да си закича феса със него.*

34 Поп-Ерчовата песен¹ – народна песен, която дядо ми Иван пе-
еше и от която помня само първите три стиха:

*Абре, турчино, яничарино,
що ериш коня, що ериш коня
по поляната, по голямата,*

*Останалите са моя версия по смисъла на дядовия текст. Мело-
дията обаче помня.*

*В Интернет открих следния текст на песен с подобно съдържа-
ние, записан от Иван Камбуров :*

*Ти турчине, ти турчине
друговерино, друговерино /2/
що кон ериш, ериш
Турчино, еничерино, турчино,
турчино, ляскувчанино!
Аз ти пустилъм дъ лягъш,
ти стягъш кончи дъ бягъш*

Художникът седна зад статива, избра един от многото моливи, поставени в малка порцеланова вазичка и започна да рисува. Гласът на Мъничето – бистър като пролетно поточе се лееше между стените на ателието и ту блъбукаше палаво, ту като нежен зефир се издигаше към тавана и се опитваше да го разтвори и полети в небесните висини. Върху белия лист изпод ръката на Мартинов изникнаха образите на конник в еничарска униформа и на девойка в народна носия от търновско.

Когато рисуваше коня на еничарина, Художникът за момент се обърна към момиченцето и попита:

— Прощавай, мис Поли, но какво означава думичката ериш? За пръв път я чух от отец Йеротей, но забравих да го питам.

— Дааа – каза момиченцето, – това е дума от нашия край и смисълът ѝ е разиграваш. Еничаринът ту препуска насам-натам с коня си, ту го изправя на задните му крака, за да впечатли девойката. Без човек да знае значението на тази дума, ще му бъде трудно да я нарисува – заключи дълбокомислено Мъничето и продължи да пее:

*Абре, турчино, яничарино,
абре турчино, другоселецо,
мене ме ѝ мама клела-заклела,
клела-заклела, още от малка
да си не давам пъстрия венец,
пъстрия венец на друга вяра.*

*Мари, девойко, мала ѝ девойко,
няма да питам стара ти майка,
стара ти майка, стари ти тейко.
Аз ще те грабна и с врана коня,
с теб ще препусна далеч оттука,
за да ми грееш в златни сараи.*

— Ама че натрапник! – промърмори Мартинов и нарисува дълги клепнали мустаци на яничарина.

Русокоската беше съгласна с Художника, но не каза нищо. Оставаше ѝ да изпее думите на последния куплет и тя

го направи с изключителен усет за интонацията, подходяща за финалните думи, които прозвучаха възторжено:

*Абре, турчино, яничарино –
бягай от мене, бягай далече!
Идват от гори девет ми братя –
няма да стигнеш в златни сараи.
Аз ще си грея в бащини двори,
венец ще плета за първо либе,
за първо либе, за дели Гьорги!*

Когато утихна и последният звук от песента, художникът се обърна към Мъничето и съвсем сериозно каза:

— Искам да те нарисувам, мис Поли. Би ли ми позирала?

— Може, но през лятото, в ателието на поп Ерчо или ако не вали дъжд, край бента под родовата ни къща – изчурулика момиченцето, потърси с поглед ангорката, но като я видя, че тя спи блажено в един от фотьойлите до прозореца, се отказа да я буди, пожела на Художника творческо вдъхновение и се отправи към къщи...

ЗАВИСТ

Завиждах. Безумно при това... Невероятно беше, но се оказа факт...

Стоях на спирката, чаках автобуса и му се възхищавах. Мъжкар отвсякъде! И друг пък съм го виждала. Красавец! Е, въпрос на вкус беше, но аз го харесвах и не свалях очи от него. Той обаче беше навирил глава и въобще не ми обръщаше внимание. На всичкото отгоре се опитваше да сваля една никаквица – дребна, грозна, леко мургава, зле облечена – на право безлична. Какво толкова имаше в нея? Може пък хормоните ѝ да са в повече, друго обяснение нямам. Мъже! А аз съм тръгнала да се чудя... На тоя въобще не му пукаше. Надуваше се и се въртеше около мадамата, сякаш беше царица, а то... Всъщност, той навярно беше от някакво друго място, с друго възпитание, дори малко приличаше на чужденец. Размахваше покрай нея гащи и се правеше на интересен с тая качулка на шарената си дреха... Ужас! Даде ѝ малко от кифлата си дори, а тя прие. Май почна да му се предава... Ами, колко ѝ трябва на една такава женска? Едва ли са я ухажвали досега така? И какво толкова ѝ шушне на ухото? Още малко и ще я целуне, както е тръгнало... Е, почвам да се дразня вече! Това на нищо не прилича! Ни срам, ни свян! То, като гледам и другите хора започнаха да ги зяпат с любопитство, сякаш бяха на някакъв романтичен филм... Как да не завижда човек? Та, то си беше за завиждане!...

Вперила поглед в тая гледка, нещо се размечтах и започнах да си представям как някой ми се обяснява в любов и на мен. Пеперуди захвърчаха пред очите ми, други запърхаха в корема ми... Май и музика дочух с ушите си... Стана ми едно хубаво, нежно и сякаш светът стана по-хубав и по-светъл...

Изведнъж някакво улично куче притича, разля се и ме извади от унеса. Идеше ми да му се скарам и да го изгоня някъде далече от реалността. Развали само магията... Гълъбите се уплашиха, разпериха крила и отлетяха, а моят автобус дойде. Качих се, седнах до прозореца и дълго мислех, дали тия две птици от спирката, дете се ухажваха така, ще си свият някога, някъде гнездо и поне те ще бъдат щастливи...

ЖЕРТВА НА КРИЗАТА

Тая пуста Криза ме застреля отвсякъде. Ей, тъй – насочи куршумите си срещу мен и... аз рухнах. Какво ѝ бях сторила?

Първо ни в клин, ни в ръкав взе, че ме изхвърли от работа и се оправда с годините ми. Че какво ми е на годините? Чувствам се млада, здрава, мога да дам още от себе си... Да, ама не можело така! Имало правила, новоизлюпени шефове и те си казвали тежката дума...

После реши, че няма пари и не ми плати изработеното дотук... И сега? Ами чудя се как да свържа двата края... Гледам и виждам, че за нищо не ставам. Язык ми за висшето образование – навсякъде търсят млади, дългокраки, гримирани, засукани жени, нищо че са със средно или основно нищо и никакво завършено и такова възпитание... Сякаш ще светят някъде, а няма да работят! Опитът значи не струва пукната пара... То при мен и опитът такъв, ама нейсе! Като завърших, бяхме много на брой и само с връзки се намираще работа, а аз, с моето инженерство работех какво ли не – и на пазара продавах плодове и зеленчуци, и чистачка бях в няколко жилищни кооперации, и секретарка на един началник (там вдигах само телефона и казвах, че е извън офиса или в заседание) и... Ами, никакъв стаж по специалността! Сега не мога да работя какво да е – краката ми се подуват да кисна пред сергиите, кръстът ме присвива, като се навеждам с метлата, не ставам и за околоръстното да спирам тировете...

Събрах две и две, хукнах да търся трудови книжки и стаж, подадох документи в НОИ и зачаках оттам нещичко...

След три месеца получих мижавата си първа пенсияка. Преброих я и установих – точно за ток, вода, асансьор, вход, наем (общински) само ще ми стигне. Ами какво ще ям? Какво ще правя? Боже, дано не се разболявам!... И защо не вземеш да ме прибереш вече от тая земя?... Помагай тогава!... Ща, не ща, ще си търся работа, но каква?... Я, да видим какво умея? Това дете съм го учила?...

Отдавна беше – забавила съм всичко, пък нямам и усет

за проектиране. Едва ли ще ме вземе някой резервни части или строителни материали да продавам. Там за реклама млади момичета трябват!... Син и дъщеря съм отгледала, трима внука, леличка в детски градини бях по едно време, учителка по заместване в училище... Освен това пиша стихчета, разказчета, приказки, умея да рисувам, малко пея... Ами да, за детегледачка ставам!... Започнах да търся из сайтовете в интернет, по вестници, да питам познати, но пак ударих на камък. Хората искат човек с езици, с кола, с педагогически опит, с препоръки... Аз, ако знам чужди езици и имам кола, ще търся ли такава работа?... Какво ми остава тогава? Да тръгна по кофите за боклук за стари дрехи и обувки, да спя под някой мост и да се бия с уличните кучета и гаргите за хвърлените трохи и огризки... Ужас! Ама друг избор имам ли?...

Та, сбогом интернет, сбогом компютър... сбогом живот! Стоях на колене пред Нейна милост Кризата и се молах да ме пожали, но тя не се смили – насочи пушката и стреля... И сега не знам дали съм мъртва или още жива... Ако някой знае, нека ми каже, докато не е станало късно и ме грабнат дяволите. За ангелите не съм сигурна – щях да съм богоизбрана на тоя свят и нямаше да се тревожа за оня, другия...

ОЧИТЕ МИ СА НЯКЪДЕ В ГРАДА

Часовникът извънтя. Протегнах се... Отворих очи... Хазайката отдавна не идваше с кафе, а в града вече ги нямаше ония малки сладкарници с боза и виенски кифлички. Е, имаше тогава и с мак, но тях обичах с прясно мляко, което млекарят всяка сутрин оставаше пред врата ни... Кога беше? Времето се изниза толкова бързо, че не разбрах... Сега госпожата си прибира наема от банкомата, а отсреща мирише на дюнери и пици с не знам какво си... А как ухаеше преди на банички!... Слънцето? О, тогава то закачливо минаваше през прозорците и ме галеше нежно, нежно... Ех!... Нещо май се размечтах! Дали да сляза на земята, та да проверя къде отидоха вече онова внимание, невероятното удоволствие и простите, мънички, но красиви неща? Може би те се изгубиха нейде с мръсния въздух и отлетяха със спомените ми и младостта...

Градът се събуждаше... Профуча мотор... Чу се бормашината на съседа и нашият панелен блок се затресе като при земетресение... Колко ли щеше да издържи? Някой се провикна силно, сякаш жена му беше оглушала или пък искаше да го разбере целият свят, че въпреки икономическата криза, ще се вози с колата си:

— Хайде, ма!... Задръстването ли искаш да хванем?...

Пукаше им на хората... Да си кара там возилото, както ще, но да пази тишина...

Трябваше да ставам!... Искях всеки ден нещо хубаво да се случи, а нямаше какво... Сивото ежедневие ме блъскаше отвсякъде. Май в провинцията беше по-хубаво сега – поне въздухът по-чист и хората там умееха и да работят, и се забавляват...

Пуснах радиото, а от него един глас съобщаваше:

— „Цариградско шосе“ е в ремонт... Движението около „Руски паметник“ се променя, както следва... От днес спира топлата вода в кварталите „Младост“, „Люлин“ и „Надежда“... Катастрофа на булевард „България“... Токът се увеличава с... Рекордни температури... Код жълто в цялата страна... В сто-

лицата са възможни краткотрайни дъждове, светкавици и гърмежи... Има опасност от градушки...

Пак ли?... Все едно и също! Докога?... Говорителят нямаше вина... Поне да не бяха закрили градските бани! Щях да се разхладя там в тая горещина... На езерото нямаше да ме пуснат, а за фонтана в центъра – глобата беше солена... По финансови причини, море не съм помирисвал сигурно от десет и повече години...

Грабнах чашата с кафе и изхвърчах навън... В краката ми тупна пакет с някакви боклуци. Вдигнах очи нагоре с някаква надежда, но нямаше и помен от мързеливия притежател. Въздъхнах... Някой все ще му е на помощ!...

На детската площадка с голямо усилие се проврях между паркираните скъпи автомобили, наредени като копърка в консерва. Нали имаше обществени паркинги? Явно собствениците цепеха стотинката на две или нямаша сили да се движат със собствените си крака... Ей, че хора сме! Само претенциите и устите ти големи – знаем си тогава правата и разправяме как живеят другите по света... Къде ли играеха децата в такова време и кога? Сигурно дебелеят пред компютрите, с надежда да научат нещо, да видят някоя нова звезда, за да ѝ подражават отвсякъде или да си качат поредното селфи и се изфукат пред виртуални приятели с кого са се снимали някъде си там, където...

Автобусът не спря – бил за гараж. Другият? О, идваше след почти половин час. Закъснявам... Поне да имах колело! Щях да мина набързо по тия нови велоалеи и никой нямаше да ми пречи... Ами кафето? Колко му е – ще си пия черната вкусотийка в... метрото! Това поне си имаме и бързо стигаме... Нещо ми става днес – вървя и в рима ги реда. Градът ли ме завладя?...

Влакчето беше пълно. Насядали млади, забили поглед в телефони и таблети – пишат си кой знае какво и не виждат, че до тях възрастна жена с бастун в ръка едва стои права. Глухи ли са хората, ослепяха ли?... Що ли питам? Вината е на бабите и дядовците – да си стоят у дома!...

Климатикът ме удари в гърба... Добре, че моята станция сякаш долетя...

Ескалаторът пак имаше повреда и се наложи да катеря огромна стръмнина. В този момент ми се искаше да имам крила...

Горе, пред светофара, едва не настъпих едно от лежащите кучета... Старият уличен музикант разтягаше акордеона, от който се носеше отново мелодия от миналия век... Може би не знаеше друга? Стара, една и съща, тя приличаше на развалена грамофонна плоча или на пробита латерна и ме караше да се връщам в минали неща...

Жегата мъчеше всички още от сутринта. Наоколо бяха изсечени дърветата и нямаше никъде сянка в светлината на деня...

— Къде гледаш бе, кретен с кретен?

Гласът ме стресна и извади от спомена за спокойния град. Без да искам съм докоснал мъжа до мен и съм нарушил личното му пространство... Май беше забравил доброто си поведение някъде в детството, някой е повредил настрояването му, а аз трябваше да отнеса мръсните му думи на химическо чистене... Светофарът стоеше на едно място и държеше цветовете си като заспал... Усмихнах се и казах:

— Добро утро, човече! Хубав ден!

Той измърмори нещо, засягайки половата ми ориентация, изгледа ме под вежди, някак кръвнишки, сякаш бях му бръкнал в джоба или му показвах нож... Стиснах зъби. Няма да се заяждам! За спокойствието на всички, минах на червено и едва не легнах под гумите на бесния мотор... Изпотих се чак, но намерих сили да покажа на ония отсреща един среден пръст и се изнизих бързо от полезрението им...

Крачех бавно и се озъртах като крадец. Светът беше полудял... Къде ли остана дъждът? Май се свива в облаците и се чуди на сергиите долу, където търговци удряха в кантара, предлагайки плодове и зеленчуци на безбожни цени. Вносни били и трудно се отглеждат. Не на нас тия! Нали всички сме дошли от село? Сигурно там са оставили и касовите си апарати... Няма да им доставя това удоволствие и да ям от изкушенията на пазара. Преглътнах само... Тъмните стъкла на МОЛ-а, засрамени, скриха етикетите и стоките му... Небето се захлупи...

Е, имаше и сладки неща! Бонбони на 40 лева кило и сладолед във фунийка! Искаш си мъничко, колкото да опитаеш, а ти пробутват тройно по-голямо количество, сякаш

тръгнали на печалбарство... Блазе ми! Добре, че имам диабет и отново не спрах...

— Колко е часът? – попита ме някой и се блъсна в мен, уж без да иска, а аз, докато проверя на телефона и вдигна глава, той беше изчезнал заедно с портфейла ми... Трябваше да заобиколя и да мина през парка. Там поне имаше полицаи с коне, а от няколко дни и такава на велосипеди – щяха да хванат за нула време престъпника... Някакъв филм пред очите ми се завъртя... Чу се гръм...

Ами сега? Не успях дори да си купя вестник. Съдба! Кръвното ми се вдигна... Сирената на минаваща линейка се опитваше да пробие път между колите към нечие спасение или към смъртта... Дъхът ми хвърчеше – и той като автобуса, не спря...

Трамваят издрънча покрай мен... Някой ми пробута листовка за десет процента намаление, ако си купя една опаковка от... Не можах да го прочета – прекалено дребен шрифт... Жива статуя, цялата в бяло, стоеше в изкривена поза и с роза в ръка... Искаше за труда си поне жълта пара... Жалко!... Прелетя гарван и сякаш се изкиска някъде в небето... Земята ли се завъртя?... Май ще вали!...

Вървах по един и същ път всяка сутрин, но магазините често сменяха стоката си. Зяпах с интерес и броях: обувки, чорапи, сувенири, часовници, конци, книги, печени ядки, маркови бутилки, чужди цигари, надписи на латиница, „Лафка“ с какво ли не... О, ето и каса има наблизо! Трябва да платя сметките за ток, телефон, интернет, топла и студена вода... Само, че... Не сега, не тоя месец!... Друг път ще е... Ама кога?...

Продължих... В градинката около църквата дребна, мургава ромка държеше малка икона и няколко свещи, като непрекъснато повтаряше:

— Купете!... Евтино ги давам... Купете!...

Отказах, а тя продължи да върви след мен с думите

— Шъ ти гледам на ръка тогиз... Деца имам...

Нямаше как... Не вярвах... Отминах... Продължих, а тя се заоглежда, за да зариби друг минавач след мен... Имаше ги всякакви...

Банката е срещу работата ми и отпред – опашка от стотина души.

— Ей, тия хора много пари имат, бе! – възкликнах, без да искам на глас, но чух:

— Пенсиите ще дават днес, синко, пенсиите... Ама за какво първо?... И кога ли ще отворят?... Висим вече час...

Усмихнах се любезно. Моят св. Паралей беше минал от тук преди седмица, но защо ли... Кредит ли? Неее! Няма как! Не става, брат!...Тоя клон може и да фалира пак... Ще пия една студена вода... Няма нужда! Дъжд заваля... Кап, кап...

Римата отново ме завладя и усещам, че времето ми тече като по някакъв план или го чета в нечий дневник... Полудявам ли?...

Пред входа беше седнала възрастна, набръчкана жена и протягаше към мен кокалеста ръка. Безразличието ми изтръгна стон от гърдите ѝ, заедно с едно проклятие:

— Бог да те накаже!...

Свих рамене. Още ли? За днес ме наказва достатъчно... Дори камбаната на църквата изстена тежко, а звукът ѝ се заби в главата ми... Не ме съдите! Как да дам, като и аз нямам!...

Асансьорът не работеше, техникът се разболял, а и шефът реши икономии да правим... Добре, че съм на третия етаж!... На бюрото ме чакаха десет папки с оферти за предстоящото строителство на магазин от веригата „Фантастико“. Този път къде ли? Хората пари нямат, а все строят и купуват като за световно... Без избор, се заемам с купчината пред мен... Писна ми от това сиво ежедневие и още напрежение, даже и от огромното еднообразие, но трябваше да събирам стаж за пенсия!... Както я карам, ще доживея ли?... Стана горещо пак! Критиката ли ме гони?... Наваля се! Само толкова

Колежката закъсня с повече от час и почна първо с дъжда, а после завади от девет кладенци не вода, а клюките и оправданията. Загледала се в група протестиращи пред Народното събрание, ама тъй и не разбрала какво искат, че само свиркали и един през друг, крещели и се плюели. Едва не я отнесли с виковете си... След това в подлеза на ЦУМ пък открили нова римска постройка и там гледала колко боклуци изхвърлят хората, докато я реставрират... Брей! За нея бяха важни всичките тия неща!... За мене ли? Не помня вече...

Телефонът иззвъня – шефът ме викаше... Изслушах поред-

ното конско от немай къде. Проваляли сме се с плана. Много важно!... Аз каква вина имам?... Негова работа, той да си отговаря!... После ме изпрати в другия офис, накрая на града за тоя дето духа... Защо не ми даде кола? Не можело! С градския транспорт било по-близо... А билети или карта?... Що да бъркам служебното с личното? Иди, че обяснявай!... В автобуса народ, като в заведенията, но там поне седят, пият, пушат, говорят си любезно, а тук ме настъпват, блъскат с лакти и юмруци и то... Докато стигна, мина час и половина... На връщане беше същото. Аман от тия задръствания? Ако ги нямаше, сигурно щеше да ми бъде криво... Ама се чудя на тия шофьори как издържат и то по един в кола? Поне да си имат компания, та да убиват побързо и лесно времето в чакане на тоя, дето духа, а то... Знаех си аз... Само дето бих пътя! Нещата можеха и по факса или с електронната поща да се свършат. Може би преча в службата или се чудеха как да ми намерят нещо за вършене. Карай! Не ми е за първи път... Да, ама главният мърмори, че си измислям поводи и спрягам по улиците глагола „мотам се“ с какво ли не... Хубавото беше, че залъгах глада – там ме почерпиха с кафе, бисквитка и шоколадов бонбон... Видях и новата модерна реконструкция на някаква сграда – тъмни лъскави стъкла, алуминиева дограма начупена фасада, климатици, външни асансьори, рампи, подземни гаражи, бариери, градинки, портиери... Дааа, красиво! Предназначението – неизвестно за какво и на кого... Охраната едва не ме изрита, заради любопитството ми! Трябва да спра да се чудя!... Разрешено ми е да си гледам само пред носа и в краката си. Може ли в женските? Че къде другаде и кога?... Гол гръб и деколте – само в нощните барове...

Колежката беше отишла на сладки приказки. Заех се с текущите задължения, а когато тя се върна след два часа, беше потресена от чутото. Нямаше нужда да питам или да ходя някъде. Агенция „Клюк-клюк“ докладва за поредните новини:

— Знаеш ли, станали гафове в разни фирми и... Дано на нас ни се разминел!... Човек припаднал на 50 метра от „Пирогов“, но лекарите заявили, че не е от контингента им и така му помогнали да замине за... оня свят... Майка пребила три-

месечното си дете... В парламента отказали референдума за... Имало стачка на... Тук са пристигнали полицаи от цялата страна... Тарифата на ония, „бакшишите“, се увеличила... На аерогарата вече има три линии – жълта, тъмно синя и червена. Първата води към стоянките на такситата, втората за метрото, а третата за автобусите... Колегите масово си пускат отпуските сега, за да не им изгорят после... Ти къде ще бъдеш през лятото?...

Не знаех, а защо пита? С мен ли ще идва? Изтръпнах... А кога успя да научи тия неща? И всичко това е станало днес? Не съм забелязал... Тая жена с друго не се ли занимава?... Ще си трая, няма да доносничая... А и що да се навирам между шамарите? Да се оправя, както ще! Имах си свои проблеми, а и работата мене чакаше...

Градът изпищя. Минаваше пожарникарска кола. Ужас! Някой или нещо пак изгоря... Нямах ли звукоизолатор тая сграда? Изпълнителите са икономисали навярно нещо за нечий джоб... Но дали е така? Може пък и проектантите да са виновни!...

Разнесе се музика. Гръмна мегафон. На кръстовището разрезаха лентичката на нов цветарски магазин. Явно имаха сметка от толкова много цветя! Сватби, раждане, погребения... Ние пък, кой знае защо, зяпахме отгоре като невидели, с надеждата да зърнем известни личности, като че ли нямахме къде на друго място да ги видим... Поне се раздвижихме малко...

После отворихме врати и прозорци за хладина... Някъде удариха спирачки, замириса на гума, асфалтът сякаш се разтопи и всички набръчкахме носове... Стана течение, тресна се нейде врата, посипаха се стъкла, а звънът им се заби в главата ми... По дяволите!... Пак ще ни удържат от заплатите... Ще се отървем ли, ако пуснем климатика или ще се натръшкаме от летен грип?... Едва ли ще вали повече!...

Спряха движението заради гейпарада... Пълен цирк в шарения, където розовото преобладаваше в дрехи, обувки, ранички, чанти, панделки и чадъри... Свирки, балони, сладникави песни, интервюта, телевизионни камери, ругатни, възмущения, викове, сеирджии... Отново зяпахме, накацахме като гълъби... Де, да ни плащаха заради това!

Времето се изниза... Лъхна лек ветреца... Благодат!... Изморен, денят се сгуши, умърлуши се и се тръшна заедно със слънцето там, някъде зад планината...

Сградата опустя. Олекна ми... Тръгнах си пеша. Булевардът пееше своята песен... Наслаждавах се на друга красота... Градът бе обяен от светлина – нямаше отдавна режим на тока... Неонови реклами мамеха света... Опашка от таксите се извиваше до следващата пресечка, а шофьорите правеха смешни ребуси с тарифи и километраж... Мачът на стадиона беше свършил и разни малки агитки надуваха свирки и кресъци, обезумели навярно от резултата... Един клошар търсеше себе си в кофите за боклук... Друг се беше сврял в прокъсан тесен кашон... Изляз куче... Всичко беше само илюзия... Профуча кола, от която без срам гърмеше музика – оная, другата, черната, разголената, безсрамната, чалгаджийската... Настръхнах... Сенки се поклащаха в нощта, найлонови торбички с лепило пукаха в мрака... Отсреща бляскави витрини мамеха с лакомства и ме караха да преглъщам глада си. Джебът ми беше все още празен, но си мечтаех, търсейки звезди в това мръсно небе... Едва не пропаднах в огромна дупка до бензиностанцията... Теглих една цветуща и разширих зрението си на четири... Някой се изкиска, но не беше гарван... После самотата се смеси с улицата и бавно утихна... Камери гледаха всички с огромното си око... Имаше и полицейска кола... Синята ѝ лампичка изпищя... Краката ме боляха вече, но щя, не щя, трябваше да продължа пътя си...

— Искаш ли дрога?... Ще ти олекне!...

— Я се разкарай! – отвърнах на нахалника, вирнах глава, пяхнах ръце в джоба си...

Прибрах се късно вкъщи, а наоколо – горещо и задушно... Какво да правя?... Как? Защо?... Нямах друг избор. Май утрепах деня! Дано не ме пратят в затвора за това!... Мислех за града, за суетата и лудницата му. Бах част от него и той от мен! Нали такъв го измислих и родих?... Как да го мразя или руша?...

Въздъхнах, усмихнах се нежно и страстно прегърнах нощта. Хм! Няма да броя... Не знаех къде са овцете, не ставам и за овчар... Навих само часовника... Утре също е ден!... Затварям очи и потъвам някъде... Градът утихна и завладян от мрак и самота, сякаш с мен заспа... Поезията, моята или неговата – също... Може би в сънищата ми, ще има някаква друга истина!... Кой знае?... Такааа!... Добреее... Лека нощ, сега!...

И АЗ СЪМ ЧОВЕК!

Боже, каква вина имам, че циганин съм се родил? Слънцето и небето не са ли за всички, та не мога и аз да им се порадвам?... Тия въпроси мира не ми даваха и колкото повече време минаваше от живота ми, толкова повече се уверявах, че съдбата ме е белязала с черен въглен, който не се трие с нищо, ама с нищо...

„На тая земя не е важно как изглеждаш, дали си бял или черен, каква религия изповядваш, къде живееш, а колко струваш като човек – дали си добър или лош.“ Това бяха думите, които запомних от баба си Айше. Проста жена беше, ама ги редеше едни, не ти е работа. На пазара все стоеше, преди дървени лъжици продаваше, а после плодове – диви круши и ябълки, набрани лично от нея в гората до махалата. Очите ѝ шареха насам-натам, ушите ѝ все наострени бяха, но каквото чуеше, го помнеше. На нея съм се метнал! Въпреки беднотията, честни бяхме, не крадахме, но петното „мангал“, лепнато ни от незапомнени времена не можахме да изтрием никога... Ей, на – Асен се казвам – име като на българин, ама кой ти гледа името, гледат откъде си, какво имаш в джоба, на кого си човек...

Помня, малък бях, на училище тръгнах, ама още тогава – за всички деца крив и грозен бях – черен съм бил, миришел съм... Будада съм бил, та не съм се сетил да ги питам за кучетата и хамстерите, дето ги гледат в апартаментите си, те не миришат ли?. Блъскаха ме, гонеха ме, обиждаха ме, не ме пускаха да играя с тях.. Криво ми беше, плачех, криех се в ъглите, после се свивах и жално скимтах като ранено псе на бабиното топло рамо. Тя въздишаше, галеше главата ми, прегръщаше ме и говореше тихо, кротко, нежно като на голям човек:

— Натискай си парцалите, дете, трай си... На лошото с добро отвърни, усмихни се... И гледай да се изучиш!... Народът се юрнал по чужбина да ходи, та да печели... Цигани ще останем само тука, цигани – помни ми думата!...

Мама беше чистачка в общината, ама все ѝ се караха, като ме водеше там, та затуй ходех при баща си. Той работеше във „Вторични суровини“ и аз се свивах между старото

желязо и хартията, а когато никой не ме виждаше, ровех с любопитство там, в отпадъците. Само да знаете какви неща се изхвърлят! И сега, като голям, се чудя на акъла на хората... В началото прелиствах книжките с картинки, после се прехвърлих на старите букварчета и читанки, а накрая започнах да чета приказки, приключения, фантастика и дори стигнах до по-сериозни книги. Имаше такива за история, философия, география, биология и аз научих толкова много неща от тях и за страната си, и за света, че не разбрах как съм пораснал. Желанието ми за знания беше огромно и нашите не ме спряха. Явих се на изпити като частен ученик, взех диплома за средно образование и после кандидатствах история – тя ме влечеше най-много...

Може и различен да съм от другите, но съм човек! Вас лъжа, мене истина, ама само не разправяйте, че ги реда като дърт циганин!

Та, тръгнах пеш за столицата. Знам, лудост беше! Дни наред вървах, на стоп се качвах, под дърветата спях, с корени и плодове се хранех, но стигнах... Изкъпах се на язовир Искър, а после отидох и се явих на приемните изпити. За общо учудване на всички познати и роднини, взеха че ме приеха и настана в общежитие. Живях заедно със студенти от арабските и африканските страни и се разбирах добре с тях.

Следването обаче беше трудно, трябваша такси за семените, пари за учебници и за храна. Нямах избор – хванах се на работа като хамалин. На друго място не успях – все ме гледаха подозрително и свиваха рамене... Изморявах се много с носенето на мебели по етажите на блоковете, но трябваше да докажа на себеподобните и на себе си, че и аз съм човек, че мога да бъда като останалите...

Млад бях, кръвта ми кипеше, харесвах жените, влюбвах се, но нямах време за мечти, а и кой щеше да ме иска такъв – никакъв, освен някоя от моята черга... Отдадох се изцяло на учене и работа. Когато взех документа за завършено образование, сякаш свалих огромен товар от плешките си. Усмивнах се и закрачих по-смело, исках дори да покоря света. Уви, не знаех, че трудностите тепърва ме очакват и не аз, а животът и светът около мен ме сграбчиха яко за гърлото...

Търсенето на работа като учител беше ходене по мъките. Подавах аз документи, отивах на интервю, а там някакъв директор ме оглежда от главата до петите и се мръщи.

— Чужденец ли си? – ме пита, сякаш не чете името и родното място, написани в молбата ми.

— Не! – отвръщам. – Ром съм. Това има ли значение?

— Има! – казва оня. – Как ще учиш децата на история, та ти знаеш ли що е история?

Е, гордост имам в изобилие и си тръгнах... Явих се на друго интервю. Там ми гледаха дипломата под лупа, правиха справки и проверки в министерството... Що ли? Ахааа! Още малко и в затвора ще ме пратят за фалшифициране на документи. Това ли унижение трябваше да преживея?...

На третото място направо ме отрязаха:

— Длъжността вече е заета.

Не на мен тия! Като е заета, защо след три дни обявата пак излезе във вестника?

Не издържах и отидох в селото на баба. Цяла седмица висях пред общината, докато видя кмета.

— Така и така – започвах аз. – Господин кмете, познавате семейството ми, виждали сте ме тук като малък – баба ме гледаше. Нищо лошо никому не съм сторил. Дайте сега една препоръка, че да започна работа като даскал някъде.

— Каква препоръка, бе? – вика ми оня. – Учител се става с тапия... Ако искаш работа, ей на – имам нужда от някой да ми доведе апашите на медните жици. Ти ги познаваш, от твоите братовчеди са...

Аз братовчеди нямам тук, ама иди му разправяй – сложил всички мургави под един знаменател и се перчи. Кмет!... Какво да правя? В рамка ли да си закача дипломата или в огъня да я пратя? Показах я на началството, а той си знае своето:

— Заври си я нейде!

И да се оплача, кой ще ме чуе?... Замислих се. Така и така съм дошъл дотук, я поне да разгледам наоколо, може пък да излезе нещо!

Вървах по прашните улици с напукан по дължина и ширина асфалт и цъках с език. Не вярвах на собствените си очи. Двадесет години не съм идвал, а селото никакво – западнало, мръсно, буренясало и къщите – едни срутени, изоста-

вени... Права беше баба – цигани само останали и тук-там грохнали бабички от другите, дето с единия крак в гроба са вече... Нейната къща никаква я няма, а гората – изсечена. Виждах едно от хлапетата да се мотае и да ме гледа с любопитство. Попитах го:

— На колко години си?... Можеш ли да четеш?

То мълчи и клати глава. Ясно! Прост баща, прости деца. Много не му мислих. Върнах се при кмета и почнах отдалече.

— Слушай, кмете – казвам му аз. – Въобще не се шегувам. Видях, че училището е унищожено, няма и църква тук, но деца има колкото искаш. Ти, какво, в престъпник ли искаш да се превърне всяко едно от тях? Разреши ми, мога да помогна! Трябва ми само едно помещение – зала ли, изоставен склад ли ще е, но да е на сушина. Ще направя хора от тия мургавите, дето си ги отписал, тъй да знаеш! Не ти искам парите! Ще си намеря някоя от празните къщи, там ще живея. Ти ще имаш грижа само за храната на малките и за моята...

Той гледаше през мен в нищото, с един такъв празен поглед, че чак ми призля, но като разбра, че съм сериозен, сви рамене. Старото читалище с библиотеката в него се окача празно и неизползвано отдавна. Събрах всички деца от селото, изчистихме помещенията за една седмица. Наредих ги след това по масите и доволен, им се усмихнах. Първото нещо, което им казах, беше:

— Нека се разберем още отсега. Аз и вие, независимо какъв цвят е кожата ни, сме преди всичко хора и сме равни помежду си. Нуждаем се както от слънце, вода и храна, така и от образование... Без знания, човек е като слепец и то гол, и бос. Ще бъда ваш учител, ще ви науча да четете, пишете и смятате, ще ви запозная с историята и географията и не само това – ще разберете как да обичате и пазите родината ни. Който от вас смята да кисне в затворите за кражба, лъжи, убийства, наркотици, сводничество, побой и всякакви други престъпления, да забрави завинаги. Страната ни има нужда от подем и ако не са останали хора, които да мислят за нея, запомнете, че ние също сме нейни деца, тук сме родени и ще се грижим за нея. Трябва да си помагаме и да сме единни за всичко!

Не бях свършил, когато усетих, че някой ме дърпа за ръката, а някъде отдалече бабиният глас се носи като народна песен:

— Ей, я ставай!... Чуваш ли, ставай!... Тук да не ти е хотел?

Скочих като ужилен и се огледах... Хм! Ама, че съм!... Пред мен стоеше някаква възрастна жена, ама добре облечена и бяла – истинска българка. До нея подскачаше русо момченце и ме мереше с любопитство от главата до петите, сякаш бях допотопно изкопаемо. Какво да ви кажа? Няма да се оправдавам – заспал съм на някаква пейка в парка, а непознатата ту ме бута, ту ме дърпа... Пооправих дрипавите си дрехи, погледнах към слънцето и изръсих едно нескопосано извинение на старицата. Тя ми се усмихна и ми подаде шепа жълти монети. Не ги взех, а рекох:

— Госпожо, може да съм циганин, но и аз съм човек, гордост имам... Не прося, не крада, работа си търся...

— Неблагодарник!– изръси тя, обърна се, тръгна и задърпа детето след себе си, като продължаваше да мърмори нещо, засягащо човешката ми същност.

Моя милост въздъхна и пое по пътя на неизвестното си окаяно бъдеще...

СТУД, ГЛАД И ВИНА

Студено беше... Зимно време... Никакво...

Вятър духаше насрещен – един такъв силен, пронизващ и се блъскаше направо в гърдите на момичето, с едничкото желание да го събори долу. После изведнъж се завъртя и го удари в гръб, мина отстрани, преплете се в краката му, издигна се нагоре и отново го перна отпред. Премяташе се, забавляваше се и от време на време утихваше, но после набираше скорост и се стоварваше като юмрук отгоре му. Въобще нищо не жалеше от силите си и не му пукаше за крехкото същество, което беше някъде на седем или осем години. То пък от своя страна геройски се сражаваше, като издуваше бузки и се опитваше да го спре с дъха си, сякаш можеше и беше великан или най-силният човек на света, но...

Всъщност беше мъничка, слаба, зле облечена и боса... мургавелка. Де да имаше някой да я скрие в шепите си, да я облече и obuе с усмивката си, да я стопли с погледа си, да я прегърне ей тъй – с добротата си само!... Уви, бяха я изоставили на произвола на съдбата... Вървеше, а гладът танцуваше в корема ѝ и беше по-голям от оня въздух, дето свиреше в ушите ѝ. Камбани вече силно заудряха в душата ѝ, но тоя непрокопсаник, дето духаше, въобще нехаеше и просто си играеше и с нея, и с наивността ѝ, та чак се хилеше в очите ѝ някак гадно, грозно, зловещо... Как да го спре? Та, тя беше дете! А той не искаше и не можеше да разбере накъде беше тръгнала и защо...

И на хората не им пукаше. Нали бяха изхвърлили огризките от пицната си трапеза и спокойно стояха там, до огъня в камините си с чаша марково питие и вносна пура в ръка!... Защо да се терзаят за глупости? Суетата ги заливаше отвсякъде. Приказките им бяха сладки, животът им – също, а скъпите дрехи около врата им – някак си пъстри и много широки...

Вятърът се засили, сняг запръска навсякъде, земята не чака дълго, а се зави с един бял, но студен и мокър кожух... Кофите за боклук бяха някъде далече, далече и бедното момиче се чудеше защо, ама защо не може да ги достигне и да види какво има в тях...

— Божеее!... Смили се!... – шепнеше то, криеше лице в малките си посинели ръце и едва пристъпяше с босите си крака... Миражът замъгли погледа му...

На другия ден, някъде рано, още преди зората да се появи, двама работника от някаква частна фирма за хигиена и чистота, случайно откриха свито, измръзнало телце, като едва не го стъпкаха в тая тъмнина – нищо, че снежната белота отваряше очите им на четири. Беше непознато дете – момиче при това, но изглеждаше сякаш много по-малко за възрастта си...

Две коли пристигнаха много бързо на мястото. Хората с бели престилки и тези с униформа, които слязоха от тях, искаха да помогнат с каквото могат, бяха готови дори да му дадат парче шоколад и да качат невинното същество на лъскавите кожени седалки – там, до себе си, но... Беше вече твърде късно!...

Обитателите на луксозните къщи не бяха чули нищо, не бяха видели, не знаеха какво, защо, кога и как, пък и... не им трябваше... Нямаше виновни, нямаше свидетели, нямаше и... слънце дори. Единствено вятърът, засрамен от себе си до немай-къде, се скри между клоните на дърветата, готов да си признае всичко за стореното, но... кой го питаше...

Никой не запали и една свещичка, не се прекръсти дори, не пророни сълза. Тези, които можеха, отдавна гниеха под земята, другите въобще не искаха. Необходимо ли беше?...

Господ, обаче, въздъхна така тежко, че небето се разтреесе чак, протегна ръка и прибра една малка, невинна циганска душа в райската градина. След това всичко утихна, светът онемя, но... само за миг. Изведнъж ангелски звънчета раздраха тишината, а после нежните им гласчета понесоха навсякъде най-прекрасната песен на света, та дано тя скоро стигне до сърцата на глухите и слепите същества... Там, някъде във висините, всички божии чеда бяха равни, макар и с пречупени крила. Вятър леко ги люлееше в съня им – за една нова съдба, където сигурно имаше бъдеще за бедността...

МАЙКА

Отстрани на парка имаше по две перпендикулярни улици, които го делеха от общината и поликлиниката от едната страна, и от полицейското управление и черквата от другата страна. Самият парк беше красив с няколко детски площадки, кафене, малък базар, увеселителна градина от надуваеми замъци, батути, влакчета, лодки, фонтан и какво ли не още. Майки, баби и деца предпочитаха една от площадките, защото там имаше през целия ден и сянка, и слънце, и пясък, и гумирана настилка, да не говорим за различните катерушки, люлки и пързалки.

Всички, освен една млада жена, бяха щастливи. Тя се озърташе нервно и някак тревожно и несвързано говореше:

— Детето... Къде ми е детето?... Няма ми го момиченцето!... Някой да го е виждал?

После хукна към Районното управление, като не обръщаше внимание на сълзите, които се стичаха по лицето ѝ. Другите хора я гледаха озадачени и си шушукаха:

„Горката! Какво дете? Полудяла е от горещините“...

— Съмнявате ли се в някого? – започна да я разпитва дежурният инспектор, след като я изслуша. – И сигурна ли сте, че детето е отвлечено от площадката?... Всъщност, къде бяхте Вие и къде детето?

Жената го гледаше, но сякаш не го виждаше или не разбираше какво я питат. После тръсна глава отметна гордо дългата си черна коса назад със самочувствието на господарка и чак тогава отговори:

— Момиченцето ми... На две години е... Не исках да ангажирам вниманието му. То си играеше с другите деца на пясъчника. Там имаше и възрастна жена и всички я слушаха... Тя идва вече цял месец на площадката и занимава децата: рисува с тебешир разни животни, показва им буквички и цифри, прави с тях сапунени балончета, пълни кофички с пясък, измисля игри, разказва приказки... Бях спокойна и отидох до съседната площадка да си взема кафе и да изпуша една цигара... Половин час се забавих, така мисля. Говорихме си с една позната... Когато се върнах, детето го нямаше, жената също...

— Как се казва? Къде живее?— попита отново комисарят.

— Не знам – отвърна майката. – А и тя вдъхваше доверие. Децата я харесват...

— Добре... Ето Ви лист хартия и химикалка и напишете кога се е случило, как изглежда жената и всичко, за което се сещате, дори и незначителни подробности. Ако имате снимка у себе си на дъщеря си, я оставете, ако не – донесете. Докато не минат 24 часа, не можем да обявим детето Ви за национално издирване. Съжалявам, но такава е процедурата...

И докато съсипаната жена описваше случката и преглъщаше сълзите си, човекът на реда който знае защо пусна телевизора, който стоеше близо до бюрото му. Рекламите свършиха и започнаха обедните новини по една от програмите на ефира. Млада, красива говорителка изрече:

— Добър ден, драги зрители! Преди да Ви запозная със събитията у нас и по света, ще направя кратко съобщение: В парка на община... е намерено момиченце на видима възраст две години. Облечено е в розова блузка с късо ръкавче и розови три-четвърти панталонки. Има розови сандалки и розова шапка с козирка. Който го познава, нека се обади на телефон... или в отдел „Социални грижи“ в района на същата община.

— Момичето ми! – извика майката и подскочи от мястото си, като зарязва изписания лист хартия и се затича към оказаното място. След нея тръгна и един от полицаите.

Всичко беше наред. Служителката от „Социалното“ предаде малката красавица, като се увери по снимките от телефона на жената, че това е изгубената дъщеричка. След това и каза строго на майката:

— Госпожо, не оставяйте детето само, без надзор от познати хора или роднини! Не всички са добронамерени... И не ни принуждавайте да налагаме никакви санкции, ако не можете да се грижите сама за него...

Оказа се, че заподозряната в отвличане жена видяла красивото създание да взима едно камионче с връзка и да го дърпа нанякъде. В началото помислила, че отива при майка си, но когато детето излязло от площадката и поело по пътеката към улицата, където минават коли и автобу-

си, направо се ужасила. Скочила като ужилена и побягнала след него колкото сили има. Едва го спасила. Гушнала го, целунала го и заедно започнали да търсят с кого е. Уви, от родители нямало следа почти час и тя се сетила първо да го заведе там, при социалните, а после се обадила в телевизията. Не! Не искала нищо за награда и дори името си не казала, но когато я попитали коя е, откъде е, тя простичко отвърна:

— Няма значение. Аз съм само една самотна пенсионерка и обичам много децата. За съжаление моите, заедно с внуците са далече в чужбина...

РИБАТА

Най-после Иван успя да измоли една седмица отпуск. Сега вече бе на село. Въдиците бяха в багажника. Отби колата пред къщата, свирна с клаксона и отвори портичката. На терасата се показа майка му. Усмихна се:

— Добре дошъл!

— Добре заварил!

Влезе, здрависа се с баща си, хвърли багажа и каза:

— Излизам до кръчмата. На разузнаване. Утре съм за риба.

— Поне хапни! – каза майка му.

Баща му само махна с ръка, защото гледаше финала на тенис турнира.

В кръчмата бе задимено. Миришеше на мастика и сладки приказки. Повечето маси бяха заети. Поздрави, огледа се и видя дядо Илия. Взе две ракии и седна при него. Старецът го погледна, усмихна се и попита:

— Е що си не взе една ракия и за теб? Какво правиш? Къде си? Що си?

Иван се усмихна и каза:

— Аз си взех две. За теб е вредна. Добре съм. Тук съм. Утре съм за риба.

Чукнаха се и отпиха. Ръката на дядо Илия трепереше.

— Къде ще ловиш?

— Не знам. Първо да видя къде кълве.

— Отиди на Каменити вир. И ме вземи с теб! Да те науча как се лови риба. И на други неща.

Иван се съгласи на момента. Старецът бе сладкодумен и денят нямаше да бъде разпилян.

На другият ден осъмнаха до вира. Дядо Илия нямаше въдица, затова получи една. Хвърлиха ги и зачакаха. Слънцето почти бе изгонило звездите. Старецът запали цигара и каза:

— Харесваш ми. Никога не говориш за себе си. То и да говориш, файда няма. Важно е какво говорят другите. Слушай една история. Бях на твоите години. С Асен ловяхме риба точно тук. Към обяд ми клъвна. Извадих най-голямата риба, дето е живяла в тази река. Клен. Към пет кила. Невероятно преживяване. Рибата лежи пред мен, Асен прави планове, как ще я ядем, а аз я гледам. Хрилете ѝ се разтварят,

устата се мъчи да диша, люспите блестят, а опашката трепти. И тогава решавам, че тази риба трябва да плува. Хващам я и тръгвам към водата. Да я пусна. Асен е възмутен. Дърпа, тя пада, премията се. И пада във вира. В ръката ми остава окото и. Прибираме се. Асен не ми говори. Вечерта се засичаме в кръчмата. Разказвам за рибата, хората цъкат с език и се чудят. И тогава Асен казва, че лъжа. Не е имало никаква риба. Вадя окото, а той се смее. Било от шаран. От магазина. Всички се смеят. Вече никой не вярва. После всяка свободна минута бях на вира. Пусках въдицата. Виждах го. И му се радвах. И не исках да го уловя. Човек не трябва да лови мечтите си. Трябва да ги гони. Повече никога не говорих за тази риба. Това е.

После дядо Илия бръкна, извади от джоба си цигара, запали я и разгъна един вестник. В него имаше око. От риба. Голямо. В това време въдицата се огъна. Иван я грабна. Рибата се бореше здраво. Голяма. Дива. Накрая я доведе до брега. Клен. Огромен. Едноок. Пресегна се за кепчето, а в това време старецът се притече на помощ. Замахна с ръката, дето държеше цигарата и без да иска прогори влакното. Рибата сякаш се усмихна, махна с опашка и отплува. Иван се тръшна на земята. Идваше му да скочи след нея. Погледна към стареца. Той пушеше и се усмихваше.

После приказваха за рибата. За други риби. За хората. За истината. После Иван тръгна към колата. Трябваше да отиде на гарата. Жена му и децата щяха да идват. И тогава го видя. Кленът. Водата го полюшваше до брега. С едно око. Огромен. Взе го. Не мърдаше. Явно годините и борбата преди малко му бяха дошли в повече. Видя го и дядо Илия. Запали нова цигара и рече:

— Остави ме тук! После ще ме прибереш.

Иван се върна след два часа. Дядото лежеше и гледаше водата. От рибата нямаше следа. Поседна. Потупа стареца и каза, че не му е сърдит. После го погледна пак. Дядо Илия не дишаше. Усмихваше се.

Погребението бе след два дни. Иван помоли сина му да сложат в ковчега и окото. Вечерта разбра, че не са намерили никакво око.

На другия ден Иван пак бе до вира. Без въдица. Съблече се и се гмурна. Стигна подмолите. И тогава го видя. Клен. Огромен. С две очи. Усмихваше се. После му намигна. С помалкото око.

РИМЛЯНИТЕ

Коситбата бе към края си. Слънцето бе почнало да пари. Косите съскаха и ухаеше на билки.

— Добър ден, момци!

Шестимата се обърнаха.

— Дал ти бог добро!

Дядо Стефан се усмихна:

— По-живо! По-живо! Да избегате от жегата! – и отмина към дола.

Иван свърши откоса, взе манерките и тръгна към кладенчето след стареца. Водата извираше от една скала, над която имаше римско кале. Говореше се, че дядо Стефан на младини намерил тук някъде римско светилище. После взимал от съкровищата в него и продавал. И не казал на никого. Когато се разприказва, най-много да каже, че ще посочи мястото само на римляните. Когато дойдат. В селото го имаха за малко чалнат.

Старецът седеше до кладенчето и пушеше. Иван се наведе и гребна от бистрата вода. Един тритон, полегнал на дъното го гледаше учудено. После отпи и чу:

— Иване, май и ти си намерил светилище!

Вдигна глава и се зачуди за какво говори дядото. А той опъна от цигарата и рече:

— Поседни. Ще разбереш какво ти казвам. Едно време пасях овце. По тия баири. По цял ден бях сам. Баща ми бе починал. Нямах с кого да обеля дума. Спах в колибата до кошарата. Една вечер реших да оправя камъните до огнището. Разместих ги, а там три жълтици. Спестени явно от баща ми. На другия ден зарях овцете, отидох в града и ги продадох. Купих си дрехи, това-онова и вечерта у кръчмата. Едва ме познаха. Почерпих, а те ме гледат като утрепани. И шушукат. На другия ден изкарах овцете. Гоня ги по баирите, ама усещам, че не съм сам. Влязох в една сечина и гледам, Петър и Стоян се промъкват към мен. Зачудих се, ама овцете бяха уловили ливадите и излязох да ги върна. На другия ден същото. На другия пак. Влизам у гората, те след мен, овцете се пръснат, излизам и ги гоня. След няколко дни разбрах, че

по селото се говори, че съм намерил светилище. Римско. Един ден влизам в гората, един след мен, овцете се пръскат, ама другият ги събира. Скришом. Да ги не сбирам аз и да не мога да стигна до имането. И се почна. Влизам у гората, единият след мен, поровя у камъните и легна на некая поляна. Лежа цел ден, единият ме пази, а другият ми пасе овците. И понеже идваше време за коситба го измислих. На другия ден се скрих, а на по-другия отидох до града. Купих това-онова от ония пари, върнах се и пак почерпих. Вече целото село бе сигурно, че съм намерил нещо големо. Питат ме отдалече, а аз се усмихвам и черпя. От другия ден кой има, кой нема път, почнаха да ме навествават в кошарата. Един донесе винце, друг ракия, трети хляб... А сиренето от мен. И питат, ама отдалеч. Вече не бях сам. После ми помогнаха у коситба, събраха сеното. И дръвца ми пренесоха.

После се ожених. Отгледах две деца. По-точно, селото ги отгледа. Косят, пасат овце, копат кукуруз, а аз от време на време отскача до града и после почерпя. И от време на време кажа, че когато римляните дойдат, има да им казвам нещо. А римляните са децата. Синът е търговски представител у Рим, а дъщерята работи у неква модна агенция. Пак там. Ама кой се усеща, кога у главата му са златни свещници и олтари. Та да се не чудиш, що те питам за светилище. Много косачи си сбрал. Айде да ставам, че път ме чака. Требва да наобиколя светилището.

Иван помага на стареца да стане и налива прясна вода. После тръгва към ливадата. Косите вече се не чуват. А една такава мисъл му просветва у главата. У къщи има една пиринчена гривна. Довечера ще я лъсне, ще отиде на кръчма, ще почерпи всички и ще я изпусне без да иска. После бързо ще я прибере, ама така, че да я видят всички. И нищо нема да казва. Петима човека го видяха, че се забави с дедо Стефан у гората. Ако се забави с чужда невеста, ясно що се бави. Ако се забави с дедо Стефан, още по-ясно. И нема да мисли повече ни сеното, ни компира, ни кукуруза. Че го мисли селото, а он че мисли невестите.

А във въздуха се носи аромат на лято. И гласът на дедо Стефан:

— Айде, римляниииии!!!! Цел живот ли ще ви чакам!?!

ГОЛЯМОТО ТЪРСЕНЕ

Преди година разбрах, че трябва да направя нещо. И това нещо, где трябваше да направя бе, да намеря себе си. Та да осмисля и живота си..

И тръгнах да се търся. Първо обиколих реките и баирите, где израснах... Нема ме. После обиколих училищата и института... Немаше ме, що никога ме не е имало. После взех трудовата книжка и обиколих по списък там, где съм работил. И там ме няма. Минах по барове и кръчми. Там няма нито мен, нито клиенти. Пообиколих и проститутчиците на околоръстното. Скучаят. Мен ме няма. Минах до казиното. Там некви неграмотници се учат да играят покер, ама ме няма. Купих цветя и отидох на гробищата... И там ме няма.

Отчаях се и се прибрах. Реших, че щом ме няма, никога ме не е имало. После звъннах на съседката. Влизам и се виждам. Седя на ракия и салата. Там съм бил през цялото време... А се утрепах да се диря.

Извод: Не дирете себе си, що като се намерите, ще разберете, че не е имало нужда да се дирите!

ПРИКАЗКА ЗА СПАЛНОТО ЧУВАЛЧЕ

Имало едно време един спален чувал. Не се знаело кой точно го е направил, но се знаело, че се казвал Хъски. От едната страна бил червен, от другата син. Веднага след като му сложили ципа, го сгънали, пхнали в синя торба и тръгнал на път. Така и не видял нищо, що бил затворен. А бил най-любопитният спален чувал на света. После стоял дълго на някакъв рафт, докато един ден не го вдигнали и понесли. Чул, че ще го подаряват. И се зарадвал. Не знаел на кого, но имал добро предчувствие. После го хвърлили в една кола и тя тръгнала на път. Чувалът знаел, че нещо ще се случи, но не знаел какво. И се случило...

За пръв път видял слънцето. Било месец май. На Болатата. Опънали го на пясъка и той видял морето. После видял скалите. После видял чайките. После видял палатка. После видял огън. Видял цигара. После видял миди и водка. А вечерта усетил как в него се намъква някой. Било студено и чувалът разбрал, че ще трябва да топли. И стоплил. Бил благодарен, че е видял света. Но не знаел, че това е само началото. Тогава прехвъркнала първата искра на обич между него и човека, где го сгъвал, разгъвал и се топлел в него.

Дълги години били заедно. Видял морето от Дуранкулак до Резовска река. Усетил неща, где си затварял очите, да не гледа, ама усещал, че били прекрасни. Тогава топлел двойно по-силно. Видял Дунав и каменистите му плажове. И пясъка, донесен от знайни и незнайни реки. Видял планината и полето. Видял планински реки, букови гори и хайдушки поляни. Видял сърни, заек и елен. Видял балканска пъстърва и раци, опечени на камък. Видял язовир. Видял Гърция, Сърбия, Хърватия, Словения, Румъния, Италия... Та до Балтийско море. Бил най-щастливият спален чувал. Топлел, приспивал и после си говорел със звездите. С вятъра. С облаците. Със снежинките. С приборя. С вечното плажно куче. С пясъка и камъните. С канарите. С ромона на реките и потоците. Със славея. С тревата. С росата. С мравките... С всичко. Знаел

всички езици. Не се разбирал само с дъжда, защото она се опитал един ден да ги отнесе заедно с палатката и приятеля му, свит в него и слушащ бурята. И му бил малко ядосан. Само малко.

После един ден тръгнал пак на път. Пътувал дълго, но така и не видял нищо. После бил пъхнат в пералнята и после отишъл на простора. После излязла вихрушка. И той, понеже бил малко ядосан, че не са го извадили поне за малко, я помолил да го вземе от простора. И тя го взела и понесла. Надникнал в няколко прозореца и полетял високо, високо, високо... Чак до звездите. Да ги стопли, що примигвали от студ. Дали се е сетил, че някой ще тъгува за него!? Сигурно. Ама е знаел, че тоя някой ще го разбере и ще му прости. Осемнадесет години са били заедно.

Та това е историята на спалното чувалче, на име Хъски. Ако някой го види, е хубаво да ми се обади. Ей така, да знам какво прави. Що още го обичам, макар че малко ме е яд на него. Ще го познаете по няколкото дупки от цигари. Етикетчето с името не се чете от доста време. Синьо отвън и червено отвътре. С две джобчета. За спомени.

ИСТИНСКА ИСТОРИЯ ЗА МНИМ БОЛЕН ОТ РАК И КАК СЕ ТЪРСИ РАБОТА

Днес се видях с един приятел. Няма работа, ако намери, не го устройва, ако го устройва, чорбаджията не устройва приятеля ми, що много знае, а нищо му се не прави. Седи без работа и реве с глас. Та се сетих.

Преди години. Търговията върви зле. На държавната работа не съм взимал заплата с месеци. И ми звъни един приятел. Девети май.

— Искаш ли да изкараме малко пари?

— Кой луд не иска!? Ще има ли емоции?

— Ще има достатъчно и от двете. Ще ловим рапани. Аз ще се гмуркам, а ти ще стоиш в лодката. Имам всичко. Кога тръгваме?

— Само да сдам магазина на невестата, държавния стол на счетоводителката, невестата на комшията и идвам.

Вечерта казвам новината на невестата, децата и на някой друг. Следващата вечер съм у София. На 11 май сме пред Калиакра. Свиваме вляво, после вдясно. И след едно завойче се показва дивата красота на Болатата. Бях влюбен в това заливче. Бях. Сега не е същото. Спускаме се на плажа, събличам се и скачам във водата. Ледена е. Плувам малко и излизам. Разпъваме палатки, навеси, маси и столове. Вечерта седим до късно и правим планове.

На сутринта сме във водата. Емо надява бутилките и скача. Излиза след десетина минути.

— Тръгваме си. Предупредиха ме за сърцето. Вярно не става. Вече не мога да се гмуркам. Години.

Аз седя в лодката и виждам как плановите рухvat като циганска къща пред общински булдозер. Излизаме и пушим. Не мога да си представя, как ще се прибера. Познава ме половината град. Комшиите знаят, че няма да ме има доста време. И се сещам.

— Дай бутилките и почвай да ме учиш!

След половин час съм в залива. Четиридесет и петгодишен кандидат удавник. Кой не е пробвал, не знае каква е първата емоция. Страх. Неописуем страх. И ужас. Да дишаш под водата. Гълтам вода, въздух и риби, и се боря да стигна дъното. После Емо се сеща, че съм дебел и ми слага още олово. Стигам дъното и полягам на него. Така издишвам две бутилки.

На следващия ден сме в открити води. Скачам от лодката и тръгвам към дъното. Ив Кусто рязко да яде. За гърба ми е вързана малка шамандура. Да се знае къде съм. И тогава откривам морето. Това, де мислех че съм го открил преди 100 години. Цялата красота и тишина на света. И лекота. Забравям всичко и плувам, плувам, плувам... Раците гледат свирепо, медузи се лепят и парят устните ми, попчетата отегчено ми правят път. Мидите, отворили черупки, дишат вода, а рапаните правят рапанчета. Групово. Над водораслите се мяркат два кефала и панически побягват. Морските кончета почиват, а морските игли се чудят, как да зашият нахъсаните водорасли...После въздухът в бутилката свършва и излизам. Виждам лодката на два километра. На жилетката има свирка. Свирия яко и виждам, че ме вижда. След малко съм в лодката. Най-щастливият човек на света. А Емо плаче. Шамандурата ми се развързала още в началото. Той я прибрал и тръгнал след балончетата въздух, но ги загубил. И стигнал до извода, че съм се удавил. Ревал и се чудил, как ще каже на невестата, че ме е удавил. После сме на брега. Пием водка „Флирт“ и пушим „Ориент експрес“. Спряха ги, гадовете. Нямаше по-добри цигари от тях. После, след часове, той пита:

— А рапани имаше ли?

— Имаше. Милиони. Ама забравих, че трябва да ги събирам.

Стояхме три месеца. Аз у водата, Емо у лодката. По четири часа на ден. В лодката бе кошмар. Дойдоха и невестите, и децата. Моите се научиха да се гмуркат. Не за рапани. За кеф. После се прибрахме. Пари спечелихме доста, ама повече похарчихме. Един ден изкарахме 410 долара. Това бе рекордът.

Когато се прибрах в града, бях свалил 30 кила, черен, с бяла от солта коса. Авторитетите сред съседите ми, стигнаха до извода, че съм болен от рак, слабея и до седмица, две ще ритна камбаната. Даже някои ме и питаха. Само казвах:

— Здрав съм.

А това вече бе убедително доказателство, че ще мра. Сега, като се замисля и един трипер не хванах там като хората. Невестата дойде преди да свършат презервативите. Ама друга ми беше мисълта. Ако не можеш да си намериш работата, създай си я! Ако изкарваш и пари, е царствено. А ако има и приятни емоции, вече е божествено.

ИСТОРИЯ ЗА КЛЕП, КЛИП, ИВЕЛИН, ГОПЕТО И МОРЕТО

Докато гледах дъжда у тъмницата, се сетих ей тая история. В нея няма поука, няма сюжети, няма нищо. Нито е тъжна, нито весела. Просто една история за един плаж и едно куче.

Беше преди доста години. Месец май. Опъваме палатките на плажа под село Топола. Турско село, между Балчик и Каварна. Лятото ще прекараме там. Ловци на рапани. Вечерта поливаме начинанието, а на следващата заран посрещам слънцето. Няма по-красиви изгреви от морските. Над морето слънцето изгрява два пъти, да знаете. Опънал съм се на шезлонга и събирам кураж за първото за годината гмуркане. И забелязвам, че нещо се движи около бутилките и агрегата. После го виждам в цялото му величие. Най-грозното куче на света. Гледа ме подозрително и мръснишки. После изчезва в храстите зад палатките.

След час сме в морето, а след три сме пак под тентата. Под нея вече не е един плик със сирене и кашкавал. Обвинени са гларусите, що пликът бе окачен високо над масата. Докато разтоварим лодката, виждам кучето пак. Разхожда се величествено по прибоя. По-грозно е, отколкото сутринта. Викам го, а то побягва. Вечерта се появява пак. Като зъл дух. Гони вълните и ги лае. Даже успява да ухапе някоя. Хвърляме му хляб и кокали, но то не ги поглежда. Не поглежда и нас. То си има морето. И плаж си има. Кои сме ние?! На сутринта торбичката с хляб и шунка, окачена над масата я няма. Понеже гларусите спят, обвинени бяха злите сили. Кокалите и хлябът по плажа бяха непокътнати. А кучето се разхождаше по прибоя и лаеше вълните. От време не време ги погваше и хапеше.

На третия ден прибрахме храната в палатката. После дойде събота и на плажа дойдоха хора. Един приятел, Фиго, от селото, ни доведе един тигров боксер. Клип. Да пази, докато сме в морето. Добър и зъл. После влизаме у морето и пак излизаме. И си наливаме по водка. За днес сме свършили. И го виждаме. Кучето. Приближава се към нашия звяр, който ще скъса синджира от яд. Лае та се къса, а плажното мълчи и идва. Плажуващите и ние гледаме и се чудим какво става. А то се приближава, подвива опашка и ляга по гръб,

вирнало крака. Предава се. Нашия спира да лае. И вече са приятели. Вечерта го отвързваме и двете почват да гонят вълните. Нашият яде гранули, плажното го гледа и не пипа. Не ги пипа, даже когато нашето е вързано. На сутринта забравените пликове над масата ги няма. Има следи по масата. Кучешки. И един сериозно заподозрян.

После времето се затопли и плажът почна да се пълни с хора. Напълня и плажното куче. Немаше ден, който плажуващ да не изреве, че му няма обядът. А вечер и сутрин плажният грозник гонеше вълните и ги хапеше. И не поглеждаше храната, дето щедро му давахме и ние, и плажуващите. И се сприятеляваше с всички кучета. Зверове и добряци. За секунди. Не се сприятели с нас. Гледаше ни присмехулно и не даваше да го докоснем.

После дойдоха жената и децата. С децата се сприятели първия ден. Вървеше след малкия дето и да тръгнеше. И ядеше от ръката му. А когато ние му давахме нещо, ни гледаше високомерно. И получи име. Клеп. От клептоман. Децата го измислиха. Клип, Клеп, Ивелин и Гопето. Неразделни. Един месец.

После децата си тръгнаха. Кучетата гониха колата до главния път. Три километра. След месец си тръгнахме и ние. Дойде до колата. Не тръгна след нея, но ни изпрати. За пръв път даде да го погала.

След няколко години имах път до Каварна. Есента. Отбих се до селото да видя Фиго. Първо минах през кръчмата. До тях не стигнах. Починал предната година. Така и не събрах кураж да видя жена му. После слязох на плажа. Нямаше го и плажът, и кучето. Водата бе отнесла пясъка и се бяха показали камъните. Седнах, запалих цигара и си поревах. Ей, тъй. За нищо. После нещо ме докосна по гърба. Плажният разбойник. И ми се усмихна. А после подгони вълните.

Лъжа ви. Нямаше го и него. Ама пък каква история щеше да е, ако беше дошъл, а?

После си тръгнах. От високото погледнах брега. По плажа се разхождаше куче. Черно. Клеп бе черно-сиво-кафяво-жълто-червено-бял. И грозен.

Та това исках да ви разкажа. И пак да ви кажа, да не дирите поуки. И да ви кажа, че всеки плаж си има куче. И всяко куче си има плаж. И всяко куче си има човек. Или човеци.

НЕЩО, ЗА НЕЩО И НИЩО

Двамата седяха на терасата. Баща и син.

— Това е Вечерницата.

Каза бащата и опъна от цигарата.

— Това е Зорницата.

Каза синът и подмести пепелника по-близко до цигарата.

— Утре тръгвам.

Каза синът.

— Знам. Намести ли си багажа?

Каза бащата и опъна така, че огънчето му изгори пръстите.

— Да. Вече свикнах. Не ти ли е мъчно?

Каза синът.

— Защо? И аз свикнах.

Каза бащата и се опита да опъне от филтъра от цигарата.

— На теб било ли ти е мъчно за нещо и някого?

Попита синът.

— За какво? И защо? И за кого?

Попита бащата и скришом избърса очите си. И се сети за малки деца, изцапани до ушите. Сети се как направиха първите си крачки и първите си пакости. Спомни си за пързалки, море и обелени колена. После запали пак.

— За нещо. За мен, за бати, мама, дядо и баба...?

Каза синът.

— На човек му е мъчно за това, което е загубил. Аз ви имам. Ти защо плака вчера, когато се разделяше с баба и дядо?

Каза бащата и запали загасналата цигара.

— От страх, че повече няма да ги видя. Стана ми мъчно.

Каза синът и скришом обърса една сълза.

— Няма значение дали ще ги видиш. Това е животът. От време на време се мре. Хубаво е да има ред.

Каза бащата и забърса поредната сълза. И си спомни за нарушен ред, сълзи и мъка.

— Ти си непоправим циник. Какво обичаш в този живот? Какво ще правиш утре?

Каза синът и стана да дооправи багажа. Утре тръгваше. Там, дето се чувстваше по-добре. Единствено му пречеше раздялата. И страхът, че утре тук някой няма да го има.

А бащата запали поредната цигара. Знаеше, че обича всички. Знаеше, че мрази разделите. Знаеше какво е болка и радост. Ама и знаеше, че животът е низ от срещи и раздели. После се провикна:

— Утре ще отида да плувам. И да ловя риба. Ей, и другия път искам да ми доведеш внуче! Да го посрещна и да му покажа вировете по реката. И баирите. И камъка, дето си сцели главата. И пързалката, дето те учих да караш ски. И дървото, дето се подписахме. И черешите, дето ги садихме заедно...

— Айде лека нощ! Май ракията ти дойде в повече.

Каза синът и се засмя. Засмя се и бащата.

А Вечерницата се бе скрила зад облаците. Или бе отишла да спи. Или тъгуваше за нещо. Или се радваше за нещо. Кой знае.

ПРИКАЗКА ЗА МАЛКАТА МИДА И ГОЛЕМИЯ ЯЗОВИР

В тинята на един голям язовир живееше една голяма мида. Един ден тя роди хиляди малки миди. Тъй и не ги видя. Първо бяха почти невидими, а после тя умря и също стана на тиня. Остана само черупката. Отвън черна и грозна, а отвътре седефенобяла.

А малките миди заплуваха на воля. Радваха се на слънцето и кристалната вода, и се пазеха от малките рибки. После огладняха и паднаха на дъното. Заровиха се в тинята и се наядоха. После ги домързя да плуват и там си останаха.

Не остана само най-малката. Тя хапна набързо и се опита да плува. Не ставаше. Бе натежала. Тогава тя запълзя по дъното. Не знаеше къде отива, но пълзеше. Един ден стана по-светло. Бе стигнала брега. Беше я страх да излезе от водата. И с право. Тогава видя над нея да се полюшва нещо с цвета на небето. Подскочи и се хвана за него. От долната му страна. Ако бе по-голяма, щеше да знае, че някой кретен е пил минерална вода и е хвърлил капачката в бистрата вода. Но това за нея нямаше значение.

Тя пак плуваше. Плуваше натам, накъдето духаше вятърът. И понеже той никога не духа в една посока, щеше да плува вечно. Тя се радваше на луната, небето, слънцето и птиците. Понякога виждаше над себе си зелени листа и дъжд. Но най-обичаше да си играе с малките рибки. Те ѝ гостуваха често. Малките рибки са като малки деца. Обичат непознатите неща и идваха да видят капачката. Беше я страх от големите риби. Те идваха да изядат капачката. Понякога я налапваха, после я плюеха.

Но един ден малката мида огладня. Понечи да се пусне от капачката и да отиде до тинята, но се сети, че никога повече няма да види това, дето вижда сега. И остана. До светлината. После умря. От глад. Ама не стана на тиня, а все още се носи някъде по язовира.

А приказката можеше да има и друг край. Тъжен. Ако се беше пунала.

МУЛАТКАТА И ГОЛЯМАТА МЕЧТА

Лято. Слънцето е портокал от изток, плуващ в червено небе. Над водата се стеле лека мъгла и още по-лек хлад. Въдиците са хвърлени още по тъмно и сега чакат. Това им е основното занимание. Да чакат. Понякога дочакват. Кафето ухае на безгрижие и белозъба мулатка. Иван пали цигара и отпива от аромата, притворил очи:

— Какво му трябва на човек?!

— Щастие! – каза Миро.

— Това сега какво е? – попита Иван.

— Това е нищо. Обикновено бразилско кафе с цигара. Ще съм щастлив, когато хвана риба. Най-голямата риба.

— Дано! – каза Иван и пак отпи.

Лъхна ветрец и подгони мъглата. Тя побягна към слънцето, което вече бе станало истинско слънце, в истинско синьо небе. После мъглата стана на облак и тръгна нанякъде. Чу се жужене на пчела. Във водата, жив планински кристал, изпляска риба. Някъде запя чучулига. По поляната пробяга закъснял заек...

— Това е щастие. Да седиш и да не правиш нищо. И да не мечтаеш за нищо. И да не мислиш за нищо. И да не искаш нищо. Просто трябва да си щастлив. Не мисли за тая риба! Знаеш ли как мирише щастieto? – попита Иван.

— Не мисля! Щастieto не мирише. Мечтая да хвана най-голямата риба! – каза Миро.

И тогава едната въдица дочака. Огъна се и авансът изпищя. Иван не мръдна. Миро скочи и засече. Рибата бе там. На другия край. Най-голямата риба. Риба мечта. Тя теглеше към свободата, но Миро бе на другия край. Сега се бореха две мечти. Мечтата за свобода и мечтата за най-голямата риба. Рибата гонеше своята мечта, а Иван ловеше мечтата.

След половин час рибата лежеше на поляната. Всяка нейна люспа беше дъга със слънце. Хиляда дъги, с хиляда слънца.

— Пусни я! – каза Иван.

— Никога! – каза Миро.

Кристалната вода до брега се бе размътила. Пчелата не жужеше. Чучулигата не пееше. Слънцето вече припичаше здраво. Рибата потръпна и дъгите изчезнаха. Остана една голяма риба с хиляда големи люспи.

Иван си наля още кафе и пак запали. Запали и Миро. Въдицата остана на брега. Във водата вече нямаше голяма риба.

— И сега какво! Що не ловиш? – каза Иван.

— Какво? – попита Миро.

— Друга риба. – каза Иван

— Та аз улових най-голямата. Друга такава няма! – каза Миро.

— Тогава сигурно си щастлив? – попита Иван.

— Не съм. Няма ги пчелата и чучулигата. И водата е мътна – каза Миро и погледна към поляната.

Там лежеше уловена и мъртва мечта.

После ловиха риба. Двамата. Стандартна риба.

ПИСМО ДО МИНИСТЪРА ОТБРАНАТА

Господин Министър,

прочетох, че българите не щат да воюват. И аз не ща да воювам. Не ща да воювам срещу никого. Навоювах се. Знам какво е война. Победител няма. Преди 30 години се ожених и се почна. Нападение. Отбрана. Примирие. Нарушаване на примирието. Огън и жупел. Ръкопашен бой. Лазарети. Две деца, които днес са с мен, утре – с врага. Окопна война. От време на време вечери със заря, а после тихи утрини. И фугасни бомби. Ходене из минни полета. Разузнаване с бой и без бой. Сега съм вече в запаса.

При добро желание от Ваша страна бих ви помогнал. Пратете ми една повиквателна. Да воювам с вятърни мелници. Не тия на Сервантес, а тая у Созопол. Готов съм да воювам с нея от първи юни до тридесет и първи август. Може и интернационален взвод да сформирам. С руския, украинка, шведка, севернокорейка, арабка и некая черна като натурален шоколад американка. Едно време и рота можех да сформирам, ама остарех. Оръжие засега няма да ви искам. Имам едно старо, ама сигурно. Вярвам, че така ще помогна на Вас и Родината си.

В замяна ще ви помоля едно нещо:

Да ми дадете бележка, че съм воювал за Родината, а не по плажа, що невестата на думи и на сълзи не верва.

И после може да ми пратите пак повиквателна. За Банско. От първи декември до първи март.

Приятна работа, Господин Министър!

Подпис: Един Истински Патриот

МНОГО ТЪЖНА ИСТОРИЯ ЗА ЗЕТ, ТЪЩА, ЖЕНА И РИБА С ЩАСТЛИВ КРАЙ

Таман съм се оженил. На гости сме на тъщата. Аз съм осъмнал в реката. Рибата кълве, слънцето грее и водата блести в очите. Към обяд съм вече уморен и полягам до един вир. И в просъница чувам, че некой идва. Изправям се на лакът. Рибар. Непознат.

— Ти ли си зетя на македонката?

Разбира се, че съм аз. Друг луд нема. Оня вади половинка ракия и ме кани. Не пия, когато ловя риба. Той пие, плещи глупости, аз го слушам и задрямвам. Когато се събуждам, съм сам. Привечер се прибирам. И ужасът почва. Тъщата обикаля двора като пияна кокошка и нито ме поглежда, нито ми говори. Невестата гледа буротачки³⁵, и нито ми говори, нито вечерта ми дава. Ужасен съм. Първо се сещам за една чужда невеста и едно хотелче. Друго нема кво да е. Некой ме е предал. Ще се развеждам седмица след сватбата. И така три дена. Накрая жената вика.

— Абе, идиотино, как можа да се напиеш с оня пустиняк и да паднеш, и заспиш до вира? Тук ракия нема ли? Половин кило сте изпили!

Тук от плещите ми пада огромен товар. Целувам я, а тя реве и гребе с нокти. После обяснявам кво е станало. И завършвам:

— Абе, жено, знаем се от години. Как можа да поверваш, че половин кило ракия ще ме приспи. У „Кременчуг“ пия десет водки, а после си допивам с половинка ракия. А у Сапарево и Габрово мога да изпия по 3 кила ракия. Оная е по 30 градуса. У Карлово един път се отрових с едно кило. Ама оная там е 70. Те така се съсипват семейства. Не вервай на хората!

Разгеле, убедих я. Даже досега не верва на никого. Най-вече на мен.

После, надявам се, убедих и целото село, че не е верно. По сватби, купони и кръчми. Убеждавам ги досега.

³⁵ буротачки – дума от моя край, която се използва за да се опише поглед, който нема как да се опише. Подобен поглед има бик, когато рие по арената и се кани да наръга торерото.

НЕКОЛКО СЪВЕТА ЗА МЪЖЕ, КОИТО СИ ГОТВЯТ САМИ

Неколко съвета за мъже, които си готвят сами.

1. Яйца се варят с черупките. Пържат се с най-много с 1/3 от черупките.

2. Пилешка супа се прави от пиле, на което предварително са махнати всички пера. Пиле се пече, ако предварително сте махнали поне 2/3 от перата.

3. Боб яхния се прави, ако сварите боба у достатъчно вода. Ако водата е малко, се прави печен боб.

4. Картофи се пекат у фурна, а не на котлона. Най-хубави са печените картофи със свински ребърца. Най-хубави са печените картофи със свински ребърца, ако въобще нема картофи.

5. Рибa се пържи в много олио, което е загрято предварително. Когато я слагате в олиото, от нея трябва да капе вода. Така едновременно пържите пръсти, очи и устни.

6. Оризът никога не се мие преди готвене. Така едновременно готвите цял ориз и нишесте от ориз.

7. Кафе в джезве се вари, ако сте до джезвето. Иначе половината се пече.

8. Това лук, чушки, домати не стават за готвене. Съсипват всички манджи. Стават за салата. Ако са прекалено едри, се разрязват на две.

9. Вареното сирене е отвратително.

10. Нито едно ядене не се приготвя с алкохол. Нито едно! Съсипването на алкохол у кухнята се преследва с цялата строгост на наказателния кодекс.

11. Най-хубаво готвят у магазина. Кълцана наденица и лютеница.

ПП. И най-важното. Не си печете сандвич с месо, лук, домати и чушки на тостера, докато пишете съвети у фейс-со как се готви и заедно с това си чатите с убава жена.

ШОФЬОРСКИ НЕВОЛИ

— Погледни колко е красиво небето, не мога да повярвам че само преди няколко часа мина такава страшна буря. Не се виждаше въобще, дъждът валеше като из ведро. Само като се светнеше, се виждаше къде караме... Добре че спря на първия възможен изход... Умирах от страх някой друг камион да не ни отнесе, или някоя кола да не влезе под нас... Беше ужасно. Никога не съм виждала нещо подобно. Погледни колко е красиво, обърна се Мария към съпруга си Ники, с който работеха като шофьори на ТИР.

— Какво да му гледам, небе като небе, отговори Ники, това не е моето небе... Твоето е, на теб ти харесва Америка. Аз си харесвам моето небе, българското... Хайде, заспивай, пусни щората на този прозорец, че сега ще звънне диспечерът с информацията за следващия товар... Хайде да поспим малко, че целият треперя... Такова напрежение!... Добре че не закъсняхме с доставката...

Мария се опитваше да заспи, но не се получаваше. А беше изморена. Преди около пет часа не издържа на силното напрежение от ужасното време и събуди съпруга си, за да шофира той... Опитваше се отчаяно да заспи. броеше дървета, стада овце, опита се да медитира, да се отпусне, но светлини минаваха през очите ѝ и като остри шишове болезнено се забиваха някъде дълбоко в подсъзнанието.

Навън се очертаваше прекрасна сутрин, небето беше чисто като кристал, но денят отново щеше да е горещ.

Обикновено се опитваха да спят поне 2-3 часа на загасен камион за да се елиминират вибрациите, които не им разрешаваха да се наспят добре. То за 2-3 часа..., но пак е нещо, обичаха да се шегуват, ами без хич...

Изгуби представа за времето, умората си каза своето, беше заспала...

Телефонът звънеше. Мария го грабна и по най-тихия възможен начин бързо изчезна навън, за да позволи на Ники да поспи поне още малко.

Поговори с диспечерите, взе информацията за следващия товар. Беше помолила момчетата да ги оставят ден-два за почивка. Супер. За два дни нямаха работа. Щяха да се наспят и да се разходят. Бяха много близо до Сан Франциско, един от големите градове на щата Калифорния, всъщност четвъртият по брой на населението и дванадесети в Америка, а след това щяха да натоварят и отново да карат като луди до Тексаския град Уейко (Waco). Ники щеше да е много доволен – толкова много обичаше да разглежда и прави снимки. А Сан Франциско си заслужаваше да се посети, имаше какво да се види.

Времето беше прекрасно за разходка. Имаше открита картинна галерия, или по-точно аукцион на картини на огромен площад – Юнион Скуеър, в центъра на града. Възхитиха се на пирамидата Трансамерика, видяха отдалече кулата Койт. Забавлявах се с цветния зигзагообразен и стръмен път-улица Ломбард, а цветята наоколо бяха неописуемо красиви. Посетиха остров Алкатрас с едноименния затвор, където Ал Капоне бе лежал, сега – музей. Ядоха риба на огромния рибен пазар, разходиха се до най-известният кей 39 – за съжаление не видяха тюлени. Разгледах огромна католическа църква – катедрала – и мостовете на Сан Франциско. Возиха се на прословутите трамваи. Настаниха се в хубаво и чисто хотелче, близо до северния бряг. Голямо беше учудването им, когато установиха, че всички наоколо говорят италиански език. Оказа се, че са попаднали в италианския квартал. Мария предпочиташе хотел в центъра на града, но Ники не обичаше сутрешната лудница на големия град. Бяха много различни – Ники обичаше да става рано, да се разхожда, да ходи за риба, а Мария не обичаше ранното ставане, предпочиташе да се излежава сутрин с чаша ароматно кафе и книга или таблет в ръце. А вечерите Ники заспиваше рано, докато Мария беше във върховна форма за каквото и да е. Това беше и причината тя да шофира нощем.

Неусетно изминаха двата разтоварващи дни. Много се забавлявах, когато си купувах връхни дрехи, защото коментираха през деня как може да има толкова сергии с якета. Оказа се, че вечерите са направо студени, не прохлад-

ни, и не бяха подготвени за такова време. Втората вечер се прибраха в камиона изморени, но удовлетворени от късата ваканция, за да са готови за работа. Рано сутринта имаха час за товарене. Нощта не мина спокойно, защото 2 пъти проститутки тропаха по вратата и търсиха работа. Мария беше свикнала с техните тропаници и ги прогони, но на сутринта имаха изненада. Цялото ремарке беше изрисувано с черен спрей... Натовариха, тръгнаха през пустинната местност за Бартстоу, Калифорния... Не след дълго, в събота по обед, камионът аварира... Спука се меката връзка между двигателя и радиатора. Всичкият антифриз беше изтекъл. Ники спокойно загаси мотора, но навън беше толкова горещо, че само за броени минути в камиона не се дишаше от жегата. Нямаше и следа от работата на климатика. Бяха по средата на нищото. Дори навигационната система не показваше точната локация. Телефоните не работеха – нямаха покритие.

— Боже, тук сигурно е пълно със змии и скорпиони, погледни, наоколо щъкат разни твари и паяци – ужасено констатира Мария, която имаше фобия от разни гадинки.

— Качвам се обратно в камиона – заяви твърдо тя.

— Вземи и двата телефона и тръгни нагоре по пътя за да намериш обхват и да се обадиш за помощ. Знаеш моят английски, ако можеш аз..

— Ти луд ли си – прекъсна го Мария, – как ще ходя, ние сме в пустинята...

— Обади се във фирмата, събота е, трябва да има дежурен диспечер, да намерят най-близкия сервиз и да изпратят помощ, прекъсна я на свой ред Ники.

— Всички диспечери са българчета, обади се ти, аз няма да вървя пеша през това гъмжило от гадини...

— Добре – смилено отговори Ники, – докато ходя да търся обхват, ще мисля какво друго може да се направи за да се отстрани повредата. Подай ми телефоните, а ти гледай някой паяк да не те глътне – усмихна се иронично той.

След десетина минути ходене, сигурно на около половин километър, Ники спря. Мария не можеше да види какво точно прави. Сигурно там имаше сигнал на телефона. Реши: *„Тръгвам и аз, иначе ще получа топлинен удар“*... Нахлузи на бос крак кожените зимни, дълбоки до над коляното ботуши, из-

ровени за секунда изпод леглото, където бяха старателно прибрали зимните дрехи и тръгна. Срещна Ники по средата на пътя.

— В офиса няма никой, звънях и на Митко Шефа на мобилния, но и той не го вдига... Малко по-нагоре има добър сигнал, тука прекъсва...

Мария взе телефоните и смело закричи нагоре по пътя. Бяха закъсали на първокласен път, не беше магистрала, но имаше по две ленти във всяка посока, а между тях имаше около пет метра затревена площ, обрасла с изсъхнали треволяци и храсти. В другата посока се зададе раздрънкан пикап, натоварен до краен предел с разни стари мебели. Мария се размаха, но шофьорът – мексиканец караше толкова бързо, че дори не я забеляза и изчезна зад завоя за секунда. *„Невъзможно е да премина през тази трева“*, спряла се на асфалта мислеше на глас Мария. Поне се видя, че мина кола, значи ще мине и друга... *„Е, говоря си сама“*, с ужасено вперени в краката си очи крачеше Мария. *„С тези дебели и високи ботуши съм в безопасност“*, продължаваше да се взира и да търси гадини по горещия асфалт. *„Те гадинките да не са луди да се пекат на слънце, сто на сто са се сгушили на прохладно място“*, продължаваше разговора със себе си Мария.

Не че не вярваше на съпруга си, но първо позвъни в офиса на фирмата, после остави съобщения и на шефа и на мобилния телефон на неговата съпруга. Звънна и на директорът по сигурност..., глас в пустиня. Абе тия хора живи ли са, вече е обяд... Ами сега, какво щеше да прави. Нямахме избор, обади се на 199, телефонът за спешни случаи. Обясни за какво се обажда. Дадох ѝ информация за най-близкия сервиз за камиони, който се намираше на 200 мили, което е около над 300 километра. Обади се на сервиза... Отново абсурд, питаха за номера на повредената част.. В речника на Мария нямаше много технически термини на английски. Говореше приличен английски, но чак пък сериен номер на глупавия нагънат маркуч. Знаеше марката, модела и годината на производство на камиона, направи заявка за помощ на пътя и обясни, че освен меката връзка ще им трябват и двадесетина литра антифриз. Момичето, което приемаше поръчката явно беше ново, защото си нямаше понятие какво говори. Каза:

— Поръчката ви е приета, до един час пътна помощ ще бъде при вас.

— Чакайте, чакайте, ние сме на 200 мили, разбрахте ли точно къде сме?

— Да, да – бързо отговори момчето и затвори телефона.

„Това не може да е истина“, продължи разговора със себе си Мария, „дори не съм сигурна, че ми е приета поръчката за Пътна помощ“.

Отново прозвъни на всички възможни телефони във фирмата. Нищо ново. Всички още спяха или бяха умрели...Усмихна се на глупавата мисъл Мария – „по-добре е май да се смея за глупости, отколкото да се разцивря“, а беше готова. По принцип си беше ревлива – на филми, на книжки, на тъжни случки в живота все си поплакваше. Но си поплакваше обикновено, когато беше сама. Е понякога се изпускаше и пред децата и близките, но се стараеше да е по-корава, когато е с тях. Невусетно се беше завърнала до камиона. Ники се опитваше да поправи маркуча – беше изкарал домакинското алуминиево фолио, разни найлонови чантички, конци, телове.

— Ако товарът беше по-лек, можеше да се опитаме да караме с поправен маркуч, ама с тия 45 хиляди паунда, надали ще издържи по тези баири.

— Кола, кола – развика се Мария и се затича да заобиколи камиона, но докато стигна до края, колата беше заминала.

Тъкмо се завърна на сенчестата страна, отново се чу звук от лека кола. В срещуположното движение с висока скорост и светлинен сигнал профуча полицейска кола.

— И тоя не ме видя – почти разплакана говореше Мария. Беше някакъв дебел американец. Какви са тия полицаи, ще трябва да стоим от другата страна на камиона, нищо че от там е слънчево.

— Умирам от жегата, ти искаш ли глътка? – каза тя, качвайки се на стъпалото на пасажерската страна на кабината и пресегна за бутилка вода. Отпи няколко глътки и подаде на Ники. Той се усмихна:

— Как така не те е глътнала някоя буболечка. И не се поливай с водата, защото може да ни трябва и да я използваме вместо антифриз, погледна я той, след като ѝ върна бутилката и видя, че тя изливаше остатъка от водата върху главата си.

— Много ми е горещо, ще припадна.
— Не ми каза какво стана. Поръча ли Пътна помощ?
— Да – отговори кратко почервенялата от жегата жена
– след час-два ще бъдат тук.

— Супер!

— Какъв супер, това е глупост. Не съм сигурна дали изобщо бях разбрана...

— Ама как, ти винаги се разбираш, нали много знаеш... започна със заядлив тон Ники, а на мен ми е хладно...

— Не разбра ли, че вече нищо не зная, мина времето, когато знаех много... Сега съм шофьор на камион. Добре знаеш моето мнение за шофьорите в Америка. Който за нищо друго не става, става шофьор... Е, добре че имаме един близък познат, който прави изключение, за да не сложа всички под един знаменател, и себе си в това число...

— Хайде, хайде, ти винаги се оправяш, със заядлив ироничен тон продължаваше Ники.

— Е, това е – който какъвто си е.

В проблемни ситуации винаги се караха, вместо да е обратното. Мария много говореше и ядеше, а Ники се заяждаше, когато бяха притеснени или ядосани.

— Хубаво, оправям се, какво толкова съм се оправила щом стигнах дотук, да карам камион...

Грабна пакетче слънчоглед от кабината и заобиколи камиона, оставяйки съпруга си да се бори с фолиото и теловете. Сълзи от обида и безсилие се смесваха с потта, която се стичаше по цялото ѝ лице. Имаше чувството, че краката ѝ са и в пещ, ботушите бяха подплатени с вълнена вата, която беше вече мокра и гореща. Отвсякъде пареше. Телефонът показваше, че температурата е малко над 40 градуса по Целзий.

— Боже – започна разговора със себе си отново Мария – защо тук и сега? И защо го взех този слънчоглед, нали го имам само нощем, за да не заспя докато карам... А е и солена, имаме малко вода...

Унесена в разговора и мислите си, Мария не чу приближаващата се кола. Дори се стресна, когато усмихнатото лице на „дебелият полицаи“ попита:

— Може ли да ви помогна, какво се е случило? Одевете като минах от другата страна ви видях, че сте вдигнали капак...

ка, но много бързах, защото един пикап се е обърнал ей тук, съвсем близо, след два завоя...

Почти плачейки Мария му обясни какво се е случило.

— Вече си мислех, че ще умрем тук. Това е моят съпруг, Ник – посочи Мария приближаващия към тях Ники.

— Офицер Черник, представи се полицаят, дайте да видим какво точно е станало?

Ники се опита да му обясни нещо, но полицаят го гледаше неразбиращо,

— Вие от къде сте? Попита офицерът.

— От Чикаго...

— Не, не, от къде сте родом?

— От България...Знаете ли къде е? В Източна Европа – бързаше да обясни Мария.

— Да, да, зная къде е – родителите ми са от Чехословакия, емигрирали в Щатите преди повече от 50 години. Заминаха си отдавна от този свят, но ние с децата посетихме Европа преди няколко години. До България не стигнахме, но зная къде е.

Мария му обясни набързо какво се е случило, докато и полицаят, противно на тромавото му излъчване, енергично се покачи върху бронята, за да погледне точно повредата.

— Е, хайде да тръгваме да намерим тръба и антифриз. Наблизо има няколко малки селца, може да имаме късмет. А ти, обърна се към Ники, остани да чакаш тук, разбра ли ме?

— Разбрах, разбрах – побърза да отговори Ники, и се обърна към съпругата си. – Разбрах да чакам, но какво каза преди това, къде ще ходите?

— Да търсим маркуча, къде...

Преди още да потеглят, полицаят се обади от системата в полицейската кола. Каза, че има аварирал камион на едичкой си маркер и че отива в едичкое си село за да потърси частта и колко мили са до там...10/4... изпука говорителят, което ще рече разбрано, прието.

Мария с интерес разглеждаше сложната система в полицейския автомобил. Преди първото селце имаше бензиностанция. Спряха да заредят. Сипаха бензин за 5 долара и скоро след това се озоваха пред малко смесено магазинче, но преди да слязат от колата, полицаят отново се обади и рапортува локацията. Имаше само 2 литра антифриз.

— Взимаме ги, каза полицаят и изчака Мария да плати.

Шон, както каза да го нарича полицаят, отново се обади да каже на къде тръгват. След около 20-ина минути каране по малки пътища отново паркираха пред подобно магазинче. Тук имаха по-голям успех – имаше 5 бутилки по литър антифриз, 2 галона и една твърда тръба за отводняване под 90 градуса. Взеха всичко и отново рапорт на къде тръгват. Преди третото село полицаят отново зареди бензин за 5 долара. Мария не издържа на любопитството си и го попита, защо не си напълни резервоара, а трябва да губи време и толкова често да спира.

— Такава е системата ни, на всеки 40 мили да слагаме бензин за 5 кинта. За да е винаги пълен резервоарът –, обясни спокойно Шон.

В третото и следващото село удариха на камък –нямаше нищо. Всичко се повтори още няколко пъти, рапортуване на локацията, за 5 кинта бензин. Слънцето клонеше доста на запад, когато се завърнаха при камиона.

Полцията паркира зад камиона, пусна светлинен сигнал, като че ли имаше кой знае какъв трафик и отново се обади по системата.

— Не успях да намеря частта, работната ми смяна свърши, но ще остана на мястото, докато се намери помощ. Ако до 8 часа не оправим камиона, ще закарам шофьорите на хотел.

— 10/4 – отново пропука говорителят.

Мария също не бързаше да слиза, беше толкова хладно и приятно да се слуша как говори един загрижен човек.

— Кажи на Ник да дойде на хлад – и извади мобилния си телефон. След секунда вече говореше с някой си Скат, помоли го да дойде да помогне „Вземи със себе си каквото имаш подходящо да заменим скъсаната тръба“.

Вече се свечеряваше, когато до полицейската кола паркира очукан, доста раздрънкан и ръждясал голям Форд пикап. Петдесетина годишен висок, много добре сложен мъж с каубойска шапка и чаровна усмивка излезе забързано от пикапа.

— Здравейте – учтиво поздрави чаровникът, – хайде да видим какво ще измайсторим. Мисля, че ще успеем да съединим няколко тръби, колкото да стигнете до първия възможен сервиз.

За нула време тримата мъже спретнаха необходимата гъвкава връзка от снабдените, набити една в друга, тръби. Вече привършваха ремонта, когато до тях спря сервизният автомобил от Барстоу, за който се бяха обаждали преди осем часа.

Започна се спор, който се водеше между шофьора-механик от сервиза и полицаят.

— Ако аз не оправя повредата, „Пилот“, както се казваше сервиза, ще ви дадат под съд, за да си вземат необходимите пари за разходите. Аз пътувах дотук толкова време...

— Я да видим какви части носиш и колко антифриз имаш? – прекъсна го полицаят и намигна съучастнически на Мария. Ако беше дошъл минута по-рано щеше да ни види, че допълнихме радиатора с вода, пошепна усмихвайки се Шон.

— Младият механик започна да показва видовете тръби сконфузено. И той не знаеше точния сериен номер на частта, която евентуално трябваше да се подмени. А и имаше само един галон с антифриз.

— Ето, карал си напразно – заяви авторитетно полицаят, – това е моят полицейски номер. Ако те попитат, само им кажи да се обадят в управлението. Аз съм полицай Черник.

— Но от управлението със сигурност ще потърсят транспортната компания за обезщетение, продължаваше механикът, трябва да ми платят сега 200 долара за спешното обаждане.

— Ти на това спешна помощ ли му казваш... Осем часа те чакаха хората. Ако не бяхме ние, щяха да умрат от жегата... Хайде, тръгвай, няма да ти платят нищо.

Механикът послушно се качи в автомобила, махна ядосано с ръка и потегли.

— Вероятно ще се опитат да ви подведат под отговорност, такава ни е системата, всеки се опитва да съди другия с цел материално облагодетелстване. По закон е трябвало да се свържат с местен механик, а не да пращат такъв от там... Така че, ако се стигне до съд, обадете ми се, задължително ще дойда да ви защита. Ето ми координатите – подаде визитна картичка на Мария полицаят. – На добър път и карайте внимателно. Ще карам след вас до следващия изход.

И Ник, и Мария сърдечно благодариха на помощниците си.

Камионът потегли след раздрънкания пикап, който с висока скорост изчезна зад завоя. Полицейският Шевролет търпеливо се движеше след камиона, и малко преди изхода ги изпревари и поздрави за последен път със звуков и светлинен сигнал.

— Ето, това е полиция – наруши дългото мълчание Ники, – помагат хората, а нашите... – и впери поглед в пустинната тъмнина.

— Слава Богу, че ни помогнаха – въздъхна и Мария, вираща се под снопче телефонна светлина над пътната карта. – На около 20 мили има малка бензиностанция, ако може да спрем, за да си купим вода и да оправим пътните листове. Ако сега някой друг полицай ни спре, ще сме в голяма неприятност, времето за шофиране ти е изтекло...

— Няма страшно – усмихна се Ники, – вече имаме приятели в региона... Явно в този край хората са запазили човешкото в себе си... Дори отказаха да им платим материалите...

Тежката машина набираше скорост и ръмжеше застрашително. Шофьорските неволи нямаха край, както нямаха край необятните пътища, както нямаха край красивите пейзажи, изгреви и залеzi. Равновесие в природата съществува – и в живота също. Всичко се случва с определена цел.

Защо ли светът е устроен така? И защо винаги след нощта идва светлина?

КРАМОЛИН

Крамолин. Трудно запомних това име. То всъщност е наименование на едно село. Едно село, което за мен е свързано със странна история. В късната нощ се чувствах обладан от това име. Имах неприятното усещане, че нещо витае около мен. Много от страховете ми изплуваха след като чух за тази легенда. Чувствах страх. Обръщах се рязко назад. Някой ходеше след мен. Така ми се струваше.

Емил бързаше. Слънцето беше тръгнало към залез и скоро щеше да се стъмни. Пристигна в Крамолин, почти по тъмно. Кучетата лаеха от шума на стъпките му. Лампите в къщите светваха една след друга. Емил имаше чувството, че оттам го наблюдаваха любопитни очи. Уличното осветление не светеше още и той се промъкваше, като сянка по улиците. Прекоси малкия площад и продължи към къщата на Захра. Оправяше си непрекъснато раницата, която се свличаше от рамото му. Сърцето му тръпнеше от нетърпение да я види. Беше идвал в селото преди, но само за малко. Бяха се срещали няколко пъти в Севлиево. Захра щеше да го представи на баща си. Не му даваше мира мисълта как щеше да го посрещнат. Беше притеснен. Те бяха мюсюлмани, а той християнин. За отношенията им със Захра, това не беше проблем, но баща ѝ. Как ли щеше да го възприеме? Иначе и двамата със Захра имаха зад гърба си – той несполучлив брак, а тя беше вдовица. Вече осем години откакто беше загубила мъжа си. И двамата нямаха деца. И се откриха, без да са се търсили. Без ни най-малко, всеки от двамата да е предполагал, че съдбата може да ги събере.

Емил застана пред пътната врата. Вътре светеше и той видя сянката на любимата си зад белите пердета. Открехна вратата и с решителни крачки изкачи стълбите на къщата. Когато понечи да натисне звънеца, вратата се отвори и Захра застана усмихната пред него. Целунаха се крадешком. Той влезе в стаята с наведена глава и смутеното изражение на лицето му го издаваше колко е притеснен. Хюсеин

го гледаше изпитателно. Отдавна старецът беше преодолял предразсъдъците с вярата. Безкрайно обичаше дъщеря си и нейното щастие беше над всичко. Сега усещаше, че неговото решение, неговата благословия щеше да предопредели съдбата ѝ. Мълчеше и с безизразно лице чакаше госта да се настани. Емил плахо подаде ръка за поздрав и сядайки на стола понечи да извади от джоба на якето си подаръка, който носеше на Захра. Наследство от баща му. На него пък бяха дадени от дядо му. Кутийката падна и двете златни обеци със смарагдови камъни се изтърколиха по шарената черга. Хюсеин заби поглед в тях и след малко с усмивка се обърна към Емил:

— Момче, ти куражлия ли си?

Какво ли значеше този въпрос? Явно старецът го изпитваше по някакъв негов си начин.

— Ами да, може да се каже. Защо? – запита Емил, като вложи усилия да предаде увереност на гласа си.

— Има едно място, тук до нашето село, на една чешма. Всяка година в нощта срещу Еньовден, в полунощ там се явява едно момиче и се къпе. Аз съм я виждал и Захра също съм я водил там. Ти можеш ли да отидеш и да я видиш? Само трябва да не я гледаш в очите, ако те погледне.

Емил разбираше, че за Хюсеин това изпитание беше важно и с готовност прие. Надвечер със Захра приготвиха двата коня, натовариха одеяла, взеха храна и поеха към чешмата край селото. Слънцето бавно залязваше. Червени отблясъци осветяваха върховете на хълмовете. Захра вървеше с уверени крачки пред него, а Емил размишляваше защо е нужно това изпитание. Та нима обичта му не беше достатъчна? Нима не беше доказал на любимата си жена, че е готов на всичко заради нея.

Пристигнаха и се разположиха на един хвърлей от чешмата. А тя – каменна, от бели и сиви дялани блокове. Когато вечеряха, Захра му разказа това, което знаеше за мястото. За преданието, което се разказваше от възрастни на помлади и което никой не изричаше пред много хора. Било преди век и половина, когато едно много красиво момиче от селото ходело там да пълни вода. То идвало всеки ден и

никога не се притеснявало от нищо. Било толкова красиво, че всички му се радвали. Но отивайки към чешмата, станало неволен свидетел на разговора между двама разбойници. Те се уговаряли как ще изкопаят заровената от тях преди време плячка. И изчезнало това момиче. Никой повече не я видял. Цялото село го търсело, но никога, никой повече не видял красивите ѝ очи.

Тръпки минаваха по лицето на Емил, когато слушаше този разказ. Гледаше към чешмата. В тъмното едва долавяше очертанията ѝ. Двамата със Захра, седнали един до друг, наметнати с одеялата, мълчаха в очакване. Щурците свиреха неспирно. Наближаваше полунощ. Да е било дванадесет без десет, когато конете започнаха да пръхтят. Въртяха се на едно място. Нещо ги притесняваше. Не искаха да стоят там. Емил се изправи хвана поводите на единия кон. Започна да го гали и да го успокоява. Щурците вече не свиреха. Лекият вятрец, който подухваше – утихна. Тогава изведнъж стана светло. Обърна се. Чешмата светеше. Просто от само себе си. Мястото около нея беше осветено.

Чу се глух тътен под краката му. Сякаш идваше от земята. Дълбоко от земята под него. Кръвта нахлу в главата му. Всичко около него беше пропито от напрежение. Листата на дърветата бяха застинали. Стана му страшно, много страшно. Крясък на врана разцепи въздуха над него. Извика на Захра:

— Тръгваме, веднага!

Помогна ѝ да се качи на коня, той се метна на другия и запрепусаха към селото. Но конят му се спря. Нещо го караше да не иска, да продължи. Емил се обърна. Не трябваше. Но се обърна. Там в коритото на чешмата се къпеше момиче, приказно красиво. С дълги до кръста коси. То бавно извърна главата си и погледите им се срещнаха. Очите ѝ проникваха в него. Дълбоко, дълбоко – в душата му. Разкъсваха сърцето му. И вече нямаше никакво значение дали гледа в нея, или не. Просто накъдето и да погледнеше, нейният поглед беше пред очите му. А отстрани на лицето ѝ стояха златните смарагдени обеци. Огледа се. Захра я нямаше до него. Тя изобщо беше ли тръгнала да бяга с него. Момичето от чешмата го гледаше все така. Емил не знаеше – да се вър-

не ли или да продължи към селото. Обърна се, точно когато всичко наоколо стана тъмно. Чешмата вече не светеше. Чу тропот на копита и силуета на Захра придоби очертания. Тя го гледаше с пронизателни очи. Тръгнаха бавно към селото. Какво беше всичко това? Защо трябваше да го виждат? Емил не можеше да си отговори.

Мина доста време от тогава. Години. Седем години. Много неща се промениха. Емил седеше на ръба на леглото в тъмната стая. Луната осветяваше ангелското лице на дъщеря му, която спеше в прегръдката на Захра. Спокойна и уверена, защото той беше тук. Защото нищо лошо не можеше да ѝ се случи. Захра в просъница целуна очите на момиченцето. Тези очи, които се забиваха като стрели в душата на този, който ги види и разкъсваха сърцето му. Погледа на Емил се спря на златните смарагдови обеци, които Захра беше забравила да свали. Емил никога не успя да си тръгне от чешмата...

Никой, никога не си отиваше от това място, след като чуеше историята му. Крамолин...

РАБОТНО ВРЕМЕ

Забелязал съм, че когато се работи в екип с различни хора, времето минава някак бързо, неусетно. Работното време. И човек научава много неща за другите, така, докато работи, а и много неща научава за себе си. Разкази разни, преживелици, истории от преди много години. Езикът ти се развързва и неусетно – дали защото да се похвалиш, или да споделиш нещо, което те измъчва, но си разказваш на човека до теб – биографията, без някой да те пита, пък и има една приказка: „Думата, дума отваря“.

Бяхме няколко човека и ремонтирахме една сграда, в един малък град. Останалите бяха местни, аз бях пришълец – да помагам на един приятел. Различни строителни работи вършехме, но сега трябваше да правим цокъла на един магазин. И работихме тази работа с Иван. А той, жилав, пъргав човек на около 56-58 години. От махалата. В този малък град, махалата е мястото където живеят ромите. Не казвам цигани, щото знам ли, може и да се обидят. А са симпатични. Безобидни. Поне на мен ми изглеждаха така. Иначе Иван е майстор, строител, сговорчив, работил къде ли не. Даже бил и в чужбина и там го ценели. С открито достолепие разказваше преживелиците си. Развеселявах се от особеният му изказ. Имаше син – Емил. Викаха му Китаеца, а не виждах никаква причина за този прякор. Беше очевиден мургав със смолисто черна, мазна коса. Очите му нямаха характерните за източната раса бадемови очертания. Въобще „китаец“ отвсякъде. Но пък си беше душа момче. И двамата говореха с възхищение за хората в добро имотно и финансово състояние, като ги наричаха „възможни хора“ (разбирай – заможни). Китаеца се хвалеше, че смятал много добре на глава, като трябваше да го разбирам, че смята много добре наум. И двамата говореха, че много обичали да четат книги и Иван често говореше с притчи, и правеше изводи и заключения от всяка история, която разказваше. Поуката от всичко беше много важна, тя беше същността на живота, есенцията и се опитваше да внуши това на сина си. Разсъждаваха по световни, философски и всякакви други про-

блеми, задаваха ми въпроси и хитро, хитро гледаха как ще отговоря. Бяха стигнали дотам, че с чувство на недоумение задаваха въпроса: „Защо, Господ, като е създал света, така че да има държави, поне да беше направил, така че всички човеци да говорят един и същи език.“ Веднага прозрях къде „ги стяга чепика“. Проблемът с немския език не им даваше мира, понеже най-им харесваше да пребивават в Германия. И ако може всички да говорят един език, пък ако може той да е цигански – най-добре. Срещата ми с тях си беше незабравимо преживяване.

Началото на деня беше. Светльо започна да ни носи материали: камъка за облицовката, цимента. Трудно му беше и му личеше. Той беше бивш ди-джей. Ама преди много години. Сега беше разпродал за без пари всичката си техника и беше я изпил. Ем Си Светльо. Вече не всички в града си спомняха, това му наименование. На Светльо видиш ли му сутринта ухилената физиономия без причина, значи е имал тежка нощ, която още не е свършила. За всеки случай му се задаваше въпроса: – „Светльо, ти май пак си се накълвал?“. Ако последва отговор – „Така ли мислиш?“ – значи ясна е работата и в този ден му се даваше почивка и препоръка да отиде да се наспи, която той никога не изпълняваше, а продължаваше с кълването. И положението ставаше все по-зле. Уж си тръгваше да спи, а след половин час скитане, като незнайно откъде намираще кой да го почерпи и пак се връщаше. Започваше да дава акъл за всичко. Досаждаше нетърпимо. Каквото и да му се кажеше, той си знаеше неизменното: – „Така ли мислиш?“. Никой за нищо не му вярваше и не го взимаше на сериозно. Носеха се легенди за глупостите, които е направил, като се е напивал. Прибрал се късно, било зима, пиян, запалил печката, сложил вътре и половинка автомобилна гума и заспал. Само дето забравил, че преди няколко дена изхвърлил кюнците, щото били прогнили и се разпаднали. След известно време се събудил и то тъкмо навреме, за да избяга от стаята – вътре било като след атомен взрив, а той изглеждал – черен като катран. Друг път се напили с приятел и скочил от втория етаж на къщата с вик на нинджа – „Яхаааа“, между колове-

те на доматите, а те били от арматурни пръти. И после, как няма да е вярна приказката, чепияният и Господ го варди. Понеже отдавна си беше износил дрехите, а все някой го съжаляваше и му даваха разни стари дрехи – носеше и такива, които бяха с много номера над неговия. Той не подбираще и си ги износваше, нищо, че някои панталони, например, му стигаха до под мишниците. Бяха го дарили с един шлифер, масленозелен. Ходеше с него като инспектор Дюдю. Имаше едно време такъв инспектор от едно анимационно филмче. Е, ботушите му бяха женски, но ги скриваше умело под големия маншет на панталоните. Обаче под всеки на пръв поглед обикновен човек се крие цял свят от чувства, емоции, радости и разочарования. Светослав – дали за хубаво, или за лошо – беше се влюбил. Безнадеждно. Отчаяно. Жената, на която искаше да подари живота си, беше на петдесет и пет години. Той на четиридесет и три. Всички се стараехме пред него да гледаме сериозно на чувствата му. Беше решен на всичко за любовта си. Обаче, тя беше заминала при мъжа си, който работеше в Германия.

Вече работата беше в разгара си. Слънцето беше високо и приближаваше обед. Светльо издебна момент, в който бях запалил цигара и се приближи плахо:

— Ти как мислиш ще мога ли бързо да науча немски, а до Германия как и с какво мога да отида?

Онемях.

— Светльо, стига, бе, ти наистина ли я мислиш тази работа? Има толкова други жени.

Усещах как думите ми минаваха покрай него. Спогледяхме се с Иван. Някак спонтанно по лицата ни пробяга закачлива усмивка.

— Светльо, защо не тръгнеш пеш? За 2-3 месеца ще си там, тъкмо за Коледа. Ще се явиш като Дядо Коледа. Може и през комина да влезеш. Ще изненадаш семейството. Романтично, а?

А той гледаше през нас, разбрал, че няма как да го разберем. Обърна се и тръгна, вървеше замислен, с поглед забит в земята. Сигурно всяка нощ беше в мислите си при неговата любима жена. Чувствахме угризения, че се отнесохме с ирония. Знаехме обаче, че ще ни мине бързо.

Беше обяд. Почти обедна почивка. Изведнъж от сградата излетя Вальо. Завъртя се около нас и се тръшна на пластмасовия стол, разпери ръце и сякаш от душата му се изтръгна:

— Е, няма любовници. Няма любовници.

Дишаше тежко.

— Вальо, какво стана? Успокой се!

Щях да му предложа цигара, но той не пушеше. Посъветвах го:

— Дишай дълбоко!

Бяха ми казвали, че помагало. Валентин беше друга „легенда“ от екипа. И той на около 57-58 години. Заклет мераклия. Гледаше много хитро и се опитваше да се пласира навсякъде. Когато започваше да омайва някоя „другарка“, лицето му придобиваше коцкарско изражение, усмивката му ставаше ем мазна, ем блага и приличаше на лисик. Отне му време за да се съвземе. Просто за пореден път го бяха отрязали от мераците му и на него му беше трудно да го приеме.

Следобедът вървеше бавно и мудро. Рязане на камъка с машина. Прахоляк. Работното време се изнизваше и бързахме да свършим работата, обаче пристигна синът на Иван – Китаеца. Дръпна го настрана и му каза, че един негов приятел от близко село се обадил, че някакъв пък негов приятел – продавал магаре. Иван започна да се тюхка, нямал сега пари и какво щял да прави и все такива едни... Искал да го вземе, ама за да го прави на суджуци и кюфтета. И като по поръчка до нас спира Слави с товарната си кола. Правеше и поставяше дограма.

— Слави, ай да вземем едно магаре на партия, ще си поделим разходите. – му каза Иван.

— И колко го дават?

— 150лв – го закова Иван

— Че то много евтино. То ще е някой стар дръгел с виснал гъз – отсече експертно Слави.

Нещо ме преряза през корема. Щях да се задавя от смях. Реших да се намеся:

— Как може да ядете магарета. Това не е животно, което трябва да се яде.

— Как не. Аз откакто се помня, ям магарета – ми отвърна Слави, дръпвайки си дълбоко от цигарата. – Имам изядени поне петдесет магарета.

Замисли се, като видя невярващата ми физиономия. Той беше на 46 години и явно направи груба сметка, че трябва кажи-речи само магарета да е ял и допълни:

— Е, не сам, де.

Дълго продължи уговарянето за взимането на магарето и решението се отложи за другия ден. Ама доколкото съм наясно, това магаре и досега си е живо и здраво и май му се размина.

И така, ние с Иван, почти завършихме цокъла в края на работното време, когато телефонът ми звънна. Говорих с баща ми. Върнах се при Иван, а той ме гледаше с въпросителен поглед, забелязал унилото ми лице.

— Ей, момче, какво става? – така, често се обръщаше той, макар прекрасно да знаеше името ми.

— На баща ми, на вилата, откраднали жиците от уличния стълб до къщата – отвърнах. – И като си помислиш, ще ги предадат за вторични суровини за петнайсетина лева. А проблемите, които очакваха възрастния ми баща? За това как трябва да ги възстановява. За това как от десет години виждаше, че всичко около него се разпада. Как животът му и всичко, което бе градил се рушеше и изтичаше пред очите му. Откраднах му какво ли не. Всичко, което се лепи на магнит и не само.

Иван вдигна глава, намести очилата си (той носеше очила) и започна многозначително:

— Веднъж, като се прибирах от центъра към махалата и минавам покрай музея, гледам метални пана за ограда, подпирани на една стена. Сменяли са оградата. Обаче оставени там. И отидох въщи и казвам на Емилчо: *„Давай, да отиваме, оставени са там, на никой не му трябва“*.

(Боже – щом са оставени значи са ниции). И отишли с каруца, взели ги и оттам към края на града, в пункта. Обаче човекът не е балама и усетил, че паната са крадени и се почнало – телефона, полицията, отказва им да ги вземе и докато се прибират, патрулката ги пресреща и в МВР-то.

Само дето разследващият полицаи, като ги пресрещат, излязъл от колата и им креснал: *„Вашта мамка, ей сега ще видите вие.“* И Иван хванал един винкел и се озверил на полицаите. Нарушили му правата. Напсували го на майка. Дали в други моменти се сеща за майка си, не знам, но сега така го заболяло, че озверял. А това, че откраднал, то явно си било в реда на нещата. Понечих да го прекъсна. Та аз току-що му бях казах, че на вилата на баща ми, крадци са откраднали жиците. Крадци като него. И после, адвокати хванал, разпити, досъдебно производство. Месец, два, три, но в крайна сметка се разминала работата. Не го пратили на съд. Отървал се. Прекратили разследването, обаче на тръгване, последния път се обърнал и взел, че казал на този следовател следното: *„Ти да внимаваш и друг път като ме видиш, че крадвам нещо, да си подминеш и да си замълчиш.“*

Не беше за вярване! Наглост и глупост. Чувствах, че е безсмислено да го слушам или пък да му обяснявам, каквото и да е. Успях, само да кажа: – *„Иване, ти чу ли какво ти казах, преди малко? Такива като теб са откраднали жиците от къщата на баща ми.“*

Той се сепна, вдигна поглед, погледна ме, намести си очилата. Гледаше ме с недоумение, погледът му беше празен. А аз си мислех за възрастния ми баща, който почти плачеше, като ми говореше по телефона.

ЛЕПЕНИЦА

Рано сутрин е. Някъде към осем и половина. Неравният, каменист горски път се вие пред мен и засега не знам къде точно отива. И колко ще вървя, също не зная. По природа, като всяка жена съм любопитна, но точно сега не ми се препуска с раница на гърба по изровения, криволичещ друм. Както и да е, сама си се посадах в тази история... И за попарата знам и сега си я сърбам!

От седмица летуваме с приятели в Цигов чарк, на брега на язовир Батак. Чисто, тихо, спокойно, прекрасно отпускаме сред природата. Пречист въздух с боров аромат, лазурно небе, нежно потрепваща от бриза водна повърхност на язовира, галещо топло слънце.

До снощи!

След вечеря Лозан вдига някакъв си тост:

— Да пием за тези, дете ни доведоха тук! – всички одобрително ни гледат, мен и благоверния ми съпруг.

— За нашите вечни пътешественици! – подемат се доволни възгласи.

— За техните де-се-тилетия дъъълги и щастливи – тропанякой възторжено с ножа по масата, имитирайки барабан – пътувания из цялата страна!

Добри и Деси изръкоплясват.

— За невероятните приключения, които изживяват! – допълва Цецо.

— И все така, Танче, Радослав да те изненадва! – довършва Лозан.

Не знам защо, ама нещо ми става пресилено.

— Еее, приятели, че годините ни са мно-о-го заедно, но чак преливащи от щастие!

За пътуване, да пътуваме... Ама пък потресаващо изненадващи приключения?!

Всички са се умълчали. Вторачвам се към мъжете и преднамерено тръсвам:

— Почти няма кътче в България да не сме го обиколили

и все е било, като предварително сме обмислили, обсъдили всеки маршрут! Да не лустросваме ежедневни неща, а? Вие мъжете само си въобразявате, че сте велики и не повторими. За съжаление едва ли е останало място, което да ме изненада!

...Слънцето се е издигнало високо. Леко ми пари по врата, пътеката си е все така кално-камениста, криволичи между дърветата, а наоколо скатове. Доста са стръмни, дори не мога да им видя върховете. Би трябвало да се провираме повече от час, след като заряхме колата, а тя съвсем не е високопроходим автомобил и в този неравен терен можем да я загубим, затова и я оставяме.

Сутринта Радослав ме събуди и малко троснато каза да се облека подходящо за планински преход, ще ме чака пред хотела. Докато успя да попитам закъде сме се разбързали по ранина, той се изпари от стаята.

Правилно разбирате, точно така постъпвам, през целия път – мълча. Абе, не че се сърдя и надувам... Просто малко ми се искаше да си поспя по-дълго след снощните чаши червен „Мезек“, допълван с посиняло сиренце.

— Радо, не мислиш ли, че е време да ми кажеш къде точно сме се запътили? – решавам предпазливо да разчупя мълчанието.

— На място където няма цивилизация! – дочувам, обаче за съжаление нещо не го разбирам.

— Мъммм... И там какво има?

— Пещера.

— Че какво пък толкова... България е пълна с пещери! Били сме във всички! – перча се и философствам. – Магурата, Леденика, Снежанка... ммм, Съева дупка, Ягодинска... Дяволко гърло... – не млъквам като същинско дрънкало.

— Тази е еко. Единствената еко пещера у нас! – наиздателно подчертава съпругът ми.

— А-ха, като искаме да пробутаме нещо си, му лепим етикет: Еко! – свивам пренебрежително устни, но ми се ще да го убия. Нямахше нужда да ме буди в рани зори и да ми се прави на тайнствен. Чудо невиждано – пещера!

— Обаче там няма ток, тоест е без осветление, няма и пътека вътре... – продължава да бръщовели поучително Радо.

— Уф, то и път няма да стигнем дотам... – мрънкам. – А ние как ще влезем? – спирам, като съвсем забравям, че нищо не ме учудва.

— От местното туристическо дружество давали дежурства понякога. Вчера им звънях, никой не ми вдигна... Сега на място ще проверим какво и как е.

Заковавам на място. Така значи! Тръгнали сме за не знам си къде, път няма, ток нямало да има, водач не се знае има или няма... Е-е-е, не!

Радослав си продължава спокойно напред. Наоколо си е все така пусто. Дървета покрай грозната пътека, непристъпни скатове отстрани и оглушителна тишина. Ще си помислиш, като да сме останали единствени представители на човешкия род.

За моя радост, само след минути се озоваваме до леко уширение на пътя, в което е вместен фургон с навес – на метри от него – каменна чешма, до нея импровизирана арка с надпис отгоре: „Лепеница“.

Отнякъде пониква младеж – висок, добре сложен, и малко сериозно пита:

— Здравейте, лесно ли ни намерихте?

Отварям уста да се оплача, да се разберем с това момче и ми обясни всякакви тайнствености около пещерата. Едва ли вътре има нещо повече от сталактити, сталакмити и карстови образувания. Няма посетители, защото както навсякъде из страната ни, няма пътища! Обаче смръщеният поглед на Радослав ме приземява. Свивам устни и решавам да изчакам какво ще се случи.

— Дошли сте да влезете в пещерата, нали? – пита младият мъж и ни отключва фургона. – Такааа... първо трябва да ви екипираме.

Измерва ме с очи, после мъжа ми, накрая измъква и ни тръсва по чифт гумени ботуши.

— Обуйте ги. Мисля, че ще ви станат – нарежда.

Пак се замотава във фургона и носи две каски, оборудвани с миньорски челници! Прави се, че не вижда възмутената ми муцуна и преспокойно обяснява как се пускала лапичката на каската?!

— Аз се казвам Петър Муса, ще ви бъда водач – приказва стандартно. – Тази пещера доскоро е била непристъпна за туристи. Открита е отдавна, но е вододайна зона, затова и не бива да нарушаваме естествената ѝ среда. В момента се чувствате неудобно екипирани, но само след минути ще сте ми благодарни.

Естествено че сумтя от възмущение, намъкнала противни ботуши, нахлупила каска – ама наистина съм готова да изригна, предизвиквайки цунами от недоволство.

Групата ни се отправя след арката. Има дървено мостче над рекичка, следва вход сред мокри скали.

— Забравих да ви питам?

Петър си е все така любезно спокоен.

— Сами преценявайте колко можете да издържите вътре – гледа ни един по един. – До 200 метра, до 400 или до 600...? Сами решете. По-нататък никой не е ходил!

— Само толкова ли? – тръсвам, защото не успявам да се съдържа. – Толкова път... за един път! – въобще не смятам да крия разочарованието си. Някакви си: 200 метра?

Обикновено където и да ходим, предварително се запознаваме с всякакви форуми из нета. Сега не ми дадох възможност и... повярвайте много щях да съжалявам.

Горе-долу от влизането се препъвам, защото се налага да се провря между неравномерно разхвърляните скали, да бе, наистина липсва пътека? Опитвайки се да се захвана за някъде, ръцете ми предателски се приплъзват по кално-мокри повърхности. Мъждивата светлинка от каската едва разкъсва мрака, но нещо натрапчиво ми шепне тихо и наум: да не се предавам, още сме в началото и мъжкарите пред мен, ще се скъсат да злорадстват!

Опитвам се да броя крачките, на кой ли метър сме навлезли? На пресекулки и между другото възприемам звукова реч долитаща някъде отпред:

— В тази пещера са открити над осем вида несъществуващи никъде животински видове. Например троблогиони... – дочувам и за пръв път осъзнавам думите на водача ни, а всъщност той изобщо не е млъквал.

Затова просто стисвам зъби и устремно се опитвам да крача, но при втория поривист замах и двата ми крака до

глезените потъват в локва. Поглеждам възмутено надолу за да установя колко е кална водата дето съм я нагазила, изправям се рязко и... УАУ!...м* му, цапардосам с всичка сила главата си! Всъщност се удря каската, а краката ми са сухи, защитени от ботушите, но дрехите ми са доста изпоцапани от непрекъснатото допиране навред.

Като във всички пещери температурата е около десетина градуса, тоест потръпващо хладничко, но освен това е изключително влажно. Толкова влажно, че капе конденз от стените и тавана.

Забелязвам и още една неприятна екстра – между камъните образували пещерата, има много наноси от пръст. Именно те, съединени с водните капки, придават дива специфичност: кафявата лепкавост!

„Пуф, да му се не види... едва ли сме минали и първите двеста метра, а ми трябва свръхпреработване за елементарна информация!“, констатирам наум и осъзнавам как съм останала съвсем сама. Стените наоколо ми са изумителна плетеница-дантела от стичащи се карстови образувания. Невъзможно е и велик импресионист да претвори чудесите, сътворила природата сред непрогледния мрак. Ръката ми самоволно рови из сака. Така...

Книжни носни кърпи, пакетче лукчета..., шише минерална вода! „И къде, по дяволите ми е тъпия айфон?!! „ Нямам фотоапарат, защото Радослав си щрака за кеф покрай водача на метри от мен... Но имам телефон! С добра камера... Обаче?

Отново и пак ненадейно удрям нещо-си с главата си. Небеса! Лампичката върху каската ми изгасва! „Ето това трябва да е абсолютната тъмнина!“, напомням си, а очите ми са готови да изхвъркнат в отчаян опит да съзрат светлинка. Толкова е непрогледно, сякаш чернилката се отлага и върху вестибуларния ми апарат, като не пропуска да изтласка яростна горчилка от стомаха към гърлото... В следващия миг лампичката отново светва. С облекчение поемам дъх, готова съм за благодарности към Буда, Кришна, Аллах, Исус... абе и всичките им там приближени.

— Таняя! – викът е толкова дивашки изненадващ, че буквално замръзвам. – Та-нн-няяя!... Къде си?

От почуда присвивам глава между раменете. Оказва се, почти е невъзможно. Заела съм нетипична къбовидна форма, поза – образец за самосъхранение. Посоката на смразяващо-раздиращия повик, апелиращ името ми, е препречил грамаден куполовиден камък. Налага се да изправа вертикално брада, за да видя докъде стига. А да го превзема и ида от другата страна, би трябвало да го пролазя на четири крака.

— Та-ня, бързо еелла, ти казвам, глуха ли си? – Радослав сякаш вие от стрес.

Успявам да се превъртя приплъзващо през грамадата, за да видя Петър неестествено подпрян, с присвити колене и гледащия с немигащи очи Радослав.

— Ама какво става? – питам безсмислено, като забелязвам ни в клин, ни в ръкав стената, образувала необичайна форма на камина.

— Не знам... Както си говорехме, ей-тъй без нищо, се присви... Прибели очи... Уф!...Аз, тъкмо щях...

В движение прихващам ръката на Петър. Той ме гледа, но погледът му е отваяно-стъклен? От снажния младеж няма и помен. „Къде ми е проклетия телефон?“, мигновено се присещам за 112... И още по-мигновено искам да си обърша един шамар! И как точно се каня да се свържа с реалния свят от тая дупка?! „Е, не!“, ръката на Петър леко потрепва.

— Зааххх... – изхриптява и клюмва.

— Хм... ммм...ъъ... – скимти и безценният ми.

Вторачила съм се в младия мъж, за другия... има време! Собственоръчно ще го скалпирам после, абсолютно съм сигурна. Това момче, обаче, нещо се опита да ми каже? Младо е... Добре! На левент прилича... „Заааххх...?“ Каза, че е студент по спелетология и тук зарабатва през лятото... „И какво от това?“, дрънкам си безмислици наум.

„Заааххх...“ Дали пък не е въздишка?

Изведнъж толкова устремно дръпвам раницата, че едва не скъсвам дръжката. Хващам я, обръщам и изсипвам всичко по земята, забравила за размекнатата калотия. Пакетчето с лукчета! Захар!

„Младежът трябва да има гликемична криза! Ама съм една овца!“, правя си мислено ласкава оценка.

Оказва се, че чешмата пред пещерата е нарочно направена – туристите да отмият калта от пещерата с правило сложеното име – Лепеница.

А на мене ми трябват повече от десет минути да греба и се плискам с ледения воден еликсир, докато събера всички парченца от душата си.

Петър бързо се съвзе от захарта на лукчето. Младостта надмогна, въпреки вродената болестна липса.

Винаги ще си остане загадка колко бързо го изведохме навън през сложно-лигавия лабиринт. Оказа се, стигнали сме до предела, сиреч до 600-я метър, точно там било и небезизвестното каминообразно творение, образувано от стичащата се вода примесена с варовикови частици.

За отбелязване, авторът на „Приключението Еко-Пещера“ имаше също нужда от реанимиране, видът му предизвикваше гротескни чувства. Между другото бях му простила както обикновено, докато той се пазареше да не го вземат във втората линейка. Един Господ знае защо бяха дошли три реанимобила, вероятно да ни настанят в болница и тримата! Естествено, „благоверният ми“ мъжки устоя на лекарите, убеждавайки ги потресаващо правдиво, колко добре се чувствал?

После, като се отприщи и засподеля:

— Танчето, еййй, невероятно местенце... Какво ще кажеш? Уникална природа, диво неповторима, брей! И хората й са необикновени. Уж като всички човеци с проблеми и болетки, пък... справихме се!... Ти се справи! Да му се невиди и... Ама и приключение, а?... Че и с хепи енд!

Меря го с поглед, присещам се за десетината километра, чакащи да ги превземем до колата... Спомням си и колко пъти му се заканвам от тази сутрин да го съкратя изобщо от белия свят..., обаче опрощаващо констатирам:

— Прав си, Радост моя...

„Да му се не знай: и този път ще се окажеш прав! Навсякъде е пълно е с приключения и толкова интересни и не видени места.“, това последното си го мисля наум естествено, шляпайки по пътеката през гората. В края на краищата, моите мисли са си мои. Никой мъж, най-малко собственият ти, заслужават чак пък всичко да споделяш. Затова пък на глас бодро довършвам:

— Така си е – много специално място е България!

ИСТОРИЯ С МНОГО И РАЗЛИЧНИ ЛАЛЕТА

— Ей, ефенди! Тебе думам, бре! Я се обърни!

Синан се стресна. Тъкмо разстилаше шарената черга по средата на талигата, канеше се да прегъне на три сетрето и го сложи под главата си, а големия ямурлук, както винаги да метне отгоре си за завивка.

Запря с всякакви движения, обърна се цял по посока на питащите. А те бяха две напети заптиета с раирани по градската мода шалвари, с много везани елеци и лъскави чалми. Гледаха го отвисоко обкрачили охранени коне.

— Ти що?... Тук при гяурите на мегдана ли ще спиш, челеби? – докачливо намигна и втория.

— А-а, ще бързам сабалам, някъде по ранина, аги. Чак от Одрин съм тръгнал, още по-далеч съм се запътил – къмто Дунавския вилает. И няма много да се заседявам.

— Хм, то добре, ама кервансарая в село Узунджови е най-големият по тия места. Ще сториш грях да не споделиш някое от осемдесетте огнища тъдява.

— Е-е, нали ви казвам – тук ще съм само няколко часа. Много път ни чака още с моя слуга, затова и тъй набързо си постилам.

Чак сега едното от заптиетата погледна с погнуса скупчения на две, опрял в земята чело бай Нестор. Дребничкият, възрастен човечец се бе приковал до каруцата с подгънати колена още щом забеляза да идват към тях конете с въоръжените им господари.

— Бе, тоо, щом имаш слуга, значи си имотен. Че и два коня гледам водиш?... А по занаят какъв си? Търговец не ще да бъдеш... Какъв си?

— Не, не съм търговец. По градежите съм. Работя за украсата на храмове, джамии. Но и по сарай, по дворове мога да творя – Синан замълча, стори му се, прекалено се разприказва, нямаше нужда чак така да се разкрива.

— Майстор значи! – премери го заптието.

В това време се чу протяжния повик от минарето. Моллата призоваваше правоверните за вечерна молитва.

— Е, хубаво, добро препитание си намерил! – някак с уважителна почуда се накани да върви единият конник. – Ще ти направим ихтибар³⁶, чоджум, прави каквото си знаеш – каза докато опъваше поводите за да се извърти и съвсем между другото попита: – Бе, ний търсим една бегълка, някаква гяурка ниедна! Обаче, явно си наше момче, пък и слугата ти е един утрепник, не ми приличате да знаете нещо за оная. Хе-хе!... Айде, оставайте си с здраве!

Моллата подкани отново. И двете заптиета махнаха с ръка, обърнаха и в лек тръст се отдалечиха.

При третата покана Синан изу калеврите, постла малка пиростия пред себе си и напълно обичайно се отдаде на молитва. Следваше ритуала ритмично, протяжният звук го караше да се наведе, последвалото маане да се изправи и все с ръце, прилепени една към друга с дланите нагоре. Искрено се обръщаше към Аллах, призоваваше го и умолително натякваше: Защо, защо най-свидният му другар толкова грозно го подигра? От деца се знаят, от години работят заедно, а Джалил си разреши да го пребара и... Велик е Аллах, и пътищата му са незнайни... Ама как ще се прибере сега?... Аман!... С какви пари ще се задоми?... Но щом Аллах такава съдба му е определил... Единствен е той... и всемогъщ...

Докато се привеждаше и напяваше, нещо бързешком се претърколи изпод каруцата току до рамото му. Не беше редно да спира и зяпа, но понеже се стресна без да иска, остана като истукан. До него спокойно приклезна голобрадо момче, с потури и калпак.

— Ей, какво те прихваща? – грубо го скастри Синан – Веднага се измитай оттук!

— Нее... Сега не мога – отвърна с тънък гласец мъникът.

— Марш ти казвам, бе! – сега истински се разфуча младият турчин.

Момчето рязко се приведе, мятайки уплашен поглед през съседните каруци. Синан проследи накъде се е вторачило. Ония две заптиета, дето наскоро се разговаря с тях подпитваха и друг пътник, и съвсем не бяха далеч, има-няма два хвърлея място.

Току в краката му, момчето се опитваше със ситно патешко ходене да заобиколи каруцата и се шмугне изотзад. А

³⁶ почит, чест, уважение;

Нестор ококорено переше ръце.

— Еее, ще мирясаш ли? – сопна се Синан към натрапника. То се присви още и отведнъж извърна глава. От устремното движение калпакът му се килна и... дебела плитка увисна издайнически.

— Ама ти... Ти трябва да си?... – ахна Синан.

— Шшшшът-т-т...

— Не те ли е страх?

— От тебе – не!

— Но аз съм правоверен! А тии... – свъси устни. – Хем си гяурка, хем си избягала! Мога да те издам.

— Няма! Ти си добър човек!

— Бе... Как го реши? – мярна изумения Нестор.

Момчето-мома стоеше насреща му вярно клекнало, но безстрашно вперило взор срещу му. Сетне то с равен тон отговори.

— Като дойде и разпрегна, първо нахрани конете, после отчупи от залъка си и даде на кучето, накрая седеше и хапваше редом до слугата си, затова и думам: трябва да си почтен, оправен и с добро сърце. Няма да ме предадеш!

Синан огледа старателно бялата кожа, окръглените топлокафяви очи и тънкото вратле, самоотвержено крепящо главата и дебелия калпак.

— Как ти викат? – попита я.

— Лаля. .. от лале. Цветето де – отдъхна дребното, но за всеки случай надзърна през една пролука с посока заптиетата.

— И що те гонят?

— Искат да ме женят за бея!

— Ами ти – що пък не щеш?

— Ми що? .. И дърт, че и пръч!...

Синан не се стърпя – разсмя се, отведнъж някак му отмиля момата, неволно усети в душата си как му замъжди. Пряма, малка, силна, напета, непристъпна! „Ех, Аллах... Виж ти!“, наум се помоли.

— И как трябва да се ожени някой? – не се стърпя да я попита.

— Че как? Със севда, как!

...НЯКЪДЕ ПО ЕНЬОВДЕН, 1816 ЛЕТО

В деня на билките и цветята, съвсем в началото на лятото, подчинена на специалното си отношение да ида лично и видя де що е изумително в приказната ни Родина, се озовавам насред най-голямата селска църква в България. Всъщност... доста отдавна, някъде през 12-13 век, тук си е имало църковен храм. Нашествениците мюсюлмани, в 15-ти век го разрушили и си направили джамия. Но с освобождението от османското иго, през 18-ти век, турското население се изселило, а месните християни не успявали да си съградят храм. И представяте ли си, умни държавници (1907г.) подкрепили и финансирали идеята – здраво зиданата джамия, да се превърне отново в църква!

От час обхождам вътрешността на православния храм, изпаднала в еуфорична почуда от обтекаемия пространствен размах. Той е с правилна четириъгълна форма, нещо доста нехарактерно за православните ни обители. А прозорците направо ме предизвикват. Те имат в горната си част характерния овал с островърх завършек, но самите стъкла са приказни стъклописи!

„Тъй, тъй... внушителната квадратна вътрешност с висок таван и купол си е както при ислямски храм, неръкотворно сътворените сцени от стъкло при прозорците – както при католиците!“, разсъждавам.

— Кой е бил архитектът, знае ли се? – питам уредничката, като махам около себе си с ръка.

— През средните векове не било прието да се подписват творците дори и на толкова монументални сгради. Все пак, ей там, над прозореца вляво е открито замаскирано името Синан. Местните много се ласкаят да става дума за прочутия османски архитект Мимар Синан, съградил Селмие джамии в Одрин. Това е най-голямата джамия в Турция. За съжаление, уста Синан е бил покойник, когато е строено това, което виждате – жената замълчава, дали пък не е нарочно?

— Почти съм сигурна, строител е бил наш, български майстор! Познах ли? – не се давам.

— Ее, говори се за майстор Лальо Кръстев, но и това не е сигурно – възпитано свива рамене моята събеседничка.

— А-ха, на две места над прозорците видях лалета из-
ографисани едно над друго. Да не би да се е подписвал по
някакъв свой си начин този майстор? – тържествувам.

— Може би... – някак уклончиво се съгласява уредничката.
– Обаче имайте предвид, в ислямската култура лалето е символ
на Аллах, та рисувайки го художниците изразявали почитта си
съм Всевишния. Добре е да се знаят тия подробности.

Малко съм сразена. Нашето съвремие ми е наложило
други норми на поведение. Що за дискретност? Да създадеш
такава прелест в пълна анонимност? „*Времена и нрави!*“, пе-
рифразирам си мислено. За всеки случай спирам да питам.
Приковала съм поглед над специалната дърворезба на иконо-
стаса. Там откривам издълбана молитва на глаголица! Никъде,
в никоя българска църква няма такова нещо! Този път съвсем
искрено онемявам. Но, уви, съвсем за кратко! Над входа, върху
камъка, виждам релефен надпис. С арабски йероглифи!

— Там има символи за мъж, жена иии... – чакам изре-
чението ми да бъде поето и разяснено от следващата ме по
петите, губеща търпение уредничка.

— Знаете арабски? – отговаря ми на въпроса с въпрос тя.

— Ами всъщност не точно, от обща култура... от четене
на някои книги... Виждала съм символите, затова... – уж се
оправдавам, но направо си прося информация.

— Правилно забелязвате, така се пише мъж, жена и...
любов! – съгласява се тя.

— А съвсем накрая има нарисувано лале и тичинките
му се преплитат в християнски кръст. Кажете ми, че е чиста
случайност!

Не знам защо, но спирам да я слушам. Тя едва ли има
моето въображение, гледайки надписа. И със сигурност не се
въодушевява от любовта и безбройните лалета по стените.

Отправлям се към средата на храма. Обхождам бавно с по-
глед наоколо. Село Узунджово, Хасковско. Християнски храм,
бивша джамия. Вътре, събрала в едно, и трите основни рели-
гии, за да покаже на човечите, че Бог си е един, само дето ние
си му викаме по различен начин. При нас хората идва ряд-
ко, делата му са неведоми, а обратно – хорските трябва са му
трудноразбираеми. Така де! Обаче коя съм аз, да съм му гово-
рител? Ии, откъде ми хрумна пък тая идея с лалетата?

... 2016.

ПОСЛЕДЕН СПЕКТАКЪЛ

Вечерта се спускаше над града и обвиваше сградите със своята тъмна мантия. Улицата опустя и само от време на време разлялата се тишина биваше прорязвана от стъпките на закъснял минувач. Младото момиче потрепери от вечерния хлад и се сви в одеялото, наметнато върху крехките рамене. Погледът му жадно обхождаше потъналата в мрак улица, но и последният закъснял минувач вече се беше прибрал.

— Стана студено, госпожице Клара. Мисля, че е време да ви прибера вътре.

— По-късно! Не ми е студено!

Клара докосна железните пръчки на парапета, сякаш да си вземе довиждане и тъжно погледна потъналите в мрак сгради, скупчени една до друга и озарени от светлината на грейналите прозорци. На този балкон се събираше целият ѝ свят. От него с часове наблюдаваше хората, които се разхождаха по улицата и копнееше и тя да крачи редом с тях. Мечтаеше да тича с хлапетата, отмъкнали поредната ябълка от сергията за плодове или да се наслаждава на изложените рокли на витрините с групичките млади момичета. Искаше нейният смях да кънти редом с техния и да се изчервява под погледите на мъжете. Представяше си как пристъпва важно, хванала елегантно под ръка кавалера си и как всички гледат тях и кимат одобрително. Копнееше за това, но за съжаление имаше само мечтите си и ... улицата. Тя беше сцената, на която всеки ден се поставяше нов спектакъл, с нови роли и актьори. И тя неизменно беше главната героиня в тези спектакли – веднъж беше красива принцеса, в друг – весела циганка с шарени одежди, а в трети – смела разбойничка и покровителка на слабите. Най-хубавото беше, че краката, които лежаха безжизнени и неподвижни в реалността, в тези спектакли я носеха, и тя тичаше по-бърза и от вятъра. И танцуваше до отмаляване. Затваряше очи и чуваше музиката, която изпълваше нещастната ѝ душа с радост и вълнение. Затвори очи и потъна в красивата приказка.

Едно, две, три... Едно, две, три...

Усещаше ритъма с цялото си същество и се чувстваше цяла и завършена. Чувахе шумоленето на снежнобялата си приказна рокля и усещаше как гали краката ѝ, завладени от ритъма на мелодията. Клара отвори очи и погледът ѝ се впи в тях.

Тези крака! Господи, колко ги мразеше! Неподвижни и мъртви израстъци, изкривени като изсъхнали клони!

Непотребни и излишни!

Беше родена с този недъг и спомените ѝ от детството не бяха свързани с весели, безгрижни игри, а с болници – миризма на хлор, белите стаи и сълзите на майка ѝ. Тогава спектаклите, в които участваше, бяха други. Мечтите ѝ не бяха много. Просто искаше да тича и играе с другите деца, а не да лежи непрекъснато в омразното легло. Безсилието и мъката я заляха и тя почувства как гневът я завладява. Сълзите потекоха по страните и малките ръце заудряха по безчувствените крайници, които бяха отнели щастието ѝ...

Клара се сви и утихна. Тогава усети, че нещо я докосна по ръката. Отвори очи и видя нежната снежинка миг преди да се разтопи. Тя вдигна поглед и ги видя – изящни балерини, спускащи се от зимното небе. Толкова изящни и красиви, те танцуваха своя последен танц със своя изискан кавалер – вятъра. Момичето притвори очи и се потопи в новия спектакъл. Усети се нежна и грациозна като тях, понесена от нежната музика. Носеше се, теглена от силата на този възшебен танц. Танцуваше, обградена от тази снежнобяла красота, която умираше след финала на танца си, докоснала земята. Клара не искаше да спира и да се озове обратно в инвалидния стол. Искеше този танц никога да не свършва и танцуваше...

В един момент отвори очи и се видя. Жалко и непотребно създание, което не носи радост, а само печал на близките си. Погледна отново сипещия се сняг и разбра, че трябва да довърши този танц. Пръстите ѝ се впиха в студения парапет, събра сили, повдигна се и полетя заедно с посестримите си в този последен спектакъл.

ЛУДАТА

Дъждът се изливаше от потъмнялото небе и посрещачите се бяха скупчили под навеса на гарата. Хората с нетърпение поглеждаха към релсите, в очакване на влака, в който бяха техните близки. Не бях закъсняла и облекчено си поех дъх. Бях мокра, въпреки че се опитах да се предпазя с чадър, който се оказа напълно безполезен при този летен потоп. Усетих краката си отмалели от бързането и потърсих с поглед място, на което да поседна, и с въздишка се строполих на най-близката пейка. Оставяше да закъснея! Със сигурност щях да отнеса своята порция конско от майка ми (с която никога не бяхме на едно мнение), но щеше да има бедствие, ако се беше наложило да ме чака в дъжда.

— Добре ли сте? – гласът до мен ме накара да подскоча. Изобщо не бях забелязала, че има още някой на пейката.

— Да. Всичко е наред. Просто съм изморена.

До мен седеше възрастна женица, дребна и крехка, като врабче. Лицето ѝ беше изпито, а тъмната забрадка придаваше почти мъртвешка бледност на слабото ѝ лице. Най-особеното нещо в жената бяха очите ѝ. Бяха празни, лишени от живот и имаха неестествено трескав блясък. Тя не откъсваше очи от релсите и изглеждаше напрегната и притеснена.

— Дали ще дойде навреме? – думите излязоха, като шепот от устните ѝ.

— Ами надявам се. Щяха да съобщят, ако има закъснение.

— Вие кой чакате?

— Майка ми. Не е идвала от една година.

— Аз чакам своя син, Георги. Не съм го виждала скоро. Но ми писа, че ще си дойде.

Жената изкара от чантата си смачкани листове хартия, изписани със дребен почерк. Ръцете ѝ се разтрепериха неудържимо.

— Писа ми! Днес вече ще дойде. Бил е зает досега. Не ги пускат лесно оттам. Жената говореше монотонно, все едно отправяше молитва. Пронизителното изсвирване на влака

я накара да скочи. Без да ме погледне се затича към още празния перон. Дъждът се изсипваше върху нея, но тя не спираше, вперила взор в навлизащия в гарата влак.

— Пак са я пуснали. Къса ми се сърцето, като я гледам. И аз съм родител и не искам да си представя какво е.

Обърнах се и видях, че мъжът от вестникарската будка говори на мен.

— За нея ли говорите?

— Да... Жената полудя. Голяма трагедия. Толкова години минаха, а тя всеки ден го чака.

— Да, тя каза, че чака сина си.

— Синът ѝ е мъртъв от много години. В казармата бил. Загинал по време на някакво учение, няколко дни преди да се уволни. Трябвало да се прибере с влака. Мъка голяма. Нея я прибираха по лудниците, а баща му почина година след трагедията. Никой не може да я убеди, че детето ѝ няма да се прибере. Боже, опази от такова нещастие.

Пътниците започнаха да слизат и радостна глъчка се носеше из гарата. Из шарената тълпа една жена с празни очи трескаво оглеждаше хората около себе си и празните вагони. Лека-полека перонът се изпразни, и когато се обърнах, преди гарата да се скрие от погледа ми, видях самотната фигура, отново отправила поглед в далечината.

Далечината, от която той щеше да си дойде.

ГОСПОДАРИТЕ НА ВЯТЪРА

(сблъсък на светове)

За мнозина Вероник беше загадка. Абаносовите ѝ очи криеха много тайни за живота ѝ, но и разкриваха много такива. Мургавата ѝ кожа контрастираше със слънчево русата коса, разпиляла се по раменете ѝ, а изящните черти на лицето ѝ я правеха красива като лунно сияние. Тялото си, гъвкаво и снажно, тя криеше под грубите шаячни дрехи. Вероник пееше врабчата песен на бедността и само сивота изпълваше живота ѝ. Прикрито красивата ѝ външност беше отражение на вътрешния ѝ свят. Душата ѝ беше едно малко дете, скрито в оковите на страданието. Това дете беше храм на искрена доброта, съчувствие към околните, честност, поне до колкото ѝ позволяваше живота, който водеше. Кражбата се оказа единствения начин, по който можеше да се прехранва, крадеше колкото да си купи късче хляб и го правеше с такава лекота, че много рядко някой разбираше за ръката, провряла се в кесията му. Мнозина знаеха, че е крадла, но никой не искаше да предаде нежната девойка в грубите ръце на правосъдието.

Кишар не беше много голям град в сравнение с днешен Париж например, но за времето си представляваше едно добро кътче за живот. Двуетажни къщи с големи тераси ограждаха площада, който представляваше павирана, почти кръгла територия, където седем чешми лееха бистри води. Тук често се събираха големи тълпи, привлечени от някакво събитие – в повечето случаи това беше театрално представление. Ако се потопиш в лабиринта от тесни улички, ще откриеш че фасадите на къщите са толкова еднакви, че това много обърква този, който не е свикнал да се движи из града. Разбира се имаше и къщи в различен цвят, едноетажни, схлупени постройките, но и те се срещаха почти на всяка улица и човек, залисан във вървежа си, можеше да ги пропусне. Вероник добре познаваше тези улички и не един път

се бе скитала из „градските зали“. Тя живееше далеч от тези красоти в така наречения квартал „Бедност“. Тук отсъстваше монотонната красота на двуетажните палати с просторните тераси. Сивотата на къщичките придаваше зловещо изражение на разкаляните улички. Къщичката на Вероник не беше по-различна от останалите. Сламеният покрив, осеян с множество дупки, внасяше в двете стаички остра миризма на мухъл, а когато валеше, дъждът се провираше вътре като змия. Голите стени показваха без срам на места кирпичените тухли, скрити под грубата мазилка. Изгнилият дървен под скърцаше като цвърчащи полски мишлета. Порутеното огнище представляваше опушена статуя на някакво си далечно минало. В стаята с огнището имаше едно ниско трикрако столче, криво скована масичка и сламеник, служещ за спане. Изкривеният дървен прозорец неловко гледаше голите стени без да може да скрие свенлив поглед дори зад парцаливо перде, а вратата се затваряше само ако спуснеш ръждясалото резе. Другата стая стоеше пуста, лишена дори от тези „удобства ...“. За съжаление Вероник беше единственото красиво нещо тук., освен дребни монети, крадеше и мъжките сърца с красотата си, но нито един от тези джентълмени не бе склонен да продаде охолния си живот на една крадла за „петаче любов ...“.

Вероник не се оплакваше от живота си, но естествено мечтаеше за нещо ново и различно, нещо което да я направи наистина щастлива. Вечер, когато се прибереше в „прекрасния си“ дом, тя сядаше пред криво скованата масичка, сложена под прозореца и подпряла глава на нежните си ръце, се заглеждаше в планинските върхове – исполини, подпрели синкави глави в мрака. Там, в далечината, тя изпращаше бляновете си без да очаква в замяна да получи отговор. Тези безгласни надежди изникваха като цветенце между дните, напоени с кражби и самотните нощи, обсебили живота ѝ като бурени. Тя прекарваше дните си в самота, душата ѝ стенеше за топла ласка, но кой ли щеше да отвърне на този вик?

Но до Вероник имаше някой способен да отвърне на този зов. Той постоянно беше до нея, но как да забележи присъствието му, когато той беше вятърът, или един от неговите господари, или ако щете негов повелител. Вероник, унесена в тежкото си ежедневие, не забелязваше закачките му, в които се криеше повече от обичайна ласка.

Така неусетно и за двамата отлетя лятото и на жицата на сезоните кацна есента. Тя, като самотна кукувица, изпълваше планинските усой с дрезгавия си крясък. Сутрините се пробуждаха с аромат на дъхава мъгла и отлежалите капчици се разливаха по оголените клони. Гласовете на птиците замлъкнаха и остана да отеква само шепота на крилете им, отвели ги към южните страни за зимата. В тон с есенната соната беше и градът, скрил се в планинското подножие. Улиците, забравили летния отблясък на зелените листа, сега се посещаваха от старите обитатели на клоните, облекли есените си тоалети. Пейките в градския парк позабравиха шепота от пламенните целувки и шумоленето на вестникарските страници. Само гълъбите продължаваха да радват пустия парк с нежното си гукане. Вечерите захладниха и вятърът все по-често се носеше по улиците и не само там. Той често влизаше в „царския палат“ на Вероник. Със закачлив тон плахо раздухваше заспалите въглини, леко дърпаше на страни парцаливата ѝ завивка, разпиляваше меките ѝ коси. Неусетно тя започна да харесва „вниманието“ му, не осъзнавайки, че зад привидната природна стихия стои личност. Вероник започна да се чувства по-добре, често забравяше самотата, но сама не знаеше какво се случва с нея, а вятърът леко повдигаше завесата на непознатото с невинните си закачки. Да, невинните закачки прераснаха в любов, обсебила до болка дните му. Вечер, щом тя заспеше, той заставаще до ниския сламеник, приел човешка форма, забравил всяка граница. Дариян галеше лицето ѝ, потънало в забравата на съня с нежни движения, едва доловими от нея, а очите му пламтяха в огъня на любовта. В сърцето на този млад мъж чувствата нахлуваха като стихия и заливаха бреговете на разума му. Той, повелителят на стихийната ярост на ветровете, безпомощно наблюдаваше обекта на копнежите си без да има смелост да се разкрие пред нея, да ѝ покаже, че до нея стои мъж, готов и до звездите да я отнесе. Стоеше в тъмното и пленен от красотата ѝ, бленуваше за деня, в който платоничните копнежи за един споделен романс ще се превърнат в реалност. Да, вятърът бе влюбен безнадеждно искрено в малката крадла. Загърбил всякаква предпазливост, той се прокрадваше в сенките и Вероник все по-често

различаваше облика на човек в сенчестите гримаси, но не подозираше, че зад безплътните образи тупти едно пленено сърце. Играта на криеница предизвикваше Дариян на по-смели действия, но те стигаха само до прокрадване в немирните силуети на предметите.

Но съдбата е една много упорита старица, която в много случаи е добра сватовница. И мога да кажа, че това е точно такъв случай, където тя приложи уменията си. Щом коравото мъжко сърце няма смелостта да се разкрие, то съдбата с радост ще му помогне.

Късната есенна нощ, доста напреднала, носеше тишина на заспалия град. Къдрави облаци се разхождаха като стражи и не допускаха да им се изплъзне капчица светлина. В къщата на Вероник, единственото което се движеше, беше Дариян. Приседнал до ниския сламеник, както всяка нощ от месеци наред, с тъжни очи гледаше как сладко спи неговият блян – толкова близо и в същото време толкова далеч. С треперещи пръсти галеше русите ѝ коси, разплели се по голите ѝ рамене. Така унесен в ласкава небрежност, не забеляза кога портите на облачния затвор са се разтворили и луната е показала жълтеникавото си лице. Един палав лъч от бледа светлина се шмугна в стаята и погали лицето на девойката. Това неочаквано посещение я разбуди и първото нещо, което зърна в прегръдките на слабата светлина, бе лицето на Дариян. Сърцето ѝ се сви в черупката на уплахата и всеки опит да помръдне се осуetyаваше от тънките нишки на страх, увили се около тялото ѝ. Мекият ѝ глас отлетя някъде далеч от гърлото ѝ. В неговите кехлибарени очи се появи смут и той бързо отдръпна ръката си. Един немирн кичур се измъкна от добре прибраната назад, дълга до раменете, кестенява коса и го направи още по-загадъчен в уплашените ѝ очи. Наситено червената чу риза ту се издигаше, ту се снижаваше под съпровода на бързото му дишане. Черната пелерина се изхлузи от широките му рамене и с грациозна лекота падна на пода. Светлият оттенък на лицето му бързо се смени с лека червенина и златната обеща на ухото му се открои. Когато се изправи, по черния панталон остана прашина следа от стария мръсен под. Той нямаше нито смелостта да каже нещо, нито да си тръгне. Въпреки първоначалната

си уплаха, Вероник се почувства защитена и младият мъж не я притесни толкова много. Тя имаше чувството, че го познава, че той от дълго време е до нея, но тези чувства разумът не подкрепяше. Дватама стояха мълчаливо в тъмната, слабо огряна стая, вплели ласкави погледи. Никой не помръдваше и не казваше нищо, а може би думите само щяха да развалят този момент, откраднат от прегръдките на съдбата. Но щом луната се скри, този миг на съзерцание приключи. Дариян се почувства по-уверен, но не достатъчно, че да ѝ каже нещо, смелостта му стигна само да се заметне с пелерината и да изчезне толкова внезапно, колкото се бе появил пред погледа ѝ.

Вероник гледаше как непознатият изчезва като планински полъх и с объркан поглед търсеше госта си. Мълвеше без глас – чакай, върни се – но безгласните ѝ молби не получиха отговор. Няколко горещи сълзи се търкулнаха върху разголената ѝ гръд и запалиха буен огън на безмерна тъга от загубата. Разума ѝ не разбираше какво става, ала сърцето стенеше за любимия.

След тази нощ всичко се промени, търсеше го по площада, по уличките, но той не се показваше пред нея, изчезна от сенките и от погледа ѝ. Дариян престана да влиза в стаята ѝ. Не се отказа от любовта си, но смелостта му позволяваше само да я съзерцава през прозореца. Когато тя отсъстваше от скромния си дом, той отрупваше дървената масичка с есени цветя – жест, издаващ присъствието и свенливостта му. Когато валеше, разгонваше облаците, за да не се настанява водата в порутената къщичка. Вероник усещаше закрилата му и неусетно в топлото ѝ сърчице пламна любов към непознатия джентълмен. Щом се оглеждаше, в потока виждаше лицето му, щом усетеше плахия аромат на цветята, подредени изящно на дървената масичка, усещаше нежния му допир по лицето си.

След изминалия месец на негласни молби тя вече разбираше колко значим е Дариян за нея, разбираше че той е всичко онова, което бе търсила през очите на сивотата. Толкова много се натъжи младата девойка, когато той престана да ѝ носи цветя. Стаята ѝ се облече в сивота, а нейната душа в самота. Сърцето ѝ подсказваше, че с него става нещо, но как да разбере като не го познава – дори не знаеше име-

то му. Дъждът отново се настаняваше в порутената къщичка. Посърнала, тя загуби всякаква надежда, че някога ще го види пак. Приличаше на призрак, по цели дни се скиташе и търсеше някаква следа от него, повееше ли вятър, прокарваше длан през раздвижилия се въздух, но нищо. Сълзите се лееха от абаносовите ѝ очи като поток, търсещ тихо езеро да си почине. Забрави мечтите и копнежите си, забрави и бедността.

Една вечер, когато се прибра изтощена от скитане, намери една бележка на запустялата от дълго време масичка. Краткият ѝ, но съдържателен текст върна радостта в уморените ѝ от плач очи. Той гласеше:

*Тази нощ една карета ще те отведе на мястото,
където ще те чакам.*

Дариян

Вероник се олюля и се подпря на стената. Тази бележка беше толкова неочакван отговор на безгласния ѝ вик за завръщане на любимия. Омагьосана от предложението, дори не се замисли да откаже, въпреки че той си оставаше непознат за нея. С тръпнещо сърце очакваше да дойде уреченото време, за да види своя загадъчен покорител и покровител. Нервно приглаждаше леко разрошените си коси, с поглед обгръщаше стаята, крачеше от едната до другата стена, а на лицето ѝ се сменяха ту израз на безпокойство, ту весела усмивка. В прегръдките на напрежението не разбра колко бързо отлетя денят и навън започна да се смрачава. Лека умора легна на крачетата ѝ, тя седна на ниския сламеник и се загледа в пустото огнище, сякаш очакваше оттам да пристигне той. Изчезна ли слънцето, всичко започна.

Облаци сиви и сърдити скриха в пазвата си луната и светът потъна във вечерен мрак, нарушаван само от някой и друг светлеещ се фенер. Появи се тих, но достатъчно силен вятър за да раздигне сухите листа от земята.

Пъстроцветните и шумящи листа се завихриха високо във въздуха. Бели паяци слязоха от клоните и с ловки движения „зашиха“ каляска, от която лъхаше аромат на суха есенна шума. Дърветата проплакаха и от сълзите им се появиха смолистите колела на каретата. Вятърът утихна и всичко от-

ново потъна в тишина. На прозореца на Вероник се почука и тя бързо отскочи от топлата слама. В първия момент се уплаши, но после се досети, че този, който почука на прозореца, е пратен от Дариян. Тя изтича навън и се удиви. Пред нея стоеше шарена каляска, а един кочияш я покани с лек поклон да се настани удобно. Кафявите му дрехи придаваха израз на строгост на изпънатото му лице.

Вероник се настани удобно на мъхестата пейка и с притръпнало сърце зачака да потеглят. Докато тя чакаше, кочияшът впрегна четири приказно красиви коня, които всъщност бяха просто катерички с пухкави опашки, а самият той беше един изсърнал клон, любезно поканен да откара младата дама. Толкова беше унесена в мислите си, че не забеляза кога потеглиха. Каретата се издигна високо във въздуха чак до облаците. Конете се носеха леко по облачния път и нищо друго освен свистенето на вятъра не смущаваше тишината. Големите колела оставяха дълбоки следи, сякаш тракаха по заснежен път. Луната се провираше лекичко между тъмните мъгливи воали и слабата ѝ светлина пътуваше в скута на Вероник, а звездите криеха засрамени личица като млади девизи. Толкова леко беше пътуването, че свърши неусетно и земята отново се докосна до колелата на каретата. Вратата се отвори с песенно скърцащ звук и строгият кочияш подаде студена ръка на малката крадла. Щом стъпи на земята, тя усети студенината ѝ, защото пробитите обувки без свян показваха разранените ѝ крака. Пред очите ѝ се издигаха руините на някакъв замък или поне част от него. Когато се огледа, тя осъзна че се намираха някъде в планината. Поротените стени изглеждаха като разпиляни мъниста, липсваха защитните укрепления. Кулите провираха островърхите си шапки някъде далеч във височините. Студеният въздух шиеше бели мъгливи воали и намяташе с тях черните рамена на нощта. Около замъка се виждаха само прегърбени дървета с изсърнали клонки и храсти, покрити с тънки паяжанки, прилични на старчески бръчки. Тъмнината разкриваше само толкова от пейзажа наоколо, но и това беше достатъчно да смрази кръвта ти. Голямата порта на зданието се открехна с грохот и на прага ѝ застана добре облечен иконом. Избелелият черен костюм леко контрастираше с посивялата

му коса. С добре обработен, машинален жест той подкани гостенката да влезе. Когато тя приспа, каляската се превърна в купчина листа, кочияшът в сух клон, а галопиращите коне в малки срамежливи катерички, изчезнали сега някъде в мрака. Вратата се затръшна и дългият коридор, осветен от слабата светлина на факлите, придоби призрачно изражение. Голите каменни стени с влажни въздишки раздвигваха студенината, движението на капките отекваше в тишината. Крачките на двамата плискаха бреговете на слуха им. В главата на Вероник се въртеше мисълта, че прави грешка, но тази грешка ѝ се виждаше най-правилното нещо в живота ѝ. В края на коридора се разкри нова врата, която досега се гушеше в сенките. Икономът я отвори и направи знак на девойката да пристъпи, след което затръшна вратата и изчезна както се бе появил.

Тя стоеше в центъра на напълно кръгла зала, сред която се издигаше вековен орех. Клоните му, облечени в зеленина, опираха снажни снаги във високия засенчен таван. До стената, на известно разстояние една от друга, бяха наредени тринадесет делви без никакви орнаменти по тях. Цялата обстановка ехтеше в тон със страха от неизвестното. Сърцето на Вероник се олюля между безпокойството и сигурността, липсата на Дариян пръскаше съмнение в душата ѝ. Стоеше без да помръдне, но всъщност ѝ се искаше да побегне, да се върне в познатия си град. Очите ѝ се стрелкаха във всяка възможна посока, но не намираха нищо, което да я успокои. Колко време стоя сама в мрака, тя не знаеше, но студът се прокрадваше все по-ловко по тялото ѝ.

Разнесе се камбанен звън и в делвите пламна буен огън, чиято русолява светлина освети стените. Те представляваха неподвижна каменна стража, спираща прищевките на природата. Червеникавият дим от делвите се издигаше високо към тавана и леките му синджири се увиха около клоните на ореха. Вероник нито знаеше какво да мисли, нито какво да направи. Докато обмисли ставащото, от димните вълма в ореховите клони се появи мъж облечен изцяло в черно. Изумрудено зелените му очи старателно прикриваха емоциите му зад маската на спокойствието. Черна права коса спускаше немирни кичури по гладкото чело. Вероник се опита да

се отдръпне, но той я хвана грубо за малката ръчичка, думите се изнизаха от наниза на ума ѝ, страх скова сърцето ѝ.

— Здравей, девойче – тя се опита да се отдръпне но без резултат, – не се дърпай. Нека да ти се представя. Казвам се Викториян и ще съм твой домакин. Спокойно, нищо няма да ти направя – тази твърдост в гласа му носеше някакво успокоение или в този случай е по-правилно да се каже покорство.

— Къде е Дариян? Искам да го видя Дариян – викът ѝ отекна в пустата зала и удари слуха ѝ с тежко ехо. Някакъв обръч стягаше сърцето ѝ.

— Не, не толкова бързо. Ще го видиш, нали заради него си тук. Но първо ми кажи, наистина ли го обичаш толкова много и би ли се жертвала, за да го спасиш.

— Ако можех, щях да направя и повече – това беше най-решителният отговор, на който беше способна в този момент.

— Добре. Щом си толкова сигурна, щом си готова да се жертваш за него. Обърни се мила – тя с недоверие откликна на поканата и се смрази от уплаха и неразбиране. На мястото, където беше вратата, през която влезе, се бе появила стена. Към нея с тежки сребърни окови беше прикован Дариян. Косата му, винаги добре прибрана, сега се беше разпиляла, а помътнелите му от немощ очи се взираха в красивото ѝ лице. Той мълчеше и дребни капчици пот се стичаха по горящите му бузи. Една кървяща рана на гърдите му шиеше бледни дрехи на болка по цялото му тяло. Само сълзите, примесени с леки хълцания издаваха немощта на Вероник.

— Виждаш ли до какво доведе любовта ти. Виждаш ли? – изкрещя Викториян, но на изблика му на гняв, тя не отвърна и той продължи нататък. – Чувствата погубват, мила. Погледни в какво се превърна той заради теб, една дрипава крадла – но тя не го слушаше, чакаше Дариян да ѝ каже нещо – само това имаше значение в този момент. След гневните слова на Викториян, залата утихна, от време на време се чуваше бученето на огъня и нищо друго. В люлката на създаното се напрежение тя продължаваше да тръпне в очакване да чуе гласа му. Той събра сили и с тежък стон, предшестваш думите заговори:

— Съжалявам, много съжалявам. Още имаш шанс да си тръгнеш – думите му бяха изказани с голямо усилие, заради

пронизващата болка от раната и не само от нея. Всяко движение го хвърляше между яростните зъби на болката, която разкъсваше свирепото тялото му.

— Къде искаш да отида ? За мен ти си единствен бряг, какъвто и да си, каквото и да си направил, ще остана – гластът ѝ изведнъж придоби голяма увереност.

— Нищо лошо не съм направил, просто се влюбих в теб. Та ти си моята глътка свобода, ти открадна сърцето ми...

— Тогава недей ме отпраща – и тя допря ледена длан до лицето му, – влезе в живота ми, изтри самотата и...

— Стига толкова! – отново изкрещя Викториян. – Време е да започваме, защото бъди сигурна, той няма да издържи дълго. Дай ми ръката си!

Вероник протегна ръката си напред, Викториян я грабна и притисна дланта ѝ до своята. Този жест остави парещ белег върху малката ръчица.

— Не можеш да напуснеш тази зала, ако не отговориш правилно на моя въпрос. Седни на земята до твоя възлюбен и слушай внимателно моя разказ, защото това е единственият ти шанс. Провалиш ли се, ще гледаш как той умира и когато си тръгнеш оттук, ще си напълно луда. Разбра ли ме ?

— Да, разбрах те – без да говори повече, тя седна на студения каменен пот и се допря до Дариян, а горещите сълзи се стичаха по зачервените ѝ бузи.

Делвите горяха сякаш целите, а димът от огньовете се издигаше високо към тавана, вплитайки се в прашните зелени листа. Камбанният звън отново се разнесе и всичко се промени. Леката трептяща светлина от пламъците превръщаше залата в арена на сенките – те се сливаха, изчезваха, отново се появяваха, трептяха като струни на арфа.

Викториян се доближи до една от нажежените делви и застана с гръб към своите затворници. Протегна ръка към пламъците, които я погълнаха като суха цепеница, но не оставиха следи от острите си зъби. От устата на огненото куче той издърпа някакво подобие на човек. Тази сянка, облечена в димно сив костюм, стъпи на земята и се поклони.

— И така, готови сме. Да започваме. Това е първият от 13-те художници, които ще илюстрират в живи картини това, което ще ти разкажа.

— Светът, в който живеех аз, коренно се различаваше от този. Имаше си собствена и уникална култура, наситена с магичност. Представи си една кристална топка и я увеличи стотици, дори хиляди пъти. В една такава кристална утопия живеех и аз. Хиляди години преди да се появи, дърветата изтъкали шапка – защитен слой от смола, примесена с нишки от диаманти, непозволяващи слънцето да разтопи смолата. Цялата долина се криеше под тази шапка, само светлината преминаваше през него, през нашето небе, а дъждът само се стичаше до ръбовете, опиращи се на девет планини. Така с течение на времето се образували деветте реки, които се проврили през планинските склонове и заобиколили каменните господари. Но нас ни интересува това, което се криеше под шапката, този свят ни вълнува...

Докато той разказваше, сянката усърдно изобразяваше описваните картини, които вдъхваха живот на разказа, а живите им цветове внасяха свежест в залата. Дариян, свел глава, едва си поемаше въздух, а Вероник цялата трепереше, но не от студ, а от страх, че няма да успее да спаси любимия си.

— ...Нас ни интересува чудната гора...

Старите дървета, облечени в мъхести палта допираха разноцветните си корони, сливащи се в неравен пъстроцветен килим. Дебелите им стволоче тук-таме показваха вековната си кора изпод мъхестия си тоалет. Пазени от чадъра на дърветата, плахи цветя и храстчета изпълваха въздуха с благоухания и с тихо шумолене припкаха по струните на тишината. В пазвите на гората леко се промушваше скромна рекичка виеща се като кралска кобра между ниските храстчета. Но най-очарователното е, че в този лес всяко дърво си имаше собствено мнение. Когато се измореше да гледа какво става наоколо и го налегнаше желание за сън, зелените листа бързо сменяха цвета си в нюансите на жълтото и червеното, а клоните му се оголваха. От тежкото му дишане се образуваше облак, който покриваше дървото със сняг, а щом дрямката му приключеше снегът се стопяваше и листата отново се появяваха свежи и зелени. В тази гора по едно и също време можеше да се видят тези четири състояния или сезони, както вие ги наричат, но надали сезоните се сменят толкова бързо и често.

Обитателите на този парк на „различията“ се бяха приспособили много добре към бързата смяна на настроенятия. Например дългоопашатите бели катерици се свиваха в някоя хралупа и унесени в сладък сън чакаха да дойде „пролетта“, а пък други бяха активни през цялото време, като червено-жълтите зайци, които светкавично сменяха цвета на козината си. Други просто се местеха от дърво на дърво.

— Да оставим това и да продължим нататък все пак нямаме време за губене, поне някои от нас – тази злобна забележка накара Дариян да го погледне, но Викториян веднага се обърна, за да се скрие от тези очи, изпълнени с ярост и продължи. – Някога бях птица, но не каква да е а птица на вятъра – калиди. Старите дървета ме създадоха от диханието на слънцето и ме дариха с вечен живот, за да им угаждам на старческите капризи. Един поглед беше достатъчен, за да завихря буря, но можех да се преобразявам във вятър – невидим и свободен. Копринените ми пера приличаха на палитра на художник, толкова много цветове съчетавах, а очите ми бяха бели. Светлосиният ми клюн често се разхождаше по многобройните нюанси на синьото, при всяка смяна на времето, а това се случваше често. Единственото по-голямо нещо от красотата ми беше моят егоизъм. Живеех в толкова прекрасен свят, а не осъзнавах какво имам, а повярвай ми, имах много. Не исках никой да има нещо повече от мен и често използвах дарбата си, за да вредя на другите, развалях гнездата на птиците, разпилявах листенцата на цветята и какво ли още не. Прищевките ми дотолкова бяха омръзнали на всички, че вече никой не ми обръщаше внимание. Забелязах това, което имах, едва когато го загубих... – първият художник изчезна и от втората делва се появи друг.

— Много добре си спомням онази фатална нощ. Летях близо до смолистия небосвод и се наслаждавах на лунната светлина, която леко се пречупваше при сблъсъка с огледалната повърхност. Тая мека ласкава светлина ми носеше такова успокоение и над цялата гора се носеше спокоен вятрец. Облят от спокойствие се реех из въздуха, несмушаван от никого и нищо. Но картината на спокойствие бързо се срути. Чу се тътен, земята се разпука, с нея се разтрепери и въздухът. Ужасен погледнах надолу, после нагоре, в ушите

ми кънтеше това страшно бучене. Толкова се изплаших, че не смеех да помръдна ни нагоре, ни надолу. Имах чувството, че някой гигант тича по земята. Няколко дървета просто потънаха в тресящата се почва, клоните им се прекършиха и легнаха мъртви на земята. Отново се чу тътен, но този път ехото му дойде отгоре. Отправих пълен със страх поглед натам, огромни късове се откъсваха от събудилите се планини, падаха на смолистото ни небе и то се пропукваше на все повече места, докато се случи немислимото – нашата шапка се разкъса...

Сега камъните падаха върху самите дървета, дебелите им стволове се пречупваха като сламени клечки. Парчетата смола също летяха надолу с бясна скорост, а аз само се опитвах да ги избегна. Животните се щураха без посока, а целта им – една-единствена – не винаги се осъществяваше. Това, което се случваше, беше нещо неவிждано, нещо ужасяващо. Реката също потъна в зейналата пропаст, всичко се разрушаваше.

Зазори се! Мракът се оттегли и остави след себе си само руини. Небето навъсено гледаше със сърдити облачни очи и всичко потъна в сивота. Оцелелите дървета, посърнали и омаломощени от снощната битка, превиваха наранените си клони и се опитваха да прикрият страха и тъгата си. Пукнатините в земята, отворени като зверска паст, безсрамно напомняха за случилото се. Гордостта ми не позволяваше на пренебрежливото ми сърце да признае загубата на любимите ми създатели, на дома, ако щеш, и на живота ми. Изтощен се отпуснах на един камък... – художниците отново се смениха.

— Нямаше го моят свят, нямаше го... Нощта го отнесе в прегръдките си. Реката също я нямаше. Сега жадни камъни лежаха в ложето ѝ. Гледах, но нищо не виждах, жалеех, но същевременно не мислех за това, което се случи. Вдигнах очи нагоре и знаеш ли какво видях? Нищо. Облаците – верни стражи – криеха слънцето. Дори то ни бе отнето сега. За първи път от очите ми потекоха сълзи, а парещата им топлина се разнесе по цялото ми тяло. За да сложа край на това унижение, на показ на накърнената ми гордост реших, че трябва сам да сложа край на живота и на мъката си. Без глас и стон отново разперих криле и се издигнах от руините на някогашната ми утопия, исках да се скрия от всички онези погледи, изпълнени с тъга, които сякаш казваха: „кой си

ти че не скърбиш". Знаех, че в източния край на гората има пещера високо в скалната стена и сега се отправих натам, за да забравя. Това ми се струваше най-удачното място да се скрия. Когато влязох вътре, ме прониза остра студенина и нежните ми криле, свикнали с топлината, направо потръпнаха. Кацнах на влажния под и цял се предадох на студа и страха от случилото се, на тъгата. Стоях безмълвен в пустата пещера и сякаш ехото ми говореше, сякаш крещеше в лицето ми, че съм изгубил всичко. От уморените ми очи се зарониха сълзи, които отекваха в пустия кладенец на тишината. Знам ли колко време стоях така? Може би часове, а може и дни. Когато сълзите ми престанаха да капят, реших, че е време да се върна в долината, там където разбит стенеше досегашният ми живот. Опитах да разперя криле, но осъзнах, че не мога да помръдна, цялото ми тяло се бе сковало, студът тайничко ме бе овързал и сега осъзнах, че съм станал жив пленник на смъртта. Нямаше кой да ми помогне, никой не идваше тук. Смъртта дойде много бавно – дълго ме мъчеше жаждата и гладът не ме пощади, само очите ми се движеха, а гордостта ми ме превърна в забравена статуя на смъртта. Посрещнах тази черна гостенка с широко отворени очи и така приключи животът ми – в забрава и страшни мъки. Но всичко едва сега започваше, Вероник, едва сега...

Как ти се струват 5000 години да си мъртъв и същевременно времето да не остави следа от грънчарските си пръсти по теб? Величието, мила, върви ръка за ръка със страданието, съдбата ми се смееше. Та аз бях шут, заключен между мрака и светлината. Отново сгреших, но този път наказанието беше тежко, да има и по-лоши неща от смъртта, но за това ще говорим по-късно... – тук художниците отново се смениха.

— Първото нещо, което усетих, бе една топла ласка. Не смеех да отворя очи, защото си мислех, че отново ще изпитам неописуемите страдания, предшестващи умирането ми. Усещах се някак си различен, усещах че нещо се е променило в мен. Топлината се увиваше по цялото ми тяло, а въздухът отново се лееше в дробовете ми. Събрах смелост и реших да погледна. Намирах се в същата пещера, но сега по тавана ѝ си личеше гъста мрежа от корени, явно на повърхността имаше дърво или дори повече. Извърнах глава и ви-

дах, че тук има езеро. Струните по гладкото му лице лекичко се раздвижваха под монотонното падане на капчици вода, идващи някъде от тавана. Лежах на нещо твърдо, но топло, а до мен гореше огън, който ме обливаше в животелната сила на топлината. Чак сега забелязах, че пещерата е слабо осветена от закачените по стените фенери, пълни със светулки. Усещах, че някой или нещо се движи, но слабостта ми не ми позволяваше да се изправя. Не можех да разбера какво се е случило със мен – дори не знаех нощ ли е, ден ли е, жив ли съм, или не. Сърцето ми биеше като тъпан, дирижиран от страха. Прикован към топлото ложе, очаквах да видя какво ще се случи, повярвай ми това, което последва аз не съм го очаквал. Тя се появи пред мен, Маячи, а с нея в съзнанието ми нахлу и представата за човека. Толкова различна беше от всичко, което бях виждал, по нея нямаше и следа от пера или козина. Носът ѝ имаше толкова изящна форма, напълно засенчваше грубия клюн. Очите ѝ се криеха зад палаво дълги черни мигли, устните ѝ – наситено рубинени – се бяха извили грациозно в красива усмивка. Но да си призная, изправената ѝ походка ме удиви най-много. Ръцете ѝ – способни да правят толкова много неща, бяха толкова нежни. В онзи миг пред мен стоеше същество толкова непознато и тайнствено, жива легенда за неразбиращото ми сърце. Да си призная честно, бях изплашен до смърт, алчността ми да побягна леко се утоли, сломена от кроткостта на това същество. В сърцето ми трепна нова струна, различна от тази на гордостта. Златистата ѝ коса ме заслепи с лекия си отблясък. Лежах уплашен, безмълвен и усещах, че в мен нещо се е променило, нещо което ще сложи отпечатък на по-нататъшното ми съществуване.

Езикът, на който ми заговори, ми се стори едновременно толкова познат, но и далечен:

— Моля те, не мърдай. Все още не си се съвзел. След 5 000 години сигурно ти е трудно да разбереш къде си и какво се е случило с теб – всички черти на лицето ѝ излъчваха спокойствие, а аз наистина не разбирах нищо.

— Не те разбирам каквото и да си ти. За какво ми говориш?

— Извинявай, прав си. Казвам се Маячи и съм човек като теб, Викториян.

— Като мен ли ? Не аз не съм като теб, аз съм птицата на вятъра калиди, а не човек – това възбуди в мен остра паника.

— Спокойно. Скоро ще свикнеш, ще възприемеш новата си външност – тя говореше така, сякаш това бе напълно нормално. Сега умът ми се отнесе към нещо друго.

— Обясни ми за какви 5000 години ми говориш, та аз съм тук само от няколко дни.

— Няколко дни ти се бори с глада и жаждата, докато смъртта не те прегърна. От тези дни изминаха 5000 години, всичко е изписано в очите ти. Но дойде време да изживееш живота си, давам ти втори шанс, да бъдеш отново сред живите.

— Но защо като човек ? Искам пак да съм птица, да живея истински.

— Не може. Това е наказанието ти. Ще си човек и ще се научиш да живееш по неговия начин. От днес нататък името ти ще е Викториян – замлъкнах, думите ѝ бяха удар по най-слабото ми място – гордостта.

Започнах да осъзнавам, че от днес започва моят нов живот, съвършено пуст и различен от предишния.

За един кратък миг Маячи загуби очарованието си, с което ме плени. Думите ѝ заляха с огорчение душата ми, моята богиня дарила ме с живот, ме обрече на страдание. Потънах в дълбоки размишления, търсех отговор на многобройните въпроси нахлули в замъгления ми разум, бездействието ме хвърли в самота. В тези блажени мигове на безсмислено съзерцание разбрах, че животът е излязъл извън рамките на моите закърнели представи отпреди цели 5000 години. Да, вече бях човек и постепенно изградих нова представа за всичко. Животът е едно непринудено бягство, отвеждащо те в долините на неизвестното. Често се страхуваме да поемем по новия път, изскочил от сенките, защото не знаем какво се крие в дара на съдбата. Може да откриеш клоун, ласкаещ изморения пътник с блага усмивка, може да е разплакано дете, плашещо се от сенките или просто празен талон за парка на самотното съзерцание. Щастие, тъга, празнота – човек е всичко това в един или друг момент. Вкопчваме се в нещо, наречено живот, без да осъзнаваме,

че това е нещо, което не владеем. Да, понякога успяваме да променим нещо в съдбата си, но то е толкова незначително, сравнено с мащаба на проекта „живот“, че понякога дори не си струва. В стремежа си да се откъсна от живота, се отдадох на безумна самота. Да, самотата е една сладкодумна арфа, способна да разруши всяка добродетел, а в мен те не бяха толкова много. Колкото и примамлива да изглежда, тя е опасна чаровница с каменно сърце.

След време отново си върнах способността да се движа, но научавах постепенно как да използвам новото си тяло. Забравих самотата и се отдадох на усърдно изучаване на науки и в тях някак си се вплете нишката на едно ново чувство. Сега единственото, което ми напомняше за миналото, беше красивата картина на гърба ми, запечатала облика на моята гора. Маячи ме учеше на всевъзможни неща за природата, за звездите, за хората. Можех с часове да стоя и да я гледам, вечер тя ме изпращаше навън и аз се любувах на звездното небе, отправило към земята безброй загадъчни усмивки. Пропуснах да ти кажа, че над пещерата имаше вековен орех, приютен в двореца, за който по-късно ще стане дума. Информацията се загнездваше в ума ми и ми даваше един нов възглед за света. Месеци наред усвоявах нови знания, учех се да управлявам силата си. От птицата, рееща се по върховете, остана само споменът.

Това време беше най-ползотворното в периода на цялото ми съществуване, но като всяко друго нещо и то приключи неусетно. Времето, прекарано в нейната компания, аз оценявах не с разума, а със сърцето си. Един ден тя ме отпрати и аз изпитах силна болка – за мен раздялата беше нещо ново. Според нея вече бях готов да вляза в света, на който сега принадлежах телом и отчасти духом. Викториян не беше случайно избрано име, то носеше в себе си историята на цяла една нация, оставила дълбоки следи в преспите на времето. През всичките тези месеци Маячи ме подготвяше за кралския двор, за мястото, което според нея ми прилягаше най-добре, а именно доверено лице на краля. Тя ми даде писмо предназначено за краля и един ден ме изпрати в двореца. Не разбирах защо трябва да се впиша в обществото, но не можех да ѝ се възпротивя. Единственото ѝ по-

ръчение към мен беше да не извършвам нещо, което може да навреди на някого... – художниците отново се смениха.

— За първи път виждах планината на светло. Белите снежни одеяла, с които беше завита, блестяха под студения поглед на слънцето. От красотите на моя свят бях попаднал сред вечните зими, не че те бяха толкова лоши, но все пак ставаше въпрос за еднообразие във всяко едно отношение. Сред тези бели поляни се издигаше величествен замък. Представи си най-красивия дворец и го умножи по девет. Цялата държава бе заключена в захвата на девет планини, територията беше огромна и погледът ти не можеше да я обхване. Такива красоти лежаха в ложето на равнините, високите дървета, разперили широки листа, изглеждаха като великани, облекли зелени мантии. В контраст с тези исполини се ширеха нежните длани на равнината, обкичени с рози, усмихнали се в цветовете от светло синьо до тъмно червено. Някъде там лъкатушеха диви реки, коронясани с юздите на свободата. Градовете спяха сладък сън на спокойствие сред тези красоти, но не ти говоря за каменни чудовища, надминаващи дори дърветата, а за малки сламени къщички, почти кръгли, разположени сред зелените поля. Ярките им цветове се сливаха с всичко, което ги заобикаляше. Стойки там, високо до стените на замъка, имах чувството, че целият свят е в краката ми, чувствах се като господар на висините както някога. А замъкът направо спря дъха ми, деветте му порти, изградени от тонове метал, бяха винаги отворени поне в мирно време. Замъкът се разполагаше на девет планини, цялата държава беше пред очите на знатните особи. Всяка една от тези огромни врати се охраняваше от по 138 бойни кули. Над 40 каменни моста, прилични на снежни реки, свързваха различните части на замъка. Високите стени се сливаха с небето, сякаш подпряло главата си на островърхите кули. Белоглави орли виеха сламени гнезда по голите чукари. Пред тези красоти и аз, възпитаникът на стария свят, онемях. Облечен в дебело бяло палто от мишебка (мечка с дълга пухена опашка), крачех към новия си живот зад тези величествени стени.

Когато прекрачих зад вратата, осъзнах, че това е един различен свят. Животът кипеше с пълна сила, дворкилите

(нисшите слоеве на обществото), всеки зает с нещо, се движеха из кралския двор. Пазарните страсти не стихваха и под строгия надзор на студа. Белият орел, така наричаха това приказно място – център на планинския свят, защото погледнат от птичи поглед приличаше на орел, разперил криле за полет. Това място беше центъра на Маривелна – страната, която ти описах, една държава на красотите, макар и на мен да ми се струваше, че те бледнеят пред величието на онова, което загубих. Но красотата не беше само в това, което виждах. Не, тя се криеше в туптящите сърца на маривеите. Какво да кажа за тях, освен че те притежаваха любов, доброта, искреност, нещо което в мен беше слабо застъпено. Кралските особи също не летяха в облаците на „положението“, напротив бяха здраво стъпили на добродетелите, владеещи и най-простия селяк, но времето ме научи да не вярвам на очевидното. Тук също се срещаха хора с различни интереси от общоприетите, за престъпниците беше създаден съд състоящ се от девет раминей, всяка призована от поверената на рода ѝ планина. Тези дами, облечени в божествена красота, надарени със силата да откриват лъжата, съдеха строго, но справедливо. Всеки се боеше от тях, но не и аз – за мен те бяха само планински нимфи, неспособни да ме съдят, но за мен се намери много по-страшен съд, но и на това ще му дойде времето.

С безброй впечатления и знания влязох в кралския палат, днес беше ден на „отворената дума“, всеки можеше да влезе при краля и да каже какъв проблем лежи на сърцето му. Тронната зала беше напълно кръгла, имаше 13 врати, всяка от които водеше до безброй много коридори, по чиято нишка се криеха стотици стаи. В центъра на залата се издигаше вековен орех, посят от предците на краля, чиито корени обличаха тавана на познатата ми пещера. Дебелите му клони с груби шепи събираха слънчевите лъчи, които се спускаха по зелените листа и светлината се разпръскваше из цялата зала. Търпеливо стоях, чакайки да дойде времето да се изкажа и в главата ми се въртеше само мисълта, че може би това е най-голямата грешка в живота ми, за първи път щях да служа на някой друг, питах се това ли е най-правилният път за мен. Знаех, че с този жест на мнимо благородство се обричам на живот в клетка, но за онова

непознато чувство към Маячи и на това бях готов. Чак след пладне дойде и моят ред, приближих се към краля Кадсип и коленичих пред него. Чувствах се толкова унижен, принижен до нивото на просяк. Подадох му писмото и сведох поглед, не от почит към него, а за да прикрия огорчението си. Той ме гледаше толкова благосклонно, сякаш бях негов син, това което прочете, изрисува усмивка на вече остарялото му лице. Не знам какво пишеше в писмото, но явно оказа силно влияние върху краля.

— Е, младежо, приятно ми е да Ви посрещна – той се изправи и ми направи знак да направя същото. – Дамата, която те изпраща, ми е стара приятелка. Но кажи ми, нима един повелител на вятъра е склонен да се подчини на някого?

— Прав сте, господарю, в сърцето ми гори стихия, но тя се нуждае от блага ръка, която да я направлява, това не е подчинение, а вяност. Подчиненият винаги може да се разбунтува, но този, който е с Вас, заради верността никога няма да вдигне ръка срещу вас.

— Право казваш, момче. А смяташ ли, че ще си ми верен? – леко се усмихнах, а той ме гледаше с нескрито спокойствие.

— Разбира се – издърпах от ножницата си меча, направен от рубинена скала, и острието му пречупи светлината, а лицето ми се огря в пурпурна светлина. – Готов съм да вляза във всяка битка за Вас – и направих лек поклон, символ на подчинението.

— Как е името ти, сине на вятъра ?

— Викториян, господарю.

— Приветствам те, Викториян, и ти отреждам място до мен на капитан на стражата ми. Твоята съдба е свързана с това кралство и някой ден ти ще си владетел на много повече.

Интересна церемония, съпроводена от стотици погледи и ръкопляскания разпилели тишината.

Моят нов дом станаха върховете, наложили снежни калпаци, служех на краля, но когато останех сам, заставах пред заскрежения прозорец на покоите си и там, в далечината, търсех свободата си, която загубих с крилете си. Времето минаваше, усърдието ми растеше ден след ден, но дъщерята на краля – Камели, прилагаше много по-голямо усърдие, за да привлече вниманието ми. Червеникаво-черните ѝ коси,

палавите зеленикави очи, вечно извитите в усмивка устни, да, забелязвах ги, но не знаех как да отвърна на тези забежки, как да ги представя на сърцето си. Но тънката ѝ снага наливаше в съзнанието ми една парлива течност от стремеж към красотата ѝ. Безразличието ми не трая дълго. Впуснах се в един прекрасен романс, който се увенча със сватба. Да, щракнаха златните окови на брака. Към Камели изпитвах различен вид влечение, тя ме обграждаше с безконечно внимание, по очите ѝ личеше колко много ме обича. Винаги ме гледаше с любов, дори когато пиян влизах в общата ни стая и ѝ разказвах за другата, заела сърцето ми макар и по много по-различен начин. Камели знаеше как да обуздае гнева ми, как да стопли сърцето ми и когато с топъл поглед гледаше живата картина на гърба ми, имах чувството, че четеше книга. Обичах я силно, но нещо не ми позволяваше да разгърна чувствата си, да ги изкажа смело. За мен моята опора в живота беше нещо преходно, защото аз не можех да умра, а тя не можеше да сподели вечността с мен, затова много се ядосвах, когато тя заговореше за спокойните старини. Когато прегърнех Камели и усетех туптящата ѝ гръд до моята, усещах някаква сила привличаща ме към неизвестното бъдеще.

Година след тези промени в живота ми се роди моят син. Кръстих ме го Дариян, защото той беше дар за мен, дар по-голям и от живота ми. Такова щастие ме обвзе, щом ръцете ми усетиха топлата му плът. Тези живи очички ме гледаха с неизмерима любов и нежност. Това малко създание пробуди в мен силата изцяло да владее ветровете, отново можех да се преобразявам както някога. Няма да излъжа, ако кажа, че владеех вятъра. Един мой поглед бе достатъчен да завихря буря или да залея планината с плах вятрец. Владееш, притежаваш всичко е толкова относително, когато обичаш, защото сега сърцето ми принадлежеше на Камели и Дариян, но както казах всяко нещо е кратко.

Навсякъде се стелеше зимна омая. Долината изглеждаше толкова различна, лишена от летните багри. Луната не се криеше, а смело се показваше като царица. Тъмнината беше леко наметната със слабото сияние на снежните маси, а снежинките продължаваха да се сипят от прозрачно сивите коси на небето. В такава нощ всеки си мисли за чудеса, на

сърцето му става някак си по-леко. За съжаление рядко правех, но разходките с Камели бяха като глътка свеж въздух за мен. Навсякъде пустееше и само снегът ни гледаше от всички страни – дори караулите спяха спокоен сън по бойните кули. Тези мигове прекарани в нейните прегръдки, сваляха от раменете ми тежестта на поверената ми длъжност.

Вървахме прегърнати из пустия нощен двор и всеки блуждаеше някъде из собствените си мисли и така унесе-ни не забелязахме кога снегът спря да вали. Каменният под леко се хлъзгаше и затова стъпките ни бяха бавни, но така сякаш по-добре усещах магията на тишината, заляла целия замък. Камели всеки ден хвърляше по едно въгленче в жаравата на чувствата ми, а тези нощни разходки разпалваха любовта ми към нея. Тази вечер беше по-специална, реших че е време да разкрия истинската си същност, единствената тайна останала между нас. Стъпих на ръба на стената, хвърляща смел поглед в дълбоката пропаст и ѝ подадох ръка, за да ме последва. Когато пристъпи до мен, усетих как лудо бие сърцето ѝ, знаех че думите не стигат, за да я подготвя за това, което щях да ѝ покажа, но те бяха някакво начало

— Знаеш ли, аз не съм от този свят – тези мои думи изрисуваха мека усмивка на изящното ѝ лице.

— Знам, че идваш от друга страна, но това не означава че.....

— Не ти говоря за това. Виж, трудно ми е да ти обясня, но....

— Каквото и да кажеш, аз ще съм до теб, дори когато те няма, аз съм до теб, в сърцето ми ти си единствен.

— Знаеш, че почти всяка нощ излизам. Когато дойда тук се хвърлям към пропастта, не знам как да ти обясня, но... превръщам се във вятър. Да, налудничаво е...

— Покажи ми, все пак сме дали клетва да споделяме всичко, щом си решил да споделиш, аз ще те подкрепя.

За мен това си беше истинска покана. Обгърнах с ръка фината ѝ талия, тя се облегна цяла върху мен, а погледът ѝ ме облѣхваше с увереност. Наведох глава, очите ми станаха златисти и щом усетих, че съм готов, вдигнах я на ръце и се хвърлих към пропастта. Станах по-лек дори и от въздуха, сега бях истински господар – свободен и жив. Камели тихо се гушеше в мен и макар да не ме виждаше се остави изцяло във вятърничавите ми ръце. Знаех, че тя не трябва да е

тук, но се чувствах толкова сигурен в себе си, че това изгуби значение. Понесохме се тихо над долината, потънала в сладък сън – само тук там се виждаха окъснели коминчета, издишващи сивкав дим. В този миг осъзнах какво съкровище притежавам, безрезервната ѝ вяра в мен отвори врата към непознат свят на всеотдайност, възгласите ѝ на премерена възхита бродираха в сърцето ми красота. Това мое каменно сърце се бе превърнало в ручей на любовта. Спусках се ниско над долината, издигах се високо до небесата, развявах снежните забрадки на планината, а тя, отпуснала се в ръцете ми, нежно шепнеше колко прекрасен е светът, погледнат през очите на вятъра. Полегнал в люлката на спокойствието не виждах как в небесата се събираше облачен отряд. Чак когато луната престана да ни омайва с плахи усмивки, разбрах за неканените гости. Вдигнах поглед нагоре и разбрах че е време да се връщаме – не се боях за себе си, а за Камели. Уплашена от колебанието ми, тя ме попита какво става. Топлият ѝ глас ме изтръгна от мислите ми. Издигнахме се още по-високо и се отправих към замъка – бързах, но Камели забавяше хода ми, облаците разтвориха шепите си, снегът се засипа като пресято брашно и замрежи погледа ми. Колкото повече се опитвах да се измъкна, толкова повече се завихряше водопадът от снежни стрелички. Изчезнаха долината и планините, не знаех къде съм – усетих как Камели трепери в ръцете ми, сърцето ми се сви като изсъхнало листо от страх за живота ѝ. Носех се в бялото море като моряк изгубил посоката, но за мен нямаше да светне фар. Затворих очи и се оставих на усета, когато отново ги отворих, зърнах белите островърхи шапки на кулите. Усмихнах се успокоен, спуснах се надолу, но в този момент тя се изплъзна от ръцете ми, държах я само за края на палтото ѝ. Извика ужасена, висеше на двеста метра над земята, не виждаше очите ми, но аз виждах нейните изпълнени с молба, гласът ѝ трепереше не по-малко от моя.

— Спусни се надолу, Викториян, моля те не искам да оставям Дариян сам.

— Няма да те пусна никога.

Внимателно започнах да се спускам надолу, но изведнъж се чу режещ звук, тя летеше към земята със страшна скорост, по-бързо и от орел в атака. Втурнах се след нея, це-

лият пламтях в страх, първоначалната ми уплаха ме отдалечи още повече от нея. Гонех я слепешката но не я намирах, снегът връзваше очите ми, търсех я, но не я намирах, чувах гласа ѝ, но нея я нямаше – разнесе се звук от блисната луна и всичко утихна. Този страшен звук ме зашемети, гласът ѝ замлъкна, ударих се в ледената земя и я видях. Лежеше в коритото на чешмата като в меко легло, а водата се лееше по топлата ѝ гръд, отворените ѝ очи гледаха към намръщаното неясно небе. Допреди миг я държах в ръцете си, а сега лежеше толкова безжизнена – като откъснато цвете. Затворих насълзени очи и отпуснах глава на снега. Какво можех да направя за нея? Това е последното, което помня. Събудих се в познатата ми пещера, а Камели лежеше на мъхестите постелки притихнала като кукла. Топлината още не се осмеляваше да напусне тялото ѝ, бузите ѝ руменееха, а наситено червените ѝ устни сякаш ме викаха по име. Маячи не уважи мъката ми от загубата и започна да ме напада с гневни нападки.

— Видя ли до какво доведе гордостта ти, Викториян? – нямаше я топлината в гласа ѝ, нямаше го съчувствието, което бях свикнал да виждам в нея. – Отне един невинен живот заради една прищявка... – не издържах на тези обвинения и с груб тон ѝ отвърнах:

— За каква гордост ми говориш. Откакто съм с нея мислите ми, чувствата ми, всичко принадлежи на Камели. Тя ми вярваше, тя сама пожела да тръгне с мен – усещах как шептя, страхувах се да не събудя това зимно цвете.

— Толкова уверена, че сега лежи мъртва, а ти си тук и я оплакваш.

— Върни ѝ живота, както направи с мен – това беше моят вик на отчаяние.

— Ти идваш от друг свят, ти си създаден от полъх и твоята душа са образите, които си запечатал, но при хората не е толкова просто. Душата им потъва в езерото на Лохените.

— Все трябва да може да се направи нещо, кажи ми какво и обещавам повече да не я излагам на опасност.

— Има само един начин да я върнеш, но провалиш ли се и ти оставаш затворник в света на лохените.

— Добре, съгласен съм.

— Но успееш ли, тя няма да помни нито какво сте преживели, нито любовта си към теб. Ще живееш ли цяла вечност с тази изгоряла любов?

— Няма да оставя сина си без майка заради любовта си. Живота ѝ е по-ценен от чувствата ми. Кажи ми как да стигна до езерото, готов съм още сега да я последвам.

— Не бързай, ще влезеш в езерото след като ти дам карта за това към което се стремиш.

Пещерата утихна след тези последни думи, дори можеше да се долови лекия шум от крилете на светулките осветяващи помещението. Не знам защо замлъкнах, но стоейки безмълвен чак сега забелязах как от корените на стария орех се спускат стотици малки гущерчета. Зелените бързоходци носеха на гърба си малки кошнички, изтъкани от пчелен прашец, покрити с бели покривчици, изтъкани от тънка паяжинка. Всички тези пощальони се тълпяха около Маячи, а тя с тънка игличка от суха трева дърпаше покривалото от кошничките и вадеше срамежливите капки. Щом пръснеше водните зверчета върху сухия пергаментов лист, направен от есенни листа, мигом се появяваха живи образи и звуци. Това бяха миговете, които водата бе запечатала през изминалия ден. Сега разбрах защо тя всяка вечер ме изпращаше навън, това бе тайна много по-ценна от богатство. Тази книга на мигновенията често се ползвала от раминеите, така пишеше в старите легенди. Сега на тези „измислени“ страници се появи безжизненото лице на Камели. Каквото и да направех или да кажех, безмилостният съд щеше да ме осъди, но тези мисли изчезнаха, за да отстъпят място на онова, което истински ме вълнуваше. Стоях безмълвен, не смеех да се доближа до мъхестия олтар, как да я докосна, как като знам, че тя не може да ми отвърне дори и с усмивка. На всичко бях готов за нея, дори да живея далеч от погледа и сърцето ѝ. Скоро картата ми беше готова, поех свитъка без да го погледна.

— Време е да тръгваш, тази карта ще те отведе до желаното. Няма да показваш картата на никого.

— Добре, но къде да намеря това езеро?

— То е тук, пред теб, където винаги си е било.

— Не и по мое време.

— Пристъпи напред – пристъпих до брега на спящото езеро, а тя застана до мен и изрече някакви странни думи: „Калесу Дирма“ – и от недрата на водата изникна стара дървена врата, капчиците се свличаха по нея, пъпlesi нанякъде мравчици. Вече нищо не ме учудваше, а и да не забравяме, че идвах от още по-чуден свят.

— Тръгвай, времето няма да те чака!

— Как ще се върнем после? – на логичния ми въпрос тя отвърна със загадка.

— Там, където е било, там и ще бъде, имаш само три дни – и тя грубо ме блъсна към отворената врата.

Прекарих прага и се озовах в различно нов свят, колкото непознат, толкова и познат. Пещерата, вратата – всичко това изчезна и останах сам сред нищото. Стоях наред дъбова гора, широките стволове на дъбовете се криеха под разперените клони, облечени в зелени листа. Навсякъде ухаеше на свежа трева, а във въздуха се носеха птичи песни, прикрили умело далечния глас на някакъв поток. Погледнах нагоре и с почуда открих, че небето всъщност е огледало, обгърнало цялата гора със суетния си поглед. Навярно слънцето липсваше но отнякъде проникваше светлина, равна на неговата, съзерцанието беше дотук. Отворих картата, но тя беше съвършено празна. С отчаян поглед обхванах всичко наоколо, знаех, че няма да е лесно, но сега осъзнах, че търся монета в съкровищница. В главата ми нахлуха какви ли не мисли и измежду тях се появи и една стара легенда. В нея се казваше, че в потока живее стара змиорка, която ти показва пътя към това, което търсиш. Макар и да знаех какво търсех, не знаех как да стигна до него и реших да тръгна към реката. В легендата се казваше, че мъхът ще те отведе до реката. Огледах дървото, пред което стоях, мъхът сочеше някъде зад мен, обърнах се и с бързи крачки се затичах към неизвестното. На всяко дърво имаше врати и прозорчета, на които се показваха странни и уплашени лица, но никой не смееше да се покаже. Всеки се боеше от мен, но това най-малко ме интересуваше в момента. Шумът на реката все по-ясно заливаше слуха ми, носеше се и аромат на цветя. След час преследване на мъхестия път стигнах до целта си. Чистите сини води забързано се носеха по гладките камъни, шлифовани

в най-различни форми. Спомних си, че в легендата се казва още, че змиорката е сребърна и с люспи като рози. Оставих картата на брега и смело стъпих в плитчините, усетих хладината на водата и дребните камъчета по песъчливото дъно. Започнах с ръце да тършувам в шумните пазви на реката, стотици рибки минаха през шепите ми, но змиорката я нямаше. Върнах се на брега и приседнах на тревата, която веднага се навлажни от допира ми, загледах се в бистрите води, в прескачащите рибки и си помислих: „Това е само една глупава легенда“ и тогава от водата измежду камъните се показа змиорката. Тя през цялото време бе стояла там до самите ми крака и чакаше да се откажа.

— Що дириш ти в света на ,човеко – говореше ми така, сякаш съм тук, за да открадна нещо, а може би беше права.

— Една изгубена душа, която трябва да се върне при сина си.

— Какво си готов да направиш за нея?

— Всичко, всяко нещо, на което съм способен за това съм тук.

— Тогава вземи една люспа от мен и веднага я допри до картата, тя ще ти покаже какво да търсиш и как да го намериш, но помни, че болката ще е ужасяваща.

— Болката да я изгубя е много по-ужасяваща

Посегнах към розообразните люспи на змиорката и ме прониза неописуема болка. Мускулите по цялото ми тяло агонизираха, сърцето ми биеше в настървен ритъм. Тялото отказваше да ми се подчинява, но волята ми бавно надделяваше, докато в ръката ми не остана една сребърна роза. Паднах на земята стиснал здраво наградата си, усетих че напрежението започва да отслабва, казах си това ще е последното усилие и леко се приповдигнах. С последно усилие стигнах до картата и поставих розата върху разгърнатата ѝ повърхност. Известно време нищо не се случваше, но после се появи път и указание накъде да вървя и какво да търся. Мина време, докато мога да се изправам, очите ми все още бяха мътни, а сърцето ми биеше силно, нямаше време за почивка. Погледнах назад, но змиорката я нямаше, тръгнах по картата, която ме поведе отново навътре в гората, натам, откъдето бях дошъл, сега вървах по течението на реката.

Започна да се смрачава, да се спуска лека хладина, ускорих крачка, защото всяка минута беше ценна. Вече навсякъде се стелеше мрак, тук-таме разсеян от някоя и друга светулка. Стигнах до някаква врата, много по-различна от тези, които минаха през погледа ми този ден. Доколкото можах да видя в тъмнината, орнаментите по нея разказваха как старец спасил дъщеря си от затворите на лохените и намерил проход, през който я изпратил в друг, безопасен свят. В света на лохените се изпращаха само душите на убитите, но преди столетия лохените царували на земята и сами избирали чия душа да приберат, не зависимо от това каква е. Почуках на странната врата, все пак беше нощ, а и тук картата свършваше. Още на първото потропване вратата се отвори и отвътре се показва странно същество. Имаше голяма бяла, рунтава опашка, стъпалата на краката му приличаха на дъбови листа. Големите му златисто-жълтеникави очи, заели почти половината от сплесканата му космата муцунка, ме оглеждаха с недоверие, пъстрите дрехи, с които беше облечено, ми припомниха още една част от легендата, в която се говореше за ликодите. Срещу мен стоеше истински ликод. След миг на съзерцание си спомних, че все пак трябва да кажа нещо.

— Добър вечер. Извинявам се за късния час на моето посещение. Аз съм Викториян – и му подадох ръка, а то се вгледа в нея. Чак сега забелязах, че люспата на змиорката е оставила отпечатък, туптящ сякаш е живо цвете, което сега беше обагрено от кръвта ми.

— Защо идваш тук? Ако лохените открият, че си избягал и че си тук...

— Не съм избягал отникъде. Моля те, пусни ме да поговорим, важно е. Опитвам се да намеря някого – ликодът ме погледна предпазливо, плахо докосна ръката ми и щом се увери, че не съм дух, ми направи път да мина. Попаднах в светло помещение, издълбано в ствола на дъб, по стените имаше лавици покрити с пъстроцветни покривчици, лавиците се огъваха под множеството от бурканчета и шишенца. На земята имаше пухкав килим, а в единия край на тази стая стоеше полирана ниска масичка, обкръжена от няколко ниски столчета. До стените имаше широки пейки, покрити с множество меки възглавници. Моят домакин предпазливо

затвори вратата, направи ми знак да седна и се защура из стаята. Забелязах, че имаше много врати – почти незабележими в цялата подредба. По поведението му си личеше, че това са едни много гостоприемни същества. Ликодът влизаше и излизаше и това непрекъснато движение престана едва когато отрупа масичката с всевъзможни лакомства, но мен това въобще не ме интересуваше в момента.

— Аз съм Фазел – представи се той най-накрая – странно е да видиш човек от плът и кръв, обикновено минават оттук призрачно бледи, мъгливи подобия на това, което са били, оковани в черни вериги. Но кажи за какво те праща Саксада – обрисуваната картина разболя ума ми, нима и моето нежно цвете беше сред тези окаяни пътници.

— За кого ме питаш, не те разбрах?

— Саксада, змиорката – в гласа, в погледа му се усещаше напрежение, страх от нещо неизвестно на мен, но нямаш време за увъртане и за това му казах направо.

— Търся глобуса на звездобройците, знаеш ли къде е?

— Той ли? Знаем къде е, но той е заключен в сандъка на розите.

— И какво от това?

— За да го отключиш, трябва да имаш роза.

— За тази, която го правя, всяка цена е поносима. Кажи ми къде е!

— Високо в клоните на този дъб столетия наред никой не изкачвал тези стъпала – и ми посочи старо дървено стълбище.

— Ако ми позволиш – и се отправих натам.

— Дано да успееш!

— Благодаря ти много – не дочаках отговора му. Тичешком се заизкачвах по прашните стъпала. На всяко стъпало светваше по една светулка, пробудена от движението. Дълго се изкачвах, не знам колко нависоко бях, но ми ставаше все по-трудно да дишам. След доста време и усилия се озовах на слабо осветена площадка. Изсъхналото дърво скърцаше тихо под плахите ми стъпки, тук имаше какви ли не сандъци, но един от тях сграбчи погледа ми – на него бе издълбана роза. Приближих се до него и коленичих на мръсния под и се опитах да отворя капака. Спомних си, че Фазел спомена нещо за роза, но откъде можех да я наме-

ря и тогава ми хрумна, че ръката ми е белязана именно от роза. Сложих белязаната си ръка на издълбания символ и капакът се открехна с кашлящ звук, повдигнах го и вътре видях един бял глобус, на който нямаше нищо изобразено. Когато го докоснах с белязаната си ръка, по него се появиха звезди, а във вътрешността му се завихри черен дим. От изненада го изпуснах и той се търкулна към стълбата, затичах се след него и го хванах точно преди да падне. Сега на него имаше изобразена същата сцена от входната врата. Ясно се виждаше че старецът поставя на момичето някаква гривна. Извадих картата. Пътят продължаваше след мястото, на което бях. Увих глобуса в картата и се затичах надолу по стълбата, щом се озовах долу, потърсих Фазел, но него го нямаше. Излязох навън, вече се съмваше и всичко се виждаше по-ясно. Тръгнах по новите насоки. След като минах покрай пещерата, се запътих към водопада, където свършваше този етап от търсенето ми. Гъстата растителност забавяше хода ми, но мисълта за Камели ме окуражаваше. Изкачих се по скалистите орли и пред мен блесна водопадът. Водите се разбиваха в тихо езерце и грохотът им изпълваше тишината. Отворих картата, но тя не ми показваше нищо друго. Глобусът обаче ми сочеше, че това, което търся, е зад водопада. Тичешком се втурнах натам, за миг се спрях пред водната стена, после се отдръпнах настрани и забелязах, че отстрани има проход. Промуших се през него и се озовах в широко скално помещение, скрито зад водните воали. Задъхан пристъпих напред по мокрите камъни, огледах се, но какво ли търсех аз сред нищото. Седнах на един висок объл камък и отново се вгледах в глобуса. Тогава осъзнах, че гривната е златна, стените тук също бяха от злато. Станах и се доближих до една от стените, опипах гладката повърхност и се натъкнах на едно грапаво място. На вид не изглеждаше да е по-различно от останалата повърхност, но допирът го издаде. Взах един камък от земята и започнах да удрям точно там, удрах с все сила, но усилията ми не даваха резултат. Ръцете ми умаляха бързо, но знаех, че предам ли се сега, предавам Камели. Светлината в пещерата понамаля, което означаваше, че и този ден е към края си. Вложих още по-голямо старание, пот изби по цялото ми лице, започнах да се задъхвам,

но не смеех да спра. Чу се пропукване и този шум оповести, че стената поддаде. Едри късове злато се строполиха в краката ми, а в отворената ниша лежеше златната гривна – широка колкото тревичка. Протегнах уморена ръка и я взех, но щом я дръпнах от меката ѝ постеля, всичко се разтресе и златни късове заваляха като дъжд. Бързо взех глобуса и картата и се втурнах към водопада. Щом обаче понечих да мина, се ударих сякаш в стена и отхвъркнах назад. Опитах отново, но резултатът беше същият, не знам как ми хрумна да хвърля първо гривната през водата, но щом тя изхвърча през водния страж, пробвах отново и този път успях да премина. Един къс злато ме удари по лявата ръка и я счупи, паднах в езерото и щом показах лице над водата осъзнах че гривната потъва. Гмурнах се и с доста усилия стигнах до дъното и хванах новата си придобивка, малко остана да се удавя. Щом се добрах до брега, легнах на земята и се загледах в немощото си лице, небето нищо не пропускаше. Дишах тежко, усещах болката в ръката, а в мислите ми беше само Камели, изправих се и със здравата си ръка разгърнах картата – пътят водеше към някаква тъмна местност. Глобусът показваше как стареца „отвлича“ момичето от лохените, които я държат в клетка или по-точно в клоните на дъбово дърво. Скъсах ризата си и превързах счупената си ръка, с мъка се изправих – вече се смрачаваше, но този път трябваше да използвам и нощните часове, които миналата вечер прекарах в издирване на сферата. Беше ми доста трудно да намирам пътя, но все пак аз бях вятърът, тъмнината не ми беше съвсем чужда. Откакто бях в този свят, не можех да се преобразявам. На разсъмване стигнах в края на гората, по средата на широка поляна имаше широк дъб. Клоните му хвърляха сянка на метри около него, листата с черни одежди приличаха на паяци. Белият ствол беше изпълнен със стотици орнаменти, глобусът отново стана напълно прозрачен, а картата се превърна в прах. Между черните листа се открояваха някакви сиви сенки, спомних си, че в легендата се казва, че лохените са души, заключени между света на сенките и този на светлината, пазят душите на мъртвите, защото тяхната болка ги зарежда с енергия. Само светлината на живота може да ги уплаши. Нямаше време да чакам, денем

и нощем силите им бяха еднакви, приклекнах и тихо се запромъквах през тревата. Не знам защо, но взех глобуса със мен. Присъствието ми остана незабелязано, обиколих целия огромен ствол, докато най-накрая намерих врата, която беше добре прикрита. Бутнах я и се огледах, нямаше нито стража, нито някой, който да се разхожда наоколо. Влязох вътре и първото нещо, което ми направи впечатление, бяха стените – те бяха превърнати в огромни списъци с имена на души, затворени тук, даже и по пода бяха изписани не малко имена. Не знаех накъде да тръгна, погледнах нагоре. Високо горе се виждаха безброй площадки, нещо ми подсказваше, че трябва да поема натам. Нямаше стълба, нямаше и нещо, на което да се стъпи, погледнах отново стените, буквите на имената бяха издадени навън. Приблжих се до тях и със здравата си ръка се улових за една издатина, внимателно стъпих на две букви малко по-надолу. Счупената ми ръка в момента ми беше много нужна, но нямаше начин, защото всяко едно напрежение водеше до неопишуема болка. Напрегнах сили, едва се задържах на отвесната стена, изкачвах се все по-нагоре и това ми костваше все повече усилия. Гледах само нагоре, знаех, че там е това, което търся, в главата ми бяха само образите на Камели и Дариян. За тях можех да направя всичко. За миг се спрях, загубих равновесие, но олюляването не се оказа предвестник на падане. Погледнах нагоре, намирах се на няколко сантиметра от една от вече споменатите площадки. Хванах се за ръба ѝ с последни сили и се прехвърлих на широката ѝ повърхност. Сред тежките си вдишвания и издишвания, дочух слаби гласове. Вдигнах поглед и пред мен се разкри ужасяваща картина. Стотици, може би хиляди килии с полупрозрачни подобия на хора. Тези души може би бяха тук от векове. Подпрях се на ръката си и се изправих, а всички тези празни погледи се хвърляха върху мен, но сред тези лица не зърнах тази, която търсех. Огледах се, площадката се свързваше с останалите такива чрез малките мостчета, затичах се по всяка една площадка, оглеждах всяко едно празно лице, не смеех да извикам и надали щеше да има смисъл, а и лохените само това чакаха. Скоро миризмата на жива плът ги привлече, стотици сиви

сенки се завлачиха към мен. Техният поход не спираше хода ми, напротив още повече ускоряха крачка. Един от лохените, който охраняваше площадката, на която стъпих, сега се изправи срещу мен, протегна ръка към сърцето ми, но щом зърна сферата се отдръпна и в стремежа си да ме избегне политна надолу. Погледнах килиите и в една от тях зърнах Камели, тя стоеше свита в един ъгъл и повтаряше името на Дариян и как иска да го прегърне. Вече нямах какво да губя и ѝ извиках.

— Камели – но тя не се обърна. – Камели, аз съм Викторян – сякаш не ме чуваше. Ритнах решетката и тя изтрака силно, ритнах я втори, трети път и накрая поддаде на настоятелното ми искане. Доближих се до Камели и я докоснах, толкова беше студена, с празен поглед. Спомних си за гривната, извадих я от джоба си и дръпнах леко ръката ѝ към мен. Щом гривната заблестя на китката ѝ тя се обърна към мен.

— Викторян, къде сме? – време за отговор нямаше, лохените запречиха вратата. Камели толкова се изплаши от появата им, че се притисна в болната ми ръка. Заслепен от болка извадих сферата, за да я използвам като щит, но я изпуснах, чу се звук на счупено стъкло. Помислих си, че това е краят, появи се бял дим, а от него се показва врата, която сега стоеше между нас и лохените. Хванах Камели за ръката и я бутнах през портата, помня че я последвах и после как вода нахлува в дробовете ми. Събудих се в пещерата на Маячи, а Камели я нямаше, ръката все още ме болеше, но болката в сърцето беше още по-силна.

— Къде е тя, защо не е тук? – с тревожност оглеждах цялата пещера. Успял ли бях да я спася?

— Тя е там където ѝ е мястото, при сина ѝ. Помниш ли каква беше цената? Да забравиш за тях... – тя ми се усмихваше, сякаш това беше нещо толкова нормално.

— Ти ми я даде и ти ми я отне – нищо не ме интересуваше в този миг. – Защо постъпи така с мен?

— Пратих те в нейния свят, за да я пазиш, да я защитава. Но ти поиска тя да е част и от миналото ти, затова загуби и нея и сина си.

— Ти също си човек, това не е нейният, а вашият свят..

— Тук сбърка, никога не съм била и няма да бъда човек.....

— Ти си момичето, което е избягало. Ти си ликод...

— Исках само да живея, а те дойдоха и един ден ме отведоха в онези мрачни килии, взимаха души наред, това не беше живот за мен.

— А какво общо има Камели?

— Тя ми е дъщеря и след време с помощта на сина Ви ще пороби този ужасен свят. Ти ми трябваше, за да се роди потомък, в чиято кръв тече силата на ветровете и магията на рода Глинч.

— Използвала си ме, за да унищожиш болката от миналото си. А всички онези ликоди, какво ще стане с тях?

— Всяко нещо изисква жертви. Когато Дариян навърши възраст, на която да може да контролира силите си, Кадсип ще изпълни ритуала и вече ще контролира смъртта.

— Няма да ти позволя това. Синът ми идва с мен.

— Та тя не те помни, а и ти обеща, че няма да разделяш майката и синът ѝ.

— Но с теб ще се разделя – както стоеше с гръб към мен, я блъснах в езерото, гневът надделяваше над всичките ми емоции. Сивите сенки я обгърнаха, тя се бори, но без резултат, потъна в дълбините на света, който искаше да унищожи. Преобразих се във вятър и по корените на дървото се изкачих в тронната зала. За мой лош късмет Кадсип стоеше на трона си и обсъждаше с рамините как скоро Маячи ще ме доведе, за да се изправя пред съда. Не можех сега да се предам и затова се отправих към покоите на Камели. Влязох в стаята ѝ и приех човешки облик. Тихо се приближих до нея. Когато ме видя извика и затова сложих ръка на нежните ѝ устни:

— Не се плаши, всичко е наред. Не ме ли помниш?

Маячи беше права, тя ме бе забравила, все едно никога не ме е познавала.

— Какво знаеш за лохените?

Тя поклати глава, за да ми каже, че не разбира за какво ѝ говоря. Чух стъпки в коридора, стражата идваше – очевидно баща ѝ още ме помнеше. В този момент се вгледах в насълзените ѝ очи, колко топлина гореше в тях, колко любов. В люлката проплака Дариян, а по вратата се заблъска силно и това ме подтикна да го направя. Пуснах Камели и

бързо изтичах към люлката, взех сина си на ръце, а тя се развика още по-силно, вратата се отвори и стражата нахълта. Хвърлих се през прозореца и в миг изчезнахме от свирепите погледи на защитниците. Трябваше да избирам, тази, която не ме помни или цял един свят. Върнех ли се обратно, щях да бъда съден и да осъдя един народ на робство. Престъпих обещанието си да не разделям Камели от Дариян, но това беше най-доброто, което можех да направя. Заживяхме далеч от Маривелна, далеч от дом и любов.

Годините минаваха, Дариян израсна и често посещаваше майка си, скрит зад маската на вятъра, но аз така и не събрах смелост да я погледна и един път. Да, тя стана кралица на двата свята, но по мирен път. Баща ѝ се оттегли от престола с разбитите си илюзии. Никога не ѝ каза, че той е виновен за загубата, белязала живота ѝ. След години Камели почина и заживя в света на лохените като господарка и пазителка на ликодите.

От тези събития минаха цели 10 века. Едва преди два века с Дариян се върнахме да живеем тук, в руините на замъка и живота ми. Безсмъртието ми донесе и вечно страдание по изгубената любов. Камели нито един път не спомена името ми, тя помнеше само изгубения си син.

— Вероник – обърна се той към гостенката си, която бе позабравил, – виждаш ли как едно невинно чувство унищожи живота ми?

— Това няма да се случи с мен и Дариян.

— Стига – спокойният му тон бързо изчезна.

— Стани – на тази покана Вероник не можеше да откаже. Дариян вече не стенеше, среброто му причиняваше силна болка, но той се опитваше да не издава това.

— Кажи ми в коя делва е скрито сърцето ми, имаш право на един опит. Познаеш ли, свободни сте да си тръгнете, ако ли не, ще гледаш как той умира.

— Нима ще убиеш собствения си син, защото се е влюбил?

— Не аз, а ти и твоите глупави чувства. Няма да позволя едно глупаво увлечение да превърне вечността в непрестанна агония за него, по-добре да отнема безсмъртието му, отколкото да го оставя вечно да страда за теб, когато го заб-

равиш. Погледни го, не му остава много време. Среброто го изгаря отвътре

— Добре, готова съм – тя пое факлата от ръката му и делвите угаснаха. Изчезнаха и художниците с техните творения. 13 сенки се сляха с каменните стени. Вероник внимателно огледа делвите, знаеше, че няма право на грешка, обърна се, погледна Дариян и решително хвърли факлата към ореха, който мигновено пламна.

— Твоето сърце е там, където са останали нейните чувства, в онази пещера, там, където всичко започва и свършва.

— Ти унищожи най-святото за мен, как можа!

— Ти поиска това. Пусни го.

— Няма да го пусна, първо ти ще умреш – и той грубо хвърли девойката в пламъците.

— Татко, недей – Дариян гледаше с болка как тя изчезна, превърнала се в пепел, – умре ли тя, умирам и аз, пусни я!

— Млъкни!

Всичко утихна. Малката крадла я нямаше. Викториян падна на колене пред горящото дърво, в гнева си той бе направил огромна грешка. Дариян плачеше и се дърпаше, но без резултат. Викториян се обърна и срещна погледа на сина си, който беше пълен с тъга и обвинения. Докато двамата стояха вплели празни погледи, от огъня се появиха две сенки. Едната принадлежеше на Камели, а другата на Вероник.

— Викториян – обърна се с топъл глас към него Камели, – това невинно дете не заслужава смъртта.

— Ти ме помниш?... – това беше единственото, което го вълнуваше.

— Време е да се разделиш с безсмъртието си, сега то принадлежи на това невинно момиче – с настоятелен тон му отговори тя.

— Ако мога да съм до теб и на това съм съгласен...

Раминеите са готови да те поверят на моите грижи – и тя докосна гърдите му с ръка. Животът го напусна и тялото му се превърна в бял прах. Вероник отново придоби човешки облик и се втурна към Дариян, строполил се на земята, след като веригите изчезнаха. Две сенки отново прекрачиха пламъци и Викториян се обърна към сина си.

— Прости ми и не ме помни с лошо!

После всичко утихна. Камбаните звъннаха за трети – последен път. Всичко изчезна: сенките, руините, планината...

Вероник и Дариян се озоваха в онази скромна колиба в квартал „Бедност“. Когато зимата отмина, те се преместиха в една хубава вила край Кишар, която си купиха с богатството, което Викториян остави на Дариян. Това богатство лежеше кротко на пуст остров, потънал в морските води.

В двора на вилата израснаха два ореха, които и до днес ласкаво преплитат клони. Две години след всичко това се родиха близнаците Катерина и Владимир, наследили уменията на баща си. И до днес те живеят там и владеят ветровете.

Господарите на вятъра са винаги с нас и владеят световете.

ЕДНА НЕВЕРОЯТНА СРЕЩА

(по-скоро още една)

А може би...не сме това, което сме...

Приключих с нещата си в Хамбург, където бях в командировка и поех обратно за Регенсбург. Въпреки че при излизане от Хамбург заредих резервоара догоре и бензинът без проблем щеше да ми стигне до Регенсбург, по средата на пътя се отбих да зарея в една бензиностанция. А може би съм се отбил и заради добрия ресторант, в който вече се бях хранил преди, въпреки че още не бях огладнял. Оказа се, че не това е била причината.

Заредих, паркирах колата и влязох в ресторанта. За съжаление всички маси бяха заети, нещо, което силно ме учуди, но бързо се сетих, че всъщност посетителите са туристи, пътуващи с двата рейса, които видях на паркинга.

Вече бях решил да изляза, когато видях как един мъж, седнал на малка маса до прозореца, стана и ми направи знак да отида при него. Беше висок, атрактивен, елегантно облечен, на около петдесет, петдесет и пет години. Аз съм добър физиономист, но не можех да си спомня да съм го срещал някога. Въпреки това отидох при него.

.....

Оттук нататък следва нещо, което колкото и да искам, няма да мога да разкажа на глас. Затова го написах, без да имам намерение да го показвам на когото и да било. След няколко дни прочетох написаното и спомените ме обзеха толкова властно, че просто попаднах в други измерения. Отново ме разтреса същата онази нечовешка мъка, която още навремето едва не ме помете като цунами от този свят. Устоях заради жена ми, моята неповторима любов.

Но съдбата явно бе решила, че не съм преживял достатъчно жестоки неща. След осем години ракът, който не се съобразява с никого и с нищо, прекъсна дните и на жена ми. Остана ми само едно седемгодишно момченце, за чие-

то раждане жена ми извърши истински подвиг и без да ме пита, го кръсти на мое име, защото го бе родила заради любовия си мъж.

Последната ѝ и единствена молба, дни преди да почине, беше да не оставям сина ни сам. Изпълних заръката ѝ на всяка цена да му осигуря истинска втора майка. След три години, когато се върнах в България, до нас плътно застана друг много стойностен човек. Почувствал отново така липсващата му искрена майчина обич и ласка, детето просто не се отделяше от нея. Мъката си остана, но нейната хватка вече не беше така задушаваша.

Реших да изтрия всичко, което бях написал. Не го направих най-вече защото като че ли нещо категорично блокира това намерение. Този път „Железният мъж“ не можа да извърши даже най-елементарни операции на компютъра и то не защото не знаеше как да го направи. Така написаното остана непокътнато.

.....

Мъжът любезно ми подаде ръка и каза:

— Хелмут. Добре дошъл.

Това посрещане още повече ме озадачи, но отговорих по нашенски:

— Христо. Добре заварил.

— Заповядай – каза той, сочейки стола срещу него и след като седнах попита:

— Доста се забави. Голямо ли беше задръстването?

Това още повече ме сащиса. Вече бях абсолютно убеден, че никога не съм виждал този мъж. Най-малко щях да запомня очите му. От тях извираше някаква особена топлина и в същото време имах чувството, че погледът му просто прониква в мен. Имаше ясен белег на челото – над дясното око, който го правеше още по-мъжествен. Поне него щях да запомня.

Освен това наистина имаше задръстване. Може да го бе чул и по радиото, но бързо отхвърлих тази мисъл. Отгоре на всичко ми говореше на „ти“, нещо немислимо за един немец, с когото не само не сте близки приятели, а се срещате за първи път. Независимо от това, без да се впускам в по-нататъшни размишления, отговорих:

— Чак голямо не бих казал, забави ме към половин час – и на свой ред, също преминавайки на „ти“, попитах:

— Отдавна ли ме чакаш.

— Точно половин час – отговори този странен Хелмут и добави:

— Разбирам, че ти е трудно да разбереш моето държание, но колкото и чудно да ти се струва, аз отдавна те познавам.

— Прощавай, може и да се обидиш, но не си спомням някога да съм те виждал.

— Така е. Не може да си ме виждал, защото никога досега не сме срещали.

— Тогава откъде ме познаваш? Аз не съм човек, когото показват по телевизиите или пък името ми се споменава във вестниците.

— Е, не е съвсем така. Видях те по телевизията когато се строеше, а по-късно и при откриването на РО-РО терминала в Пасау, четох и интервютата ти в „Пасауерноепресе“³⁷. Но аз те познавам десет години преди това.

— И откъде? – попитах отново.

— За да ти обясня така, че да ме разбереш правилно, ще ни трябва повече време. Затова предлагам да отидем в близкото градче, където не само можем да хапнем отлично приготвени вкусотиини, но и да си поговорим съвсем спокойно.

— Какво става тук? Я си помисли добре. Нещо си объркал, бате Ицо. Или пък това е обикновена уловка. Ами ако... – почнах мислено да си задавам неизбежните в подобни случаи въпроси.

Тогава Хелмут, гледайки ме в очите, каза:

— Спокойно. Не съм от БНД (немското разузнаване), нито член на някаква бандитска шайка. Разбира се, ако не искаш да отидем в града, можем да поговорим и тук, но няма да ни е комфортно, пък и характерът на разговора ни не е за такава обстановка. Все пак, ако настояваш да останем тук, ще трябва да ме почакаш докато отида до града и се върна. Но при всички случаи трябва да поговорим.

„В този мъж наистина има нещо необикновено“, казах си аз, но по-скоро го бях почувствал, затова без повече колебание отговорих:

³⁷ Passauer neue Presse, вестник, град Пасау, Долна Бавария, Deutschland;

— Тогава да тръгваме!

Излязохме от ресторанта и тръгнахме към паркинга.

— Предлагам да оставиш „Сенатора“ тук и да отидем с моята кола. След това ще те върна – каза той и посочи един нов мерцедес.

Това предложение не ми хареса и предизвика нови разсъждения:

„Хм. И после да не се знае даже и мястото, откъдето съм изчезнал. Я по-добре да си продължа за Регенсбург, а този Хелмут да си намери друг, с когото да си говори.“

Той отново ме погледна в очите, усмихна се и спокойно каза:

— Ако искаш можем да отидем до хотела, ще си ангажираме стаи, в които, естествено, няма да спим, ще си оставим паспортите и ще кажем на човека на рецепцията, точно къде отиваме, а и камерата ще ни заснеме.

„Абе това да не е Ванга, приела неговия образ? Та той направо чете мислите ми“, опитах се да се пошегувам, но неочаквано казах.

— Нямаме работа в хотела. Да тръгваме.

Качихме се в мерцедеса и скоро пристигнахме в градчето. Хелмут паркира в центъра, след което влязохме в чудесен ресторант. Докато го разглеждах, чух някой да казва:

— Ето ви най-послед.

Беше млада жена, която не виждах добре, защото в момента беше прегърнала моя нов познат.

— Какво значи това „ви“? Значи ни е очаквала? Ами, че тя...“, започнах отново да си задавам въпроси, които си бяха много логични, но в това време тя се отдели от Хелмут и се обърна към мен:

— Хелга. Много се радвам да се запозная с Вас – каза тя и с чаровна усмивка ми подаде ръка.

— Аз също – едва успях да кажа тривиалния в такива случаи отговор и останах неподвижен без да пусна ръката ѝ.

Пред мен... Пред мен стоеше починалата ми дъщеря.

Не знам колко време е продължило това вцепенение, но накрая чух Хелмут да казва:

— Хелга е дъщеря ми, а това е нейният ресторант. Аз не живея тук, но използвах възможността да видя и двама

ви. Разбирам мъката ти, но... – започна Хелмут, но Хелга го прекъсна:

— По-добре първо да ви настаня. Всичко съм подготвила – и ни поведе към една врата, зад която се оказа че има отлично подредено отделно помещение, в което имаше три маси, но нямаше никакви хора. На една от масите бяха сервирани прибори за двама души. Всъщност това го видях после, защото дотогава продължавах да я гледам като пре-париран. Тя дойде при мен и силно развълнувана ми каза:

— Татко отдавна ми разказа за вашата Марги – а после преминавайки на ти продължи:

— Аз съм родена също със секциум на същата дата и в същата година като нея.

Онемях и застинах като статуя, без да мога да откъсна погледа си от нея. Приликата беше поразителна. Тя ме прегърна нежно, също както правеше дъщеря ми, разцелува ме, след това ме хвана под ръка и ме поведе към масата, посочи ми единия от двата стола и вече по-спокойно каза:

— Заповядай. За напитките и яденето не се безпокой. Всичко е на ниво.

Двамата с Хелмут седнахме, а Хелга тръгна към вратата, но внезапно се върна, отново ме прегърна и промълви тихо, със задавен от вълнение глас:

— Ако само знаеш колко те обичам и с какво нетърпение те чакам от години.

Прекрасните ѝ очи се напълниха със сълзи, обърна се и побърза да излезе. Никой от нас не каза и дума, а и нямаше нужда – настъпилото мълчание говореше вместо нас. Когато успяхме да овладеем донякъде обхваналото ни вълнение, Хелмут се обади:

— Хелга завърши с отличие висшето си образование. Скоро след това я включиха в известен научен екип по микробиология и точно когато започна бляскавата ѝ кариера, внезапно се отказа. Прибра се тук при леля си и стана учителка в местната гимназия. Единственото ѝ обяснение беше: „Искам да имам повече време за себе си.“ И сигурно е права. Има много силен характер и не се огъва пред нищо – навярно го е наследила от майка си – обясни накратко Хелмут и продължи:

— Тази вечер ще ти разкажа нещо, което далеч надхвърля човешките представи. Но първо трябва да пийнем нещо силно, защото още не съм готов да започна.

В това време дойде Хелга, носеща огромен поднос, остави го на съседната маса и започна да сервира – изпоте-на еднолитрова бутилка водка „Столичная“, явно, току-що извадена от фризера, две големи истински шопски салати, сельодка, купа с едър черен хайвер, поставена в съд, пълен с лед, масло, препечени филийки, други деликатеси и три чаши. Чашите обаче не бяха както е прието при немците когато пият концентрат, малки като напръстници чашчици, в които се сипва само 20 милилитра, а „нормални“ по нашата, но не и руската представа.

Щом свърши със сервирането, тя напълни чашите с водка и без да сяда каза:

— Да пием за тази толкова очаквана среща!

И тримата изпразнихме чашите си на екс, след което Хелга взе своята чаша и излезе.

— Сега да хапнем, защото както казваш, само пияниците и глупаците пият на гладен стомах – каза Хелмут и сипа водка в чашите.

— Но аз не съм казал нищо – помислих си озадачен.

— Сега не, но нерядко даваш този полезен съвет – поясни той.

Започнахме да замезваме, но аз не пропуснах да попитам:

— Вярно, че понякога използвам този израз, но ти откъде го знаеш?

— Ще разбереш от това, което ще ти разкажа, но първо трябва да изпия първите три чаши, защото разказът е много тежък.

Отново се съсредоточихме върху това, което ни беше сервирала Хелга без да говорим. По едно време Хелмут вдигна чашата си:

— Да пием за любимите си деца, които ни останаха.

Пак пихме на екс. Хелмут отново напълни чашите и продължихме да замезваме, без да говорим. Личеше си, че някакъв жесток спомен го беше запартил години назад. Лицето му се натегна, дори белегът смени цвета си, но скоро очите му започнаха да излъчват заразяваща решителност.

Вече чаках с нетърпение изпразването на третите поред чаши. Накрая, след като хапнахме добре, той пак вдигна чашата си:

— Да поменем и душите, на тези, които вече ги няма, но никога не ще престанем да обичаме — след което отля малко от водката, също както правим в България, с думите:

— Мир над праха им.

— Значи и него го е сполетяло нещо страшно — помислих си аз, но бързо казах:

— Мир над праха им — и също отлях от водката.

Изпихме водката в чашите ни и отново настъпи млчание — и двамата бяхме обзети от тежки спомени, но след няколко минути се случи нещо странно. Едновременно вдигнахме наведените си глави и се погледнахме право в очите. И всеки видя в очите на другия, онзи стоманен отблясък, който им беше помогнал, не да забравят мъката си, а да не се оставят да ги смачка.

Този път аз напълних чашите, а Хелмут попита:

— Готов ли си? — при което последва незабавния ми отговор:

— Готов съм.

Той се прокашля и започна:

— Ти си единственият човек, който ще чуе тази изповед. Не съм я разказвал на никого, защото освен теб, едва ли някой друг би ме разбрал напълно.

Не става въпрос само за някои наистина зашеметяващи съвпадения. Единствено Хелга знае някои откъси, които просто чувствах нужда, по-скоро задължение, да ѝ разкажа.

Пое дълбоко въздух и вече по-спокойно продължи:

— За да добиеш по-пълна представа за мен, ще започна от детството ми, разбира се, в конспективна форма.

Роден съм в Дрезден в началото месец ноември 1932 година — като брат ти. Баща ми беше много интелигентен мъж, инженер по образование и известен спортист, а майка ми учителка по английски. Имам сестра, която е родена през 1925 година. Между нас се е родило и едно момче, което починало преди да се родя аз — било прегазено от автомобил.

Въпреки че е бил един от най-добрите изпитатели на самолетите на произвежданите в заводите на „Месершмит“ самолети, баща ми бил прехвърлен в „Абвера“ (немското

контраразузнаване по време на Втората световна война). Дали му чин капитан и скоро го направили инструктор в един специален лагер, където се подготвяли елитни контраразузнавачи. А когато Ото Скорцени поел командването на специалните части с особено назначение, предназначени да провеждат разузнавателно-диверсионни операции в тила на противника, го назначили за заместник на Скорцени и главен инструктор на командосите.

От този момент вече го виждахме много рядко. От съображения за сигурност и задължителната в такива случаи секретност, не им разрешавали да напускат тренировъчните лагери. Освен това, за да могат командосите да добият опит при различни терени и условия, често сменяли местоположението на лагерите. Дори по-късно от майка си разбрах, че са имали тренировъчен лагер даже и в България, до Кюстендил, но той бил разкрит и трябвало да се прехвърли в Алпите. Участвал е и в прочутата операция „Дъб“, свързана с освобождаването на Мусолини.

Покрай майка ми беше научил много добре английски, а в лагерите и безакцентно руски. Пращали го няколко пъти в тила на Червената армия с отговорни разузнавателни и диверсионни задачи, които изпълнил блестящо, за което многократно бил награждаван с най-високи отличия и повишаване в звание. Но последния път не се върнал – цялата им група била обкръжена още при приземяването и избита.

Сестра ми беше лудо влюбена в един прекрасен младеж. Дори през 1944 година, при една негова отпускат се сгодиха, но той загина при отбраната на Берлин. Танкът му останал без гориво и станал лесна мишена за руснаците. Изгорял жив в машината си. Когато разбра за гибелта му, сестра ми не беше на себе си, дори направи опит да се отрови. Остана си стара мома.

След войната и тримата се преместихме в ГФР. Когато се ожених, аз ги напуснах, но скоро майка ми почина и сестра ми се премести при нас. Сега живее при Хелга – тя фактически е втората ѝ майка.

Замлъкна и в очите му заблестя издайническа влага, от която за секунди изплува образ на млада, щастливо усмихната, красива, жена. Изтръпнах.

„Това е жена му, но тя е мъртва!“

Ужасих се от тази, не знам откъде дошла мисъл.

— Видя ли я? Да, тя е. И настина е мъртва – едва промълви той.

— Мир над праха ѝ – казах несъзнателно и пак отлях малко от водката.

— Мир над праха на тези прекрасни и тъй обичани от нас жени – каза и той и направи същото, след което отново изпразнихме чашите.

— За мен, явно, знаеш много неща, но ще ми разкажеш ли нещо за нея?

— Да – отговори той, но личеше, че не може да започне веднага.

Внезапно стана от масата, взе един много оригинален пепелник от съседната маса, извади от джоба на самото си пакет дълъг „Кент“ и много луксозна запалка. Пак беше прочел мисълта ми.

— И аз обичам тези цигари, въпреки че нямам като теб... – и млъкна.

Разбрах какво искаше да каже и не го попитах какво „няма“. А то беше, че аз никога не съм пушил или пил преди 12 часа местно време.

Запалихме с удоволствие. Пушихме без да говорим. В това време влезе Хелга. Отново носеше огромния поднос, който пак остави на съседната маса и мълчаливо почисти нашата. След това сервира прекрасно приготвени ястия, две халби бира и без да каже дума излезе.

Хелмут раздели по равно остатъка от водката и каза:

— Бъди напълно спокоен, тази вечер е изключено да се напием, защото алкохолът не може да ни действа. Той може да изветрява, да се изпарява бързо, но със спомени като нашите никога не може да се получи подобно нещо – след това добави. – Сега вече ще си позволя да кажа наздраве, защото сме длъжни да поживеем още, поне за децата.

— Прав си, наздраве.

Изпихме последната водка и той, учудващо спокойно, предложи:

— Да започваме с яденето, докато не е изстинало. Приготвено е лично от Хелга – и отрязва парче месо от джолана.

Аз направих същото. Порциите бяха огромни, но наистина прекрасно приготвени.

— Бях подготвил чудесно българско червено вино, но реших, че ти вече си половин баварец и затова казах на Хелга да ни донесе от най-хубавата наливна бира. Да не мислиш, че хубава бира може да се пие само в Бавария. Да има да вземаш! — неочаквано се опита да се пошегува Хелмут, но имаше право – бирата беше чудесна.

И двамата разбяхме, че имаме крещяща нужда от едно, макар малко, та дори и изкуствено, разтоварване, преди да продължим разговора. И наистина тези обикновени думи успяха да намалят обхваналото ме още в началото напрежение. Отговорих веднага, влизайки в неговия тон.

— Е, наистина е хубава, но не можеш така с лека ръка да шкартираш баварската бира.

— Вече си разбрал, че където и да идеш в Германия всеки хвали бирата на своя регион. Същото го правят и холандците и датчаните. Вие пък вината и ракиите си. Какво да се прави, навик – след това добави. — Предполагам, че не се учудваш, че халбите не са големи.

— Във всеки случай не заради икономии – отговорих аз и нещо добавих. — В по-малките халби бирата се изпива докато още е свежа.

— Браво! – похвали ме Хелмут и продължи да се шегува:

— Знаеш ли, аз имам малка бирена фабрика. Защо не вземеш да станеш мой съдружник и главен технолог?

— Защото не е в твой интерес.

— Така ли? И защо?”

— Не само, защото не съм специалист в тази област, не и защото трябва да бъда много високоплатен, но ще свикнеш непрекъснато да ме посещаваш, при което ще изпиваме поне половината от произведената бира и фабриката ще закъса.

— Хмм, виж за това не се бях сетил. Оттеглям предложението си.

Продължавахме да се храним и скоро изпразнихме халбите, но Хелга ги подмени и то точно навреме. Като видя, че настроението ни е по-бодро, искрено се зарадва:

— Браво на вас! Какви добри момчета и как прилежно се хранят.

— Толкова е вкусно, че ми идва да изям и кокала – обадих се аз.

— О, това е комплимент, който никоой досега не ми е правил.

— И защо се учудваш? Другите са дилетанти, а ние двамата сме признати познавачи. Тази вечер ти наистина надмина дори и себе си – не забрави да я похвали и Хелмут.

— Как ми се иска да си поговоря с вас, но виждам, че още не сте си свършили разговора и затова няма да ви преча. Това не значи, че не си запазвам правото да се включа накрая – каза тя силно поласкана от нашите искрени похвали, взе празните халби и се отправи към вратата.

Тя излезе, а с нея и закачките, в които упорито търсехме някакво, макар и малко успокоение. Отпихме от бирата и Хелмут продължи своя разказ:

— Нямах и тринайсет години, когато ме взеха в „Хитлерюгенд.“ След кратка подготовка ни изпратиха да защитаваме Берлин. Спомням си как с моя „Панцерфауст“ успях да скъсам веригата на един Т-34. Танкът започна да се върти, но след това спря, насочи оръдието си към сградата, където беше заела позиция нашата група и започна да стреля.

Голяма част от моите другари бяха убити. Останалите хвърлихме оръжията и изскочихме от горящата сграда с вдигнати ръце. Екипажът на танка излезе от машината и тръгна към нас с пистолети в ръце. Помислихме, че ще ни разстрелят наместо.

Един от руснаците с офицерски пагони, дойде при мен, извади от левия горен джоб на куртката си вече силно измачкана снимка. На нея бяха той, облечен в цивилни дрехи и млада жена, а между тях едно весело русокосо момче. Явно, снимката беше правена преди войната и според мен, момчето беше мой връстник. Той го посочи с пръст и каза: „Мейн зон, Витя“.

В това време от сградата изскочи нашият командир и започна да стреля, включително и по моите другари, които за него вече просто бяха дезертьори. Но беше улучен от руски куршум и падна. Видях как направи опит да стане, без да изпуска своя „Парабелум“, но офицерът, който ми показваше снимката, с точен изстрел му пръсна черепа. След това

ме погали по главата и ми посочи да тръгна към техния тил. Войната за мен бе свършила”.

Отново настъпи мълчание. После той ме погледна в очите и навярно пак беше прочел мислите ми.

— Не, не съм забравил какво съм ти обещал – каза Хелмут, подаде ми пакета „Кент“ и когато запалихме, продължи:

— Още през първата ни година в гимназията, с жена ми се влюбихме и то наистина завинаги – също както вие с Мария. Бяхме убедени, че няма по-чиста и свята любов от нашата. След това завършихме висшето си образование в Аахен. Ти само си минавал оттам и не го познаваш, но и това ще стане.

Завърших машинно инженерство, а тя биология – след това специализира микробиология. Оженихме се още като студенти. После... – и гласът му се скъса. Беше напуснал помещението, отнесен от спомените.

Хелмут изгаси цигарата си и продължи:

— Когато жена ми забременя, започнахме да чакаме с нетърпение първото си дете. Дори си направихме календар, разграфен до датата на определения термин. Нерядко оставахме до среднощ, за да можем възможно най-рано да намалим броя на оставащите дни.

Роди се едно прекрасно момченце. Не бяхме на себе си от радост. В семейството ни вече имаше нов член. А когато проходи, когато... Но след година и половина... – гласът му отново се скъса.

С двете си ръце бях стиснал така силно плота на масата, сякаш исках да го направя на клечки и... довърших изречението му:

— Умря.

Запушихме отново и Хелмут промълви:

— Да, почина съвсем неочаквано. Няма да ти разказвам подробности как се случи, както и за покрусата ни, защото ти е позната, а и ми е много трудно да го описвам. Само ще добавя, че жена ми излезе по-силна от мен и непрекъснато повтаряше: „Дете, ще имаме дете, та ако трябва да минем през ада”.

След година и половина роди второ момченце, но и то почина... пак след година и половина. Напуснахме жилището си и се преселихме в това градче. Бях на края на силите

си. Крепеше ме единственото любовта към жена ми и нейната духовна сила.

Пресушихме халбите и веднага запалихме нови цигари. Хелга донесе поредните халби, но, разбрала състоянието ни, ги остави и без дори да прибере нещо от масата тихо излезе.

Преди да продължи, Хелмут няколко пъти пое дълбоко въздух.

— „Дори и да умра, пак ще ти родя дете, но този път момиченце. Толкова те обичам, че няма начин да не успея“, повтаряше жена ми и ме прегръщаше, стараейки се да укроти непокорните си сълзи и обхваналото я вълнение.

Роди отново... след година и половина и то наистина момиченце. Радостта ни беше голяма, но и в двамата се беше загнездила страшната тревога - тайно си мислехме какво ли ще се случи след следващата година и половина. Без да ме пита, жена ми беше кръстила бебето на мен – както Мария е кръстила сина ти на твоето име.

Хелга беше здраво и хубаво дете. Толкова я обичахме и толкова бяхме нетърпеливи да порасне, че ни се струваше, че расте с дни. И тогава...

— Не – извиках аз, забравил, че вече ми беше казал, че жена му е починала. И отново... само за секунда младата красива жена, отново се яви пред очите ми, усмихна се и се стопи. Направо бях обезумял и силно стисках ръката му.

Този път мълчанието беше по-дълго. Накрая Хелмут пръв се съвзе и с някакъв задгробен глас каза:

— Да. На връщане от магазина се строполила на стълбището. Получила тежък инсулт и понеже по това време нямало никой в къщата, престояла така часове. Когато най-после съседите я открили, веднага извикали линейка, която дошла за минути, но жена ми вече била в кома и усилията на лекарите не могли да ѝ помогнат да излезе от нея.

Някой ми се обади по телефона и каза, че жена ми е в болницата. Без дори да облека горната си дреха изтичах до колата и след минути бях в стаята ѝ. Тя все още беше жива, но в кома. Обхваналият ме ужас не ми позволяваше не само да крещя от мъка, но не можех да издам никакъв звук.

Сигурно съм стоял пред леглото като препариран, с вперен в лицето ѝ поглед. След това я прегърнах, започнах да я целувам и да говоря нещо. И тогава..., тя отвори очите си, които направиха няколко кръга и замръзнаха завинаги.

Умря в ръцете ми. Беше краят на януари. Датата няма да ти казвам, защото ти също никога няма да я забравиш. Само годините не съвпадат.

На масата продължаваха да стоят телата на двама мъже, но ние с Хелмут не бяхме в тях, а в две различни болници, в два различни града в Германия, по различно време, но еднаква дата и двамата бяхме прегърнали изстиващите вече тела на своите жени.

.....

Когато написах последната дума, мониторът сякаш угасна. Пред него продължаваше да стои тялото ми, но в него нямаше никой, защото... аз протягах ръка, за да склопя вперените в мен, но вече безжизнени очи на жена си.

Не знам колко време е минало, но накрая отново видях през прозореца на кабинета си осветения паметник в Докторска градина. Бях се „възрнал“.

Чак след няколко дни отново влязох в кабинета. Включих компютъра с твърдото намерение не за да завърша описването на този случай, а да изтрия това, което вече бях написал, но... не се получи.

Хелмут отново беше прав. Все още няма средства, с които да се изтриват такива неща. От компютър, хартия, даже от камък и метал да, но не и от паметта. Затова продължих оттам, където бях спрял:

.....

След няколко минути Хелмут отново пое дълбоко въздух и след като запалихме поредните цигари продължи:

— Когато тялото ѝ изстина съвсем, в стаята влезе някакъв свещеник, който започна да ми говори нещо. Без да го слушам излязох навън. Качих се в колата и потеглих, без да знам къде и защо отивам.

Катастрофирал съм много тежко. Оттогава ми е този белег. Бил съм доста време в кома, но накрая физически се възстанових напълно, само че... — и замълча.

— Само, че какво? – попитах неволно.

— Нещо се беше случило и то толкова несмилаемо, че бях твърдо уверен, че съм силно увреден психически.

— И защо си си помислил точно това?

— Защото започнах да се случват необикновени, далеч надхвърлящи всякакви човешки представи неща – направо абсурдни. Минаха месеци, но положението не се промени. Помислих, че полудявам. Сестра ми, виждайки състоянието ми, предложи да напусна града, уверявайки ме, че тя ще се грижи за малката Хелга и няма да се отделя от нея.

Въпреки че се ужасявах от мисълта да се разделя с това толкова обичано лъчезарно дете – единственото нещо, което ми беше останало, накрая реших, че предложението ѝ е правилно. Купих този ресторант, оставих им пари и заминах за ЮАР, където прекарах пет години. Спечелих много пари, дори не ми беше никакъв проблем да купя в Йоханесбург голяма, хубава къща с басейн и прекрасен малък парк.

Много настоявах Хелга и леля ѝ да се преместят при мен, но те категорично отказваха, особено сестра ми. Идваха всяка година за по месец, но след това се завръщаха в ГФР. Аз от своя страна използвах всяка възможност да ги посетя – не само за задължителната Коледа.

Не си мисли, че съм фанатично вярващ. По начало съм католик, но вярвам в Бог, колкото и ти. А и защо да вярвам в някакъв уж всемогъщ и „много справедлив“ Бог, който ми отне две невинни момченца и любимата жена.”

— Така е. Ако ние нещо сме прегрешили да ни наказва както си иска, но не и със смъртта на най-близките ни хора. Но да прескочим тази тема. По-добре разкажи за настъпилите в теб промени – предложих аз.

— Още щом излязох от комата след катастрофата, започнах да виждам и разбирам недопустими за един нормален мозък неща. Слава богу, бях достатъчно умен да не ги разказвам на хората – сам знаеш защо.

Явно в резултат на тази катастрофа бе станало нещо, което бе успяло да отключи неподозирани възможности на мозъка ми. Започнах да чета чужди мисли, да виждам минало, до голяма степен и бъдещето, сетивата и най-вече

инстинктът ми се изостриха, бързо намирах правилните решения, винаги предвиждах евентуални рискове и какви ли не още, направо абсурдни, неща.

След като помълча малко продължи:

— Искаш ли сега да ти разкажа това, което вече ти обещах – откъде те познавам? Знам, че въпросът е излишен, но пак съм длъжен да попитам, поне от учтивост.

— Която в случая е напълно излишна. При това обещаанията, доколкото знам, се дават за да се изпълняват – прекъснах го аз.

Разбрал закачката ми, той се усмихна и вдигна халбата си, подканяйки ме да направя същото. За втори път чукнах ме чашите си. После той извади нов пакет дълъг „Кент“ и когато запушихме продължи:

— Това се случи в ЮАР. Една вечер, излегнат удобно в шезлонга на верандата на къщата, наблюдавах с възхищение последните отблясъци на прекрасния залез, но когато те изчезнаха и започна да се смрачава, спомените, свързани с жена ми отново нахлуха в главата ми.

И точно тогава стана нещо, което никога преди не беше се случвало. Внезапно спомените изчезнаха, а скоро след тях басейнът и дърветата пред мен започнаха да се размиват, докато напълно изчезнаха.

Вместо тях пред мен се простираше огромна плажна ивица, дори ми се струваше, че чувам плясъците на вълните. Но не това ме впечатли толкова. Изумлението ми настъпи когато видях трима души да се разхождат по плажа. Отляво вървеше мъж с фигура като моята и горе долу на моя възраст, отдясно стройна, много красива жена, а между тях...

Стоях като вкаменен и слушах със затаен дъх.

— Между непознатите за мен мъж и жена вървеше... дъщеря ми Хелга. Личеше, че и тримата са в отлично строение, защото закачките и смехът им не преставаха.

След това тримата излязоха на един успореден на плажа път, качиха се на една червена кола и... заминаха, а с тях и картината.

Басейнът и дърветата отново застанаха на местата си. Запомних само плажната ивица, лицата на мъжа и жената, както и че регистрационният номер на колата беше изписан

с непознати за мен знаци.

— Какво прави дъщеря ми с тези хора? Какви са те? Къде я отведоха? — силно разтревожен започнах да си задавам купища въпроси. Станах от шезлонга, изтичах вкъщи, взех телефона и избрах нашия номер в Германия. Телефонът даваше свободно, но никой не се обаждаше. Преди да изпадна в паника се обади сестра ми.

„Къде е Хелга“?, попитах, без дори да я поздравя.

„Че къде може да е? Горе в стаята си и всеки момент я чакам да слезе за вечеря. Защо питаш, какво е станало“?

„Нищо не е станало, просто ми домъчня и искам да я чуя.“, побързах да я успокоя.

„Разбирам, сега ще я извикам.“, отговори тя, но в този момент чух радостния глас на Хелга:

„Татенце, не можеш да си представиш колко се радвам, че се обади. Просто имах нужда да те чуя. Добре ли си?“

„Да, добре съм. А ти как си?“

„И аз съм добре. И знаеш ли, просто имах предчувствието, че точно сега ще се обадиш. Бяхме с приятелки на кино и бързах да се прибера, за да не изпусна обаждането ти. Чух че телефонът звъни, но точно тогава бях в тоалетната“ — в стаята ѝ имаше дериватен апарат.“

„Браво! Ти си просто една пророчица“, реших да се пошегувам и напрежението изчезна.

„И знаеш ли какво се случи?“

„Какво се случи?“, разтревожих се отново.

„Бях задрямала в тоалетната“, през смях обясни тя.

Беше много весела, дори ми разказа кой филм са гледали. След като си поговорихме още малко, казах:

„Добре, моето момиче, вдруги ден пак ще ти се обадя. Дочуване.“

„Дочуване, до вдруги ден в същото време.“, радостно изчурулика Хелга и затвори телефона.

„Всичко е наред. Това е била само някаква случайно появила се картина в съзнанието ми, което и без това не е много в ред.“, помислих си аз, разходих се из градината и вече успокоен се прибрах в къщата.

След един ден, когато настъпи залеза, отново седнах в

същия шезлонг и с нетърпение чаках какво ще стане. И стана. Само че този път видях хубава къща, пред която имаше градина с много цитрусови дървета. На терасата ѝ, пред голяма маса, отрупана с различни ястия, сладкиши и плодове, седяха трима мъже, три жени и две момичета на еднаква възраст. Едното от тях беше дъщеря ми, която весело разговаряше с другото момиче. Веднага познах мъжа и жената, които бях видял на плажа.

Хелмут отпи от бирата и посегна към цигарите. Аз стоях като хипнотизиран. Знаех отлично за какво става въпрос. Тримата от плажа бяхме аз, жена ми и дъщеря ни. С моя приятел Александър Вукобратович, който също работеше в Техеран и жена му, бяхме отишли на гости на друг един наш приятел – Йован, изпратен в Иран по линия на ООН. Живееше с жена си и дъщеря им – връстница на нашата Марги, в Бабол Сар, на брега на Каспийско море. Точно неговата къща и градина беше видял Хелмут.

Изпих „залпово“ бирата си, запалих цигара, но не направих никакъв коментар. В това време Хелга донесе поредните халби бира и фино нарязани деликатеси, остави ги на масата и мълчаливо си излезе. Хелмут продължи:

— Когато тази жива картина изчезна, веднага се обадох в Германия. Още след първия сигнал се обади Хелга и без дори да попита кой се обажда каза:

„Татенце, въпреки че се разбрахме да се чуем утре, не знам защо, но бях сигурна, че ще се обадиш точно сега, но за всеки случай от час не съм мръднала от стаята си. А искам и да споделя нещо с теб. Може ли?“

„Разбира се. Всичко каквото пожелаеш.“

„Имам странното чувство, че някой иска да говори с мен. Това опасно ли е?“

„Няма нищо опасно. Имаш ли някаква представа кой може да е?“

„Никаква. Само някакво смътно предчувствие, че е някакво момиче, но навярно само ми се струва така. Още по-странното е, че и на мен ми се иска да си поговорим.“

„Нищо чудно. Такива неща се случват много често, така, че няма място за безпокойство.“, побързах да я успокоя.

„А наистина ли ще можем да си говорим?“, отново попита тя и явно очакваше с нетърпение моя отговор.

„Да и това ще стане.“, отговорих без да се замисля, просто бързах да я успокоя.

Поговорихме си още няколко минути, пожелахме си лека нощ и приключихме разговора. Но това, което ми каза Хелга, не напущаше мислите ми.

Седмици стоях на шезлонга при всеки залез, но нямаше и следа от жива картина. Едва в края на юли отново видях тримата от плажа. Натовариха два куфара и чанти в червената кола. Върху старите регистрационни номера бяха сложени нови, изписани на латиница, което ми помогна да разбера, че колата е с техрански номер.

Качиха се в колата и потеглиха. Направих всичко възможно да ги „придружа“, но не успях – картината изчезна. Продължавах да лежа на шезлонга и да се опитвам да си обясня какви са тези хора и най-вече какво прави дъщеря ми с тях.

След известно време отново видях червената кола. Беше спряна на някакъв огромен плац, на който имаше паркирани огромен брой тежкотоварни автомобили с полуре-маркета и всички имаха табелки „TIR“.

Мъжът слезе от колата, – тогава чак разбрах, че това е „Пежо“. Щом го видяха, шофьорите веднага го наобиколиха. Накрая той се качи в колата и потегли, а шофьорите дълго махаха с ръце след тях.

След два дни ги видях в някакво село. Колата спря пред една къща. Жената и дъщеря ми се задържаха пред вратата на оградата, после влязоха вътре, но мъжът стоя дълго пред вратата – на нея имаше некролог и черен креп.

Стисках плота на масата до посиняване. Това беше некролога на любимата ми баба Марга, която починала само седмица преди да посетя родната си къща на път за София, а аз дори не знаех, че вече е починала. Само си спомних как веднъж, в някакво особено състояние, я видях да върви нанякъде и поисках да изтичам към нея, но тя, без да се обърне, направи категоричен знак да не го правя.

Отпихме от халбите, замезихме от деликатесите и отново запалихме по цигара.

— Разбирам колко ти е мъчно, на мен също ми е трудно да

говоря, затова ще пропусна останалите случаи, които не са малко. От тях вече научих много неща за теб. Последното нещо, което видях, беше болничната стая, точно когато се прощаваше с..."

Гласът му се задави и той млъкна. Мълчах и аз. Всъщност нямаше кой да говори – ние отново бяхме „напуснали“ телата си. Когато се „завърнахме“, попитах:

— Добре, имаш ли някакво по-сносно обяснение за всичко това? Аз нямам. За всеки случай не и че „Това е Божия Равота“. Само предполагам, че има някакъв особен вид непозната ни енергия, с различни нива и честоти и когато попаднем в някое от тези нива и честотите на енергийните полета се изравняват, или нещо от този род, се отключват невероятни, допълнителни възможности на нашите мозъци. В резултат на това отключване имаме достъп до информации, които са немислими при нормални състояния. Но това е само едно дилетантско разсъждение, въпреки че напоследък започнаха да се появяват опити за обяснения, засягащи въпроса за подобна енергия.

— Не. И аз нямам прилично обяснение, а само предположения, които в интерес на истината се покриват с това, което каза. Може би има хора, които знаят много повече, но ние не сме сред тях. Явно има нещо, което може да напуска физическите тела и след това да се връща. И при тези негови „странствания“ се получават подобни невероятни случаи – отговори Хелмут.

— Знаеш ли, че при едно мое пътуване в Сахара, това „нещо“, докато си лежах на пясъка, посети град Амберг, за чието съществуване дотогава въобще няхах и понятие?

— Така ли? Виж това не знам. Моля те веднага да ми го разкажеш!"

Разказах му този невероятен случай (вж. *разказа „Мъртвият крепостен град“*). Той ме слушаше много внимателно без да ме прекъсва. Накрая го попитах:

— Ами ако стане така, че това „нещо“ не може да се върне? Тогава?"

— Тогава следва погребение на физическото тяло.

— А какво става с „нещото"?

— Това е въпрос, който съм си задавал хиляди пъти, но едва ли някога ще науча отговора. Както впрочем и на още куп въпроси.

— А не ти ли е минавала мисълта, че е по-добре да не знаем тези отговори?

— Много пъти. Но това не значи, че не трябва да ги търсим.

— Така е. А какво ще кажеш за наличието на извънземни цивилизации. Аз лично съм твърдо убеден, че има такива.

— Разбира се, че има и то безброй. Не може в този безкраен и перфектно организиран свят да има само една цивилизация и то точно на планета, която е по-малка и от песъчинка от космоса.

— Отново прочете мислите ми. Можеш ли да ме научиш на това умение?"

— Не, това не е занаят. То зависи в пренебрежително малка степен от нас. А и ако трябва да бъда съвсем откровен не трябва, или по-точно, дори и не се опитвай да го правиш.

— Как ще правя нещо, което не мога.

— Не е точно така. Затова те моля да не развиваш подобни способности, защото те са истински ад за тези, които ги владеят.

— Разбирам те много добре и приемам съвета ти с искрена благодарност. Но да оставим тези неща, все пак ние сме смъртни.

— Кой знае, може тази наша смъртност да е относителна, както и много други неща, например времето.

Продължихме да говорим по тези въпроси, въпреки че и двамата разбрахме, че едва ли някой от нас някога ще успее, макар и за миг, да надникне зад непроницаемата стена на неизвестното и че ще си останем само с нашите елементарни предположения.

Реших, че най-добре ще бъде ако не затъваме в тази неразгадаема „тера инкогнита“, погледнах вече празните халби и реших да се пошегувам:

— Предчувствам, че всеки момент Хелга ще донесе поредните халби. Ти как мислиш?

— Какво има да мисля, тя вече е пред вратата."

В този момент вратата наистина се отвори и... влезе Хелга с двете халби. И двамата силно се разсмяхме.

Като видя, че вече не сме напрегнати както преди, тя бързо остави халбите на масата и веднага излезе.

— Какво стана? Да не се обиди, мислейки, че смехът ни се отнася до нея, или отиде да вземе бира и за себе си? – попитах притеснено.

— Охоо, не знаех, че срещу мен седи такава врачка. Разбира се, че ще дойде да пийне няколко глътки бира с нас. Погледни си часовника. В ресторанта вече няма никой, дори и персоналът си е отишъл. Освен това тя отдавна иска да си поговори с теб и в никакъв случай няма да изпусне тази възможност. Забрави ли какво каза още в началото?

— Санта Мария, този човек, освен че чете мисли, но и вижда невидими в момента неща – помислих си „тайно“.

— Всичко не, само по-обикновени неща, но това не ме радва. Искам да съм си обикновен човек, защото...”

В този момент влезе Хелга. Този път носеше чиния с нови деликатеси и вилица в лявата си ръка, а в дясната халба с бира. След като ни дари с очарователна усмивка, постави чинията и бирата на нашата маса, придърпа един стол от съседната маса и седна при нас.

Беше очарователна. Направо се сля с образа на дъщеря ми. Но този път познатата буца не заседна в гърлото ми. За първи път усетих как менгемето, което толкова години жестоко стяга сърцето ми, изчезна. Изглежда Хелга почувства тази внезапна промяна и вдигна чашата си.

— Е, мои любими татковци, наздраве.

В очите и на трима ни проблесна влага, но този път не от смазваща мъка. Отпихме от бирата, взехме си от фино нарязаните меса, а Хелга погледна към баща си. Забелязах, че той кимна с глава в знак на съгласие. Тогава тя се обърна към мен:

— Не знам как да започна, но никога не съм била толкова развълнувана и щастлива. Майка ми, за която нямам никакъв реален спомен, отдавна е напуснала този свят, но пък има двама невероятни мъже на този свят и това са моите бащи.

Подвоуми се за миг, но после се реши и попита:

— Мога ли да говоря за моята близначка Марги, с която толкова обичаме да си говорим?”

Въпросът ѝ и най-вече това „говорим“, направо ме саксиса. Очаквах всеки момент отново да дойде жестокото

менгеме и да сплеска сърцето ми. Но то не дойде. Бях толкова развълнуван, че просто не можах да отговоря – само кимнах с глава.

— Тогава да започвам – каза тя и... започна.

Опитваше се да обуздае обхваналото я вълнение и да говори бавно и спокойно, но това рядко ѝ се отдаваше. Двамата с Хелмут я слушахме без да мръднем, дори не запалихме и от Кент-а. Само от време навреме отпивахме по глътка бира за да наквасим пресъхналите си от вълнение гърла.

Разказваше такива зашеметяващи подробности, част от които дори и аз бях забравил или пък въобще не съм знаел. Когато завърши, настъпи пълна тишина. Първа се съвзе Хелга.

— На никого не съм разказвала тези преживявания, нито някога ще ги повторя. Мечтата ми най-после се сбъдна. Разказах ги на хората, които най-много обичам и които единствено могат да ме разберат напълно. Толкова съм щастлива.

След това стана. Ние с Хелмут също. Тя ни погледна с искрящи от щастие очи, но после „строго“ нареди:

— Отдавна е време за лягане. Стайте ви са готови – и обръщайки се към мен добави:

— Татко Хелмут ще ти покаже своята стая. Сутринта точно в осем на закуска. Никакво закъснение!

След това ни прегърна и разцелува, пожела ни лека нощ, но не забрави да издаде нова команда:

— Не се размотавайте повече! Марш веднага в леглата!

Нещо се беше случило. Не знам какво, но то успя да премахна обзелото ни напрежението. Погледнах към Хелмут и веднага разбрах и че при него се е случило същото.

— Каква зла дъщеря имаме. Какво ще кажеш? – намигна ми Хелмут.

— Същински Цербер – отговорих аз.

— Така ли било? Сега ще видите вие двамата! – веднага влезе в тон Хелга, прегърна ни и ни избута към вратата.

„Изплашени“ от нейната безкомпромисност, двамата с Хелмут покорно излязохме от помещението и започнахме да се качваме по вътрешната стълба.

Като по команда спряхме на първата площадка и се обърнахме – за да видим как от очите на очарователната ни дъщеря, се търкулнаха две щастливи сълзи.

„ОНЗИ“ ТУНЕЛ...

Беше към полунощ и въпреки че обикновено си лягам по-късно, измих си като примерно момченце зъбите и си легнах. Нормално заспивам до петнайсетина минути, но тази нощ нещо се бе объркало. Въртях се в леглото без да мога да заспя. Чудех се какво да правя. Нямах желание да стана и да погледам нещо по телевизията или да почета някоя книга. Не можех да взема и някакво приспивателно средство, по простата причина, че не разполагах с такова, тъй като никога не съм употребявал сънотворни и транквиланти.

Започнах да „броя овце“, както съм чел и гледал по филми, но още на десетата ми омръзна, разсмях се, още повече се разбудих и трябваше да оставя овцете на мира.

Тогава реших да прибягна към нещо друго, въпреки че предпочитах да не го правя. Но все някак трябваше да се сложи край на това досадно безсъние.

Легнах по гръб, застанах неподвижно, отпуснах напълно цялото си тяло, затворих очи и започнах да „гледам“ в една точка. Знаех много добре, че не може да има каквато и да било точка в напълно тъмната стая, още повече, че и очите ми бяха затворени. Независимо от това, упорито си налагах да мисля, че такава има и че точно в нея съм концентрирал погледа си.

Както и друг път, след известно време наистина се яви светла точка, която бързо започна да се уголемява и да се превръща в някакви особени цветни очертания, които непрекъснато се променяха, докато накрая се появи смътен човешки образ. Образът започна да се изчиства и накрая стана ясен като портрет. Задържа се само около десетина секунди и изчезна, но след това по същия начин се яви друг.

Образите се сменяха като слайдове, сложени в проекционен апарат. Виждах много добре лицата им, косите им, дори белези или бенки, ако имаха такива, но много рядко ми се отдаваше да задържа някой от тях за по-дълго време.

Макар и да беше интересно, това не ми правеше кой

знае какво впечатление. Вече ми беше познато, дори бях виждал и живи картини. От друга страна бях напълно спокоен, защото знаех, че съм в съзнание, знаех къде съм, не бях нито болен или уморен, дори вечерта не бях пил нищо.

„Защо само лица и то съвсем неподвижни? Хубаво е, но не е чак толкова интересно. А и почти всички образи са на напълно непознати хора, които едва ли някога ще срещна“, помислих си, но продължавах да се забавлявам с тази портретна изложба.

Накрая, когато започна да ми доскучава и вече бях решил да изключа този „прожекционен апарат“, което лесно можех да направя само като се размърдам в леглото, видях една красива жена, която нежно ми се усмихна. Реших, че така ми се е сторило и то навярно защото много ми се искаше да забележа някакво, макар и малко движение. Но гледайки лицето ѝ, не само чувствах, а и бях абсолютно сигурен, че тази жена ми е до болка позната и скъпа, дори можех да я опиша цялата, независимо че се виждаше само лицето ѝ. Болезнено напънах паметта си, за да си спомня коя е, но резултатът беше нулев. Гледах големите ѝ красиви очи, в които ясно прозираха силно изразени противоречиви чувства. Една затрогваща със своята неподправеност нежност и в същото време, извирати от дълбините им тъга и силна тревога.

Тя отвори уста и устните ѝ се раздвижиха, явно искаше да ми каже нещо. Правех всичко, за да задържа този любим образ, но напразно – той изчезна и то не бързо, както ставаше с другите досега, а просто бавно се стопи.

„Какво ли искаше да ми каже тази красива и толкова позната жена? Ами тревогата, по-скоро паническият страх, който видях в очите ѝ?“

Повтарях си, че след като всичко, което „видях“, всъщност не е реално, не бива да се впечатлявам толкова, още по-малко пък да го изживявам. Разбирах, че това е единственото правилно и логично разсъждение, но колкото и да се насилих, не можех, а може би и не съм искал, да се освободя от мисълта за жената, която току-що видях.

Бях не само объркан, но и силно разстроен, нещо което, даже и в реалния свят, ми се случва твърде рядко. Дори почувствах как пулсът ми се ускори.

„Сам съм си виновен! Защо ми трябваше да предизвикам всичко това?“, упрекнах се и реших, че е най-добре да се обърна на дясната си страна, да сложа както обикновено ръка под главата си и наистина да заспя.

Но преди да мръдна, се случи нещо странно. Това не е точната дума, тъй като онова, което виждах, беше много повече от странно. Но друга дума не намирам. Не знам как да „кръстя“ и очертанията, в които го виждах – екран ли, рамка ли. По-скоро приличаше на рамка или нещо като портал.

Скоро картината се раздвижи, рамката изчезна и аз вече не бях наблюдател, а участник – бях влязъл в нея. Това ми се случваше за първи път и мисълта за обръщането настрана и ръката под главата, престана да ме занимава. Много исках да видя какво ще стане и продължавах да лежа съвсем неподвижно – знаех, че всяко мръдване веднага щеше да ме „върне“ в леглото.

Бях „попаднал“ в много красива, огряна от слънцето непозната хълмиста местност, която няма да описвам подробно, тъй като не това е важното. Вървах по зелената трева, радвах се на красивите полски цветя, чувах чуруликане на птички и жужене на пчелите.

„Много красива гледка, но за съжаление нереална. При това няма нито един човек.“ помислих си малко натъжен, тъй като знаех отлично, че не съм сред никакви хълмове, а в леглото си. Но всичко беше толкова забавно, че се страхувах да не помръдна и така да прекъсна това, което „виждах“.

„Интересно дали това съществува някъде? Дали пък някой ден няма наистина да видя тези хълмове в реалния свят? Е, едва ли това ще стане някога, но поне да можах да ги снимам“, съжалих аз, но бързо се сетих, че даже в момента да имам на разположение и най-съвършения фотоапарат, никаква снимка не би се получила. Няма апарат, който да може да снима нереални неща. Оставаше само възможността да запомня поне част от този прекрасен пейзаж.

Хълмовете бяха като близнаци. Само един от тях се отличаваше от другите по това, че скатът му откъм моята страна беше вертикален, също като отсечен. Не се впечатлих кой знае колко от това и продължих да разглеждам околността. Когато се приближих още и отново погледнах

към този хълм, забелязах, че във вертикалната му стена има някакво голямо, черно и обло петно, може би някаква дупка или пещера. Не ѝ обърнах внимание, но нещо като че ли ме караше да отида точно там.

„Дупка като дупка, макар и голяма. Какво да ѝ гледам. Крайно време е да заспивам, вместо да се разтакавам в полунощ по уж огрени от слънце хълмове. Ако някога се случи да ги видя в реалния свят, няма начин да не ги позная“ – вече бях решил да се раздвижа и да приключа с хълмовете и с тази странна разходка.

„Защо пък да не надзърна в този отвор? Може да има някакви рисунки или останали следи от древни времена? Може пък тези измислени хълмове наистина да съществуват някъде?“

Отидох до дупката и се опитах да погледна навътре, но там беше непрогледен мрак. Това, което най-много ме изненада беше, че този непрогледен мрак също беше като отсечен. Започнах да разговарям със себе си:

„Странно, навън е толкова светло и поне в началото трябва да се вижда нещо“.

„Да, но нищо не се вижда“.

„А какво ще стане, ако влезна вътре?“

„Нищо не може да стане, освен да видиш, че си в леглото си“.

„Щом не е страшно, тогава напред“!

„Да бе, остава да се набуташ в тази тъмница. Нали можеш да попаднеш в някакъв лабиринт, от който да не можеш да се измъкнеш“, бях започнал да мисля като за реална обстановка.

Разговорът – монолог свърши, но вече не бях толкова сигурен, че само с едно размърдване в леглото всичко ще изчезне моментално. За да се размърдам, трябваше команда, но кой знае защо помислих, че може и да не съм в състояние да я дам. Ами тогава? Разумът ми настояваше веднага да свърша с тази история.

Обикновено рискът за мен винаги е бил своеобразно предизвикателство, затова и години бях изучавал теория на риска. Според мен точно рисковите ситуации са най-добра-

та и безкомпромисна проверка за характера, решителността, съобразителността, издръжливостта, волята да победиш, но и да оживееш. Затова и не ги избягвах на всяка цена, понякога едва ли не и сам ги предизвиквах. Знанията и опитът, които имах, ми позволяваха да анализирам конкретно създада се ситуация и в зависимост от информацията, с която разполагах, да преценявам в доста тесни граници големината на риска и да вземам възможно най-правилните решения..

Но ако при отчитане на всички преки и косвени фактори, производните им и тяхното променящо се комплексно въздействие върху конкретната ситуация, рискът надхвърли допустимите критични граници, трябва да се изостави разглежданият вариант и да се потърси друго решение, което да е в рамките на един добре калкулиран риск. Ако такова изобщо няма, или в приемлив срок от време не може да се намери, тогава не губиш повече време да се занимаваш с разрешаването ѝ. Ако пък вече си попаднал в подобна ситуация, правиш всичко възможно да се „измъкнеш“ с възможно „най-малки загуби“.

Не е никакво геройство да се хвърлиш в една бездна, след като знаеш, че неминуемо ще се размажеш на дъното ѝ, освен ако за това не съществуват никакви екстремни и то необорими причини.

В случая обаче нямаше каквато и да било сериозна причина да се „хвърлям“ в нещо съвсем неизвестно, за което не разполагах и с най-елементарна информация. Освен това, не ставаше въпрос за реална, земно-човешка ситуация и не бях сигурен дали знанията ми, макар и на ниво, въобще могат да ми бъдат от някаква полза.

„Явно, това не е за страхопъзлювци, какъвто вероятно съм аз“, започнах да се предизвиквам сам, навярно от самонадеяното ми желание да докажа, че няма ситуация, която да ме накара да се паникьосам до такава степен, че да загубя разсъдъка си. И друг път са ме обземали подобни странни желания, но всички те са били в нормални, съвсем реални условия. Но сега!

Отвикнал да се ръководя само или предимно от желанията и чувствата си, продължавах да мисля как да избегна риска, ако не напълно, то поне да го минимизирам до без-

опасна за мен степен. Разумът ми се опитваше да ме убеди, че трябва да се откажа от влизането в нещо, за което нямах и понятие какво представлява – тогава за какви анализи на ситуацията, определяне степента на риска и т.н. може да става дума. Просто човешкият ми начин на мислене не искаше да се съобразява дали става въпрос за реални или не неща и толкова.

Взех един камък и го хвърлих в отвора. Той изчезна в тъмнината, без да чуя шум от падане.

„Стига с тази налудничава идея! Това може и да е пропаст, в която от чиста глупост и тъпа самонадеяност мога да се сгромолясам“, просто отново и отново и то упорито продължавах да разсъждавам така, като че ли това беше някаква реалност.

Въпреки това, не ми се искаше да се предавам толкова лесно и упорито продължих да се опитвам да намеря стабилни контрааргументи. Вариантът, че вътре може да има някакво чудовище или опасен звяр, беше отхвърлен, поради неговата пренебрежимо малка вероятност.

„Да, ето какво трябва да направя“, извиках едва ли не радостно. „Ще вървя бавно и много внимателно с разперени и малко изнесени напред ръце и то само направо без и минимално отклонение. Ако допра стена или опипвайки с крак земята под себе си, установя, че има някакъв съмнителен ръб, зад който има кухня веднага спирам, обръщам се точно назад и по същия начин излизам навън. Така опасността от попадане в евентуален лабиринт или пропаст ще бъде избегната“, отново не можех, а най-вероятно не съм искал да приема, че в случая въобще не става въпрос за реална обстановка.

„Това вече е добро решение“, похвалих се сам и преди отново да светне някоя червена сигнална лампичка, запалена от разума ми и да се разколебая, веднага, макар много внимателно влезнах вътре.

Вървах бавно напред с разперени встрани и малко напред ръце в този загадъчен отвор, опипвайки с крак внимателно „пода“, без да виждам нищо, но и без да докосна нещо с ръцете си или съмнителен праг с краката си. Продължих доста време така, докато в един момент ми се стори, че напред започва да просветлява.

„Аха, най-послед светлина в тунела, както се казва“, вече успокоен, реших да се пошегувам.

И в този момент изтръпнах.

„Ами ако това е „онзи“ тунел, за който разказват спасените от клинична смърт“?

Винаги съм се отнасял с недоверие към тези разкази, но точно сега не бях толкова сигурен, че всичко е пълна измислица, дължаща се на особеното състояние, в което са били изпаднали тези хора и най-вече на техните, почти лишени от кислород мозъци.

Възникна съвсем нова ситуация, при която всичките ми знания по теория на риска и т.н. бяха не само ненужни, но и опасни. Те бяха пригодени за реалния свят, а тук нямаше и помен от него.

Автомонологът се поднови.

„Я най-добре да прекъсна тази „екскурзия“.

„Стига с тези простотии! Явно е прокопан тунел под хълма за съкращаване на пътя и нищо повече и изходът е съвсем близко. Само ще надникна какво има от другата страна на хълма и веднага се връщам, а ако се налага мога и да го заобиколя или просто ще си размърдам тялото и... ето ме отново в леглото“, продължих да упорствам и да се „самонавивам“, въпреки че ми беше ясно, че вариантът някой да е прокопал подобен тунел в сравнително малък хълм, който безпроблемно може да се заобиколи, вместо да се навира в тази тъмница, си беше чиста глупост.

Учудих се на тази моя почти несломима упоритост, превърнала се в случая в инат, но въпреки това, без да спирам, продължих напред. Наистина изходът беше близко, но...

Това което се разкри пред мен когато го достигнах, нямаше нищо общо с очакванията ми.

Някаква запленяваща красота ме завладя до такъв степен, че не можех да откъсна погледа си от това, което виждах. Кристално чисти цветовете и багри, голяма част от които въобще непознати. Никакви облаци, звезди, луна, въобще никакво чувство за небе, нищо тъмно, дори няма и една сянка, никакви хора или животни, никакво движение и пълно безмълвие. Само някаква запленяващо, макар и замръзнало великолепие. Имах чувството, че не може да се

устои на тази невероятна гледка. Просто усещах непреодолимата сила, която ме привличаше все по-напред и по-напред.

„Стой, това наистина е „онзи“ тунел! Нито крачка по-нататък! Веднага назад!“, заповяда разумът ми.

С върховно усилие на волята си успях да спра на крачки от началото на нещо като алея, откъдето започваше нещо още по-фантастично, толкова хармонично и съвършено, че е изключено да се опише с думи.

Виждах неща, които никога преди това не само не бях виждал, но и в най-смелите си фантазии не съм допускал, че може да съществуват някъде. Това наистина беше някаква неземна картина без аналог. Освен вълшебните багри, всичко наоколо излъчваше някакво особено спокойствие и чувство на пълно блаженство и в същото време изключително силна притегателна сила. Като че ли целият бях от желязо, а пред мен действа мощен магнит. Почувствах как притеснението ми от неизвестното започна да се топи, остана само непрекъснато увеличаващото се желание да тръгна по „алеята“.

„Трябва да се върнеш! Трябва, трябва, трябва! Веднага назад!“, сякаш крещеше разумът ми.

Главата ми се нажежи от напрежение. Мобилизирах всичките си налични сили. Правех всичко възможно да се съпротивявам на тази ужасно силна притегателна сила. Беше ми ясно, че ако остана още малко, желанието да вървя напред ще продължи да се увеличава, ще достигне критичната си точка, аз ще тръгна по „алеята“ и тогава край с връщането. Не биваше в никакъв случай да допусна това да се случи. В никакъв случай!

„Веднага назад! Моментално! Не ми е мястото тук, или не още“, закрещях аз, или поне така ми се струваше.

Замръзнах – нямаш сили дори да се обърна назад. Опитах се да дам спасителната команда, да се размърдам в леглото си и с това да приключа с опасното положение, в което бях попаднал, но с ужас разбрах, че в момента това не е възможно.

От друга страна ми беше пределно ясно, че едва ли ще мога да издържа на тази притегателна сила и че тръгването ми по алеята е въпрос на време и то твърде кратко, дори започнах да усещам как тази сила започва да преодолява съпротивата ми и всеки момент ще тръгна напред.

И тогава... видях жената от портрета. Тя вървеше по „алеята“ срещу мен, облечена в някакъв ефирен тоалет и се движеше толкова леко, сякаш не стъпваше по... всъщност не знаех по какво – това не беше познатата ми земя. Понечих да се затичам към нея, но тя с категоричен жест ме спря.

Беше първата ми жена, която почина от рак преди пет години в Германия. Но защо не я бях познал още от „портрета“? Каква беше тази невероятна и жестока сила, която не беше ми позволила това? Защо не я остави да говори? Какво искаше да ми каже тогава? Защо се яви пак и то точно сега? Защо в погледът ѝ видях чувство на ужас? Въпроси без никакъв отговор.

Стоях на мястото си като вкаменен, без да мога да кажа дори и една дума. Тя се усмихваше и ме гледаше с изпълнени от нежност и ужас очи.

„Ти си много силен и ще успееш. Ти трябва, длъжен си да успееш да се върнеш! Не забравяй какво ми обеща“. чух, или по-скоро ми се стори, да казва тя, а след това добави: „Тя е прекрасна жена, истинска майка. Грижи се и за двамата и ги пази“.

Стори ми се, че видях сълзи, които се стичаха по красивото ѝ лице, но то вече не беше напрегнато както преди. Отново ми се усмихна. После нежно ми махна с ръка за сбогом, обърна се, тръгна по „алеята“ и... изчезна, по-точно сякаш се стопи, преди още да съм казал и една дума. А исках да ѝ задам толкова много въпроси...

Беше невъзможно да не разбера какво искаше да ми каже.

„Да, ще се върна! Не мога да оставя невръстният ни син без баща в нашия не особено добър реален свят“, казах си аз и вече знаех, че ще успя.

Силата на „магнита“ започна да намалява, аз се чувствах все по-спокоен и сигурен. Вълшебната и неописуема гледка вече не ме вълнуваше както преди. Дори интересът ми към нея бързо намаляваше, докато накрая съвсем изчезна, заедно с притегателната си сила.

Обърнах се без усилие, излязох тичешком през тунела и всичко си застана на мястото. Не исках повече да гледам ни хълмове, ни каквото и да било. Вече бях сигурен, че няма да бъде проблем да приключа най-после с това „пътуване“, нещо което и направих веднага.

Размърдах се в леглото. Тялото ми беше леко изтръпнало, но след няколко по-енергични движения, всичко се нормализира. Безспорният факт, че лежах в собственото си легло, успя напълно да ме върне в реалността.

„Най-после всичко приключи. Ето и истинското ми тяло“, казах си аз и с удоволствие раздвижвах и опипвах крака, глава, гърди – всичко.

„Какво беше това? Как попаднах в тази „тера инкогнита?“, започнах да си мисля, след като наистина се убедих, че действително се намирам в познатия ми реален свят.

„Всъщност, най-доброто, което мога да направя, е да се опитам да изтрия всичко и никога повече да не се връщам нито към него нито към подобни, макар и нереални неща“, пожелах си, но не бях сигурен, че това ще е толкова лесно.

Започнах да се насилвам да не мисля повече за случилото се и най-вече какво би станало, ако бях направил оставащите до „алеята“ крачки. За съжаление, тези усилия не доведоха до никакъв резултат. Напротив, започнах още по-интензивно да мисля за него, дори се опитвах да го анализирам, въпреки да ми беше ясно, че вероятността да достигна до някакъв отговор е нула.

Никога не съм вярвал и продължавам да не вярвам в „отвъдното“. За мен има един реален живот, и той е такъв, какъвто го познаваме и който според мен трябва най-малкото да се опитаме да изживеем по човешки, вместо непрекъснато, навярно поради нашето несъвършенство, сами да усложняваме и правим по-труден, нередко и жесток.

Няма доказано умрял човек, който да се е върнал от „оня свят“ и да ни е разказал какво представлява той. Християнската религия твърди, че Христос бил възкръснал, но и той не се е върнал сред хората, ако не завинаги, то поне за кратко, а си останал някъде „горе“, където навярно е отнесьл и материалното си тяло.

В никакъв случай не искам да засегна с каквото и да било истински вярващите хора. Това си е тяхно право и убеждение. Напротив, дори нередко им завиждам, защото когато се сблъскат с трудни проблеми и неща, за които нямат каквото и да е обяснение, или не виждат изход от критично положение, в което са попаднали, лесно могат да

прибягнат към всемогъщия бог, към молитвите си, или към цитати от библията, корана и т.н., нещо, което аз не мога, а и за разлика от многото нароили се напоследък псевдовярващи, нямам право да използвам. Тогава как да си обясня всичко, което преди малко „бях видял и преживял“?

С някакво временно психическо разстройство или автохипноза? Лесен, но неверен отговор. Че това е било само един сън? Много ми си искаше да е така, дори се насилвах да приема този отговор, но ми беше пределно ясно, че за сън въобще не може да се мисли. Изоставих и този вариант. Някакво критично, макар и временно състояние на мозъка ми, приемане като реалност на разказите за „Онзи тунел“. Също не става. Тогава какво? Въпросите следваха един след друг, но нито един от тях не беше придружен с какъвто и да било отговор.

Мислите ми се лутаха хаотично, блъскаха се в непробиваемата и напълно непрозрачна стена на неизвестното и пак отново и отново безуспешно търсеха нещо, макар и съвсем незначително, за което да се хванат. За съжаление, такова липсваше.

Ами ако тази неопикуема красота и съвършенство са били някаква подвеждаща заблуда, която след като стъпя на „алеята“, се стопи като восък, оставяйки само грозни останки, а аз бъда запратен кой знае къде и с каква цел в този безкраен свят от планети, звезди, галактики и не знам още какво? Физическото ми тяло щеше да продължи да си лежи в леглото, но „Аз“ нямаше да съм в него.

Всъщност какво е това „Аз“? Самото ми тяло нито е правило разходки сред хълмовете, нито се е навирало в тъмни тунели, още по-малко е заставало пред примамваща „алея“. През цялото време то си е лежало спокойно и неподвижно и никакви сили не са му въздействали, освен доброто земно притегляне. Тогава как съм вървял, как съм си разпервал ръцете, с какво съм мислил, след като мозъкът ми е бил на друго място? Защо през цялото време на това невероятно пътуване имах чувството, че съм си аз и тялото ми е с мен, а всъщност не е било така? Отново купища въпроси и отново нито един отговор.

Тогава си спомних как моят приятел и известен наш поет Петър Караангов обича да казва, че душата на човека била просто квартирант на човешкото тяло и когато тази квартира по някаква причина станела неприемлива за нея, тя просто я напускала и си заминавала. Петрето е поет и то много добър, така че за него не е никакъв проблем да съчини подобна красива измислица.

Ами ако е вярно? Тогава къде отива душата и какво всъщност е тя, ако въобще има такава? И моята душа ли щеше да напусне тялото ми и да изчезне в безкрайната неизвестност?

Затова ли видях паническият страх в очите на жена си? Значи ли това, че „Тя“ е знаела за грозящата ме опасност и дойде, за да ме предупреди и да ми помогне да издържа и да не тръгна по проклетата алея? Защо не успя да ми каже това още от портрета? Кой и защо ѝ попречи да направи това? Откъде знае за втората майка на сина ни, за която се ожених след повече от три години след смъртта ѝ, с одобрението и даже настояването на сина ни? И къде всъщност е „Тя“? Откъде дойде и тялото ѝ, след като аз най-добре знам какво стана с него и лично донесох урната с праха ѝ в София. И ако е толкова хубаво там където е „Тя“, защо не ми каза, а ми помогна да се върна?

Всъщност откъде се взеха тези хълмове, защо се наврях в тунела, защо...

Лавината от въпроси продължаваше да ме атакува. Аз се отбранявах неистово от тях, не само защото наистина нямах какъвто и да е сносен отговор, дори и на един от тях, а и защото исках на всяка цена да изтрия от паметта си всичко свързано с това „пътуване“, да се освободя завинаги от него и отново да се вкопча за единствения живот, който познавам.

Тогава си спомних как години преди този случай, при твърде странни и поне за мен необясними обстоятелства, се срещнахме с починалата ми жена в пустинята Сахара и дори разговаряхме. Но тогава „Аз“ наистина бях със собственото си материално тяло, за разлика от нея, която по безспорни причини, не можеше да бъде със своето. И въпреки това срещата се състоя.

Значи по някакъв начин и при дадени обстоятелства може да се контактува и с починали хора. Както го правеше и Ванга, без самата да може да обясни как става това. Многократните

и задълбочени научни изследвания на нейния феномен не доведе до никакви безспорни заключения относно механизма за установяване на тези контакти, или пък ако е имало такива, те просто са засекретени, защо не и унищожени.

Излиза, че все пак нещо остава от хората след смъртта им, посредством което се осъществяват подобни контакти. Навярно така е и със всички живи организми, а може би и не само с тях. А може би наистина това се дължи на някакъв особен вид енергия, променящи се енергийни нива, изобщо купища от въпроси, за които човечеството ни все още няма и елементарна представа, както и за още толкова много други неща.

Дори да надвърнем в заобикалящия ни земен и извънземен свят, не е толкова трудно да се констатира, че всичко – дори Слънчевата система, нашата Галактика и Вселена, както и безброй още знайни и незнайни такива като тях, са подчинени на определени и то много стройни организации и правила.

Но щом това е така, тогава...? Кой, как, кога, защо, от какво, е успял да създаде всичко това, да го организира, да създаде безкомпромисните правила за безкрайното му съществуване и последващо развитие, да...?

Въпроси, на които нашето човечество, което явно все още се намира в своя начален стадий на развитие, едва ли в обзримо бъдеще ще може да намери някакъв що-годе верен отговор. А може и самата програма за нашето развитие да изключва подобна възможност.

Нека вярващите отново ме извинят, но примитивните обяснения в библии, евангелия, корани и т.н. са напълно непригодни и безполезна за намиране на отговори на тези, непосилно за сегашните възможности на човечеството ни въпроси.

Главата ми този път реално се нажежи от напрежение. Имах чувството, че едва ли не всеки момент ще избухне и ще се пръсне на хиляди парченца.

Съсипан от безспирно атакуващите ме въпроси, успях да се обърна на дясната си страна, да сложа ръка под главата си и най-после да заспя с надеждата, че на сутринта няма да си спомням нищо от случилото се.

Този път обаче не стана така. Значителна част от пътешествието на „Нещото“, което се беше отделило от тялото ми, като че ли беше занитено за паметта ми.

ПАМЕТНИКЪТ

Първото нещо, което виждам когато погледна през прозореца на кабинета си, е паметникът в Докторска градина. Дори и нощем, осветеният паметник властно привлича погледа ми.

Гледам паметника и си мисля, че храбростта, приносът и всеотдайността на хилядите лекари, фелдшери, медицински сестри и санитарии, между които и българи, участвали в Руско-турската война през 1877-1878, не са намерили полагащото им се място в досегашните описания на тази война. Може и да не е точно така, но поне аз и такива като мен мислят по подобен начин. Ако пък това не е вярно, значи историците ни не са се постарали да ни убедят в противното.

Една вечер отново се загледах в добре осветения паметник и пак ми стана чоглаво, като си спомних как някакви много ниско стойностни хора, вандали или не знам как да ги нарека, откраднаха бронзовите лаврови венци от паметника, за да ги продадат като вторични суровини за жълти стотинки на други отрепки, които много добре са знаели откъде и как са дошли тези символи в техния склад. Те от своя страна са ги продали на други тям подобни „българи“ за претопяване.

И какво направиха сменящите се едно след друго „демократични“ правителства и кметове на София. Нищо. Благодарение на инициативата на истински патриоти и събрани средства, венците бяха възстановени. Но за кратко време, защото отново бяха откраднати, а паметникът и досега си стои без лаврови венци. Навярно така и ще си остане, ако разбира се и той самият не бъде взривен. Винаги щом погледна паметника искрено се извинявам на героите, чиито имена са изсечените в гранитните блокове на паметника за това чудовищно по своята същност деяние.

Почти всеки ден, минавам през градината, заставам пред паметника и макар мислено, изказвам своята лична благодарност за тяхната саможертва. Знам, че никой от тях няма да ме чуе и ми става още по-тъжно.

Може би щеше да е най-добре да свърша дотук, защото това, което следва е извън нормалните човешки представи и най-вероятният резултатът ще е обезценяването на написаното по-горе, нещо, което допълнително ще ме огорчи...

Истината е, че и аз самият нямам каквото и да било обяснение за случилото се. Нямам претенции да притежавам никакви екстремни паранормални способности, но не мога и да приема, че то е резултат на някакво съновидение.

Имам отлично тренирана памет и когато е ставало нужда съм възстановявал до най-малки подробности случаи, в които съм бил участник или свидетел, независимо, че може да са се случили отдавна. Оказа се обаче, че за това, което видях, както и при други, подобни на него мои лични преживявания, това не важи. Като че ли някой нарочно ги изтрива от паметта ми, при това не само безвъзвратно, но и след много кратко време.

Така стана и сега – видяното започна бързо да се размива. Накрая реших да опиша поне това, което все още помнех, преди и то да изчезне напълно от паметта ми. Направих го, но само за себе си, без да имам каквото и да е намерение да го давам да се чете от когото и да било. Не за друго, а защото тези, които ще го прочетат най-малко ще си помислят, че съм го сънувал или просто съм си го измислил, да не говорим, че някои от тях ще решат, че не съм бил в ред когато съм го писал. И сам разбирам, че подобни мнения са напълно логични, но проблемът е, че то се случи не с някой друг, който ми го е разказал, а с мен самия.

При много странни и напълно необясними и за мен самия обстоятелства, съм контактувал с хора, които вече не са между живите. Но това са хора, които познавах много добре и с тях ме свързват дълбоки, лични чувства. Освен това, тези контакти въобще не бяха подчинени на волята ми – те идваха внезапно и просто не се поддаваха на предварително програмиране.

Убеден предварително, че нищо няма да се получи, все пак реших поне да опитам да установя някакъв контакт и с героите, чиито имена са изписани на Докторския паметник.

Правех всичко възможно, но резултатът винаги беше нулев.

Известно е, че когато упорито мислиш за нещо, или твърде много го искаш, е възможно да ти се яви насън – нещо, което се случва с много хора и в което съм убеден от личен опит. Преманах на този вариант, но за съжаление и той не доведе до желанния резултат. Дори и в сънищата ми, не се явяваше никой от тях. Само веднъж ми се присъниха руски войници, влачещи тежките си оръдия в дълбок сняг, но това бяха сцени от филм, който бях гледал и затова не им обърнах никакво внимание.

„Не се получава. Не ми остава нищо друго, освен да продължа да гледам паметника на тези смели мъже и жени, загинали за свободата ни, да си мисля за тях и да се възхищавам на героизма им“, помислих си натъжен и окончателно се отказах от по-нататъшни опити.

Но една нощ...

До сутринта трябваше да завърша важна разработка, а времето беше малко – вече минаваше три часа. Застанал пред компютъра бях изцяло погълнат от това, което пишех. Оставаше не повече от една страница, за да завърша, когато внезапно спрях да пиша. Не защото не знаех какво и как да формулирам, а защото непрекъснато нещо ме караше да поглеждам към паметника. Това ме разконцентрира до такава степен, че вече не бях в състояние да напиша нито ред повече. Реших да спусна щората на прозореца, но веднага се засрамах от тази неизвестно откъде дошла нечистоплътна мисъл и веднага я изхвърлих от главата си.

Накрая изгасих компютъра и осветлението в кабинета, настаних се удобно в стола и съсредоточих погледа си върху добре осветения паметник. Отпуснат напълно, продължавах да го гледам без да мръдна, мислейки си за подвига на всички тези 528 герои, чиито имена са изсечени върху каменните му блокове.

По едно време паметникът и всичко около него започна да се размива. Не смеех нито да мръдна, нито дори да си помисля, че най-после може би ще успея да установя някакъв контакт. Скоро Паметникът, градината и самият прозорец на кабинета вече бяха изчезнали, а вместо тях...

Чувствата, които изпитвах, гледайки появилата се пред очите ми картина бяха наистина екстремни. Продължавах да стоя като статуя, защото от опит вече знаех, че и най-малкото разконцентриране, раздвижване, дори и едно позвъняване на телефона веднага ще прекъсне тази невероятна картина и ще ме върне в действителността.

В подножието на някакво малко възвишение се разстилаше равно поле, в чиито ниви видях временен полеви военен лазарет от няколко палатки и три запрегнати с коне каруци, на чиито чергила ясно се виждаха големи червени кръстове.

Непрекъснато пристигаха ранени войници, а други бяха подкрепяни или носени на носилки от санитарите. По униформите им разбрах, че това е руски лазарет. Беше ясно, че съвсем наблизо се водеше свирепа битка.

След това се явиха отстъпващи войници, които яростно се отбраняваха от атакуващия ги противник. Много от тях падаха, покосени от вражеските куршуми. Картината беше ясна, но без звук.

От една палатка, подкрепян от млада жена с бяла касинка на главата, излезе залитайки строен офицер с револвер в дясната си ръка. Под полуразкопчаната му куртка ясно се виждаха бинтованите му гърди. Направи знак към каруците да потеглят към тила, но те не помръднаха – намиращите се в тях ранени войници бяха открили задния край на чергилата и ясно се виждаха дулата на пушки.

Офицерът явно извика нещо към отстъпващите войници, размахвайки револвера си. Щом го видяха те бързо се прегрупираха, залегнаха и започнаха ожесточено да стрелят срещу настъпващият противник.

Целият персонал на лазарета, заедно с ранените, които можеха да се движат, също се включиха в боя. Един от лекарите с револвер в ръка, се затича към офицера, но се хвана за гърдите и се строполи на земята.

Внезапно се яви препускащ на кон турски офицер. Личеше, че вика нещо на войниците си, сочейки напред със сабята си. Явно, беше забелязал руския офицер защото насочи коня си към него. Сестрата пусна офицера, изтича

напред, взе пушката на един вече мъртъв войник и застана пред него. Опита се да стреля по връхлитащия върху тях конник, но не видях характерното за един изстрел пушек.

Деляха ги само метри. Турският офицер вече замахваше със сабята си към сестрата, но преди да нанесе смъртоносния удар внезапно се килна назад. Конят профуча на сантиметри от нея, повличайки след себе си падналия от седлото турчин, чийто крак се бе закачил за стремето. От револвера на руския офицер излизаше лек пушек.

Без да оставя пушката, сестрата се върна при него и се опита да го подкрепи, но той ѝ показа с ръка напред. Тримата турски войници вече тичаха към тях. Офицерът успя да застреля двама от тях, но третият беше прикрит от сестрата. Тогава тя се спусна към устремилия се срещу нея войник. Той се опита да я прободне със щика си, но тя успя да избегне удара и когато той отново се обърна към нея, тя хладнокръвно заби щика в гърдите му. Войникът падна възник и пушката остана да стърчи над тялото му.

Турците вече бяха в района на лазарета. Започна ожесточен ръкопашен бой. Раненият офицер, който губеше сили, коленичи без да изпусне револвера си. Направи знак на сестрата да се изтегли назад, но тя не помръдна, въпреки че към тях вече тичаха нови турски войници. Офицерът, явно улучен от турски куршум, залитна, но успя да се подпре на лявата си ръка и да застреля двама от атакуващите ги войници. След това падна настрани и не помръдна повече. Сестрата застана на колене пред него, но виждайки, че един турски войник е само на метри от нея, взе револвера от ръката на мъртвия офицер и застреля войника в упор. Опита се да стреля и срещу следващия турски войник, но този път от дулото на револвера не излезе нито пламъче, нито дим – патроните бяха свършили.

Изправи се и застана в целия си ръст. Освободените от падналата ѝ касинка дълги руси коси се бяха разпилили по раменете ѝ.

Без да се двоуми, турският войник заби щика си в гърдите ѝ. След това дръпна пушката си и на дясната част от гърдите на сестрата започна да расте кърваво петно. Раз-

пери ръце и падна редом до тялото на офицера. Войникът прехвърли пушката в лявата си ръка, приклепна при нея и с дясната си ръка посегна към врата ѝ.

Внезапно сред турските войници настъпи пълно объркване. От малкото възвишение като лавина препускаше руска кавалерийска част. Турският войник, който се бе навел над сестрата изпадна в паника. Изправи се, захвърли пушката си и вдигна ръцете си, при което нещо проблесна в дясната му ръка – навярно снет от врата на сестрата медальон. Но вдигнатите нагоре ръце не му помогнаха – към него вече се беше насочил един от кавалеристите. С мощен удар на сабята си той отсече ръката държаща медальона, след това спря коня си и се върна при него. Без да се впечатлява от изкривеното му от ужас и болка лице, кавалеристът отсече и главата му.

Скочи от седлото, завърза поводите на коня за крака на обезглавения войник и изтича при сестрата. Тя успя да се обърне към него и ми се стори, че видях усмивка на лицето ѝ, а очите ѝ сякаш се превърнаха в живи въгленчета.

Кавалеристът повдигна главата ѝ и започна да говори. След това бързо разкопча блузката ѝ, взе падналата касинка и я сложи върху раната. С големи усилия сестрата успя да вдигне лявата си ръка, прегърна го и... въгленчетата угаснаха.

В това време по улицата профуча автомобил с адско форсиране на двигателя и... картината се стопи. Паметникът отново беше на мястото си. Всичко свърши...

СТОЯНОВАТА САМОДИВА

От откоleshни времена стари хора разказват, как на Самодивското сборище, в усойте под връх Пирин, по късни доби излизали красиви моми – самодиви. Обитаваха те речните вирове и околните тресавища, а някои от тях живеели и в пещерата под върха. Появявали се само нощем, и то от началото на пролетта до към края на лятото. Та затова тамошните люде избягвали по мръкнало да минават през околните тъмни и диви лесове. Всеки стопанин гледал да е около огъня щом мръкнеше.

А когато лунната светлина огрявала околните места, самодивите се появявали, разплитали дългите си руси коси, снемали елеците, зеления си колан и подир това кошулите си и оставали дибидюс голи. Къпели се, перели ризите си и ги простирали по околните храсти да съхнат на топлия въздух и лунната светлина. Ала зорко наблюдавали някой смъртен да не ги открадне, защото в тях се криела силата им.

Слушал бе Стоян овчарина, че самодивите обичали много музиката и на свирнята на кавал – от полунощ до първи петли, извивали чудните си хора. От дете бе замечтал, да си вземе чудно красива мома самодива за жена, само страхът бе възпирал до сега поривите му. Който се бе осмелил да пристъпи във владенията им – или изчезвал или се разболявал от лоша болест, така приказваха старите хора. Случвало се било да заробят някой овчар заради свирнята на кавала му и той оставал да им служи за вечни времена.

Вече поотраснал и възмъжал, един ден Стоян се решил да опита късмета си. Или щял да погуби младостта си, или щял да стане герой и да се сдобие с нова булка вълшебница. Разчитал само на късмета си, ума си и хитростта дето бил замислил.

Една вечер по пълнолуние, пъхнал кавала с пояса си и се отправил без никой да знае към самодивските ливади, къмто самодивското сборище. Вързал кончето си в началото на гората, погалил го, прошепнал му да не пръхти из-

дайнически и разтворил първите храсти. Пристъпал бавно и тихо и когато наближил края на лесовете преди зелените морави, се притаил. А го зърнали – а си отивал млад и зелен. Но желанието му да открие коя е Неда-самодива и да я грабне било по-силно от всичко на света.

Когато луната осветила ливадите, сред глъч наизлизали веселите самодиви. През звънтящи смехове разхвърлили белите си ризи, разплитали коси и влизали в хладните вирове да се къпят. Други вече излезли от водата свивали хоро и запявали омайни песни. Толкова били красиви, че Стоян омаян не знаел какво да прави, да вярва или да не вярва на очите си.

Чакал дълго, много дълго, наслаждавайки се на неземната им красота. Пропели първи петли, след това втори. Тогава юнакът открил сред дружките ѝ коя е мома Неда-самодива, извадил кавала си, засвирил омайно и се оправил към средата на поляната.

Удивени от свирнята му, чудно красивите създания го наобиколили и кършейки ръце затанцували в неистово опиянение. Опитвали се да го омаят и се готвели щом спре свирнята си да го отведат в обиталищата си.

Знаел Стоян каква ще бъде участта му и не спирал да свири. Надувал кавала, а с едното си око поглеждал към върховете на Пирин – само зора да зазори и ще бъде спасен.

Счули се трети петли. Повторили още веднъж. Тогава в миг юнакът грабнал самодивината риза окачена на близкия храст, и хукнал да бяга с всички сили към края на гората. Самодивата тичала подир него и се молела да ѝ върне премяната. Когато стигнал до последните храсти се спрял за миг. Грабнал момата и преди дружките ѝ да се появят, яхнал коня си в едно със скъпоценния си товар и препуснал на към дома си.

Оттогава все говорят в село, че Стояновата невеста била много красива – като самодива, много обичала мъжа си и му била вярна до гроб – задето ѝ бил върнал моминската премяна. А тя не се върнала при дружките си. И говорят, че много добрини сторила на хората, лекувайки ги със знайни и незнайни горски билки.

БАЛКАНСКА ОРИСИЯ

Ангел Коюмджиев вървеше бавно, бос, с изранени пети по прашния път. Погледът му спираше в далечината, при си-неещото се било на Пирин, опряло белокаменното си чело на право в небето.

Цялата тази история нямаше да се случи, ако в края на турското владичество на Балканския полуостров властта в империята не бе отслабнала чувствително и това не бе довело до появата на различни по етнос въоръжени групи от хора, които завардваха пътища и проломи и вършеха поразителните си и върху чужди и върху свои.

Така и Ангел нямаше да го изпратят на каторга в Дирбекир, ако на прашния и виещ се като змия, покрай течението на Струма, път, не бяха открили тялото на турския първенец. Намерили бяха само тялото му, а от коня, товара и парите му нямаше ни следа, ни нишан.

Млад и трудолюбив беше тогава младият Ангел. Година минаваше откак сватба направи и с парите от мираза³⁸ и другите, спечелени като чирак при един от местните едри производители на дървен материал, се захвана с превоз на трупи – от Пирин до Белото море.

Дървения материал секачите добиваха високо горе в планината. Извозваха го волски каруци до ниското и го складираха на рампа. Оттам в определени дни хората на Ангел Коюмджията пускаха трупите в придошлите талази на реката, следваха ги със салове, докато стигнат до морето. Там младият предприемач предаваше стоката на едрите търговци, плащаше със спечеленото на работниците си – повечето помаци от Крупник, яхваше коня и се връщаше на изходния пункт. Броеше трупите, хвърляха ги в реката и отново се отправяше на юг.

Ден и нощ пътуваше Ангел, мира нямаше, докато талазите на буйните пролетни води не вземеха да отслабват от юлските жеги.

Разчу се, че много пари спечелил младият предприемач. Но колкото пари печелел – толкова завистници имал, щом като него набедиха за смъртта на турския първенец.

38 мираз¹ – (тур. от ар.) наследство, имот даден като наследство на съпругата;

Каталясал приседна до един от синорите, когато стъпи в родното землище. Някъде напред в далечината съзираше и своите пожънати ниви. Отвърщаше на поздравите на преминаващите уморени селски стопани. Никой не го позна. А Магда? Дали тя щеше да го познае? Колко клетви чу зад гърба си, когато го поведоха окован с прангите: „Господ вземи да те скрие дано“!, „Огин да те изгори, как ти изгори младостта ми“!, „Ич да не си жив да живиш“! Не беше лоша тя, но се гневеше. Кой ли сега щеше да я погледне нея – изоставената жена на зъл хаирсъзин, ясно му беше, че няма бело видило оттук нататък за нея. Но какво можеше да стори? Изглежда я мило, преглътна на сухо и потегли по прашните пътища на изток, пред зорките погледи на аскера.

В знойните дни, под изпепеляващите лъчи на диарбекирското слънце, трошаха канарите и настилаха с чакъл пътя през безкрайната безводна пустиня. Студените нощи прекарваха на дървените нари в крепостта. Високите дневни и ниски нощни температури му се отразяваха зле. Треска го бе тресла дор седмица време, докато отвори очи. Намери се в уютен и подреден от женска ръка дом. Оставаше сега и Магда да се появи отнякъде и рахатлъкът³⁹ му вече щеше да бъде пълен.

Вратата се хлопна и в стаята се появи красивата и стройна Лейля, която още щом зърна отворени очите му, в миг прехвърли воала пред страните си. Но Ангел вече бе зърнал красивото лице и хубавите големи тъжни бадемови очи. Грижеше се за него тя като за собствен брат, като за близък роднина. Вечерта се появи и Сюлейман, мъжът ѝ – пазачът на крепостта. Повъртя се неловко, поглеждайки ту него, ту жена си, изпълнен с тежки мисли.

Понечи Ангел да стане, но Лейля го спря.

— Още си слаб, лежи си – и вглеждайки се дълбоко в очите му, добави. – Сюлейман те доведе. Имал обещание към Бога, и вместо да те хвърли в трапа, решил добро да стори – ако оживееш, още веднъж ще отправи молба към Бога да отхвърли греховете му и да ни дари с така лелеяната от много време рожба. Десет годин чакаме и все съм непълна. Нали всички сме човеци под слънцето – дано сега

³⁹ *рахат* – (тур. от ар.) спокойствие, безгрижие;

той види и оцени грижите ни към ближния и да отметне от нос тази човешка наказия. Това ще е най-голямата радост в живота ни, а Сюлейман е добър човек, грижовен, заслужава такава радост, къщата ни да се изпълни с детско гласче... – жената почти изплака и тичешком излезе от стаята.

Изправи се Ангел и се заразхожда в двора ограден от високи каменни дувари. Мислите му бяха все там, някъде далечно, при Магда и тучните пасища около Пирина.

В следващите дни взе да помага в градината, високите стени го скриваха от чуждите очи.

Сюлейман вес ден го наблюдаваше изпитателно и безмълвно. Само очите му изказваха каква мисъл се върти в главата му, изгаряйки го и недавайки му мира.

На втория месец Лейля разцъфтя като неранза⁴⁰, в очите ѝ горяха щастливи пламъчета. Един ден, в края на третия месец, му стегна бохча с храна, сложи му две ризи и подарък – две птичета, гледащи се любовно, сътворени от ръката на изкусен персийски майстор от синьо и розово стъкло.

Сега пресмяташе, грях ли стори спрямо Магда, но поглеждайки към небето, въздъхна и в раздвоената му душа настъпи успокоение. Не, хаир бе сторил на Лейля. А Сюлейман беше добър човек, изпроводи го до безопасни пътища, мъжки стисна десницата му на раздяла и му пожела безоблачно пътуване и да са живи и здрави децата му.

Стана, запристъпва и след час потропа на своята порта. Десетгодишно момченце зачурулика и се завтече да извика майка си. Магда се показва безмълвна, измъчена, пребрadena в черно. Не го позна такъв побелял, брадясал, изпит и прашен. По-късно в очите ѝ се разгоря жарава, която се угаси от навирилата се влага.

— Това е момчето ми – рече тя. – Не знаех дали си жив или умрял. Пожених се, но чиякът си замина. Това дете щеше да ми е подкрепа в бѣдните години – и тя сложи ръце на плещичките на детенцето.

Дълго го гледа, отмести поглед и го покани да влезе.

Оттогава, всяка нова утрин Ангел излизаше на ранина и отправяше взор на изток.

⁴⁰ *неранза*³ – гола праскова, без мъх (*портокал*);

*„Годин след годин минуват,
а душата му все натам го тегли,
към оная суха пустиня,
на онзи гюлов храст,
где два гълъба любовно се гледат...”*

Безбродна е балканската душа, изпълнена е с добро и лошо.

Но кой ли има право да оцени, кое е добро и кое лошо?

СЪДЪРЖАНИЕ

Ангел Филипов – Архаир

Морска история.....	3
Съкровена тайна.....	5
Завинаги заедно.....	8
Мъж.....	9
Странникът и змията.....	11
Златният дракон и красавицата.....	13
Художникът и Жар-птицата.....	16
Ангелът и красавицата.....	18

Атанас Петров

Смъртта на Шушумигата.....	20
Лудата.....	25
Среща.....	32
Асен, ходжата и кучето.....	35

Васил Венински

Тескере за рая.....	46
---------------------	----

Весела Колева

Звездна история.....	56
----------------------	----

Златина Великова

За мъжете, любовта и още нещо.....	78
Съпруга.....	82
След венчавката.....	87

Илияна Каракочева /Ина Крейн/

Приатели.....	88
Песента на Юга.....	91

Ирена Георгиева

Само да можех.....	95
Някои го пият по-бързо.....	98

Йоана Петкова

Гарван от спомени.....	100
------------------------	-----

Йорданка Радева

Мили родни картинки от една юлска нощ.....	103
Господ здраве да ти дава.....	107
Хоремаг.....	110

Кати Вангелова

Метросексуални времена.....	117
-----------------------------	-----

Катина Георгиева

Заложба	120
Незабравимият славей.....	129
Просто една притча.....	131

Костадин Боянов

Quo vadis	133
-----------------	-----

Кристина Митева

Сътворение	139
Любовта е първата стъпка към живота	141
Любовта към живота е първата стъпка към безкрая... ..	144

Любен Димитров

Рибите не виждат бяло	146
Шестата история.....	152

Мади Москин

Приказка за стария щъркел	159
---------------------------------	-----

Мари-Мари Марина

Габриела.....	170
Ухание на любов	177
Жената с гълъбите	180
Стъпки по пясъка	186

Надежда Радева

Послание за бъдещето	191
Стотинки за хляб	193

Николина Серафимова

Халището.....	195
Мотиката	206

Пенка Станчева /Касиана Йоани/

За сюрреализма и чадъра на Свети Петър, отнесли бабиното шиле на небето	210
Да нарисуваш песен	222

Радка Видьова /Рая Вид/

Завист.....	229
Жертва на кризата	230
Очите ми са някъде в града.....	232
И аз съм човек!	240
Студ, глад и вина	245
Майка.....	247

Роси Анто

Рибата	250
Римляните.....	252
Голямото търсене	254
Приказка за спалното чувалче.....	255
Истинска история за мним болен от рак и как се търси работа	257
История за Клеп, Клип, Ивелин, Гопето и морето.....	259
Нещо, за нещо и нищо.....	261
Приказка за малката мида и големия язовир.....	263
Мулатката и голямата мечта.....	264
Писмо до министъра отбраната.....	266
Много тъжна история за зет, тъща, жена и риба с щастлив край	267
Неколко съвета за мъже, които си готвят сами.....	268

Стайка Должева

Шофьорски неволи	269
------------------------	-----

Стефан Стоянов

Крамолин	279
Работно време	283

Таня Георгиева

Лепеница	289
История с много и различни лалета	296
...някъде по Еньовден, 1816 лето	299

Таня Тодорова

Последен спектакъл.....	301
Лудата	303

Теодора Недева

Господарите на вятъра.....	305
----------------------------	-----

Христо Запрянов

Една невероятна среща	342
„Онзи“ тунел.....	365
Паметникът	378

Цветан Войнов

Стояновата самодива.....	384
Балканска орисия.....	386